

**INFORMATOR
KRAKOWSKIEJ RODZINY**

WYDAWCA

Urząd Miasta Krakowa

KONCEPCJA I KOORDYNACJA PROJEKTU

Marzena Paszkot – Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rodziny

KIEROWNIK ZESPOŁU REDAKCYJNEGO

Witold Kramarz – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie
przy współdziałaniu Wydziałów Urzędu Miasta Krakowa,
Jednostek Miejskich oraz Spółek Miejskich,
Anna Bednarczyk

OPRACOWANIE GRAFICZNE, TYPOGRAFICZNE, SKŁAD I ŁAMANIE

Artur Brożonowicz

DRUK

Drukarnia Leyko Sp. z o.o.
ul. Romanowicza 11
30 – 702 Kraków

ISBN 978-83-66039-06-3

Wydanie trzecie

Zebrane dane, stan prawny na dzień 31.08.2018
Kraków 2018

Zapraszamy do zgłaszania spostrzeżeń i propozycji
drogą elektroniczną na adres:
informatorrodzinny@um.krakow.pl

Publikacja sfinansowana ze środków Miasta Krakowa.

SPIS TREŚCI

ZAKŁADAMY RODZINĘ W KRAKOWIE	8
1. Pobieramy się	9
2. Będziemy rodzicami – ciąża i poród	10
3. Rejestrujemy nasze dziecko	10
4. Bierzemy urlop po urodzeniu dziecka	14
4.1. Urlop macierzyński i rodzicielski	14
4.2. Urlop wychowawczy	16
5. Jesteśmy rodziną zastępczą w Krakowie	17
MOJE MIASTO KRAKÓW	22
1. Bądź bohaterem Krakowa! Płać podatki w swoim mieście	23
2. Przyjeżdżamy do Krakowa. Procedury dla obcokrajowców	24
3. Podłączenie energii ciepłej	27
4. Podłączenie nieruchomości do sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej	31
5. Zarządzanie odpadami	34
OPIEKA I EDUKACJA NASZYCH DZIECI	37
1. Nasze dziecko w żłobku, klubie dziecięcym i u dziennego opiekuna	38
1.1. Żłobki i kluby dziecięce	38
1.2. Koszty opieki w żłobkach i klubach dziecięcych	39
1.3. Dzienny opiekun	40
1.4. Refundacja (zwrot) kosztów opieki nad dzieckiem	41
2. Przedszkola	41
2.1. Przedszkola samorządowe	41
2.2. Przedszkola specjalne	42
3. Edukacja – czas do szkoły	44
3.1. Szkoły podstawowe	44
3.2. Szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne	45
3.3. Szkolnictwo specjalne	46
3.4. Pozostałe placówki niesamorządowe	48
3.5. Czas po szkole	49
4. Kończę 18 lat i co dalej?	50
4.1. Egzamin maturalny i zawodowy	50
4.2. Kursy, szkolenia, staże	52

4.3. Studia w Polsce	53
4.4. Program Młody Kraków	55
KRAKÓW WSPIERA RODZINĘ	57
1. Pozafinansowe wsparcie rodziny	58
1.1. Karta Krakowska	58
1.2. Krakowska Karta Rodzinna 3 +	60
1.3. Karta Dużej Rodziny	60
1.4. Krakowska Karta Rodziny z Dzieckiem Niepełnosprawnym	61
1.5. Programy Aktywności Lokalnej i wolontariat w MOPS	63
1.6. Kluby Rodziców	66
1.7. „Zielony Domek” – bezpłatne wsparcie psychologiczne rodzin z dziećmi do lat 3	67
1.8. Mecenas Dziecięcych Talentów	68
1.9. Strefa nastolatka	68
1.10. Inne formy pomocy pozafinansowej	69
1.11. Przemoc w rodzinie – gdzie szukać pomocy?	71
1.12. Przemoc wobec osób starszych	72
1.13. Placówki wsparcia dziennego	74
1.14. Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	75
2. Wsparcie finansowe rodziny, usługi	75
2.1. Świadczenie wychowawcze (500+)	75
2.2. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku	77
2.3. Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	79
2.4. Świadczenie Dobry start (300+)	80
2.5. Pozostałe świadczenia	81
2.6. Dodatek mieszkaniowy i zryczałtowany dodatek energetyczny	84
2.7. Program wspierania uczniów	85
2.8. Zasiłki finansowe	86
3. Wsparcie w kryzysie	89
3.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	89
3.2. Nieodpłatna pomoc prawna	90
3.3. Interwencja Kryzysowa	94
4. Bezpieczeństwo naszej rodziny	94
4.1. Cyberzagrożenia	94
4.2. Utrata dokumentów	99
4.3. Bezpieczeństwo w pracy	100

4.4. Narkotyki i dopalacze	103
4.5. Krajowa mapa zagrożeń bezpieczeństwa	106
4.6. Straż Miejska – uprawnienia i programy profilaktyczne	106
MIASTO W RĘKACH MIESZKAŃCÓW	111
1. Partycypacja społeczna w praktyce – budżet obywatelski, inicjatywa lokalna oraz Centrum Obywatelskie	112
1.1. Budżet obywatelski	112
1.2. Inicjatywa lokalna	113
1.3. Centrum Obywatelskie	114
AKTYWNA RODZINA W KRAKOWIE – KULTURA, SPORT I REKREACJA	115
1. Wyszukiwanie informacji	116
1.1. Kraków dla Wszystkich	116
1.2. Projekt Kids in Kraków	116
2. Kultura i sztuka (teatry, orkiestry, muzea, kina)	116
2.1. Wydarzenia cykliczne	116
2.2. Miejsca i atrakcje	121
3. Rodzina jedzie na wakacje	131
3.1. Paszport	131
3.2. Bezpieczne wakacje	136
4. Rodzina uprawia sporty	138
4.1. Miejskie programy sportowe – oferta dla dzieci i młodzieży	138
4.2. Sportowe wydarzenia cykliczne	140
4.3. Sport osób niepełnosprawnych	143
4.4. Miejskie placówki sportowe	143
4.5. Stypendia sportowe miasta Krakowa	145
4.6. Komunikacja Rowerowa	145
4.7. Kluby, ośrodki sportowe, baseny	147
5. Tereny zielone w Krakowie	155
5.1. Place zabaw, smocze skwery, ogródki jordanowskie	155
5.2. Tereny zielone	156
5.3. Zieleń i mieszkańcy	169
5.4. Edukacja pod gołym niebem	173
RODZINA U LEKARZA	174
1. Profilaktyka i programy polityki zdrowotnej	175
2. Jak zgłosić się i wybrać lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (POZ)?	175

3. W jakich godzinach i w jakich problemach zdrowotnych może pomóc lekarz POZ?	176
4. Co zrobić, gdy zmieniam lekarza?	178
5. Gdzie szukać informacji medycznej?	178
6. Kiedy mogę dzwonić po karetkę?	179
7. Gdzie szukać pomocy ambulatoryjnej w nagłych przypadkach?	179
8. Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	181

RODZINA W KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ **183**

1. Uprawnienia do przejazdów bezpłatnych liniami dziennymi i nocnymi	184
2. Uprawnienia do przejazdów ulgowych liniami dziennymi i nocnymi	188
3. Uprawnienia wynikające z przepisów prawa powszechnie obowiązującego	190
4. Bilet mieszkańca	191

OSOBA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W RODZINIE **193**

1. Dziecko i młodzież z niepełnosprawnościami	194
1.1. Bezpłatny dowóz do szkół i przedszkoli	194
1.2. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	194
1.3. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym	194
1.4. Usługa "pomoc w domu"	195
1.5. Opieka całodobowa	196
1.6. Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji	196
2. Orzecznictwo o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności	196
2.1. Orzecznictwo dla celów pozarentowych	196
2.2. Orzekanie o stopniu niepełnosprawności – dorosły niepełnosprawny	197
2.3. Orzekanie o wskazaniach do ulg i uprawnień	200
3. Wsparcie osób niepełnosprawnych	200
3.1. Legitymacje osoby niepełnosprawnej	200
3.2. Karta parkingowa	202
3.3. Przewóz osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Miejskiej Kraków	203
4. Wybrane zadania realizowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	203
5. Dorosły niepełnosprawny	207

SENIOR W KRAKOWSKIEJ RODZINIE	213
1. Aktywny senior	214
1.1. Kluby Samopomocy	214
1.2. Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej (MDDPS)	214
1.3. Dzienny Dom Senior WIGOR	215
1.4. Kluby Samopomocy dla seniora – Projekt „W sile wieku”	215
1.5. Uniwersytety Trzeciego Wieku	217
1.6. Centra Aktywności Seniorów	217
1.7. Krakowskie Centrum Seniora	217
1.8. Kluby seniora	218
2. Pomoc dla seniora	218
2.1. Bezpieczny senior	218
2.2. Opieka domowa	219
2.3. Całodobowa opieka dla seniora	220
POCHÓWEK W KRAKOWIE	222
WAŻNE TELEFONY I ADRESY	229
SPIS WYKAZÓW INSTYTUCJI	233

ZAKŁADAMY RODZINĘ W KRAKOWIE

Zawarcie związku małżeńskiego to jedna z najważniejszych decyzji jaką wielu z nas podejmuje w swoim życiu. To nie tylko emocje związane z uroczystością to także konieczność załatwienia wielu spraw urzędowych. Kraków dokłada wszelkich starań, aby ułatwić wszystkie sprawy związane z tym okresem. W rozdziale zawarte są również podstawowe informacje na temat zawarcia związku małżeńskiego w Urzędzie Stanu Cywilnego, a także podstawowe informacje dla osób, które zostaną rodzicami. Rozdział ten zawiera także wiadomości dla tych mieszkańców, którzy chcieliby zostać rodziną zastępczą.

1. POBIERAMY SIĘ

Małżeństwo może zostać zawarte w urzędzie stanu cywilnego lub poza lokalem urzędu stanu cywilnego, we wskazanym miejscu. Jeżeli wskazane miejsce zawarcia małżeństwa zapewnia zachowanie uroczystej formy jego zawarcia oraz bezpieczeństwo uczestników, wówczas ceremonia może odbyć się poza urzędem stanu cywilnego. Opłata dodatkowa za przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński w miejscu wskazanym wynosi 1000,00 zł. Małżeństwo przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego nie może być zawarte przed upływem miesiąca od dnia złożenia przez oboje narzeczonych zapewnień, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa. Z ważnych powodów kierownik urzędu stanu cywilnego może zezwolić na zawarcie małżeństwa przed upływem tego terminu.

Zapewnienie o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa można złożyć przed wybranym kierownikiem urzędu stanu cywilnego w Polsce, a za granicą – przed polskim konsulem. Zapewnienie zachowuje ważność przez sześć miesięcy od daty jego złożenia przez obie osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo. Urząd prowadzi także sprawy związane z zawarciem i rejestracją małżeństwa w formie wyznaniowej ze skutkiem prawnym.

Opłata skarbową za sporządzenie aktu małżeństwa wynosi 84,00 zł.

Urząd Stanu Cywilnego Referat Rejestracji Bieżącej
uL.Lubelska 29, 30-003 Kraków

Stanowisko ds. rejestracji małżeństw
Tel.12 616 55 51, faks. 12 616 55 20
e-mail sc.umk@um.krakow.pl

Referat USC dla Dzielnic od XIV do XVIII
os. Zgody 2, 31-949 Kraków
Stanowiska ds. rejestracji małżeństw, III p. pok.325
Tel.12 616 88 22; e-mail sc.umk@um.krakow.pl

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.bip.krakow.pl po wpisaniu w wyszukiwarkę procedury SC-2, SC-3, SC-4.

2. BĘDZIEMY RODZICAMI – CIĄŻA I PORÓD

Ciąża i poród to bardzo stresujący czas w życiu rodziny. Aby dobrze przygotować się na przyjęcie potomstwa, można skorzystać ze szkół rodzenia, które znajdują się w szpitalach:

- ▶ **Szpital Uniwersytecki w Krakowie**, ul. Kopernika 23, tel. 12 424 84 12 – opłata za kurs wynosi 400,00 zł,
- ▶ **Szpital Miejski Specjalistyczny im. Gabriela Narutowicza w Krakowie**, ul. Prądnicka 35-37, tel. 12 416 22 66, 12 633 01 00, – opłata za kurs wynosi 200,00 zł,
- ▶ **NZOZ Szpital na Siemiradzkiego im. R. Czerwiakowskiego**, al. Juliusza Słowackiego 48, tel. 12 423 36 66, cena kursu jest uzależniona od rodzaju: kurs zwykły / kurs weekendowy to 350,00 zł / para, kurs ekspresowy kosztuje 200,00 zł / para, a kurs w języku angielskim to wydatek 500,00 zł / para,
- ▶ **Szpital Specjalistyczny im. Stefana Żeromskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej**, os. Na Skarpie 66, tel. 12 644 01 44 – kurs jest bezpłatny,
- ▶ **Szpital Specjalistyczny im. L. Rydygiera w Krakowie sp. z o.o.**, os. Złotej Jesieni 1, tel. 606 957 545, 604 206 696 – opłata za kurs wynosi 330,00 zł,
- ▶ **Centrum Medyczne UJASTEK**, ul. Ujastek 3, tel. 600 420 674 – cena w zależności od kursu: zajęcia tygodniowe kosztują 350 zł / para a zajęcia weekendowe kosztują 450,00 zł / para.

3. REJESTRUJEMY NASZE DZIECKO

Po narodzinach dziecka należy je zarejestrować w Urzędzie Stanu Cywilnego. Sprawę tę można zrealizować:

- ▶ osobiście w urzędzie stanu cywilnego

Po urodzeniu się dziecka szpital sporządza kartę urodzenia i w terminie 3 dni od daty jej sporządzenia dostarcza ją do urzędu stanu cywilnego. Karta urodzenia jest podstawą sporządzenia aktu urodzenia dziecka. Zgłoszenia urodzenia dziecka w urzędzie dokonuje matka lub ojciec dziecka. Zgłoszenia urodzenia dziecka można dokonać przez pełnomocnika.

Dzieci urodzone w szpitalach: Uniwersyteckim, Narutowicza, Czerwiakowskiego, Femina należy zarejestrować w Urzędzie Stanu Cywilnego, 30-003 Kraków, ul. Lubelska 29, Referat Rejestracji Bieżącej, stanowiska ds. rejestracji urodzeń, tel.12 616 55 44, faks. 12 616 55 20, e-mail: sc.umk@um.krakow.pl

Dzieci urodzone w szpitalach : Żeromskiego, Rydygiera, Ujastek należy zarejestrować w Urzędzie Stanu Cywilnego, 31-949 Kraków, os. Zgody 2, stanowiska ds. rejestracji urodzeń, III piętro , tel. 12 616 88 56, e-mail: sc.umk@um.krakow.pl

Zgłoszenia urodzenia należy dokonać w terminie 21 dni od dnia sporządzenia karty urodzenia dziecka.

Po upływie tego terminu kierownik urzędu stanu cywilnego sporządzi z urzędu akt urodzenia, nada dziecku imię oraz pisemnie poinformuje rodziców dziecka o jego sporządzeniu.

W Urzędzie Stanu Cywilnego należy przedstawić:

1. dokument tożsamości: dowód osobisty lub paszport,
2. pełnomocnictwo – w przypadku zgłoszenia urodzenia przez pełnomocnika.

Pełnomocnik powinien posiadać pełnomocnictwo podpisane przez jednego z rodziców dziecka (z pełnomocnictwa powinno wynikać kto, komu i w jakiej sprawie go udziela).

Jeżeli pełnomocnikiem nie jest wstępny(np. babcia lub dziadek dziecka), zstępny (np. inne dorosłe dziecko rodziców) lub rodzeństwo rodzica udzielającego pełnomocnictwa – wówczas obowiązuje opłata skarbową w wysokości 17 zł.

Bezpośrednio po rejestracji w urzędzie stanu cywilnego otrzymuje się:

- odpis skrócony aktu urodzenia dziecka,
- powiadomienie o nadaniu numeru PESEL,
- zaświadczenie o zameldowaniu.

Zameldowania dziecka w miejscu stałego lub czasowego pobytu rodziców albo tego z rodziców, u którego dziecko faktycznie przebywa dokonuje kierownik urzędu stanu cywilnego sporządzający akt urodzenia. Zameldowanie dziecka następuje z dniem sporządzenia aktu urodzenia.

Zgłoszenie urodzenia dziecka nie podlega opłacie skarbowej.

Rodzice mogą w ciągu 6 miesięcy od daty sporządzenia aktu urodzenia dziecka złożyć wybranemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego w Polsce, a za granicą

– przed polskim konsulem pisemne oświadczenie o zmianie imienia (imion) dziecka wpisanego do aktu urodzenia w chwili jego sporządzenia. Wówczas opłata skarbową wynosi 11 zł.

Jeżeli wraz z rejestracją dziecka i sporządzeniem aktu urodzenia ma być przyjęte oświadczenie o uznaniu ojcostwa, konieczna jest obecność obojga rodziców. Rodzice przedstawiają swoje dokumenty tożsamości (dowody osobiste lub paszporty). Przy uznaniu ojcostwa przez cudzoziemca nieznającego języka polskiego niezbędna jest obecność tłumacza. Udział tłumacza zapewniają osoby składające oświadczenie.

W przypadku gdy dziecko rodzi się martwe również zgłaszamy się do urzędu stanu cywilnego. W tej smutnej sytuacji zgłaszamy ten fakt w terminie 3 dni od dnia sporządzenia karty martwego urodzenia, gdyż po upływie tego terminu rejestracji i nadania imienia dokonuje się z urzędu.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie:
www.bip.krakow.pl, po wpisaniu w wyszukiwarkę procedury SC-1 oraz SC-9

► **elektronicznie za pośrednictwem skrzynki podawczej na platformie ePUAP**

Karta informacyjna do usługi zgłoszenia urodzenia oraz wzór zgłoszenia urodzenia w formie dokumentu elektronicznego z dniem 1 czerwca 2018 r. zostały zamieszczone na portalu obywatel.gov.pl wraz ze wskazówkami dla rodziców dotyczącymi zasad tego zgłoszenia.

Matka dziecka lub ojciec (którego ojcostwo jest prawnie ustalone w chwili dokonywania zgłoszenia – rodzice dziecka są małżeństwem lub rodzice dziecka nie pozostają w związku małżeńskim ale nastąpiło uznanie ojcostwa) posiadający pełną zdolność do czynności prawnych mogą dokonać zgłoszenia urodzenia dziecka w formie dokumentu elektronicznego, zgodnego z wzorem określonym przez ministra właściwego do spraw informatyzacji za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej na platformie ePUAP.

Zgłoszenia urodzenia w formie dokumentu elektronicznego nie można dokonać przez pełnomocnika. Sprawę realizują odpowiednio w Urzędzie Stanu Cywilnego:

- Referat Rejestracji Bieżącej, ul. Lubelska 29, 30-003 Kraków: stanowiska ds. rejestracji urodzeń, tel. 12 616 55 44 (szpitale: Uniwersytecki, Narutowicza, Czerwiakowskiego, Femina), faks 12 616 55 20,

- ▶ USC dla Dzielnic od XIV do XVIII os. Zgody 2, 31-949 Kraków, stanowiska ds. rejestracji urodzeń III p., pok. 326, tel. 12 616 88 56 (szpital: Żeromskiego, Rydygiera, Ujastek), faks 12 616 88 24.

Zgłoszenia urodzenia dziecka w formie dokumentu elektronicznego należy dokonać w urzędzie stanu cywilnego ze względu na miejsce urodzenia dziecka w terminie 21 dni od dnia sporządzenia karty urodzenia. Jeżeli dziecko urodziło się martwe, zgłoszenie powinno nastąpić w terminie 3 dni od dnia sporządzenia karty martwego urodzenia.

W przypadku zgłoszenia urodzenia dziecka drogą elektroniczną przed wpływem karty urodzenia/karty martwego urodzenia kierownik urzędu stanu cywilnego nie może przyjąć zgłoszenia urodzenia dziecka i powiadomi o tym rodziców dziecka.

Jeżeli nie dokonano zgłoszenia urodzenia w terminie 21 dni od dnia sporządzenia karty urodzenia lub w terminie 3 dni od dnia sporządzenia karty martwego urodzenia, kierownik urzędu stanu cywilnego sporządza z urzędu akt urodzenia na podstawie karty urodzenia albo karty martwego urodzenia, z adnotacją o sporządzeniu aktu z urzędu, oraz informuje rodziców dziecka o jego sporządzeniu.

Odpis skrócony aktu urodzenia jest wydawany z urzędu po dokonaniu rejestracji w postaci papierowej wysyłany pocztą na adres korespondencyjny lub w formie dokumentu elektronicznego przez skrzynkę ePUAP, w zależności od wyboru osoby dokonującej elektronicznego zgłoszenia urodzenia.

Powiadomienie o nadaniu numeru PESEL oraz zaświadczenie o zameldowaniu w postaci papierowej zostanie wysłane pocztą na adres korespondencyjny lub w formie skanu przez skrzynkę ePUAP, w zależności od wyboru osoby dokonującej elektronicznego zgłoszenia urodzenia.

Warto wiedzieć, że dokument wydany w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym- uzyskany za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej na platformie ePUAP -może być wykorzystany wyłącznie w formie elektronicznej, gdyż tylko w tej formie posiada walor dokumentu urzędowego.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie:
www.bip.krakow.pl po wpisaniu w wyszukiwarkę procedury SC-29

Numer PESEL – zasady tworzenia i informacje w nim zawarte

Numer PESEL jest istotną informacją m.in. w systemie opieki zdrowotnej, przede wszystkim w odniesieniu do udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Jest to numer nadany osobie fizycznej w Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności, składający się z jedenastu cyfr i pozwalający na jednoznaczną identyfikację osoby, której został nadany. Można z niego odczytać podstawowe dane identyfikujące tożsamość oraz status administracyjno-prawny. Numer PESEL zawiera datę urodzenia, numer porządkowy, oznaczenie płci oraz liczbę kontrolną. Małoletniej osobie, posiadającej obywatelstwo polskie może zostać wydany dowód osobisty. W imieniu osoby małoletniej, której do ukończenia 18. roku życia zostało więcej niż 30 dni, wniosek składa jeden z rodziców lub opiekun prawny. Złożenie wniosku o wydanie dowodu osobistego dziecka, wymaga jego obecności z wyjątkiem sytuacji, gdy dziecko nie ukończyło 5. roku życia.

Dowód osobisty wydawany osobie małoletniej, która nie ukończyła 13. roku życia, odbiera rodzic albo opiekun prawny. Natomiast dowód wydawany osobie małoletniej, która ukończyła 13. rok życia, odbiera osoba ubiegająca się o wydanie dowodu osobistego, rodzic albo kurator. Odbiór dowodu osobistego wydanego osobie małoletniej wymaga obecności tej osoby, chyba że była ona obecna przy składaniu wniosku.

Dowód osobisty wydany osobie, która nie ukończyła 5. roku życia, jest ważny przez okres 5 lat od daty wydania. Dowód osobisty wydany osobie, która ukończyła 5. rok życia, jest ważny przez okres 10 lat od daty wydania.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie:
www.obywatel.gov.pl w zakładce Dzieci ⇨ Dowód Osobisty
dla Dziecka

4. BIERZEMY URLOP PO URODZENIU DZIECKA

4.1. URLOP MACIERZYŃSKI I RODZICIELSKI

Obowiązują dwa rodzaje urlopów w związku z narodzinami dziecka:

- urlop macierzyński (20 tygodni),
- urlop rodzicielski (32 tygodnie).

W przypadku narodzin wieloraczków, długość urlopów wydłuży się odpowiednio do 31–37 oraz 34 tygodni. Razem może to być od 65 do 71 tygodni, w zależności od liczby dzieci.

Dla matki przewidziane jest pierwsze 14 tygodni urlopu macierzyńskiego. Resztą może dowolnie dzielić się z ojcem. Oprócz rodziców, z urlopu może skorzystać inny członek rodziny, m.in. w przypadku śmierci matki lub jej pobytu w szpitalu.

Rodzice korzystający z urlopu będą mogli pracować maksymalnie na pół etatu. W takiej sytuacji urlop zostanie jednak proporcjonalnie wydłużony, nawet do 64 tygodni. Jeśli rodzic łączy pracę z urlopem, np. przez 8 tygodni, to wykorzystuje w tym czasie tylko 4 tygodnie „pełnoetatowego” urlopu. Z urlopu rodzicielskiego można skorzystać bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, jednorazowo lub w maksymalnie 4 częściach.

Rodzice mają czas na jego wykorzystanie aż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko skończy 6 lat. Dodatkowo, do 16 tygodni urlopu rodzicielskiego można wykorzystać w dogodnym dla rodziców czasie, który nie przypada bezpośrednio po poprzedniej części urlopu. Rodzice mają 3 tygodnie po porodzie na podjęcie decyzji, czy chcą skorzystać z urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze bezpośrednio po urlopie macierzyńskim.

Pozostałe terminy, na złożenie wniosku o urlop rodzicielski, wychowawczy lub ich części, również zostaną wydłużone do 3 tygodni.

Z urlopu ojcowskiego może skorzystać ojciec w wymiarze 2 tygodni, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 24 miesiąca życia. Urlop będzie można wykorzystać jednorazowo lub w dwóch częściach, przy czym każda z nich nie może być krótsza niż 7 dni. Pracownik-ojciec może skorzystać z urlopu ojcowskiego w wymiarze 2 tygodni, niezależnie od liczby dzieci urodzonych przy jednym porodzie. Oznacza to, że w przypadku urodzenia bliźniaków, urlop nadal będzie wynosił 14 dni kalendarzowych.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie:
www.obywatel.gov.pl w zakładce Dzieci ⇨ Skorzystajcie
z urlopów rodzicielskich

Zasiłek macierzyński jest świadczeniem przysługującym pracownicy w czasie urlopu macierzyńskiego. Wynosi 100% przeciętnego miesięcznego wynagro-

dzenia wypłaconego za okres 12 miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym nastąpił początek urlopu. Świadczenie to przysługuje również matkom, które prowadzą własną działalność gospodarczą. Jego wysokość wynosi 80% średniego wynagrodzenia uzyskanego w ostatnich 12 miesiącach.

W razie urodzenia dziecka przez kobietę pobierającą zasiłek dla bezrobotnych na zasadach ogólnych lub w ciągu miesiąca po zakończeniu jego pobierania, okres otrzymywania zasiłku zostaje przedłużony o czas, przez który przysługiwałby jej (zgodnie z odrębnymi przepisami) zasiłek macierzyński.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.zus.pl w zakładce Świadczenia Zasiłki Zasiłek macierzyński. Informacji można też zasięgnąć w Grodzkim Urzędzie Pracy, ul. Wąwozowa 34, na stronie www.gupkrakow.pl lub pod numerem telefonu 12 686 81 22, 12 686 81 23.

4.2. URLOP WYCHOWAWCZY

Z urlopu wychowawczego można skorzystać bezpośrednio po urlopie macierzyńskim lub w okresie późniejszym to znaczy do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko ukończy 6. rok życia. Przysługuje zarówno matce, jak i ojcu dziecka. Jest udzielany na wniosek pracownika. Wniosek należy złożyć u pracodawcy najpóźniej 21 dni przed rozpoczęciem urlopu. Urlop wychowawczy przysługuje w wymiarze 3 lat. W przypadku dziecka niepełnosprawnego istnieje możliwość skorzystania z dodatkowego urlopu wychowawczego również w wymiarze 3 lat, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Urlop wychowawczy jest bezpłatny, a osoba z niego korzystająca podlega ubezpieczeniu społecznemu pokrywanemu z budżetu państwa.

Osoba przebywająca na urlopie macierzyńskim, która pobiera zasiłek rodzinny, może ubiegać się o dodatek, który przysługuje przez okres:

- 24 miesięcy kalendarzowych,
- 36 miesięcy kalendarzowych w przypadku sprawowania opieki nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu,
- 72 miesięcy kalendarzowych w przypadku sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie:
www.kadry.infor.pl/urlopy

5. JESTEŚMY RODZINĄ ZASTĘPCZĄ W KRAKOWIE

Każde dziecko ma prawo do wychowania w rodzinie. Czasem zdarza się jednak, że rodzice, trwale lub przejściowo, nie są zdolni do zaspokajania podstawowych potrzeb dziecka i niezbędne jest zapewnienie mu opieki i wychowania poza rodziną. Opieka w takich sytuacjach powinna być zapewniona przede wszystkim w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Rodzinną pieczę zastępczą tworzą:

- ▶ rodziny zastępcze,
- ▶ rodzinne domy dziecka.

Rodzinną zastępczą tworzą najbliżsi dziecka – dziadkowie lub rodzeństwo dziecka (mówimy wtedy o spokrewnionej rodzinie zastępczej), dalsza rodzina lub osoby niespokrewnione z dzieckiem (niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze).

Rodzinną zastępczą może zostać osoba lub osoby, które: zagwarantują należyte sprawowanie opieki nad dziećmi, są zdrowe, posiadają odpowiednie warunki bytowe i materialne, umożliwiają zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych i religijnych dzieci, nie były i nie są pozbawione władzy rodzicielskiej, władza rodzicielska nie była im ograniczona ani zawieszona, wypełniają obowiązek alimentacyjny, nie mają ograniczenia w czynnościach prawnych, nie były karane, ukończyły szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych i mieszkają w Krakowie.

Szczegółowe informacje można uzyskać w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie, ul. Piłsudskiego 29 oraz na stronie www.mops.krakow.pl w zakładce Rodzic Zastępczy ⇨ Moja Praca lub pod numerami telefonów 12 422 29 94, 12 431 07 15.

Pomoc finansowa dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka

Rodzynom zastępczym, w których umieszczone zostały dzieci przysługują następujące świadczenia:

▶ **obligatoryjne:**

- świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej w miesięcznej wysokości 694 zł (rodzina zastępcza spokrewniona) lub 1052 zł (rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa),
- dodatku na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania w wysokości 211 zł miesięcznie, w przypadku, gdy dziecko legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- dodatku na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej w kwocie 211 zł miesięcznie w przypadku umieszczenia na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Świadczenia oraz dodatki przysługują rodzinom zastępczym do ukończenia przez dziecko 18. roku życia, a także dotychczasowym rodzinom, w których pozostają osoby po osiągnięciu pełnoletności i kontynuują naukę.

Rodziny zastępcze otrzymują także dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego w kwocie 500 zł miesięcznie na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia.

▶ **fakultatywne:**

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki przyznawanych jednorazowo lub okresowo,
- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (rodzina niezawodowa i zawodowa),
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego przyznawane raz do roku (rodzina zawodowa).

Rodzinom zastępczym zawodowym na podstawie umów zawartych z Gminą Miejską Kraków przysługują wynagrodzenia w zależności od liczby dzieci oraz typu rodziny:

- ▶ rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego
  - 3 500,00 zł brutto – obowiązek opieki nad nie więcej niż jednym dzieckiem,
  - 4 300,00 zł brutto – obowiązek opieki nad nie więcej niż dwojgiem dzieci,
  - 4 800,00 zł brutto – obowiązek opieki nad nie więcej niż trojgiem dzieci;
- ▶ rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna:
  - 3 500,00 zł brutto – sprawowanie opieki nad 1 dzieckiem,
  - 4 000,00 zł brutto – sprawowanie opieki nad 2 dziećmi.

Poza rodzinami zastępczymi formą rodzinnej pieczy zastępczej są także rodzinne domy dziecka, które uprawnione są do otrzymywania:

- ▶ **obligatoryjnie:**
  - świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania w wysokości 1052 zł miesięcznie,
  - dodatku na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania w wysokości 211 zł miesięcznie, w przypadku, gdy dziecko legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
  - środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego,
  - środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym prowadzony jest rodzinny dom dziecka,
  - środków finansowych na pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidywanych kosztów związanych z opieką i wychowywaniem dziecka lub funkcjonowania rodzinnego domu dziecka,
  - dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego w kwocie 500 zł miesięcznie na każde dziecko do ukończenia 18. Roku życia.
- ▶ **fakultatywnie:**
  - dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
  - jednorazowego świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
  - świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki przyznawanych jednorazowo lub okresowo.

Na podstawie umów zawartych z Gminą Miejską Kraków prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie w następujących wysokościach: 4 800 zł brutto (w przypadku sprawowania opieki nad 4–5 dziećmi), 4 900 zł brutto (w przypadku sprawowania opieki nad 6–8 dziećmi).

Dział Pomocy Dzieciom
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Limanowskiego 13/5-6, 30-551 Kraków
tel. 12 616 5475
e-mail: dd@mops.krakow.pl

Pomoc niefinansowa skierowana do rodzin zastępczych

- ▶ Szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji spokrewnionej rodziny zastępczej oraz nowopowstałych rodzin zastępczych spokrewnionych. Cykl spotkań mających na celu zapoznanie rodzin m.in. z psychologicznymi aspektami funkcjonowania dziecka umieszczanego w pieczy, zadaniami i uprawnieniami oraz systemem wsparcia rodzin zastępczych.
- ▶ Szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej, zawodowej rodziny zastępczej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Uczestnicy mają możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności w zakresie: zagadnień prawnych dotyczących pieczy zastępczej, wybranych elementów pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej, efektywnej komunikacji, znaczenia rodziny, jej funkcji i zadań. Ponadto nabywają wiedzę dotyczącą wpływu sytuacji kryzysowych na dziecko, problematyki uzależnień i jej wpływu na funkcjonowanie rodziny, a w szczególności na rozwój dziecka. Podnoszą i wzmacniają kompetencje rodzicielskie, przygotowują się do korzystania ze wsparcia w pełnieniu roli rodziców zastępczych.
- ▶ Szkoła dla Rodziców i Wychowawców skierowana do rodzin zastępczych oraz osób z otoczenia tych rodzin (m.in. rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej) pragnących podnieść swoje kompetencje w obszarze opiekuńczo-wychowawczym.
- ▶ Program Aktywności Lokalnej oferujący rodzinom zastępczym konsultacje logopedyczne, dietetyczne, poradnictwo prawne, mediacje, pomoc w nauce, jazdę konną, naukę gry na gitarze, naukę pływania, zajęcia z robotyki oraz inne zajęcia rozwijające talenty i zainteresowania, warsztaty z podstaw komunikacji w języku angielskim, świetlicę weekendową, wycieczki.

- ▶ **Trening Zastępowania Agresji** skierowany do dzieci przebywających w pieczy zastępczej, dający możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności w zakresie: radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych, zastępowania agresji konstruktywnymi sposobami reagowania i komunikowania się, kontrolowania złości, nabycia umiejętności budowania prawidłowych relacji w grupie.
- ▶ **Grupa profilaktyczno-rozwojowa dla nastolatków** przebywających w pieczy zastępczej. Grupa o charakterze otwartym, skierowana do młodzieży w wieku 14–17 lat przebywającej w rodzinach zastępczych. Celem grupy jest poprawa samooceny i poczucia wartości u uczestników, samopoznanie, pokonywanie lęków i słabości, doświadczenie poczucia akceptacji przez grupę rówieśniczą oraz wskazanie zdrowych, akceptowalnych społecznie ciekawych sposobów organizowania czasu wolnego.
- ▶ **Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych.** Grupy mają charakter otwarty dla rodzin zastępczych z terenu Gminy Miejskiej Kraków.
- ▶ **Superwizja i szkolenia** dostosowane do potrzeb zgłaszanych przez osoby sprawujące pieczę zastępczą.
- ▶ **Wolontariat** skierowany do dzieci z rodzin zastępczych, pomoc w nauce i organizacji czasu wolnego.
- ▶ **Poradnictwo psychologiczne.**

Szczegółowe informacje można uzyskać w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie, ul. Piłsudskiego 29 oraz na stronie www.mops.krakow.pl w zakładce Rodzic Zastępczy – Moja Praca lub pod numerami telefonów 12 422 29 94, 12 431 07 15.

MOJE MIASTO KRAKÓW

Kiedy zapada decyzja o przeprowadzce lub zamieszkaniu na stałe w Krakowie, a co za tym idzie decydujemy o kupnie mieszkania czy budowie domu zaczynamy współpracować z instytucjami, z którymi do tej pory nie mieliśmy kontaktu. Ten rozdział ma na celu przybliżenie działalności tych instytucji i procedur związanych z osiedleniem się w Krakowie: płacenia podatków, podłączania energii cieplnej, sieci wodociągowej/kanalizacyjnej czy zarządzania odpadami. Podrozdział 2. zawiera przydatne informacje dla obcokrajowców, którzy wybierają Kraków na swoje miejsce zamieszkania. Informator Krakowskiej Rodziny jest również dostępny w dwóch wersjach językowych: angielskiej i ukraińskiej, na stronie www.otwarty.krakow.pl/informator

1. BĄDŹ BOHATEREM KRAKOWA! PŁAĆ PODATKI W SWOIM MIEŚCIE.

Na dochody Krakowa składają się między innymi dotacje, subwencje, wpływy z podatków i opłat lokalnych, spadki, darowizny, ale także część podatku dochodowego od osób fizycznych. Rocznie do budżetu miasta z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) wpływa około miliard złotych, co stanowi ok. 25 proc. wszystkich dochodów miasta.

Według szacunków kwota, jaka wpływa do budżetu miasta w związku z rozliczaniem się przez jedną osobę z podatku PIT na terenie Krakowa, wynosi ok. 2250 zł. Oznacza to, że jeśli płacisz podatek dochodowy w Krakowie, to dzięki Tobie można na przykład:

- ▶ wyremontować 9,6 m² chodnika,
- ▶ ustawić sześć stojaków rowerowych,
- ▶ zamontować trzy lustra drogowe,
- ▶ kupić i zamontować 11 ławek z oparciem,
- ▶ kupić i zamontować trzy kosze na śmieci o pojemności 50 litrów,
- ▶ urządzić 173 m² trawnika,
- ▶ posadzić 81 krzewów.

Im więcej osób płaci podatki w Krakowie, tym więcej środków trafia do miejskiej kasy. Dzięki temu Miasto szybciej się rozwija i staje się coraz bardziej przyjazne i odpowiadające potrzebom mieszkańców. Z dochodów podatku PIT większej liczby osób można między innymi:

- ▶ kupić wagon nowoczesnego tramwaju = 3 636 podatników
- ▶ zainstalować punkt monitoringu miejskiego = 36 podatników
- ▶ zbudować plac zabaw dla dzieci = 113 podatników

Czy można płacić podatki w Krakowie nie będąc tu zameldowanym?

Zgodnie z prawem (w przypadku podatku PIT) miejscem rozliczania się osoby fizycznej jest właściwy urząd skarbowy według miejsca zamieszkania podatnika w ostatnim dniu roku podatkowego. Oznacza to, że aby płacić podatki w Krakowie wcale nie trzeba być tutaj zameldowanym – wystarczy mieszkać w Krakowie.

Jak dokonać zmiany urzędu skarbowego?

Jeśli jeszcze nie płacisz podatków w Krakowie, a mieszkasz w stolicy Małopolski i chcesz mieć wpływ na rozwój naszego Miasta, możesz zmienić urząd skarbowy. Zmiana urzędu skarbowego jest bardzo prosta. W okresie rozliczeń podatkowych wystarczy podać w formularzu PIT krakowski adres zamieszkania oraz wskazać dane właściwego miejscowo urzędu skarbowego. Dodatkowo w każdej chwili można wypełnić jednostronicowy formularz ZAP-3, dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Finansów i w każdym urzędzie skarbowym, który można złożyć osobiście lub wysłać pocztą do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania urzędu skarbowego. Jeśli na naszą prośbę rozlicza nas pracodawca, wystarczy, że poinformujemy go o zmianie adresu zamieszkania (dla celów podatkowych) na krakowski. Wtedy pracodawca wyśle nasze zeznanie do właściwego, krakowskiego urzędu skarbowego. Nie trzeba (ani pisemnie, ani osobiście) zmieniać danych w „starym” urzędzie skarbowym – urzędy same je zaktualizują.

Szczegółowe informacje o akcji **Bądź bohaterem Krakowa! Płać podatki w naszym mieście** można znaleźć na stronie internetowej: www.krakow.pl/podatki

Pamiętaj! Osoby płacące podatki w Krakowie mogą korzystać z **Karty Krakowskiej** uprawniającej do tańszych biletów okresowych w komunikacji miejskiej, zniżek na zakup wejściówek do muzeów i galerii miejskich oraz rabatów oferowanych przez partnerów programu. Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie internetowej: www.kk.krakow.pl

2. PRZYJEŹDŹAMY DO KRAKOWA. PROCEDURY DLA OBCOKRAJOWCÓW

Chcę przyjechać do Polski, jakie dokumenty są mi potrzebne?

Jeśli jesteś obywatelem kraju należącego do Strefy Schengen potrzebujesz:

- ▶ ważny dokument podróży (paszport) lub ważny dowód osobisty.

Jesteś obywatelem kraju Unii Europejskiej, spoza Strefy Schengen;

- ▶ ważny dokument podróży (paszport) lub ważny dowód osobisty.

Jesteś obywatelem kraju spoza strefy Schengen, z możliwością wjazdu do Polski w ramach ruchu bezwizowego:

- ▶ ważny dokument podróży (paszport).

Jesteś obywatelem kraju spoza Strefy Schengen, z możliwością wjazdu do Polski w ramach ruchu bezwizowego na podstawie paszportu biometrycznego:

- ▶ ważny paszport biometryczny.

Jesteś obywatelem kraju spoza Strefy Schengen, bez możliwości wjazdu do Polski w ramach ruchu bezwizowego:

- ▶ ważny dokument podróży (paszport) z ważną wizą krajową (D) lub wizą Schengen(C).

Jesteś obywatelem kraju spoza Strefy Schengen i posiadasz dokument pobytowy wydany przez kraj Strefy Schengen:

- ▶ ważny dokument podróży (paszport) i ważny dokument pobytowy wydany przez kraj Strefy Schengen.

UWAGA!

Cudzoziemiec wjeżdżający do Polski powinien posiadać ubezpieczenie zdrowotne ważne przez okres planowanego pobytu.

W jaki sposób uzyskać wizę?

Jeśli chcesz uzyskać wizę krajową polską (D):

- ▶ należy wystąpić do właściwego według miejsca zamieszkania konsula Rzeczypospolitej Polskiej.

Jeśli chcesz uzyskać wizę krajową (D) innego kraju należącego do Strefy Schengen:

- ▶ należy wystąpić do właściwego konsula kraju członkowskiego.

Jeśli chcesz uzyskać wizę Schengen (C):

- ▶ należy wystąpić do właściwego konsula kraju należącego do Strefy Schengen.

Jak długo mogę zostać w Polsce?

Jeśli jesteś obywatelem kraju spoza strefy Schengen, z możliwością wjazdu do Polski w ramach ruchu bezwizowego, możesz zostać:

- ▶ 90 dni od momentu wjazdu do Strefy Schengen.

Jeśli jesteś obywatelem kraju spoza Strefy Schengen i posiadasz wizę krajową polską (D):

- ▶ termin pobytu określany jest indywidualnie dla każdej wizy krajowej – zwróć uwagę na okres ważności wizy i dozwoloną liczbę dni do wykorzystania na pobyt w Polsce.

Jeśli jesteś obywatelem kraju spoza Strefy Schengen i posiadasz wizę krajową kraju należącego do Strefy Schengen (D):

- ▶ 90 dni od momentu wjazdu do Strefy Schengen, chyba że okres ważności wizy lub liczba dni do wykorzystania na pobyt jest krótsza ⇒ zwróć uwagę na okres ważności wizy i dozwoloną liczbę dni do wykorzystania.

Jeśli jesteś obywatelem kraju spoza Strefy Schengen i posiadasz wizę Schengen (C):

- ▶ 90 dni od momentu wjazdu do Strefy Schengen.

Jeśli jesteś obywatelem kraju spoza Strefy Schengen i posiadasz dokument pobytowy wydany przez kraj Strefy Schengen.

- ▶ cudzoziemiec uprawniony jest do przemieszczania się po terytorium innych państw członkowskich obszaru Schengen (w tym Polski) przez okres nieprzekraczający 90 dni w ciągu każdego 180-dniowego okresu.

Jeżeli pobyt na terytorium RP ma trwać powyżej 3 miesięcy i dłużej niż umożliwia ją to powyższe tytuły pobytowe, należy wystąpić do właściwego miejscowo wojewody z wnioskiem o zezwolenie na pobyt czasowy lub zezwolenie na pobyt stały.

Jeśli jesteś obywatelem Unii Europejskiej:

- ▶ Obywatele UE i członkowie ich rodzin, niebędący obywatelami UE mogą przebywać w Polsce przez okres do 3 miesięcy. Jeżeli pobyt na terytorium RP trwa przez okres dłuższy niż 3 miesiące, obywatel UE oraz członek jego rodziny posiadający obywatelstwo UE zobowiązani są zarejestrować swój pobyt, a członek rodziny niebędący obywatelem UE jest obowiązany używać kartę pobytu członka rodziny obywatela UE.

Jestem w Polsce i mam problem, co zrobić?

Twój dokument podróży (paszport, dowód osobisty) zaginął:

- ▶ Jeżeli Twój dokument podróży nie odnalazł się, musisz nawiązać kontakt ze swoją placówką dyplomatyczną (Ambasada, Konsulat) w celu uzyskania nowego dokumentu podróży.

Zaistniała nadzwyczajna sytuacja uniemożliwiająca wyjazd z Polski:

- ▶ Jeżeli nastąpiła nadzwyczajna sytuacja uniemożliwiająca opuszczenie Polski (np. choroba, nagły wypadek, utrata paszportu i niemożność uzyskania nowego dokumentu podróży), pamiętaj aby Twój pobyt w Polsce był legalny.
- ▶ Jeżeli kończy się termin ważności Twojej wizy lub masz wątpliwości związane z legalnością pobytu, nawiąż niezwłocznie kontakt z konsultantami Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie.

Gdzie mogę uzyskać informacje w sprawie legalności pobytu?

Sprawdź informacje dotyczące pobytu w Polsce na stronie internetowej: <http://muw.pl> w zakładce Cudzoziemcy. Jeśli masz dodatkowe pytania zapraszamy do siedziby Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców: Kraków, ul. Przy Rondzie 6, parter, tel.: + 48 12 39 21 804, wo@malopolska.uw.gov.pl

3. PODŁĄCZENIE ENERGII CIEPLNEJ

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Krakowie (MPEC S.A.) to Spółka odpowiedzialna za dostarczanie ciepła do naszych domów i mieszkań. Energia wykorzystywana jest nie tylko do ogrzewania, ale także do przygotowania ciepłej wody użytkowej, klimatyzacji, wentylacji i innych potrzeb technologicznych, jak np. podgrzewanie płyt boisk piłkarskich, basenów itp. Zakres usług Spółki obejmuje:

- ▶ przesyłanie i dystrybucję nośnika ciepła w miejskiej sieci ciepłej,
- ▶ produkcję energii cieplnej w 78 kotłowniach, w tym: 77 lokalnych i jednej osiedlowej,
- ▶ remonty i modernizacje istniejących sieci i urządzeń ciepłowniczych,
- ▶ budowa sieci ciepłych oraz przyłączanie nowych odbiorców do m.s.c.,
- ▶ prowadzenie i współudział w inwestycjach na rzecz ekologii i energooszczędnych,
- ▶ produkcję kompaktowych węzłów ciepłowniczych dla instalacji centralnego ogrzewania (c.o.), ciepłej wody użytkowej (c.w.u.), wentylacji i klimatyzacji.

MPEC S.A. w Krakowie jest przedsiębiorstwem stosującym nowoczesne technologie i rozwiązania organizacyjne. Efektem systematycznie prowadzonej

modernizacji miejskiego systemu ciepłowniczego jest sprawna dostawa energii cieplnej dla odbiorców oraz poprawa stanu powietrza w mieście. Otrzymane „Świadectwo Przedsiębiorstwa Czystszej Produkcji”, certyfikat Zintegrowanego Systemu Zarządzania (ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001, OHSAS 18001), nagroda „Panteon Polskiej Ekologii” oraz Światowa Nagroda Klimatyczna dla Miejskich Systemów Energii Ciepłej, przyznawana pod patronatem Międzynarodowej Agencji Energii, świadczą o tym, że działania firmy są skuteczne oraz zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, ograniczającego ingerencję w środowisko naturalne. Aspekty te znajdują odzwierciedlenie w misji Spółki.

Siedziba główna MPEC S.A.

mieści się przy al. Jana Pawła II 188, 30-969.

Dziennik Podawczy pracuje od pn. do pt.
w godzinach od 7.00 do 15.00

Kontakt: tel. 12 646 52 99, 12 646 55 33, faks: 12 644 55 10,
12 646 55 22; e-mail: mpec@mpec.krakow.pl

Pogotowie Techniczne

pozostaje do dyspozycji klientów 24 h na dobę. Świadczy usługi polegające na usuwaniu awarii centralnego ogrzewania w administrowanych przez Państwa obiektach z wyłączeniem prac wymagających prowadzenia specjalistycznych procesów łączeniowych, takich jak: spawanie, lutowanie, zgrzewanie itp.

Kontakt: al. Jana Pawła II 188, tel. 993, 12 644 18 72,
faks: 12 646 54 77; e-mail: mpec@mpec.krakow.pl

Biuro Obsługi Klienta i Sprzedaży

Przyjmuje interesantów: pn - pt godz. 7:30 - 14:30,
al. Jana Pawła II 188

Adres korespondencyjny: al. Jana Pawła II 188; 30-969 Kraków

Kontakt: tel. 12 646 51 51, 12 646 51 53,
e-mail: biuro.obslugi.klienta@mpec.krakow.pl

Kto i kiedy rozpoczyna i kończy sezon grzewczy?

Dostawa ciepła na potrzeby centralnego ogrzewania może być uruchomiona lub zakończona na pisemny wniosek Odbiorcy. Przesłany wniosek o rozpoczęcie lub

zakończenie dostaw ciepła powinien być podpisany przez upoważnioną osobę reprezentującą Odbiorcę oraz złożony do MPEC S.A. rozpoczęcie i zakończenie sezonu grzewczego zależy przede wszystkim od decyzji odbiorców ciepła.

Do kogo mieszkaniac budynku wielolokalowego ma się zwrócić w przypadku, gdy w mieszkaniu jest za zimno?

Zjawisko niedogrzenia poszczególnych mieszkań może być związane m.in. z:

- ▶ nieprawidłową pracą instalacji c. o. w budynku (awaria, niewłaściwa regulacja lub też niewykonanie takiej regulacji po zmianie zamówionej mocy cieplnej),
- ▶ zaniżeniem wielkości zamówionej mocy cieplnej w stosunku do rzeczywistych potrzeb.

W przypadku stwierdzenia zjawiska niedogrzenia poszczególnych lokali o interwencję, wyjaśnienie, czy przywrócenie właściwych parametrów należy zwrócić się do właściciela, administratora lub zarządcy nieruchomości. MPEC S.A. odpowiada za dostarczanie ciepła do budynku, a nie do poszczególnych w nim lokali.

Co to jest ciepła woda użytkowa (CWU)?

Ciepła woda użytkowa to produkt, który powstaje w wyniku ogrzania zimnej wody wodociągowej ciepłem sieciowym. Wyprodukowane w elektrociepłowni ciepło trafia do sieci ciepłowniczej, a następnie do węzłów cieplnych w budynkach, gdzie jest wykorzystane nie tylko do centralnego ogrzewania, ale może także podgrzewać wodę z wodociągów. Proces podgrzewania odbywa się w wydzielonym pomieszczeniu, gdzie w specjalnym wymienniku ciepła woda z wodociągu jest ogrzewana do temperatury 55°C. Stąd ciepła woda transportowana jest izolowanymi rurociągami do mieszkań użytkowników, gdzie po odkręceniu kranu, płynie ze stałą temperaturą.

Jak są ustalane ceny za ciepło?

Przedsiębiorstwa energetyczne przygotowują taryfy dla ciepła zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 10 kwietnia – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 z późn. zm.) oraz w wydanych w oparciu o tę ustawę przepisach wykonawczych. W zakresie ciepła przepisami tymi jest rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 września 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia

w ciepło. Tak przygotowana taryfa składana jest w formie wniosku do Terenowego Oddziału Urzędu Regulacji Energetyki (URE). W trakcie postępowania administracyjnego prowadzonego w sprawie zatwierdzenia taryfy Prezes URE dokonuje analizy przedłożonego wniosku w celu sprawdzenia, czy opracowana przez przedsiębiorstwo taryfa spełnia wymagania określone w w/w ustawie. Proces zatwierdzania taryfy związany jest ze szczegółową kontrolą kosztów uzasadnionych firmy i weryfikacją kalkulacji nowych cen. URE stoi na straży przestrzegania przepisów, równoważy interesy stron: firma ciepłownicza – odbiorca, ale przede wszystkim chroni interes odbiorcy, sprawdzając zasadność podwyżek oraz staranność sporządzenia taryfy. Po weryfikacji taryfa zostaje zatwierdzona przez Prezesa URE. Taryfa zawiera ceny i stawki opłat za ciepło dla poszczególnych, zdefiniowanych w niej grup odbiorców i ma charakter bezwzględnie obowiązujący.

Taryfa MPEC S.A. zostaje opublikowana w dzienniku urzędowym województwa małopolskiego. Jest również udostępniana odbiorcom w BOK (Biuro Obsługi Klienta) oraz na stronie internetowej www.mpec.krakow.pl

Na czym polega usługa „Ciepło przez cały rok” ?

Usługa „Ciepło przez cały rok” oparta jest o automatykę pogodową – system urządzeń zainstalowanych w węzłach cieplnych, które sterują dostawami ciepła w zależności od temperatury panującej na zewnątrz budynku. Gdy temperatura spada poniżej określonego poziomu, węzeł włącza się i uruchamia dopływ ciepła do budynku. Analogicznie, kiedy temperatura wzrasta, dopływ ciepła zostaje automatycznie wstrzymany.

Temperaturę graniczną, która warunkuje uruchomienie dostaw ciepła, zawsze określa Klient w zależności od swoich preferencji i potrzeb.

Zalety ciepła przez cały rok

Zapewnienie komfortu cieplnego w mieszkaniu przez cały rok znacząco wpływa na stan techniczny budynku, a przede wszystkim zdrowie jego mieszkańców. Utrzymanie odpowiedniej temperatury chroni przed niebezpiecznymi dla zdrowia i konstrukcji budynku grzybami na ścianach wewnętrznych oraz elewacjach. Dogrzane mieszkanie pozwala uniknąć przeziębień, na które jesteśmy szczególnie narażeni w tak zwanych okresach przejściowych, a więc wiosną i jesienią. Całoroczne ogrzewanie to również większe bezpieczeństwo i mniejsze koszty. Dzięki automatycznej dostawie ciepła, nie ma konieczności inwestowania w dodatkowe rozwiązania grzewcze, takie jak grzejniki elektryczne.

Jakie są koszty tej usługi?

Klient, który korzysta z usługi „Ciepło przez cały rok”, ma pewność dopływu ciepła w przypadku spadku temperatury na zewnątrz. Uruchomienie usługi jest bezpłatne, a opłaty są naliczane tylko za faktycznie dostarczone ciepło. Oznacza to, że w przypadku wysokich temperatur, Klient nie poniesie żadnych dodatkowych kosztów. Szacunkowe opłaty za dostarczone ciepło są niższe od alternatywnych źródeł ciepła wykorzystywanych do dogrzania mieszkania w przypadku spadku temperatury. Natomiast komfort i bezpieczeństwo wynikające z braku dodatkowych urządzeń wewnątrz budynku, są nieporównywalnie większe.

Kto może skorzystać z ciepła przez cały rok?

Usługa „Ciepło przez cały rok” jest dostępna dla mieszkańców budynków wielorodzinnych korzystających z ciepła sieciowego oraz ciepłej wody użytkowej.

Jak zacząć korzystać z usługi?

Jeżeli jesteś zainteresowany korzystaniem z usługi „Ciepło przez cały rok” i mieszkasz w budynku wielorodzinnym, zgłoś tę potrzebę do Zarządcy/Administratora budynku, który skontaktuje się z MPEC S.A., aby ustalić warunki współpracy.

4. PODŁĄCZENIE NIERUCHOMOŚCI DO SIECI WODOCIĄGOWEJ I/LUB KANALIZACYJNEJ

Poniżej przedstawiamy tryb postępowania związany z przyłączeniem nieruchomości do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, będącej w posiadaniu Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Krakowie (zwanego dalej MPWiK S.A.).

Krok 1

Osoba posiadająca nieruchomość zlokalizowaną na terenie Gminy Miejskiej Kraków, która zainteresowana jest przyłączeniem tej nieruchomości do sieci wodociągowej i/lub sieci kanalizacyjnej, winna wystąpić do MPWiK S.A. w Krakowie z wnioskiem o wydanie informacji technicznej o możliwości doprowadzenia wody i odprowadzenia ścieków. Wniosek ten winien zostać złożony na formularzu DRUK NR ITT-1.

MPWiK S.A. wydaje informacje techniczne w terminie 20 dni roboczych od daty złożenia kompletnego wniosku, a w przypadkach wymagających szczegółowego rozeznania, termin może zostać wydłużony do 30 dni roboczych.

Wniosek o wydanie informacji technicznej o możliwości doprowadzenia wody i odprowadzenia ścieków należy złożyć w Biurze Obsługi Klienta MPWiK S.A. – Stanowisko Działu Technicznego (Kraków, ul. Senatorska 1, pokój nr 5).

W przypadku, gdy parametry i lokalizacja istniejących lub projektowanych sieci są wystarczające dla przyłączenia nieruchomości (tzn. nie zachodzi konieczność budowy/przebudowy sieci) – co winno wynikać z treści wydanej informacji technicznej – kolejnym etapem jest opracowanie dokumentacji projektowej w zakresie przyłączy i wystąpienie z wnioskiem o wydanie warunków przyłączenia nieruchomości do sieci.

Krok 2

Na podstawie wydanej informacji technicznej o możliwości doprowadzenia wody i odprowadzenia ścieków, osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci, która dysponuje tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości, zleca uprawnionemu projektantowi branży sanitarnej opracowanie dokumentacji projektowej.

Dokumentacja ta winna zostać wykonana zgodnie z opracowaniem „Wytyczne eksploatacyjne w zakresie projektowania, realizacji i odbiorów urządzeń i przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych”.

MPWiK S.A. wydaje warunki przyłączenia nieruchomości do sieci (wraz z zapewnieniem dostawy wody i/lub odbioru ścieków) na wniosek osoby ubiegającej się o ich wydanie oraz na podstawie załączonej do wniosku dokumentacji projektowej.

W przypadku, gdy w imieniu osoby ubiegającej się o wydanie w/w warunków działa pełnomocnik, do wniosku winno zostać załączone stosowne w tym zakresie pełnomocnictwo. Wniosek o wydanie warunków przyłączenia nieruchomości do sieci winien zostać złożony na formularzu **DRUK NR ITT-3**.

Do wniosku należy załączyć w szczególności:

- ▶ minimum dwa egzemplarze dokumentacji projektowej,
- ▶ tytuł prawny do korzystania z nieruchomości.

MPWiK S.A. wydaje warunki przyłączenia nieruchomości do sieci w terminie 20 dni roboczych od daty złożenia kompletnego wniosku, a w przypadkach wymagających szczegółowego rozeznania, termin może zostać wydłużony do 30 dni roboczych.

Wniosek o wydanie warunków przyłączenia nieruchomości do sieci należy złożyć w Biurze Obsługi Klienta MPWiK S.A. – Stanowisko Działu Technicznego (Kraków, ul. Senatorska 1, pokój nr 5).

Krok 3

Przed rozpoczęciem robót związanych z wykonaniem przyłącza wodociągowego i/lub kanalizacyjnego inwestor składa do MPWiK S.A. wniosek o zawarcie umowy przyłączeniowej na formularzu F4-3-2.

Do wniosku należy dołączyć:

- ▶ plan sytuacyjny przyłącza na kopii aktualnej mapy zasadniczej lub pozwolenie na budowę lub zgłoszenie zamiaru wykonania przyłącza,
- ▶ kserokopię odpisu protokołu narady koordynacyjnej, dotyczącej uzgodnienia sytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu (wraz z załącznikiem graficznym),
- ▶ kserokopię uprawnień budowlanych wykonawcy lub informację, że uprawnienia są złożone w MPWiK S.A.,
- ▶ dokument potwierdzający tytuł prawny do korzystania z nieruchomości,
- ▶ pisemne zgody właścicieli nieruchomości, zarządcy dróg na wejście w teren celem wykonania przyłącza,
- ▶ wniosek o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (F 3-5-1),
- ▶ wypis z Krajowego Rejestru Sądowego lub zaświadczenie o działalności gospodarczej,
- ▶ dwa egzemplarze umowy przyłączeniowej (formularz F4-3-7).

Powyższe dokumenty należy przedłożyć w Biurze Obsługi Klienta MPWiK S.A. – Stanowisko Działu Dokumentacji i Odbiorów (Kraków, ul. Senatorska 1, pokój nr 3), gdzie również można uzyskać informację w powyższej sprawie (tel. 12 42 42 412, 12 42 42 495).

W odpowiedzi na wniosek o zawarcie umowy przyłączeniowej MPWiK S.A. przydziela inspektora, który będzie pełnił nadzór nad wykonaniem przyłącza. Odpowiedź wraz z jednym egzemplarzem umowy przyłączeniowej wysyłana jest do osoby ubiegającej się o przyłączenie do sieci.

Przed rozpoczęciem robót należy skontaktować się z wyznaczonym inspektorem MPWiK S.A. w celu omówienia warunków wykonania przyłącza.

Szczegółowe warunki wykonania przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych podane są w formularzu F4-3-1, a także w „Wytycznych eksploatacyjnych w zakresie projektowania, realizacji i odbiorów urządzeń i przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych”.

Po zakończeniu robót oraz dostarczeniu dokumentacji powykonawczej i inwentaryzacji geodezyjnej przyłącza sporządzany jest protokół odbioru.

Po podpisaniu protokołu odbioru przygotowywana jest umowa o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków. Po jej zawarciu ustalany jest termin montażu wodomierza.

Krok 4

Na podstawie zgromadzonych dokumentów oraz wniosku inwestora MPWiK S.A. w Krakowie sporządza dwa egzemplarze umowy o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków, które należy podpisać osobiście w Biurze Obsługi Klienta (pok.nr 12). Po podpisaniu ww. umowy, uzgadniany jest termin montażu wodomierza przez MPWiK S.A.

Montaż wodomierza możliwy jest jedynie w obecności inwestora lub osoby przez niego upoważnionej. Na potwierdzenie wstawienia wodomierza inwestor otrzymuje protokół montażu, który stanowi podstawę do rozpoczęcia naliczania opłat z tytułu zużycia wody i/lub odprowadzania ścieków zgodnie ze wskazaniami wodomierza.

Dodatkowe informacje, formularze wniosków, jak również elektroniczne wersje „Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Miejskiej Kraków” oraz „Wytycznych eksploatacyjnych w zakresie projektowania, realizacji i odbiorów urządzeń i przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych” dostępne są na stronie internetowej Wodociągów Miasta Krakowa <https://wodociagi.krakow.pl/> w zakładce Strefa Klienta. Centrum Obsługi Mieszkańców MPWiK S.A. znajduje się w budynku przy ul. Senatorskiej 9 i jest otwarte w dni robocze w godzinach od 7.00 do 15.00, a w poniedziałki od 7.00 do 17.00.

5. ZARZĄDZANIE ODPADAMI

Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w Krakowie to spółka z tradycjami sięgającymi 1866 roku, czyli momentu odrodzenia się samorządu Krakowa. Dziś firma zajmuje się dwoma ważnymi aspektami funkcjonowania nowocze-

snego miasta: zarządza systemem gospodarowania odpadami oraz systemem oczyszczania miasta.

W ramach pierwszego zadania firma zarządza instalacjami do przetwarzania odpadów i organizuje ich odbiór od mieszkańców – zajmują się tym wyłonione w przetargu firmy wywozowe. Dziś system gospodarowania odpadami obowiązujący w Krakowie uchodzi za jeden z najlepiej zorganizowanych wśród dużych miast w Polsce, a przez ekspertów uznawany jest za modelowy.

Drugie zadanie MPO Kraków realizuje w znacznej mierze samodzielnie, wspomagając się również wsparciem specjalistycznych firm. Oczyszczanie miasta oznacza mechaniczne i ręczne zmiatanie, zmywanie i czyszczenie ulic, chodników i ścieżek rowerowych, a zimą również ich odśnieżanie i utrzymanie w dobrych warunkach.

Co mieszkaniec powinien wiedzieć?

Każdy właściciel nieruchomości w Krakowie bądź podmiot zarządzający tą nieruchomością w imieniu właściciela ma obowiązek złożyć w Urzędzie Miasta Krakowa deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Dzięki temu gmina wie ile odpadów będzie powstawać w tej nieruchomości (deklarację można później modyfikować). Właściciel musi też samodzielnie wyposażyć swoją nieruchomość w pojemniki na odpady – może je kupić i mieć własne lub wdzierżawić od MPO Kraków lub jakiegokolwiek innej firmy oferującej takiej usługi.

Jak segregować odpady?

Do kwietnia 2019 r. selektywne zbieranie odpadów komunalnych powinno odbywać się według następujących zasad: papier, metal, tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe należy zbierać łącznie do pojemnika na selektywnie zbierane odpady komunalne w kolorze żółtym. Opakowania szklane należy umieszczać w pojemniku w kolorze zielonym, natomiast pozostałe po segregacji odpady zmieszane w pojemniku w kolorze niebieskim.

Odpady budowlane i rozbiórkowe oraz inne problemowe odpady, których nie można umieszczać w pojemnikach, mieszkańcy Gminy Miejskiej Kraków mogą nieodpłatnie oddać do Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (LAMUSOWNIA przy ul. Nowohuckiej 1 i PGOW przy ul. Krzemienieckiej 40 w Krakowie).

Zakres usług dostępnych dla mieszkańców Krakowa w ramach Zintegrowanego Systemu Gospodarki Odpadami jest dużo większy niż w innych gminach. Mieszkańcy oprócz standardowego odbioru odpadów sprzed domów mogą korzystać z szeregu programów, dzięki którym w ramach opłaty za transport i zagospodarowanie odpadów (czyli bez żadnych dodatkowych kosztów) można oddawać więcej frakcji i rodzajów odpadów:

- ▶ „Program odbioru odpadów zielonych” – jedyny w Polsce realizowany na tak szeroką skalę program odbioru odpadów zielonych – każdego roku od kwietnia do grudnia, według harmonogramu – odbiór sprzed domu raz w tygodniu.
- ▶ „Elektrobrygada na telefon” – odbiór elektroodpadów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego – zgłoszenia przez infolinię.
- ▶ Odbiór odpadów wielkogabarytowych – według harmonogramu.
- ▶ Realizowany wspólnie z Polskim Czerwonym Krzyżem program „100% korzyści” – program odbioru i zagospodarowania tekstyliów – zgłoszenia przez infolinię.
- ▶ „Kino za baterie” – zbiórka zużytych baterii w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych w zamian za bilety do kina dla zgłoszonych grup.

W Krakowie są też dwa stacjonarne PSZOKi (Lamusownia i PGOW Barycz) oraz ponad 700 gniazd (kompletów – 4 pojemniki) dzwonów do segregacji surowców wtórnych.

Od kwietnia 2019 r. nastąpi wymagana przez prawo krajowe modyfikacja zasad segregowania odpadów – więcej informacji na ten temat oraz szczegółowe zasady poszczególnych programów na stronie www.mpo.krakow.pl

Dane kontaktowe: MPO Kraków ul. Nowohucka 1, 31-580 Kraków;
www.mpo.krakow.pl; e-mail: mpo@mpo.krakow.pl;
tel: 12 646 22 02; infolinia: 801 084 084

Dyspozytornia Główna MPO: e-mail: interwencje24h@mpo.krakow.pl
tel: 12 646 23 61

OPIEKA I EDUKACJA NASZYCH DZIECI

Edukacja i zapewnienie opieki dzieciom to najważniejsze zadania jakie stawiają sobie rodzice. Rozdział ten zawiera informacje dotyczące różnych form opieki nad małym dzieckiem, następnie kwestie związane z przedszkolami, szkołami podstawowymi, aż po szkolnictwo na poziomie ponadpodstawowym. Znajdziemy tu także niezbędne informacje dotyczące szkolnictwa specjalnego dedykowanego dzieciom z niepełnosprawnością.

1. NASZE DZIECKO W ŻŁOBKU, KLUBIE DZIECIĘCYM I U DZIENNEGO OPIEKUNA

1.1. ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE

Zapisy do żłobka lub klubu dziecięcego odbywają się przez cały rok w miarę wolnych miejsc. Aby zapisać dziecko do żłobka gminnego musimy być mieszkańcami miasta Krakowa, w przypadku żłobków i klubów innych niż gminne nie ma takiego wymogu. Podstawowa różnica między żłobkiem a klubem dziecięcym polega na wieku dzieci objętych opieką – żłobek może świadczyć opiekę nad dziećmi od ukończenia 20 tygodnia życia do 3 lat, klub dziecięcy od 1 roku do 3 lat.

Decydując się na żłobek lub klub dziecięcy dla swojego dziecka, rozpoczynamy od wyboru odpowiadającej nam placówki. Wybieramy placówki wpisane do rejestru, gdyż tylko one działają legalnie. Daje to gwarancje zatrudnienia wykwalifikowanego personelu opiekuńczego i spełniania niezbędnych wymogów przeciwpożarowych oraz sanitarno-epidemiologicznych. Jeśli wybraliśmy placówkę, która wstępnie nam odpowiada i telefonicznie potwierdziliśmy możliwość przyjęcia naszego dziecka, nie zapomnijmy, że bardzo ważne jest odbycie tzw. okresu adaptacyjnego, w trakcie którego możemy „od kuchni” zapoznać się z pracą wybranego żłobka lub klubu dziecięcego oraz sprawdzić, czy nasze dziecko przystosowuje się do panujących tam warunków. Podejmujemy decyzję poważnie i nie zrażamy się. Czasem będziemy musieli sprawdzić kilka placówek, zanim znajdziemy najbardziej odpowiednią.

WYKAZ ŻŁOBKÓW GMINNYCH (str. 238)

WYKAZ ŻŁOBKÓW PROWADZONYCH NA ZLECENIE GMINY
(str. 238)

WYKAZ INNYCH NIŻ GMINNE ŻŁOBKÓW
I KLUBÓW DZIECIĘCYCH (str. 234)

Aktualne dane teleadresowe oraz dane o godzinach pracy i wysokości opłat za opiekę i wyżywienie w żłobkach i klubach dziecięcych można znaleźć w **Rejestrze żłobków i klubów dziecięcych na Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**, pod adresem:

<https://empatia.mpips.gov.pl/dla-swiaadczeniobiorcow/rodzina/d3/rejestr-zlobkow-i-klubow>

Szczegółowych informacji dot. placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 można uzyskać w **Biurze ds. Ochrony Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa**, ul. Czerwieńskiego 16 oraz pod numerem telefonu 12 616 92 84, 12 616 94 87.

1.2. KOSZTY OPIEKI W ŻŁOBKACH I KLUBACH DZIECIĘCYCH

Żłobki gminne – koszty ponoszone przez rodzica za zapewnienie opieki w żłobku gminnym wynoszą: 199,00 zł (koszt opieki) i do 150,00 zł (koszt wyżywienia). Z opłaty za sprawowanie opieki zwolnieni są posiadacze Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+ oraz Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem „N”, którzy mają pierwszeństwo w przyjęciu do żłobka. Częściowo zwolnieni od ponoszenia opłat za sprawowanie opieki są rodzice, których dwoje lub więcej dzieci równocześnie korzysta z opieki tego samego żłobka oraz rodzice, których dochód nie przekracza 180% dochodu uprawniającego do korzystania ze świadczeń pieniężnych określonych w przepisach o pomocy społecznej (kryterium dochodowe) – opłata zostaje zmniejszona o 100 zł za każde dziecko.

Żłobki prowadzone na zlecenie gminy miejskiej Kraków – koszt opieki i wyżywienia ponoszony przez rodzica w żłobkach prowadzonych na zlecenie Gminy jest taki sam jak w żłobkach gminnych. Koszty ponoszone przez rodzica za zapewnienie opieki wynoszą: 199,00 zł (koszt opieki) i do 150,00 zł (koszt wyżywienia). Pierwszeństwo w przyjęciu do żłobka mają posiadacze Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+ oraz Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem „N”.

Inne niż gminne żłobki i kluby dziecięce – koszty ponoszone przez rodzica za zapewnienie opieki i wyżywienia w żłobku innym niż gminny (przy zapewnieniu 10-godzinnej opieki we wszystkie dni tygodnia) wynoszą średnio ok. 1300,00 zł. W roku 2018 podmioty prowadzące żłobki, kluby dziecięce lub zatrudniające dziennych opiekunów (wszystkie, które na początku roku złożyły odpowiednie wnioski) otrzymują z Gminy Miejskiej Kraków dotacje do kosztów opieki nad dziećmi. Zgodnie z podpisaną z Gminą umową prowadzący placówki zobowiązani są do pomniejszenia wysokości comiesięcznych opłat (tzw. czesnego) ponoszonych przez rodziców lub opiekunów prawnych dziecka o kwotę uzyskanej od Gminy dotacji wyliczonej według wzoru: liczba godzin zapewnienia opieki dziecku w danym miesiącu (liczona na podstawie zawartej z rodzicami lub opiekunami prawnymi umowy) x 1,70 zł. Opłata ulega obniżeniu średnio o kwotę ok. 357,00 zł miesięcznie. Dotacja (dofinansowanie) dotyczy wszystkich dzieci objętych

opieką żłobków, klubów dziecięcych lub dziennych opiekunów zamieszkałych na terenie miasta Krakowa. Dodatkowo od roku 2018 Gmina Miejska Kraków udziela dotacji (dofinansowania) do każdego dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności, zamieszkałego na terenie miasta Krakowa objętego opieką na poziomie 2,40 zł (za godzinę opieki). Średnio przy 21 dniach roboczych i 10 godzinach opieki 504,00 zł miesięcznie. Dofinansowanie przeznaczone jest dla podmiotu prowadzącego żłobek/klub dziecięcy na pokrycie dodatkowych kosztów związanych z objęciem opieką dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności.

1.3. DZIENNY OPIEKUN

Jest to osoba fizyczna zatrudniana przez gminy oraz osoby prawne (spółki, stowarzyszenia, fundacje) jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (np. żłobki gminne). Od 1 stycznia 2018 roku w związku ze zmianą Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą mogą zatrudniać dziennych opiekunów. Dziennym opiekunem będzie mogła być osoba prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą. Należy pamiętać, iż dzienny opiekun może sprawować opiekę nad maksymalnie pięciorgiem dzieci w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia do 3 lat, a w przypadku gdy w grupie znajdzie się dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia bądź wymaga szczególnej opieki albo jest niepełnosprawne, wówczas opiekun może zajmować się tylko trojgiem dzieci. Za zgodą wszystkich rodziców dzienny opiekun może sprawować opiekę maksymalnie nad ośmiorgiem dzieci, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia, jest niepełnosprawne lub wymaga szczególnej opieki, maksymalnie nad pięciorgiem dzieci – jeżeli co najmniej jedno z rodziców będzie sprawowało opiekę nad dziećmi wraz z dziennym opiekunem.

Dzienny opiekun sprawuje opiekę nad dziećmi we własnym lokalu lub w lokalu podmiotu, który zatrudnia dziennego opiekuna. Wybieramy opiekunów znajdujących się wykazie, gdyż tylko oni działają legalnie, posiadają odpowiednie kwalifikacje oraz spełniają niezbędne wymogi formalne. Zasady udzielenia przez gminę dotacji do opieki wykonywanej przez dziennego opiekuna są takie same jak te dotyczące żłobków i klubów dziecięcych (opisane wyżej).

Aktualne dane teleadresowe oraz dane o godzinach pracy i wysokości opłat za opiekę i wyżywienie u dziennych opiekunów można znaleźć w wykazie dziennych opiekunów na stronie **Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**, pod adresem:

<http://empatia.mpips.gov.pl/web/piu/dla-swadczeniobiorcow/rodzina/d3/wykaz-dziennych-opiekunow>

Szczegółowych informacji dot. placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 można uzyskać w **Biurze ds. Ochrony Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa**, ul. Czerwieńskiego 16 oraz pod nr telefonu 12 616 92 84, 12 616 94 87.

1.4. REFUNDACJA (ZWROT) KOSZTÓW OPIEKI NAD DZIECKIEM

Refundacja przysługuje osobie bezrobotnej posiadającej co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 7. roku życia, a także osobie bezrobotnej pełniącej opiekę nad osobą zależną, jeżeli:

- ▶ podjęła zatrudnienie lub inną pracę zarobkową,
- ▶ została skierowana do odbycia stażu, przygotowania zawodowego dorosłych lub szkolenia,
- ▶ jednocześnie osiąga z tego tytułu miesięcznie przychody nieprzekraczające minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Szczegółowe informacje można uzyskać w **Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie**, ul. Wąwozowa 34 - **Centrum Aktywizacji Zawodowej – Referat Pomocy Publicznej i Refundacji Świadczeń** lub pod numerem telefonu 12 68 68 214, 12 68 68 265 oraz na stronie:

www.gupkrakow.pl

2. PRZEDSZKOLA

2.1. PRZEDSZKOLA SAMORZĄDOWE

Gmina Miejska Kraków prowadzi publiczne przedszkola, do których w pierwszej kolejności przyjmowane są dzieci zamieszkałe na terenie miasta. Do samorządowych przedszkoli mogą uczęszczać dzieci w wieku 3–6 lat. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dzieci, które ukończyły 2,5 roku. W ciągu roku szkolnego

o przyjęciu do przedszkola decyduje dyrektor. Rekrutacja prowadzona jest w oparciu o kryteria określone w ustawie Prawo oświatowe oraz uchwałą Rady Miasta Krakowa. Od wielu lat rekrutacja jest wspomagana przez system elektroniczny.

Wykaz samorządowych przedszkoli, informacje o ofercie tych przedszkoli oraz zasady rekrutacji (m.in.: kryteria, harmonogram) znajdują się na stronie www.portaledukacyjny.krakow.pl. Rodziny objęte programem Krakowska Karta Rodzina 3+ lub rodziny objęte programem Kraków dla Rodziny „N” mogą korzystać z preferencyjnej (ulgowej) stawki odpłatności za korzystanie z usług samorządowego przedszkola w wysokości 0,50 zł za każdą godzinę powyżej 5 bezpłatnych. Dla rodzin objętych zarówno programem Krakowska Karta Rodzina 3+ jak i programem Kraków dla Rodziny „N” opłata za korzystanie z usług samorządowego przedszkola wynosi 0 zł.

Niesamorządowe przedszkola i punkty przedszkolne

Poza przedszkolami samorządowymi na terenie miasta Krakowa funkcjonują również przedszkola niesamorządowe: publiczne (w których zasady odpłatności są takie same jak w przedszkolach samorządowych) oraz przedszkola i punkty przedszkolne niepubliczne (które określają warunki odpłatności za korzystanie z ich usług).

Wykazy instytucji dostępne są na stronie:
www.bip.krakow.pl/?dok_id=27315

2.2. PRZEDSZKOLA SPECJALNE

Do przedszkoli specjalnych uczęszczają dzieci:

- ▶ niesłyszące,
- ▶ słabosłyszące,
- ▶ niewidome,
- ▶ słabowidzące,
- ▶ z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- ▶ z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym,
- ▶ z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- ▶ z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim organizuje się zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze indywidualne lub zespołowe już od 3. roku życia. Dyrektor przedszkola odpowiada za realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zasady przyjęcia dziecka do przedszkola specjalnego

Podstawą przyjęcia dziecka do przedszkola specjalnego jest:

- ▶ orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez zespół orzekający poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- ▶ wniosek rodziców (opiekuna prawnego) o przyjęcie do przedszkola,
- ▶ skierowanie Prezydenta Miasta Krakowa wydane na podstawie wyżej wymienionych dokumentów (dla dzieci zamieszkałych poza Krakowem wydawane w miarę posiadania przez przedszkole wolnego miejsca).

Obowiązek szkolny dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego może być odroczony nie dłużej niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 9 lat.

Placówki organizują odpowiednie warunki do nauki dostosowane do poziomu i potrzeb rozwojowych dzieci: sprzęt specjalistyczny, sale, pomoce dydaktyczne, gabinety do zajęć indywidualnych (np. sala doświadczania świata, sala gimnastyczna, gabinet Montessori, kącik muzykoterapeutyczny, gabinety logopedyczne, psychologiczne, sala relaksacyjna).

W ramach zajęć, przedszkola realizują podstawy programowe zatwierdzone przez MEN oraz uwzględniają zalecenia zawarte w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Po dokonaniu diagnozy zespół nauczycieli i specjalistów opracowuje dla każdego dziecka Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET).

W przedszkolach pracuje się w oparciu o sprawdzone, skuteczne metody i formy pracy: pobudzające zmysły kształtujące komunikację, wspierające rozwój ruchowy i intelektualny, a także rozwijające samodzielność. Prowadzone są zajęcia zarówno grupowe, jak i indywidualne umożliwiające wyrównywanie szans edukacyjnych. Przygotowują one do podjęcia nauki w szkole poprzez realizację obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego.

Przedszkola, przeciwdziałając izolacji społecznej i nietolerancji:

- ▶ wspierają rodziny, udzielając pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- ▶ tworzą zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,
- ▶ dbają o integrację ze środowiskiem lokalnym i rówieśnikami.

Wykazy instytucji dostępne są na stronie:
www.bip.krakow.pl/?dok_id=27315

3. EDUKACJA – CZAS DO SZKOŁY

Od 2015 roku funkcjonuje internetowy portal www.naszeszkoly.krakow.pl. To innowacyjny w skali kraju projekt, który prezentuje komplet istotnych informacji na temat wszystkich szkół i placówek na terenie miasta. Dzięki wdrożeniu portalu wszystkie szkoły i placówki mają szansę opowiedzenia o sobie - swoich mocnych stronach, misji oraz wartościach. Społeczność lokalna zyskuje łatwy dostęp do rzetelnych informacji dotyczących systemu edukacji. Samorząd ma natomiast możliwość transparentnej komunikacji z mieszkańcami i zyskał doskonałe narzędzie monitorowania jakości pracy placówek. Portal jest również profesjonalnym narzędziem, które zapewnia rodzicom rzetelne informacje podczas procesu wyboru szkoły na kolejnym etapie edukacyjnym. W okresie roku szkolnego (od 1 września do 30 czerwca) uczniowie krakowskich szkół podstawowych mogą bezpłatnie korzystać w komunikacji miejskiej na podstawie legitymacji szkolnej.

Zgodnie ze zmianą przyjętą przez krakowskich Radnych w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 prawo do bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską przysługiwać będzie także uczniom dotychczasowych gimnazjów oraz uczniom klas gimnazjalnych dotychczasowych gimnazjów prowadzonych w innych szkołach na terenie Gminy Miejskiej Kraków – od 1 września do 30 czerwca. Podstawą będzie ważna legitymacja szkolna ucznia dotychczasowego gimnazjum lub ucznia klasy gimnazjalnej.

3.1. SZKOŁY PODSTAWOWE

Przed podjęciem decyzji o rozpoczęciu nauki w szkole, dzieci w przedszkolu poddawane są badaniu gotowości do podjęcia nauki tzw. diagnozie przedszkolnej. To rodzaj specjalistycznego badania, które ma służyć określeniu rozwoju dziecka w różnych jego aspektach: fizycznym, emocjonalnym i intelektualnym. Wykrycie ewentualnych braków w rozwoju pozwala na szybkie stworzenie dziecku opieki, która zapewni pokonanie tych trudności. W tej kwestii rodzice mogą liczyć na wsparcie krakowskich poradni psychologiczno-pedagogicznych i specjalistycznych. Również w szkołach podstawowych można uzyskać pomoc przed rozpoczęciem ścieżki edukacyjnej.

W Krakowie rekrutacja do szkół podstawowych odbywa się elektronicznie. Uczniowie mieszkający w rejonie szkoły są przyjmowani w pierwszej kolejności, natomiast uczniowie spoza rejonu są przyjmowani w oparciu o kryteria określone przez Radę Miasta, po przeprowadzeniu postępowania rekrutacyjnego i w miarę wolnych miejsc.

Wykaz samorządowych szkół podstawowych, informacje o ofercie tych szkół oraz zasady rekrutacji (m.in.: kryteria, harmonogram) znajdują się na stronie: www.portaledukacyjny.krakow.pl

Wykazy instytucji dostępne są na stronie:
www.bip.krakow.pl/?dok_id=27315

3.2. SZKOŁY PONADPODSTAWOWE I PONADGIMNAZJALNE

W Krakowie kształcenie na poziomie ponadgimnazjalnym i ponadpodstawowym prowadzone jest w liceach ogólnokształcących (dla młodzieży i dla dorosłych), technikach, branżowych szkołach I stopnia i w szkołach policealnych.

Rekrutacja do klas pierwszych samorządowych i niektórych niesamorządowych liceów ogólnokształcących dla młodzieży, techników i branżowych szkół I stopnia prowadzona jest z wykorzystaniem systemu informatycznego. Kandydaci wprowadzają do systemu elektroniczną wersję wniosku o przyjęcie do szkoły, mając możliwość wyboru wielu oddziałów we wszystkich szkołach prowadzących rekrutację, a następnie wersję papierową podania, podpisaną przez rodziców lub prawnych opiekunów, składają w szkole wskazanej na pierwszym miejscu. Postępowanie rekrutacyjne prowadzone jest na zasadach określonych w przepisach oświatowych.

W trakcie roku szkolnego o przyjęciu do klasy pierwszej decyduje dyrektor szkoły.

Wykaz liceów ogólnokształcących, techników, branżowych szkół I stopnia oraz szkół policealnych, informacje o ofercie tych szkół i zasady rekrutacji (m.in.: kryteria, harmonogram) znajdują się na stronie: www.portaledukacyjny.krakow.pl

Wykazy instytucji dostępne są na stronie:
www.bip.krakow.pl/?dok_id=27315

3.3. SZKOLNICTWO SPECJALNE

Do szkół specjalnych uczęszczają uczniowie:

- ▶ niesłyszący,
- ▶ słabosłyszący,
- ▶ niewidomi,
- ▶ słabowidzący,
- ▶ z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- ▶ z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym,
- ▶ z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- ▶ z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- ▶ zagrożeni niedostosowaniem społecznym, niedostosowani społecznie.

Dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością w stopniu głębokim organizuje się zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze indywidualne lub zespołowe.

Podstawą przyjęcia dziecka do szkoły specjalnej jest:

- ▶ orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez zespół orzekający poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- ▶ wniosek rodziców (opiekuna prawnego) o przyjęcie do szkoły,
- ▶ skierowanie Prezydenta Miasta Krakowa wydane na podstawie ww. dokumentów (dla dzieci zamieszkałych poza Krakowem wydawane w miarę posiadania przez szkołę wolnego miejsca).

Skierowanie wydaje się na wniosek rodziców lub opiekuna prawnego dziecka. Wniosek powinien zawierać wskazanie placówki. Wniosek o przyjęcie dziecka do szkoły wydawany jest bezpośrednio w każdej placówce. Rodzice dzieci spoza Gminy Miejskiej Kraków składają wniosek o skierowanie do kształcenia specjalnego ze wskazaniem placówki w starostwie powiatowym właściwym ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.

Organizacja szkolnictwa specjalnego

Typy szkół specjalnych w szkolnictwie ogólnodostępnym:

- ▶ szkoła podstawowa,
- ▶ liceum ogólnokształcące,

- ▶ technikum,
- ▶ branżowa szkoła I stopnia,
- ▶ branżowa szkoła II stopnia,
- ▶ szkoła specjalna przysposabiająca do pracy,
- ▶ szkoła policealna.

W przypadku dzieci niesłyszących i słabosłyszących, niewidomych i słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową czy z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, autyzmem, zespołem Aspergera obowiązuje taka sama podstawa programowa jak w kształceniu ogólnodostępnym i nauczane są te same przedmioty. Dla każdego ucznia zespół nauczycieli i specjalistów szkolnych opracowuje Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET). W procesie edukacyjnym stosowane są metody i formy pracy dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów. Uczniowie w szkołach zawodowych mogą się kształcić w różnych zawodach oferowanych przez szkoły z uwzględnieniem warunków zdrowotnych. Istotną sprawą jest zgoda lekarza medycyny pracy na kształcenie w danym zawodzie. W szkole specjalnej dzieci uczą się w mniej licznych oddziałach, których liczebność zależy od rodzaju niepełnosprawności. Zawsze mają dodatkowe wsparcie w postaci grupy specjalistów właściwych dla danej niepełnosprawności. Szkoły prowadzą m.in. zajęcia terapii psychologicznej, integracji i stymulacji sensorycznej, korekcji wad postawy, korekcji wad wymowy, biofeedbacku, hipoterapii, dogoterapii, terapii przez sztukę, choreoterapię. Dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym uczęszczają do szkół podstawowych, ponadpodstawowych, a następnie do szkół przysposabiających do pracy. Treści programowe, jakie uczeń powinien opanować podczas nauki, stanowią odrębną podstawę programową i odrębne przedmioty (inne niż w szkole ogólnodostępnej). Uczniowie uczą się czytania, pisania, liczenia i nabywają umiejętności z zakresu pracy w różnych zawodach. Kończąc szkołę podstawową i szkołę specjalną przysposabiającą do pracy, uczniowie otrzymują świadectwo ukończenia szkoły i nie przystępują do egzaminów zewnętrznych. Przygotowywani są do udziału w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia pracy.

Uczniowie z niepełnosprawnością mają prawo do nauki:

- ▶ w szkole podstawowej do 20. roku życia,
- ▶ w szkole ponadpodstawowej do 24. roku życia.

Dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wydane ze względu na niepełnosprawność, można przedłużyć okres nauki:

- ▶ w szkole podstawowej:
  - jeden rok - na I etapie edukacyjnym,
  - dwa lata - na II etapie edukacyjnym,
  - w szkole ponadpodstawowej o jeden rok.

Decyzję o przedłużeniu okresu nauki uczniowi posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wydaną ze względu na niepełnosprawność, podejmuje rada pedagogiczna. Decyzję o przedłużeniu okresu nauki podejmuje się:

- ▶ w przypadku szkoły podstawowej:
  - na I etapie edukacyjnym – nie później niż do końca roku szkolnego w klasie III,
  - na II etapie edukacyjnym – nie później niż do końca roku szkolnego w klasie VIII,
  - w przypadku szkoły ponadpodstawowej - nie później niż do końca roku szkolnego w ostatnim roku nauki.

Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim mają prawo do korzystania z zajęć rewalidacyjno-wychowawczych indywidualnych lub zespołowych do 25. roku życia.

Należy podkreślić, że system kształcenia dziecka niepełnosprawnego jest drożny w obie strony, tzn. uczniowie mogą przechodzić ze szkół ogólnodostępnych do szkół specjalnych i ze szkół specjalnych do ogólnodostępnych. Na świadectwach szkolnych nie umieszcza się w nazwie szkoły określenia „specjalna”.

Wykazy instytucji dostępne są na stronie:
www.bip.krakow.pl/?dok_id=27315

3.4. POZOSTAŁE PLACÓWKI NIESAMORZĄDOWE

Inne placówki to bursy oraz internaty. Na końcu informatora można znaleźć dane:

Wykazy instytucji dostępne są na stronie:
www.bip.krakow.pl/?dok_id=27315

Współpraca z rodzicami jest jednym z priorytetów władz Miasta w zakresie oświaty. Jakość edukacji w danej szkole jest bowiem nierozzerwalnie związana z jakością współpracy między szkołą a domem ucznia. Prezydent Miasta spotyka się na początku roku szkolnego z przewodniczącymi Rad Rodziców wszystkich szkół. Jednym z efektów tych spotkań jest powołanie Zespołów Doradczych Rodziców działających przy Prezydencie Miasta Krakowa. Zespoły te zostały wyłonione w drodze wyboru spośród przewodniczących Rad Rodziców wszystkich typów szkół i funkcjonują na wzór zespołów doradczych dyrektorów szkół, stanowiąc ciało doradcze Prezydenta Miasta, a także przekazując Prezydentowi opinie środowiska Rad Rodziców w ważnych dla oświaty samorządowej kwestiach. Zespoły spotykają się z inicjatywy Prezydenta, ale mogą też pracować we własnym gronie. Wypracowane stanowiska lub opinie zespołów doradczych przesyłane są do Sekretariatu Zastępcy Prezydenta ds. Edukacji i Sportu. Zespoły doradcze działają do wyboru nowych zespołów tzn. do następnego spotkania nowo wybranych przewodniczących Rad Szkół w roku szkolnym (listopad). Zainteresowanym taką formą działalności rodzicom, poradnie psychologiczno-pedagogiczne oferują warsztaty tematyczne.

Wykaz zespołów doradczych oraz informacje i komunikaty dla rodziców znajdują się na stronie: www.portaledukacyjny.krakow.pl
zakładka Krakowska Szkoła Współpracy.

3.5. CZAS PO SZKOLE

W czasie wolnym od zajęć szkolnych uczniowie mogą rozwijać swoje pasje i zainteresowania m.in. w młodzieżowych domach kultury. Niezwykle bogata oferta umożliwia udział dzieci i młodzieży w licznych zajęciach sportowych, plastycznych i muzycznych. Placówki te działają w ciągu całego roku szkolnego (w okresie ferii letnich i zimowych prowadząc akcję „Lato w mieście” i „Zima w mieście”.

W Krakowie funkcjonuje 11 młodzieżowych domów kultury prowadzonych przez Gminę Miejską Kraków, których zadaniem jest umożliwianie dzieciom i młodzieży rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego poprzez uczestnictwo w stałych lub okresowych formach zajęć, imprezach, wyjazdach, obozach itp. Młodzieżowe domy kultury jako placówki wychowania pozaszkolnego prowadzą zajęcia informatyczne, techniczne, przedmiotowe, artystyczne (muzyczne, plastyczne,

sceniczne), sportowe i turystyczno-krajoznawcze, na które mogą uczęszczać dzieci i młodzież w wieku 3–21 lat, z terenu całego Krakowa. Miasto Kraków posiada również bogatą sportową ofertę spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, szerzej opisaną w tytule RODZINA UPRAWIA SPORTY.

Wykazy instytucji dostępne są na stronie:
www.bip.krakow.pl/?dok_id=27315

4. KOŃCZĘ 18 LAT I CO DALEJ?

4.1. EGZAMIN MATURALNY I ZAWODOWY

Wyniki matury są dziś głównym kryterium przyjęcia na studia wyższe, więc jeśli uczeń myśli o konkretnym kierunku, musi dowiedzieć się, jakie przedmioty (i na jakim poziomie: podstawowym czy rozszerzonym) są brane pod uwagę na uczelniach podczas kwalifikacji. Egzamin zawodowy dotyczy uczniów szkół zawodowych, policealnych oraz techników. Pomyślne zdanie egzaminu oznacza uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe absolwenta – warto pamiętać, że na wniosek absolwenta dołączony może być Europass – Suplement do Dyplomu Potwierdzającego Kwalifikacje Zawodowe, który ułatwia osobom z takim dokumentem poruszanie się po europejskim rynku pracy. Przepisy, standardy, arkusze egzaminacyjne, przykładowe zadania na stronach:

- ▶ cke.edu.pl – strona Centralnej Komisji Egzaminacyjnej,
- ▶ oke.krakow.pl – strona Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej,
- ▶ kuratorium.krakow.pl – strona Kuratorium Oświaty w Krakowie.

Do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie przeprowadzanego zgodnie z przepisami ustawy o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym przed 1 września 2017 r. i w oparciu o podstawę programową kształcenia w zawodach z 2012 r. przystępują:

- ▶ uczniowie i słuchacze zasadniczych szkół zawodowych, techników i szkół policealnych, którzy rozpoczęli naukę nie wcześniej niż 1 września 2012 r., ale nie później niż 31 sierpnia 2017 r. i realizowali podstawę programową kształcenia w zawodach z 2012 r.,
- ▶ absolwenci czteroletnich techników, którzy rozpoczęli naukę nie wcześniej niż 1 września 2012 r., ale nie później niż 31 sierpnia 2017 r. i realizowali

podstawę programową z 2012 r. – do roku szkolnego 2024/2025,

- ▶ absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, którzy rozpoczęli naukę nie wcześniej niż 1 września 2012 r., ale nie później niż 31 sierpnia 2017 r. i realizowali podstawę programową z 2012 r. – do roku szkolnego 2024/2025,
- ▶ absolwenci szkół policealnych, którzy rozpoczęli naukę nie wcześniej niż 1 września 2012 r., ale nie później niż 31 sierpnia 2017 r. i realizowali podstawę programową z 2012 r. – do roku szkolnego 2024/2025,
- ▶ osoby, które ukończyły kwalifikacyjny kurs zawodowy prowadzony w oparciu o podstawę programową kształcenia w zawodach z 2012 r. – do dnia 31 października 2025 r.,
- ▶ osoby dorosłe, które ukończyły praktyczną naukę zawodu dorosłych lub przyuczenia do pracy dorosłych, o których mowa odpowiednio w art. 53c i art. 53d ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 165, z późn. zm.), do dnia 31 października 2025 r.,
- ▶ absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, techników, techników uzupełniających i szkół policealnych, którzy rozpoczęli kształcenie przed 1 września 2012 r., ale do końca roku szkolnego 2016/2017 nie zdali egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe albo nie przystąpili do tego egzaminu – do roku szkolnego 2024/2025.

Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie jest przeprowadzany do 31 października 2025 r., również jako egzamin eksternistyczny dla osób, które:

- ▶ ukończyły gimnazjum albo ośmioletnią szkołę podstawową,
- ▶ co najmniej dwa lata kształciły się lub pracowały w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację.

Z dniem 1 września 2017 r. weszły w życie przepisy wprowadzające zmiany w egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie, w tym nowa podstawa programowa kształcenia w zawodach, na której oparty jest egzamin. Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie według podstawy programowej kształcenia w zawodach z 2017 r. przeprowadzany jest dla uczniów i absolwentów branżowych szkół I stopnia, uczniów i absolwentów 4-letnich techników oraz uczniów, słuchaczy i absolwentów szkół policealnych, rozpoczynających kształcenie w klasie I tych szkół od roku 2017/2018, a w kolejnych latach w kolejnych klasach/semestrach tych szkół. Zdający, który zdał egzamin potwierdzający

kwalifikacje w danym zawodzie, otrzymuje świadectwo potwierdzające kwalifikacje w zawodzie, wydane przez komisję okręgową. Osoba, która posiada świadectwa potwierdzające wszystkie kwalifikacje wyodrębnione w danym zawodzie oraz posiada odpowiedni poziom wykształcenia otrzymuje dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe.

4.2. KURSY, SZKOLENIA, STAŻE

Szkoły policealne umożliwiają zdobycie wiedzy i umiejętności potrzebnych do wykonywania pracy zawodowej oraz uzyskanie dyplomu technika. Zdanie egzaminu maturalnego nie jest konieczne do podjęcia nauki w szkole policealnej. W Krakowie jest kilkadziesiąt takich szkół, które oferują naukę w trybie dwuletnim i rocznym. Zwykle konieczne jest opłacanie czesnego za naukę, ale można znaleźć też ofertę finansowaną ze środków zewnętrznych. Większość szkół policealnych ma w swojej ofercie kilkutygodniowe kursy i szkolenia w zakresie konkretnego zawodu (np. fryzjera, murarza, barmana, opiekuna osoby starszej) oraz w zakresie umiejętności przydatnych w różnych zawodach (np. obsługa programów komputerowych, prowadzenie księgowości). Można zacząć od spotkania z doradcą zawodowym, który bezpłatnie pomoże zaplanować przyszłość zawodową. Jeśli uczeń, kończąc naukę w szkole ponadgimnazjalnej, nie będzie zdawał egzaminu maturalnego, może do niego przystąpić w przyszłości, na przykład podejmując naukę w szkole wieczorowej.

Informacje na temat procedur na stronach Centralnej Komisji Egzaminacyjnej: www.cke.edu.pl/egzamin-maturalny/egzamin-w-nowej-formule/o-egzaminie/ i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej: www.oke.krakow.pl

Informacje na temat kursów i szkoleń:

- ▶ Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Wojewódzkim Urzędzie Pracy, plac Na Stawach 1, Kraków; tel. 12 424 07 38; godz. 8.00–15.00; www.wup-krakow.pl,
- ▶ www.pociagdokariery.pl – portal WUP z wyszukiwarką kursów, szkoleń, szkół itp. w Krakowie i regionie,
- ▶ Grodzki Urząd Pracy w Krakowie, ul. Wąwózowa 34, tel. 12 686 80 00 (centrala), godz. 7.45–14.45. Informacja dotycząca form wsparcia oraz procedur obowiązujących w Urzędzie dostępna jest na stronach: www.gupkrakow.pl,

- ▶ Pracownia Informacji Młodzieżowej i Samorządowej Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana, ul. Krupnicza 38, tel. 12 430 00 15 wew. 237; www.cmjordan.krakow.pl

Wykazy instytucji dostępne są na stronie:
www.bip.krakow.pl/?dok_id=27315

4.3. STUDIA W POLSCE

Co roku każda uczelnia ustala i ogłasza zasady rekrutacji, według których będzie prowadzony nabór rok później – to bardzo ważne dla uczniów, którzy wybierają przedmioty do zdawania na maturze. Informacji szukaj na stronach internetowych uczelni. Większość uczelni prowadzi zapisy on-line, rejestrując kandydatów w systemie elektronicznym przez Internet. Zwykle w takim systemie znajdziesz też szczegółowe informacje o rekrutacji (gdzie i jakie dokumenty należy przestać), ewentualnych egzaminach, opłatach.

Studia w Polsce są trzystopniowe. Co oznaczają poszczególne nazwy i uzyskaniem jakiego tytułu się kończą?

- ▶ Studia I stopnia (licencjackie) zwykle trwają trzy lata, są studiami zawodowymi i kończą się uzyskaniem tytułu licencjata (niższego rangą od tytułu magistra), który umożliwi podjęcie dalszej nauki na studiach magisterskich, a często również podyplomowych.
- ▶ Studia II stopnia, nazywane też „SUM-em” (od „studia uzupełniające magisterskie”) są przeznaczone dla absolwentów studiów licencjackich, trwają 2–3 lata i kończą się uzyskaniem tytułu magistra. Niektóre kierunki studiów (na przykład medycyna, prawo, psychologia) są prowadzone jedynie w trybie ciągłym 5–6-letnim – to tzw. jednolite studia magisterskie.
- ▶ O przyjęcie na studia doktoranckie (III stopnia), przygotowujące do dalszej pracy badawczej i dydaktycznej w instytucjach akademickich, mogą się starać absolwenci studiów magisterskich. Studia te trwają zwykle cztery lata – w tym czasie doktoranci pod opieką promotora pogłębiają wiedzę w wybranej dziedzinie, prowadzą badania i przygotowują pracę, która będzie podstawą uzyskania tytułu doktora.

- ▶ Po uzyskaniu dyplomu ze studiów I lub II stopnia możliwe jest podjęcie studiów podyplomowych. Trwają one co najmniej dwa semestry, zajęcia odbywają się w weekendy, są zwykle płatne, choć niektóre kierunki są dofinansowywane, np. ze środków UE.

Studia są też zróżnicowane pod względem toku i czasu organizacji zajęć:

- ▶ Studia stacjonarne – zajęcia (np. wykłady, ćwiczenia, seminaria) odbywają się od poniedziałku do piątku. Na uczelniach publicznych studia są bezpłatne, na uczelniach prywatnych zwykle płatne, choć zdarzają się kierunki finansowane lub dofinansowane np. ze środków UE.
- ▶ Studia niestacjonarne są dobrą formą studiowania dla osób, które z różnych względów nie mogą być na uczelni podczas dni roboczych, bo na przykład pracują czy opiekują się dzieckiem. Zajęcia odbywają w weekendy, raz lub dwa razy w miesiącu. Studia są płatne, a cena zależy od uczelni i kierunku studiów.
- ▶ Również studia niestacjonarne wieczorowe są dobrym rozwiązaniem dla osób pracujących, bo zajęcia odbywają się w tygodniu w godzinach popołudniowych i wieczornych. Studia są płatne, a cena za rok studiów zależy od uczelni i kierunku studiów.
- ▶ Studia eksternistyczne polegają na samodzielnej pracy studenta, który otrzymuje wykaz obowiązujących egzaminów i wskazówki dotyczące zakresu materiału niezbędnego w danej dyscyplinie, listę podręczników i literatury pomocniczej. Są płatne, mogą być podejmowane przez studentów znajdujących się w wyjątkowej sytuacji.
- ▶ Nowszą wersją studiów niestacjonarnych są studia przez Internet oferowane przez tzw. uczelnie wirtualne, rzadziej przez uczelnie tradycyjne (bo na tych e-learning jest zwykle uzupełnieniem bezpośrednich kontaktów studentów i wykładowców). Materiały dydaktyczne znajdują się wówczas na specjalnej platformie e-learningowej, a studiowanie polega przede wszystkim na samodzielnym uczeniu się (w dowolnym miejscu i czasie), uczestnictwie w kilku spotkaniach w siedzibie uczelni oraz zaliczaniu egzaminów (on-line lub w bezpośrednim kontakcie z wykładowcą).

Przed podjęciem decyzji o tej formie studiów należy sprawdzić uprawnienia uczelni do prowadzenia takich studiów niestacjonarnych i wydawania dyplomów ukończenia studiów. Studenci o wybitnych zdolnościach i ukierunkowaniu na

ukowym lub studenci znajdujący się w wyjątkowej sytuacji osobistej mogą się starać o indywidualny tok studiów (ITS), który polega na pracy według specjalnie przygotowanego programu. Szczegółowe informacje o polskich uczelniach publicznych, niepublicznych i kościelnych (posiadających pozwolenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego) na stronie: www.nauka.gov.pl (wybierz „szkolnictwo wyższe” ⇒ „uczelnie”). Wyszukiwarka studiów (wg województwa, miasta, uczelni, kierunku itd.): www.wybiezstudia.nauka.gov.pl

4.4. PROGRAM MŁODY KRAKÓW

Czas nauki w szkołach ponadpodstawowych jest dla dziecka czasem dorastania, budowania tożsamości osobowej oraz relacji z grupą rówieśniczą, a także pierwszym krokiem do aktywności społecznej i obywatelskiej. W ramach programu aktywizacji społecznej młodzieży „Młody Kraków” Urząd Miasta Krakowa realizuje działania, które służą wzmocnieniu postaw prospołecznych młodzieży. Co roku, w październiku uczniowie szkół ponadpodstawowych rozpoczynają szkolenie w Krakowskiej Akademii Samorządności, wielomiesięcznym kursie aktywności społecznej. Podczas zajęć młodzi ludzie zdobywają praktyczną wiedzę i umiejętności potrzebne w pracy społecznej i działalności na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, uczą się m.in. pracy w grupie, rozwiązywania konfliktów, tworzenia projektów społecznych. Wsparciem w dorastaniu jest wydawane przez miasto czasopismo aktywnych nastolatków „Śmigło” (www.mlodziem.krakow.pl), które współredagują uczniowie szkół ponadpodstawowych. Magazyn promuje aktywność społeczną i obywatelską młodzieży, życie bez używek i przemocy. Czasopismo trafia do uczniów 60 krakowskich szkół. Oferta zagospodarowania czasu wolnego, z jaką styka się młody człowiek jest niezwykle bogata, ale niekoniecznie bezpieczna i zapewniająca rozwój. Dziecko nie zawsze ma umiejętność podejmowania dobrych decyzji. Stąd konieczna jest troska dorosłych, by proponować młodym ludziom oferty bezpieczne, ale także interesujące, realizujące jego aspiracje i potrzeby. Krakowskim pomysłem zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży jest propagowanie sportu, w szczególności sportów tanich, takich, które może uprawiać każdy. Stąd pomysł organizowania „Juliady”, letniej imprezy sportowo-rekreacyjnej, dzięki której młodzi ludzie mogą poczuć, że Kraków im ufa i chce, by czuli się jego współgospodarzami.

Szczegółowe informacje o działaniach realizowanych w ramach programu „Młody Kraków” można uzyskać w Referacie ds. Młodzieży i Seniorów, tel. 12 616 78 19, 12 616 78 33, na stronie www.mlodziem.krakow.pl

PORADNIK MŁODY KRAKÓW

Wszystkie informacje jakie potrzebuje pełnoletni mieszkaniec Krakowa znajdują się w **Poradniku Młody Kraków**. Jeśli Twoje dziecko lub ktoś z Twojej rodziny kończy 18 lat, zachęć go do sięgnięcia po ten informator. Więcej informacji na www.mlodziej.krakow.pl zakładka Poradnik Młody Kraków.

Biuro Miejski Ośrodek Wspierania Inicjatyw Społecznych
os. Centrum C 10, 31-931 Kraków, tel. 12 616 78 00
e-mail: ms.umk@um.krakow.pl

KRAKÓW WSPIERA RODZINĘ

Gwarantem dobrze funkcjonującego społeczeństwa są dobrze funkcjonujące rodziny. Dlatego każda krakowska rodzina otrzymuje wsparcie w trudnych chwilach. Poniższy rozdział podzielony jest na trzy części. W pierwszej prezentujemy niefinansowe formy pomocy dla rodzin oferowane przez różne krakowskie instytucje. W drugiej części znajduje się spis finansowych narzędzi wsparcia, czyli zasiłków oraz zasad ich uzyskania. Część trzecia dotyczy wsparcia rodzin przechodzących przez różnego rodzaju kryzysy – związane z występowaniem przemocy, uzależnieniami czy łamaniem prawa. Nie bójmy się zwracać w konkretnych sprawach do specjalistów.

1. POZAFINANSOWE WSPARCIE RODZINY

Miasto Kraków, poprzez działalność instytucji publicznych i realizację szeregu programów, działa na rzecz zapewnienia wysokiej jakości życia wszystkim rodzinom. W tym rozdziale przybliżone zostały działania wspierające krakowskie rodziny. W pierwszej prezentujemy niefinansowe formy pomocy dla rodzin oferowane przez różne krakowskie instytucje. W drugiej części znajduje się spis finansowych narzędzi wsparcia, czyli zasiłków oraz zasad ich uzyskania. Część trzecia dotyczy wsparcia rodzin przechodzących przez różnego rodzaju kryzysy – związane z występowaniem przemocy, uzależnieniami czy łamaniem prawa. Nie bójmy się zwracać w konkretnych sprawach do specjalistów.

1.1. KARTA KRAKOWSKA

Kraków to nasze miasto. Tu mieszkamy, pracujemy, uczymy się, płacimy podatki. Tu inwestujemy i prowadzimy działania biznesowe, dbamy o rozwój. Z myślą o wszystkich, dla których Kraków stanowi centrum życia i działania powstała Karta Krakowska.

Karta Krakowska to przepustka do zniżek i atrakcyjnych ofert dostępnych tylko dla mieszkańców i osób płacących w Krakowie podatki. Posiadacze Karty Krakowskiej mogą korzystać z upustu na bilety okresowe w komunikacji miejskiej oraz zniżek na zakup wejściówek do muzeów i galerii miejskich. Zasady działania programu Karta Krakowska są przejrzyste i proste, a oferta jest sukcesywnie rozszerzana o kolejne przywileje i korzyści. Wydanie Karty jest bezpłatne, a wszystko można załatwić nie wychodząc z domu.

Do korzystania z Karty Krakowskiej uprawnione są osoby spełniające co najmniej jeden z poniższych warunków:

- ▶ są zameldowane na pobyt stały na terenie Miasta,
- ▶ rozliczają podatek dochodowy od osób fizycznych w urzędzie skarbowym właściwym dla osoby zamieszkałej na terenie Miasta, ze wskazaniem Miasta Krakowa jako miejsca swego zamieszkania, bez względu na to, czy osoby te osiągają dochód.

Do korzystania z Karty Krakowskiej uprawnione są także: dzieci osób, o których mowa powyżej (w wieku do 18 roku życia) oraz osoby przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (w wieku do 18 roku życia), wychowawcy oraz dyrektorzy tych placówek. Karta jest ważna przez okres roku – licząc od dnia jej uzyskania, tj. od dnia pozytywnej weryfikacji kompletnego wniosku.

Uwaga! Jeżeli osoba składająca wniosek posiada już dokument ze zdjęciem, taki jak:

- Krakowska Karta Miejska (wersja mobilna i plastikowa),
- Krakowska Karta Rodzinna 3+ (forma plastikowa),
- Małopolska Karta Aglomeracyjna (wersja mobilna i plastikowa),
- legitymacja studencka,

nie musi wyrabiać plastikowej Karty Krakowskiej, ponieważ istnieje możliwość wgrania na powyższe nośniki statusu Karty Krakowskiej.

Wniosek i wydanie Karty to prosta formalność. Formularz można wypełnić przez Internet poprzez stronę internetową www.kk.krakow.pl. Wniosek można również złożyć w Punktach Sprzedaży Biletów.

Osoby, które chcą wyrobić Kartę Krakowską w formie mobilnej lub plastikowej udostępniają fotografię. Wymogi dla fotografii: zdjęcie legitymacyjne, przedstawiające twarz równomiernie oświetloną, na jasnym tle, bez nakrycia głowy i okularów przeciwsłonecznych. Twarz na zdjęciu powinna zajmować ok. 2/3 powierzchni zdjęcia. W przypadku wniosków papierowych fotografię dołącza się do wniosku w formie papierowej. Na jej odwrocie należy zamieścić opis – imię i nazwisko. W przypadku wniosków elektronicznych fotografię załącza się jako plik graficzny w formacie JPG lub PNG, nie większy niż 5 MB.

Osoby niezameldowane (wyłącznie), ubiegające się o Kartę Krakowską, okazują jeden z poniższych dokumentów:

- ▶ pierwszą stroną PIT opatrzoną pieczętą wpływu Urzędu Skarbowego lub z potwierdzeniem jego złożenia, z zastrzeżeniem, że w przypadku PIT 40A nie wymaga się potwierdzenia złożenia,
- ▶ pierwszą stroną PIT wraz z Urzędowym Poświadczeniem Odbioru tego PIT (UPO),
- ▶ zaświadczenie z Urzędu Skarbowego.

Szczegółowe informacje na temat programu oraz partnerów oferujących zniżki dla posiadaczy **Karty Krakowskiej** można znaleźć na stronie internetowej: www.kk.krakow.pl

1.2. KRAKOWSKA KARTA RODZINNA 3+

Karta to system zniżek, ulg, preferencji i uprawnień, który tworzy Gmina Miejska Kraków oraz partnerzy, przystępujący do programu na podstawie zawieranych z Miastem porozumień. Krakowska Karta Rodzinna 3+ realizowana jest w szczególności w obszarach: komunikacji miejskiej, kultury i rozrywki, sportu, rekreacji i wypoczynku, opieki nad dziećmi do lat 3, oświaty i wychowania, zdrowia, gastronomii, sklepów i usług.

Do korzystania z programu Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+ uprawnione są:

- ▶ rodziny wielodzietne, mieszkające na terenie Gminy Miejskiej Kraków, w których rodzice (rodzic w przypadku rodzin niepełnych) rozliczają podatek dochodowy od osób fizycznych w Urzędzie Skarbowym właściwym dla osoby zamieszkałej na terenie Miasta Krakowa. Poprzez rodzinę wielodzietną rozumie się rodzinę składającą się z rodziców (rodzica w przypadku rodzin niepełnych) mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci (w tym dzieci, nad którymi sprawują rodzinną pieczę zastępczą):
  - w wieku do ukończenia 18. roku życia,
  - w wieku do ukończenia 24. roku życia – w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej,
  - bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.
- ▶ placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego, prowadzone przez Gminę Miejską Kraków lub na jej zlecenie.

Szczegółowe informacje dotyczące wydawania **Krakowskiej Karty Rodzinnej** znajdują się w **Karcie usługi nr SO-28** zamieszczonej na stronie www.bip.krakow.pl w zakładce pod nazwą: usługi - procedury.

1.3. KARTA DUŻEJ RODZINY

Rządowa Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. Prawo do posiadania karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę,

w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

- ▶ w wieku do ukończenia 18. roku życia,
- ▶ w wieku do ukończenia 25. roku życia – w przypadku gdy dziecko uczy się w:
  - szkole – do dnia 30 września następującego po końcu roku szkolnego,
  - szkole wyższej – do końca roku akademickiego, w którym jest planowane ukończenie nauki,
- ▶ bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Prawo do korzystania z programu przysługuje niezależnie od dochodu.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.rodzina.gov.pl

Natomiast informacje dotyczące wydawania Karty Dużej Rodziny znajdują się w Karcie usługi nr SO-27 zamieszczonej na stronie: www.bip.krakow.pl w zakładce pod nazwą: Usługi – Procedury.

1.4. KRAKOWSKA KARTA RODZINY Z DZIECKIEM NIEPEŁNOSPRAWNYM

Program pod nazwą Kraków dla Rodziny „N” jest elementem polityki społecznej Gminy Miejskiej Kraków i ma na celu wspieranie rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym. Potwierdzeniem przysługujących w ramach programu zniżek, ulg, preferencji i uprawnień jest ważna Krakowska Karta Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem, wydawana w formie spersonalizowanej karty identyfikacyjnej.

Do korzystania z programu uprawnione są:

- rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem zamieszkałe na terenie Gminy Miejskiej Kraków,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego prowadzone przez Gminę Miejską Kraków lub na jej zlecenie (rodzinne domy dziecka).

Krakowską Kartę Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem otrzymują:

- niepełnosprawne dziecko do ukończenia 25 roku życia, posiadające odpowiednio aktualne orzeczenie o niepełnosprawności lub aktualne orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,

- rodzeństwo dziecka niepełnosprawnego do ukończenia 18 roku życia lub do ukończenia 24 roku życia w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- uprawnieni członkowie rodzin, w których wychowywane jest dziecko niepełnosprawne,
- uprawnione dzieci niepełnosprawne umieszczone w placówkach,
- opiekunowie placówek.

Karta nie jest wydawana niepełnosprawnym dzieciom oraz pełnosprawnemu rodzeństwu dziecka niepełnosprawnego w wieku do ukończenia 4. roku życia. Dzieciom tym zniżki, ulgi, preferencje i uprawnienia przyznawane są po okazaniu ważnej Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem przez rodzica lub opiekuna placówki.

Krakowska Karta Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem wydawana jest lub termin jej ważności jest przedłużany **bezpłatnie**, po weryfikacji złożonego, kompletnego wniosku, na okres obowiązywania posiadanego przez niepełnosprawne dziecko orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności nie dłużej jednak niż na okres 5 lat i nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko niepełnosprawne 25 roku życia.

Krakowska Karta Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem upoważnia przede wszystkim do:

- bezpłatnych przejazdów Komunikacją Miejską w Krakowie,
- ulgi w opłatach w wysokości 0,50 zł za korzystanie przez dziecko w wieku do lat 5 z nauczania, wychowania i opieki w przedszkolach samorządowych za każdą dodatkową godzinę, przekraczającą 5 godzin dziennie. Dla rodzin objętych zarówno programem pn. Krakowska Karta Rodzinna 3+ jak i programem pn. Kraków dla Rodziny „N” opłata wynosi 0 zł,
- przyjmowania do żłobków samorządowych poza kolejnością,
- zwolnienie z opłaty za pobyt dziecka w żłobku samorządowym (opłata ta wynosi 199 zł miesięcznie),
- wolnego wstępu dla dzieci niepełnosprawnych do krakowskiego ZOO,
- bezpłatnego wejścia do wszystkich oddziałów Muzeum Narodowego w Krakowie,
- 70 % zniżki na wybrane wydarzenia realizowane przez Krakowskie Biuro Festiwalowe,
- korzystania z oferty prywatnych firm i instytucji.

Lista Partnerów i miejsc, w których honorowana jest Krakowska Karta Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem oraz wykaz zniżek, ulg, preferencji i uprawnień zamieszczony jest na stronie internetowej www.krakow.pl/bezbarier/kkrn

Wykaz Filii MOPS str. 239

Sprawę załatwia:

Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miasta Krakowa:
ul. Stachowicza 18, 30-103 Kraków, parter, stanowisko nr 3,
w godzinach: 7.40-15.30, tel. 12 616 52 93, 12 616 52 94.

1.5. PROGRAMY AKTYWNOŚCI LOKALNEJ I WOLONTARIAT W MOPS

Celem działań Programów Aktywności Lokalnej (PAL) jest integracja i aktywizacja społeczności lokalnych do podejmowania skutecznych działań poprawiających wzajemne relacje i jakość życia, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu, podnoszenie kompetencji mieszkańców, wzrost poczucia identyfikacji z miejscem, w którym się mieszka.

W PAL realizowane są różnorodne działania integracyjne, aktywizujące i wspierające odpowiadające na potrzeby danej społeczności. Są to zarówno zajęcia edukacyjne – m.in. warsztaty twórczości, majsterkowania, krawieckie, ogrodnicze, warsztaty samoobrony i asertywności dla kobiet, warsztaty plastyczne i graffiti, warsztaty filmowe i teatralne, warsztaty z rękodzieła artystycznego, z ceramiki, warsztaty tworzenia eko-kosmetyków, warsztaty profilaktyki uzależnień dla młodzieży (m.in. we współpracy z Miejskim Centrum Profilaktyki Uzależnień), jak i korepetycje dla dzieci i młodzieży, wydarzenia lokalne, akcje społeczne, imprezy okolicznościowe oraz projekty socjalne. Niektóre z przedsięwzięć realizowane są w ramach środków z Budżetu Obywatelskiego oraz ze środków Rad Dzielnic. W ramach PAL prowadzona jest również praca z młodzieżą do 25 roku życia. Działania w tym obszarze realizowane są m.in. poprzez towarzyszenie, rzecznictwo interesów, pomoc w procesie edukacyjnym i przy podjęciu zatrudnienia, współpracę z instytucjami i organizacjami, aktywizowanie sportowe, kulturalne i społeczne.

Udział w Programach Aktywności Lokalnej jest bezpłatny.

Program Aktywności Lokalnej „Jeziorko”

ul. Jeziorko 42 E, Kraków, tel. 668 259 130

dla mieszkańców Dzielnicy XVIII, w szczególności os. Ruszcza

Program Aktywności Lokalnej „Na Skarpie”

os. Na Skarpie 35, Kraków, tel. 668 259 130

dla mieszkańców Dzielnicy XVIII, w szczególności os. Na Skarpie

Program Aktywności Lokalnej „Ugorek”

ul. Ugorek 1, Kraków, tel. 660 637 859

dla mieszkańców Dzielnicy III, w szczególności os. Ugorek

Program Aktywności Lokalnej „Na Olszy”

ul. Brogi 26, Kraków, tel. 780 511 835

dla mieszkańców Dzielnicy III, w szczególności os. Olsza i Olsza II

Program Aktywności Lokalnej „Stare Podgórze i Zabłocie”

ul. Dąbrówki 7/3-4, Kraków, tel. 780 511 839 oraz 780 511 837

dla mieszkańców Dzielnicy XIII, w szczególności Starego Podgórza i Zabłocia

Program Aktywności Lokalnej „Rybitwy”

ul. Dąbrówki 7/3-4, tel. 538 282 132

dla mieszkańców Dzielnicy XIII, w szczególności os. Rybitwy

Program Aktywności Lokalnej „Siemaszki”

ul. ks. Siemaszki 31, Kraków, tel. 697 129 887

dla mieszkańców Dzielnicy IV, w szczególności ul. Ks. Siemaszki

Program Aktywności Lokalnej „Azory”

ul. Jaremy 1, Kraków, tel. 660 637 831 oraz 695 802 278

dla mieszkańców Dzielnicy IV, w szczególności os. Azory

Program Aktywności Lokalnej „Złota Jesień”

ul. Obrońców Krzyża 11c, Kraków, tel. 660 637 862 oraz 780 511 833

dla mieszkańców Dzielnicy XVI, w szczególności os. Złotej Jesieni

Program Aktywności Lokalnej „Sikorki”

ul. Sikorki 15, Kraków, tel. 660 637 862 oraz 780 511 833

dla mieszkańców Dzielnicy XIV, w szczególności ul.: Sikorki i Sołtysowskiej

Program Aktywności Lokalnej „Zesławice i Kantorowice”

ul. Morcinka 15, Kraków, tel. 780 511 834 oraz 660 637 861

dla mieszkańców Dzielnicy XVII, w szczególności os. Zesławice oraz os. Kantorowice

Program Aktywności Lokalnej „Krzemieniecka”

ul. Krzemieniecka 63, tel. 780 511 839 oraz 780 511 837

dla mieszkańców Dzielnicy X

Program Aktywności Lokalnej „Streetwork – Odkryj potencjał osiedla” dla osób do 25. roku życia

- ul. Obrońców Krzyża 11c, tel. 607 509 368 oraz 781 977 203 – dla osób z Dzielnic XIV i XVI
- os. Na Skarpie 35, tel. 781 977 201 oraz 607 809 507 – dla osób z Dzielnicy XVIII
- ul. Jaremy 1, tel. 607 808 431 oraz 660 637 843 – dla osób z Dzielnicy IV
- ul. Brogi 26, tel. 781 977 200 oraz 780 579 594 – dla osób z Dzielnicy III

Program Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny” dla osób z zaburzeniami psychicznymi i wspólnie z nimi zamieszkujących oraz osób spokrewnionych z terenu Krakowa

- ul. Chmielowskiego 6a, tel. 668 373 409
- ul. Ugorek 1, tel. 660 637 860

Program Aktywności Lokalnej skierowany do rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych z terenu Gminy Miejskiej Kraków

- os. Słoneczne 14, Kraków

Wolontariat

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Krakowie istnieje możliwość podjęcia aktywności wolontariackiej. Osoby, które ukończyły 15 rok życia i chciałyby w ramach wolontariatu pomagać dzieciom, osobom niepełnosprawnym, starszym, samotnym, wspierać streetworkerów w pracy z osobami bezdomnymi oraz pomagać animatorom lokalnym Programów Aktywności Lokalnej realizowanych przez MOPS, mogą zgłaszać się do pracownika ds. wolontariatu przyjmującego w siedzibie przy ul. Ugorek 1, 31-450 Kraków w następujące dni: poniedziałek, środa, piątek w godz. 11.00–18.00 oraz wtorek, czwartek w godz. 9.00–16.00 lub pisząc na adres e-mail: wolontariat@mops.krakow.pl; tel. 608 052 409.

Do czynności wykonywanych przez wolontariusza pracującego z osobą starszą, niepełnosprawną lub samotną należy m.in. dotrzymanie jej towarzystwa poprzez odwiedziny, rozmowy, czytanie książek, prasy, wspólne wychodzenie na spacer, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, zrobieniu zakupów czy wyjściu do lekarza.

W pracy z dziećmi w obszarze pomocy w nauce zawiera się: udzielanie korepetycji z wybranych przedmiotów z zakresu szkoły podstawowej i gimnazjum, uczenie aktywnego i ciekawego sposobu spędzania wolnego czasu, rozwijanie zainteresowań i umiejętności dziecka. Spotkania odbywają się w miejscu zamieszkania osób zgłoszonych do objęcia wolontariatem co najmniej raz w tygodniu w wymiarze od 1 do 2 godzin.

Wolontariusze przed rozpoczęciem wolontariatu uczestniczą w szkoleniach z zakresu: zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, struktury i działalności MOPS w Krakowie, zadań i obowiązków wolontariusza.

1.6. KLUBY RODZICÓW

Głównym celem klubów jest wspieranie rodzin z dziećmi oraz oczekujących na potomstwo. Ich zadaniem jest tworzenie przestrzeni przyjaznej rodzicom i dzieciom. Są to miejsca integracji i dzielenia się doświadczeniami, dobrymi praktykami oraz problemami związanymi z wychowywaniem dzieci. Kluby realizują również swoje zadania poprzez organizację spotkań ze specjalistami tj.: psychologiem, pielęgniarką środowiskową, położną, logopedą, dietetykiem, pedagogiem, ratownikiem medycznym, prawnikiem i inni specjalistami w zależności od potrzeb osób korzystających z poszczególnych Klubów. Rodziny mogą skorzystać z warsztatów i zajęć edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych, np.: podnoszących świadomość w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, rozwijających umiejętności rodzicielskie, w tym opiekuńczo-wychowawcze, z zakresu wiedzy o laktacji, promujących zdrowy tryb życia, w tym żywienia, ułatwiających powrót do pracy po urlopie macierzyńskim, doradztwo zawodowe, warsztaty wizażu, zajęcia ze stylistką, braffitterką, fitness dla rodziców z dziećmi, joga dla kobiet w ciąży, zajęcia dedykowane ojcom (także przyszłym). W ofercie Klubów znajduje się także szeroka gama zajęć rozwojowych dla dzieci. Podczas spotkań najmłodszymi opiekują się animatorzy w specjalnie utworzonych kąciakach zabaw.

Kluby Rodziców prowadzone są przy współpracy Urzędu Miasta Krakowa z Centrum Kultury Podgórze, Centrum Kultury „Dworek Białooprądnicki”, Ośrodkiem Kultury Kraków – Nowa Huta, Ośrodkiem Kultury im. C.K. Norwida, Nowohuckim Centrum Kultury, Krakowskim Forum Kultury, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz organizacjami pozarządowymi.

Lokalizacja klubów została tak zaproponowana, aby mieszkańcy wszystkich dzielnic Krakowa mieli do nich dogodny dostęp. Na terenie Krakowa funkcjonuje 35 Klubów (stan na wrzesień 2018).

Zajęcia w Klubach Rodziców prowadzonych przez Centra i Ośrodki Kultury są płatne 1 zł od osoby dorosłej. Zajęcia prowadzone przez MOPS w ramach Programów Aktywności Lokalnej oraz przez organizacje pozarządowe są bezpłatne. Osoby posiadające Krakowską Kartę Rodzinną 3+ obowiązuje 50% zniżka. Szczegółowe informacje na stronie www.kkr.krakow.pl w zakładce Kluby Rodziców.

Dane teleadresowe wszystkich Klubów znajdują się na stronie:

www.kkr.krakow.pl/206283,artykul,kluby_rodzicow.html

Dane teleadresowe wszystkich Klubów znajdują się na stronie 240

1.7. „ZIELONY DOMEK” – BEZPŁATNE WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE RODZIN Z DZIEĆMI DO LAT 3

Jest to placówka powstała z inicjatywy osób prywatnych, której zadaniem jest psychologiczne wsparcie rodziców z dziećmi w wieku do lat 3 oraz profilaktyka zaburzeń w relacjach rodzinnych. Od września 2015 r. placówka współfinansowana jest przez Gminę Miejską Kraków.

Zielony Domek udziela pomocy w budowaniu zdrowych, pozytywnych więzi rodzinnych będących podstawą prawidłowego rozwoju psychofizycznego dziecka. Działania są skierowane na relacje dziecko – rodzic oraz na relacje rówieśnicze. Placówka ma charakter prewencyjny, a korzystanie z niej nie jest uwarunkowane wcześniejszą diagnozą dziecka. Zielony Domek to miejsce spotkań z innymi rodzicami oraz okazja do rozmów o dziecku i wymiany doświadczeń. Do dyspozycji rodziców są terapeuci zajmujący się wczesnymi relacjami dziecka, którzy dobrze znają ich ogromną wagę dla przebiegu całego życia człowieka. Placówka dostosowana jest do potrzeb małych dzieci (przewijak, podgrzewacz butelek) i wyposażona w stosowne zabawki. Na starsze dzieci czekają pojazdy, na których mogą się poruszać w wydzielonej strefie i specjalne miejsce do zabawy z wodą. Pobyt w Zielonym Domku jest bezpłatny, nie trzeba wcześniej umawiać wizyty, tylko sprawdzić godziny otwarcia.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie:

www.fundacja-promyk.org/ lub na profilu
www.facebook.com/ZielonyDomekKrakow

Numer telefonu: 537-957-333, adres

e-mail fundacja@zielonydomek-krakow.pl

Placówka znajduje się na ul. św. Marka 21A.

1.8. MECENAS DZIECIĘCYCH TALENTÓW

Celem programu Mecenaz Dziecięcych Talentów jest pomoc dzieciom wybitnie zdolnymi utalentowanym, uczęszczającym do szkół podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Miejskiej Kraków, które ze względów materialnych, bytowych, rodzinnych nie mogą w pełni rozwijać swoich uzdolnień i pasji.

Dodatkowo, poza rozwojem talentów oraz pokonywaniem barier finansowych, projektu dąży do wyrównywania szans edukacyjnych. Istotnym założeniem jest również aktywizacja środowiska lokalnego; zapraszamy do współpracy zarówno rodziców, jak i nauczycieli oraz dyrektorów szkół, aby odkrywali i pielęgnowali pasję dzieci oraz czuwali nad ich postępami.

Nabór do projektu przeprowadzają wyłącznie organizatorzy we współpracy z dyrektorami krakowskich szkół podstawowych. Więcej informacji znajduje się na stronach internetowych: www.kkr.krakow.pl oraz www.mdt.czasdzieci.pl

1.9. STREFA NASTOLATKA

Strefa Nastolatka to miejsce dla tych, którzy pogubili się, mają trudną sytuację w domu, w szkole, w relacjach z rówieśnikami. W szczególności adresowana jest do nastolatków, którzy doświadczają przemocy fizycznej lub psychicznej lub borykają się z chorobą alkoholową rodziców czy opiekunów.

Na wszystkich czekają życzliwi i otwarci specjaliści, którzy wysłuchują i wskazują możliwości pomocy. Osoby odwiedzające Strefę mogą liczyć na anonimowość, przyjazną i pełną szacunku atmosferę. Najważniejsze zasady działania Strefy Nastolatka:

- ▶ Jesteś tu bezpieczny i anonimowy,
- ▶ Przyjdź jeśli coś Cię martwi, przerasta, ktoś Cię krzywdzi – np. bije, poniża lub obraża,

- ▶ Możesz się „wygadać” – na pewno będziesz wysłuchany,
- ▶ Dowiesz się, że nie ma sytuacji bez wyjścia,
- ▶ Każdy problem i zmartwienie zasługuje na uwagę i pomożemy Ci go rozwiązać,
- ▶ Strefa Nastolatka jest otwarta także dla rodziców i opiekunów, którzy nie wiedzą jak pomóc nastolatkom borykającym się z trudnościami.

Dyżury psychoterapeutów oraz pracowników Krakowskiego Stowarzyszenia Kuratorów Sądowych odbywają się w Centrum Kultury „Dworek Białostrzemiński”, ul. Papiernicza 2. Ponadto w ramach projektu odbywają się także WARSZTATY #jestemsoba. Organizatorem projektu jest Centrum Kultury „Dworek Białostrzemiński” i Krakowskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych, w ramach działającej w Dworku Strefy Rodzica.

Partnerem oraz inicjatorem projektu jest Urząd Miasta Krakowa – Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rodziny – Marzena Paszkot.

Szczegóły znajdują się na stronach
www.kkr.krakow.pl oraz www.dworek.eu

1.10. INNE FORMY POMOCY POZAFINANSOWEJ

Poradnictwo specjalistyczne, które ma na celu wsparcie rodziny w trudnych sytuacjach poprzez udzielanie pomocy psychologicznej w formie:

- ▶ terapii indywidualnej,
- ▶ terapii rodzinnej koncentrującej się na diagnozie problemów utrudniających funkcjonowanie całej rodziny lub poszczególnych jej członków oraz na zmianie destrukcyjnych wzorców funkcjonowania, poprawie relacji i komunikacji w rodzinie,
- ▶ terapii grupowej, w której uczestniczy kilka, kilkanaście osób doświadczających podobnych problemów.

Decyzja o kwalifikacji do poszczególnych form terapii podejmowana jest wspólnie z terapeutą w zależności od problemu, jaki zgłasza osoba. Usługi są nieodpłatne, świadczone zarówno w siedzibach ośrodków poradnictwa, jak również w miejscu zamieszkania osób/rodzin korzystających z tego typu wsparcia.

Praca socjalna ma na celu pomoc w rozwiązywaniu napotykaných trudności życiowych. Członkowie rodziny razem z pracownikiem socjalnym wspólnie poszukują wyjścia z zaistniałej sytuacji. Każda osoba może osobiście, telefonicznie czy e-mailowo zwrócić się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (MOPS) w celu uzyskania takiej formy pomocy w dogodnym dla siebie miejscu i terminie.

Asystent rodziny jest formą wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Rolą asystenta jest wspieranie rodziny z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań różnorodnych problemów. Asystenci pomagają także tym rodzicom, którzy pragną powrotu swoich dzieci pod ich bezpośrednią opiekę. Główne działania asystenta rodziny to towarzyszenie, pomoc w różnych ważnych sprawach np. urzędowych, sądowych, edukacja i trening w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, gospodarowania budżetem, umiejętności radzenia sobie z wychowywaniem dziecka na różnych etapach jego rozwoju oraz organizowania czasu wolnego, z wykorzystaniem dostępnej oferty kulturalnej i sportowej. W Krakowie organizacją asystentury rodzinnej zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Usługa ta jest całkowicie bezpłatna, a osiągnięty przez rodzinę dochód nie stanowi kryterium, od którego uzależnione jest skorzystanie z tego typu wsparcia. Jedynym wymogiem formalnym jest stwierdzenie potrzeby realizacji usługi na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania rodziny. Asystent rodziny może również świadczyć pomoc rodzinom dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie, nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą ich zdrowiu i życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka albo w czasie porodu, a także kobietom w ciąży, szczególnie w przypadku ciąży powikłanej. Rola asystenta w takiej sytuacji polega na wspieraniu rodziny w procesie organizowania kompleksowej pomocy. Asystent rodziny koordynuje różne usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego, umożliwiając przezwyciężenie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową, a także ułatwiając dostęp do wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych. Przyznanie tej usługi nie wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Osoby zainteresowane tą formą pomocy mogą skontaktować się z pracownikami socjalnymi Filii MOPS w Krakowie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
 ul. Józefińska 14; poniedziałek–piątek: 7.30–15.30
www.mops.krakow.pl

WYKAZ FILII MOPS (str. 239)

Rodziny wspierające – ich misją jest pomaganie rodzinom potrzebującym wsparcia w przezwyciężeniu trudności związanych z opieką i wychowaniem, również w przypadku dzieci z niepełnosprawnością oraz prowadzeniem gospodarstwa domowego. Relacje, jakie nawiązują się między rodzinami wspierającymi a rodzinami, które tego wsparcia potrzebują, pozwalają kształtować pozytywne wzorce postaw rodzicielskich i społecznych. Zwracane są wydatki poniesione przez rodzinę wspierającą z tytułu kosztów związanych m.in. ze wspólnym spędzaniem czasu, tj. zakup biletów MPK, biletów do kina, teatru dla dziecka z rodziny wspieranej. Rodziny potrzebujące pomocy mogą same wskazywać kandydatów na rodziny wspierające. Mogą to być osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka, np. sąsiedzi, osoby zaprzyjaźnione z rodziną czy rodzice chrzestni, także osoby samotne, bezdzietne.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej poprzedzone jest przeprowadzeniem rodzinnego wywiadu środowiskowego. Ma on na celu weryfikację kandydatur, pod kątem spełniania kryteriów, takich jak:

- ▶ niekaralność,
- ▶ pełna władza rodzicielska,

Ponadto, kandydat na rodzinę wspierającą może przedstawić rekomendację lub pozytywną opinię na swój temat, np. ze szkoły, klubu sportowego, związku wyznaniowego, organizacji pozarządowej, pracodawcy.

1.11. PRZEMOC W RODZINIE – GDZIE SZUKAĆ POMOCY?

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy, najczęściej dochodzi do przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej i ekonomicznej. Przejawem przemocy są również zaniedbania, np. pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb.

Te zachowania powodują cierpienie, nie pozwalają spokojnie i bezpiecznie żyć. Dlatego jeśli Tobie lub komuś, kogo znasz dzieje się krzywda, warto porozmawiać z zaufanymi osobami - sąsiadami, przyjaciółmi, innymi członkami rodziny, aby pomogli i wsparli Cię w odzyskaniu spokoju. Możesz także porozmawiać z lekarzem, który nie tylko udziela pomocy medycznej, ale także ma obowiązek poszukiwać dalszego wsparcia i założyć Niebieską Kartę, dzięki której do osoby dotkniętej przemocą trafi pomoc specjalistów. Jeśli jednak nie masz zaufanych osób w swoim otoczeniu, nie masz z kim porozmawiać, wówczas warto zwrócić się do:

- ▶ Ośrodka Interwencji Kryzysowej (czynny całodobowo), ul. Radziwiłłowska 8b, tel. 12 421 92 82. W Ośrodku prowadzony jest również Telefon Zaufania Dla Seniorów, czynny od poniedziałku do piątku w godz. 13.00–16.00, pod numerem tel. 12 413 71 33,
- ▶ Ośrodka dla Osób Dotkniętych Przemocą (czynny całodobowo), os. Krakowiaków 46, tel. 12 425 81 70,
- ▶ Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, ul. Józefińska 14, tel. 12 616 54 08, lub u pracowników w filiach MOPS.

Osoby doświadczające przemocy w rodzinie mogą zgłosić się do najbliższego komisariatu Policji bądź w chwili zagrożenia wezwać telefonicznie patrol Policji, dzwoniąc pod nr 997 lub 112. Pamiętaj Twoje życie i bezpieczeństwo są najważniejsze!

Reaguj na przemoc – jeżeli jesteś świadkiem przemocy w rodzinie poinformuj o tym Policję, osobiście w komisariacie lub pod nr telefonu 997. Możesz również powiadomić Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Józefińska 14, tel. 12 616 54 08 lub w Filiiach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

1.12. PRZEMOC WOBEC OSÓB STARSZYCH

Zdarza się, że osoby mieszkające wspólnie z osobami najbliższymi, będące z nimi w bliskim związku emocjonalnym lub pozostające w zależności finansowej,

mogą jednocześnie doświadczać z ich strony przemocy. Niestety takie sytuacje dotyczą również osoby starsze. Formami przemocy, jakie napotyka najczęściej te osoby, oprócz przemocy fizycznej, są także przemoc psychiczna i ekonomiczna. Przykre słowa od osób najbliższych, wyśmiewanie, wyzwiska, krzyki, obrażanie i poniżanie, a także zabranianie kontaktów ze znajomymi lub innymi członkami rodziny, stanowią przemoc psychiczną. Może również dochodzić do zaniedbywania, które ma miejsce gdy osoby starsze lub niepełnosprawne nie mają zapewnionego jedzenia, opieki medycznej, nie otrzymują leków przepisanych przez lekarza lub leki specjalnie nie są wykupowane przez osoby, które powinny się opiekować osobą starszą. W relacji z osobą starszą może pojawiać się wykorzystywanie finansowe. Dzieje się to wówczas, gdy członkowie rodziny zabierają osobie posiadane pieniądze, zmuszają do finansowania niechcianych zakupów lub zaciągania kredytów lub pożyczek, zmuszają do zmian w zapisach testamentu lub wymuszają darowizny posiadanego majątku.

Wszystkie powyższe zachowania niosą krzywdę i nie pozwalają spokojnie i bezpiecznie żyć. Dlatego jeśli Tobie lub komuś, kogo znasz dzieje się krzywda, warto porozmawiać z zaufanymi osobami – sąsiadami, przyjaciółmi, innymi członkami rodziny, aby pomogli i wspierali Cię w odzyskaniu spokoju. Możesz porozmawiać z lekarzem, powiedzieć mu o doznawanej krzywdzie. Lekarz udziela pomocy medycznej, ale także ma obowiązek poszukiwać dalszej pomocy dla osoby doświadczającej przemocy, może założyć Niebieską Kartę, dzięki której do osoby dotkniętej przemocą trafi pomoc pracownika socjalnego, policjanta, jeśli będzie konieczne również pomoc prawnika lub psychologa, i możliwe będzie przerwanie przemocy ze strony najbliższych. Jeśli jednak nie masz zaufanych osób w swoim otoczeniu, nie masz z kim porozmawiać o problemie przemocy, wówczas warto zwrócić się do instytucji, które zajmują się pomocą w przypadku przemocy:

- ▶ Ośrodek Interwencji Kryzysowej (całodobowo), ul. Radziwiłłowska 8b, tel. 12 421 92 82. W Ośrodku prowadzony jest również Telefon Zaufania Dla Seniorów, czynny od poniedziałku do piątku w godz. 13.00–16.00, pod numerem tel. 12 413 71 33,
- ▶ Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą (całodobowo), os. Krakowiaków 46, tel. 12 425 81 70,
- ▶ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Józefińska 14, tel. 12 616 54 27.

Zawsze możesz zadzwonić na Policję nr 997 lub 112. Pamiętaj Twoje życie i bezpieczeństwo są najważniejsze, dlatego szukaj pomocy w instytucjach, które działają aby Ci pomóc.

PRZEMOC W RODZINIE – WAŻNE TELEFONY

Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą – 12 425 81 70,
 Ośrodek Interwencji Kryzysowej – 12 421 92 82,
 Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy W Rodzinie „Niebieska Linia” bezpłatny, czynny przez całą dobę – 800 120 002,
 Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (codziennie od 12.00 do 18.00) – 22 668 70 00.

Interwencja kryzysowa

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krakowie udziela specjalistycznej pomocy osobom i rodzinom przeżywającym kryzysy m.in. w sytuacji:

- kryzysu rodzinnego,
- kryzysu małżeńskiego,
- przemocy domowej,
- przemocy seksualnej,
- utraty, żałoby,
- zagrożenia samobójstwem,
- wypadków i katastrof,
- doświadczenia przestępstwa.

W przypadku zagrożenia życia lub zdrowia, możliwe jest tymczasowe schronienie w hostelu Ośrodka. Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Radziwiłłowska 8b, 12 421 92 82, pomoc całodobowa.

1.13. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Są to miejsca, gdzie udzielane jest wsparcie rodzicom w opiece oraz zaspokojeniu potrzeb dziecka w tym: bytowych, rozwojowych, emocjonalnych, społecznych. Zadaniem placówek jest praca z dzieckiem we współpracy z rodzinami. Dzieci mogą uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych, specjalistycznych i rekreacyjnych, mają również zapewniony posiłek. Placówki funkcjonują przez

cały rok, we wszystkie dni robocze. W Krakowie działają trzy rodzaje placówek wsparcia dziennego:

- ▶ Placówki prowadzone w formie opiekuńczej zapewniają dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce i organizację czasu wolnego,
- ▶ Placówki prowadzone w formie specjalistycznej oprócz zapewnienia opieki i wychowania zapewniają m.in organizację zajęć terapeutycznych, korekcyjnych i logopedycznych oraz realizację indywidualnych planów korekcyjnych, w tym terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- ▶ Placówki prowadzone w formie pracy podwórkowej realizują działania animacyjne i socjoterapeutyczne, co oznacza, że pracują z dziećmi z różnych środowisk. Mają na celu profilaktykę i ograniczenie marginalizacji dzieci i młodzieży. Działania podejmowane są przez pedagogów ulicznych metodą streetwork w środowisku dzieci spędzających czas na ulicy. Uczestnicy mogą brać udział w zajęciach edukacyjnych, socjoterapeutycznych i rekreacyjnych.

Szczegółowe informacje na temat placówek wsparcia dziennego znajdują się na stronie: www.mops.krakow.pl w zakładce **Jednostki Pomocy Społecznej - Placówki Wsparcia Dziennego** lub pod numerem telefonu: 12 616 53 24 lub 12 616 53 20.

1.14. WYPOCZYNEK LETNI DZIECI I MŁODZIEŻY

W Krakowie dla organizacji pozarządowych corocznie ogłaszany jest otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego „Wypoczynek letni dzieci i młodzieży”. Wykaz organizacji pozarządowych, którym Miasto Kraków udzieliło w danym roku kalendarzowym dofinansowania na realizację tego programu, można znaleźć na stronie Biuletynu Informacji Publicznej – www.bip.krakow.pl, Miejskim Portalu dla Organizacji Pozarządowych – www.ngo.krakow.pl oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Wydziału Edukacji UMK, ul. Stachowicza 18.

2. WSPARCIE FINANSOWE RODZINY, USŁUGI

2.1. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE (500+)

Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom oraz opiekunom dzieci do ukończenia 18. roku życia. Każda rodzina z minimum dwojgiem niepełnoletnich

dzieci ma prawo do świadczenia w wysokości 500,00 zł na drugie i każde kolejne dziecko. W przypadku rodzin z dochodem nieprzekraczającym 800,00 zł na osobę wsparcie przysługuje rodzinie także na pierwsze lub jedyne dziecko.

Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe wynosi 1200,00 zł. Dodatkowe wsparcie w wysokości 500,00 zł na dziecko otrzymują także rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego oraz rodzinne domy dziecka. Dla dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego i rodzinnych domach dziecka dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500,00 zł) jest przyznawany niezależnie od dochodu.

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

O świadczenie wychowawcze mogą się ubiegać:

- ▶ rodzice dziecka (jeśli zamieszkują wspólnie z dzieckiem i utrzymują dziecko),
- ▶ opiekun faktyczny dziecka – czyli osoba, która faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem i wystąpiła do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka,
- ▶ opiekun prawny dziecka.

Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom oraz opiekunom dzieci do ukończenia 18. roku życia. Każda rodzina z minimum dwojgiem niepełnoletnich dzieci ma prawo do świadczenia w wysokości 500,00 zł na drugie i każde kolejne dziecko. W przypadku rodzin z dochodem poniżej 800,00 zł na osobę wsparcie przysługuje rodzinie także na pierwsze lub jedyne dziecko.

Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe wynosi 1200,00 zł.

Wnioski o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego można składać drogą elektroniczną:

- ▶ za pośrednictwem systemu bankowości elektronicznej banków, które dołączyły do programu,
- ▶ za pomocą portalu EMPATIA prowadzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dla osób posiadających tzw. Profil zaufany ePUAP lub podpis elektroniczny),

- ▶ za pomocą Platformy Usług Elektronicznych – PUE ZUS,
- ▶ za pomocą elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej – ePUAP,
- ▶ osobiście w Urzędzie Miasta Krakowa: ul. Stachowicza 18, od poniedziałku do piątku w godz.: 7.40–18.00, os. Zgody 2 pok. 117 od poniedziałku do piątku w godz.: 7.40–15.30 (w sierpniu w godz. 7.40–18.00).

W okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września wnioski można składać również w Urzędzie Miasta Krakowa w następujących lokalizacjach:

ul. Wielicka 28 A; w godz. 7.40–15.30

al. Powstania Warszawskiego 10; w godz. 7.40–15.30

Plac Wszystkich Świętych 3-4; w godz. 7.40–15.30

CH „Bonarka”, od poniedziałku do soboty; w godz. 10.00–18.00

CH „Bronowice”, od poniedziałku do soboty; w godz. 10.00–18.00

CH „Serenada”, od poniedziałku do soboty; w godz. 10.00–18.00

lub za pośrednictwem Poczty Polskiej – na adres:

Urząd Miasta Krakowa

Wydział Spraw Społecznych

Referat ds. Świadczeń Wychowawczych

ul. Stachowicza 18

30-103 Kraków

Wszystkie informacje dotyczące Programu Rodzina+ znajdują się na stronie Wydziału Spraw Społecznych www.sprawyspoleczne.krakow.pl

2.2. ZASIŁEK RODZINNY I DODATKI DO ZASIŁKÓW

Zasiłek rodzinny przyznaje się na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Przysługuje rodzicom, opiekunowi prawnemu, faktycznemu osobie uczącej się do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeżeli dziecko kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Osobie uczącej się w wieku do 24 lat, niepozostającej na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą

sadową prawa do alimentów z ich strony jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej.

Przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę wynosi 674,00 zł. lub 764,00 zł w przypadku, gdy w rodzinie wychowywane jest dziecko niepełnosprawne.

Gdy dochód rodziny przekracza kwotę 674,00 zł lub 764,00 zł zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą o którą został przekroczony dochód rodziny. Zasiłek nie przysługuje, jeśli różnica ta jest mniejsza niż 20 zł.

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi:

- ▶ 95,00 zł na dziecko do ukończenia 5 roku życia,
- ▶ 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia,
- ▶ 135,00 zł dziecko w wieku powyżej 18 roku życia.

Do zasiłku rodzinnego przysługują następujące dodatki:

- ▶ z tytułu urodzenia dziecka 1 000,00 zł,
- ▶ z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego 400,00 zł – miesięcznie,
- ▶ z tytułu samotnego wychowywania dziecka 193,00 zł – miesięcznie (nie więcej niż 386,00 zł na wszystkie dzieci), zwiększenie o 80,00 zł – miesięcznie w przypadku dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności lub o znacznym stopniu niepełnosprawności (nie więcej niż 160,00 zł na wszystkie dzieci,
- ▶ z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej 95,00 zł – miesięcznie przysługuje na trzecie i następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego,
- ▶ z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego 90,00 zł – miesięcznie przysługuje na dziecko do ukończenia 5 roku życia lub 110,00 zł – miesięcznie na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku,
- ▶ z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego 100,00 zł – z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania - przysługuje dodatek w wysokości 113,00 zł – przez 10 miesięcy w związku z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadpodstawowej lub 69,00 zł na dojazd do szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej poza miejscem zamieszkania.

2.3. ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA DZIECKA

Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (ustawowa).

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje w związku z urodzeniem się dziecka. Przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego, które wynosi 1 922,00 zł na osobę. Świadczenie przysługuje, gdy matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu (obowiązek ten nie dotyczy opiekuna prawnego lub faktycznego). Wypłacana jest w wysokości 1 000,00 zł.

Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (gminna).

Jednorazowa zapomoga finansowa z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje w związku z urodzeniem się dziecka. Przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego, które wynosi 850,00 zł na osobę. Zapomoga przysługuje wówczas, gdy wnioskodawca zamieszkuje w Krakowie na rok przed dniem urodzenia się dziecka, dziecko musi być również mieszkańcem Krakowa. Dla rodzin posiadających Krakowską Kartę Rodzinną zapomoga przysługuje niezależnie od dochodu rodziny.

Wnioski o świadczenia, o których mowa w pkt 2.3 i 2.4 można składać drogą elektroniczną:

- ▶ za pomocą portalu EMPATIA prowadzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dla osób posiadających tzw. Profil zaufany ePUAP lub podpis elektroniczny),
- ▶ za pomocą elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej – ePUAP,
- ▶ osobiście w Urzędzie Miasta Krakowa: ul. Stachowicza 18; w godz. od 7.40 do 18.00 lub os. Zgody 2; w godz. od 7.40 do 15.30.

W okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 31 października wnioski można składać również w Urzędzie Miasta Krakowa:

- ▶ ul. Wielicka 28 A; w godz. 7.40 – 15.30

lub za pośrednictwem Poczty Polskiej – na adres:

- ▶ Urząd Miasta Krakowa. Wydział Spraw Społecznych
ul. Stachowicza 18. 30-103 Kraków

2.4. ŚWIADCZENIE DOBRY START (300+)

Świadczenie Dobry start (300+) jest realizacją rządowego programu „Dobry start”. Jego celem jest wsparcie rodzin z dziećmi w ponoszeniu wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. Wsparcie to polegać będzie na przyznaniu raz w roku świadczenia w wysokości 300 zł na każde dziecko w wieku szkolnym, niezależnie od wysokości dochodów uzyskiwanych przez rodzinę.

Wniosek o świadczenie dobry start może złożyć:

- ▶ rodzic dziecka,
- ▶ opiekun faktyczny (czyli osoba, która faktycznie opiekuje się dzieckiem i wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o przysposobienie dziecka),
- ▶ opiekun prawny,
- ▶ osoba ucząca się, czyli: pełnoletnia osoba ucząca się w szkole, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony lub osoba usamodzielniana (o której mowa w art. 140 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Świadczenie dobry start przysługuje jednorazowo w wysokości 300 zł.

Świadczenie dobry start przysługuje do ukończenia:

- ▶ 20 roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się, a także w przypadku gdy dziecko lub osoba ucząca się ukończyła 20 rok życia przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 20 lat,
- ▶ 24 roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności, a także w przypadku gdy dziecko lub osoba ucząca się ukończyła 24 rok życia przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 24 lat (w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności).

Wniosek o przyznanie świadczenia dobry start można składać:

- ▶ od 1 lipca 2018 r do 30 listopada 2018 r. – drogą elektroniczną:
  - za pośrednictwem systemu bankowości elektronicznej,
  - za pomocą portalu EMPATIA prowadzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;

<https://wnioski.mpips.gov.pl/ewnioski/index.eup> (dla osób posiadających tzw. Profil zaufany ePUAP lub podpis elektroniczny)

- ▶ od 1 sierpnia 2018 r. do 30 listopada 2018 r. – osobiście w Urzędzie Miasta Krakowa:
  - ul. Stachowicza 18, od poniedziałku do piątku w godz.: 7.40–18.00
  - os. Zgody 2 pok. 117 od poniedziałku do piątku w godz.: 7.40–15.30 (w sierpniu w godz. 7.40–18.00)
  - lub za pośrednictwem Poczty Polskiej – na adres:
Urząd Miasta Krakowa, Wydział Spraw Społecznych
Referat ds. Świadczeń Wychowawczych
ul. Stachowicza 18, 30-103 Kraków

W okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września wnioski można składać również w Urzędzie Miasta Krakowa w następujących lokalizacjach:

- ul. Wielicka 28 A; w godz. 7.40–15.30
- al. Powstania Warszawskiego 10; w godz. 7.40–15.30
- Plac Wszystkich Świętych 3-4; w godz. 7.40–15.30
- CH „Bonarka”, od poniedziałku do soboty; w godz. 10.00–18.00
- CH „Bronowice”, od poniedziałku do soboty; w godz. 10.00–18.00
- CH „Serenada”, od poniedziałku do soboty; w godz. 10.00–18.00

2.5. POZOSTAŁE ŚWIADCZENIA

Świadczenie rodzicielskie wypłacane jest w przypadku braku uprawnień do zasiłku macierzyńskiego, wypłacane jest niezależnie od dochodu rodziny w wysokości 1 000,00 zł.

Przysługuje matce albo ojcu (między innymi w przypadku śmierci matki dziecka, porzuceniu dziecka, skrócenia na wniosek matki okresy pobierania świadczenia rodzicielskiego) dziecka przez okres:

- ▶ 52 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka, lub przysposobienia jednego dziecka,
- ▶ 65 tygodni przy urodzeniu bliźnięt lub przysposobienia dwojga dzieci,
- ▶ 67 tygodni w przypadku urodzenia trojga dzieci lub przysposobieniu trojga dzieci,

- ▶ 69 tygodni w przypadku urodzenia czworga dzieci lub przysposobieniu czworga dzieci,
- ▶ 71 tygodni w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie lub przysposobieniu pięciorga i więcej dzieci.

Jednorazowe świadczenie „Za życiem” jest to jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000,00 zł. przyznawane bez względu na dochód rodziny. Świadczenie „Za życiem” przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie przysługuje, gdy matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu (obowiązek ten nie dotyczy opiekuna prawnego lub faktycznego).

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w wysokości 153,00 zł (od 1 listopada 2018 r. w wysokości 184,42 zł, a od 1 listopada 2019 r. w wysokości 215,84 zł) w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji i przysługuje:

- ▶ niepełnosprawnemu dziecku,
- ▶ osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- ▶ osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia,
- ▶ osobie, która ukończyła 75 lat.

Świadczenie pielęgnacyjne wysokości 1477,00 zł miesięcznie przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na

co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli: nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Specjalny zasiłek opiekuńczy w kwocie 520,00 zł (od 1 listopada 2018 r. w kwocie 620,00 zł) miesięcznie przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty kryterium dochodowego wynoszącego 764,00 zł.

Świadczenie z Funduszu Alimentacyjnego przysługuje osobie znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej z powodu niemożności wyegzekwowania alimentów. Warunkiem koniecznym do otrzymania ww. świadczenia jest spełnienie kryterium dochodowego, które nie może przekraczać kwoty 725,00 zł na osobę w rodzinie. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500,00 zł na dziecko.

Wnioski o świadczenia można składać drogą elektroniczną:

- ▶ za pomocą portalu EMPATIA prowadzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dla osób posiadających tzw. Profil zaufany ePUAP lub podpis elektroniczny),
- ▶ za pomocą elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej – ePUAP,
- ▶ osobiście w Urzędzie Miasta Krakowa: ul. Stachowicza 18; w godz. od 7.40 do 18.00 lub os. Zgody 2; w godz. od 7.40 do 15.30.
- ▶ lub za pośrednictwem Poczty Polskiej – na adres:

Urząd Miasta Krakowa; Wydział Spraw Społecznych
ul. Stachowicza 18, 30-103 Kraków

2.6. DODATEK MIESZKANIOWY I ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem mającym na celu dofinansowanie wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego i przysługuje osobie spełniającej jednocześnie trzy przesłanki:

- ▶ posiada tytuł prawny do lokalu, ewentualnie oczekuje na przystępujący lokal socjalny bądź zamienny,
- ▶ uzyskuje miesięczny dochód nieprzekraczający kwoty 175% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% w gospodarstwie wieloosobowym,
- ▶ zamieszkuje w lokalu o powierzchni użytkowej nie przekraczającej określonych przez ustawodawcę norm metrażowych, zgodnie z poniższą tabelą:

Liczba członków gospodarstwa domowego	Powierzchnia normatywna	Powierzchnia dopuszczalna przy 30% przekroczeniu powierzchni normatywnej	Powierzchnia dopuszczalna przy 50% przekroczeniu, pod warunkiem, że udział powierzchni pokoi i kuchni w powierzchni użytkowej tego lokalu nie przekracza 60 %
1 osoba	35 m ²	45, 50 m ²	52,50 m ²
2 osoby	40 m ²	52,00 m ²	60,00 m ²
3 osoby	45 m ²	58,50 m ²	67,50 m ²
4 osoby	55 m ²	71,50 m ²	82,50 m ²
5 osób	65 m ²	84,50 m ²	97,50 m ²
6 osób	70 m ²	91,00 m ²	105,00 m ²

Dodatek mieszkaniowy nie jest kwotą stałą i jest wyliczany indywidualnie w oparciu o dołączone dokumenty. Wysokość dodatku mieszkaniowego nie może przekraczać 70% wydatków przypadających na normatywną powierzchnię zajmowanego lokalu mieszkalnego. Natomiast jeżeli osoba ubiegająca się o dodatek mieszkaniowy zamieszkuje w lokalu mieszkalnym niewchodzącym w skład mieszkaniowego zasobu gminy, ponoszone wydatki przelicza się do wysokości czynszu, jaki obowiązywałby dla danego lokalu, gdyby lokal ten wchodził w skład zasobu mieszkaniowego gminy.

Zryczałtowany dodatek energetyczny przysługuje odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej. Odbiorcą wrażliwym jest osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy, jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej. Wysokość świadczenia ustalana jest corocznie przez ministra właściwego do spraw energii.

Wnioski o dodatek energetyczny i mieszkaniowy należy składać w:

Wydziale Spraw Społecznych Urzędu Miasta Krakowa,
ul. Stachowicza 18; w godz. od 7.40 do 18.00
lub os. Zgody 2; w godz. od 7.40 do 15.30.

Wszystkie informacje dotyczące świadczeń znajdują się na stronie
Wydziału Spraw Społecznych www.sprawypoleczne.krakow.pl

2.7. PROGRAMY WSPIERANIA UCZNIÓW

Uczniowie w trudnej sytuacji materialnej mogą ubiegać się o stypendium szkolne. Do stypendium uprawnieni są uczniowie, którzy spełniają łącznie następujące warunki:

- ▶ mieszkają w Krakowie,
- ▶ rozpoczynają lub kontynuują naukę w szkole,
- ▶ dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 514,00 zł.

Pomoc wypłacana jest w formie refundacji, na podstawie faktur, rachunków i innych dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków na cele edukacyjne dotyczących danego roku szkolnego. Wnioski można pobrać na stronie www.bip.krakow.pl - E-urząd - Usługi - w wyszukiwarce należy wpisać SO-20 (dla zasiłku rodzinnego oraz dodatku do zasiłku rodzinnego) lub MOPS-45 (dla stypendium szkolnego).

Program wspierania uczniów uzdolnionych obejmuje krakowskie szkoły samorządowe i niesamorządowe oraz publiczne szkoły i placówki artystyczne. Najlepsi uczniowie mogą otrzymać:

- ▶ Laur Olimpijski- nagroda za szczególne osiągnięcia w konkursach, olimpiadach, turniejach,

- ▶ Nagrodę Edukacyjną Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa,
- ▶ Stypendium Prezydenta Miasta Krakowa im. Juliusza Lea,
- ▶ List Gratulacyjny,
- ▶ Maturę 100% – szczególna nagroda dla maturzystów, którzy zdali maturę na 100%
- ▶ Inne formy wsparcia ucznia:
  - Stypendium Edukacyjne Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa,
  - Dofinansowanie kosztów podróży (bilety lotnicze, kolejowe, autobusowe),
  - Dofinansowanie kosztów pobytu (diety, zakwaterowanie),
  - Dofinansowanie zakupu pomocy naukowych (czasopism naukowych, publikacji, książek),
- ▶ Dofinansowanie z budżetu Gminy Miejskiej Kraków obozów naukowych-przedmiotowych/tematycznych organizowanych przez szkoły przysługuje uzdolnionym uczniom.

Prawo zgłaszania kandydatów do nagród przysługuje dyrektorom szkół.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie www.bip.krakow.pl
 ⇒ Rozwój Miasta ⇒ Polityki ⇒ Edukacja.

2.8. ZASIŁKI FINANSOWE

Świadczenia w formie zasiłków przysługują osobom i rodzinom, które nie mają środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, a ich miesięczne dochody są niższe od kwoty netto 634,00 (od 01.10.2018 r. – 701,00 zł) zł dla osoby samotnie gospodarującej lub od kwoty 514,00 zł (od 01.10.2018 r. – 528,00 zł) na osobę w rodzinie. Pomoc finansowa udzielana jest w formie zasiłków pieniężnych:

- ▶ zasiłku okresowego na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych,
- ▶ zasiłku celowego na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej np. zakupu leków, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, pokrycie opłat mieszkaniowych, kosztu ogrzewania itp.,
- ▶ zasiłku stałego dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku (dla kobiet po ukończeniu 60 r.ż, dla mężczyzn po ukończeniu 65 r.ż.) lub

niepełnosprawności (dla osób z orzeczoną umiarkowaną lub znacznym stopniem niepełnosprawności albo osób posiadających orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy (dawna II grupa inwalidzka) lub całkowitej niezdolności do pracy oraz samodzielnej egzystencji (dawna I grupa inwalidzka).

Osobom i rodzinom, których dochody przekraczają kryteria finansowe, może być udzielona pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego.

Pomoc w zakresie dożywiania

- ▶ Posiłek dla dzieci i uczniów - to pomoc w postaci zapewnienia posiłku dla dzieci i uczniów korzystających z żywienia w szkole, przedszkolu lub żłobku, która udzielana jest pod warunkiem, że:
  - dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 1028,00 zł (od 01.10.2018 r. – 1056,00 zł),
  - dochód na osobę w rodzinie jest wyższy niż 1 028,00 zł, ale nie przekracza 1 285,00 zł – pomoc przyznawana jest pod warunkiem zwrotu 50% kosztów posiłku (od 01.10.2018 r. wyższy od 1056,00 zł, ale nie przekraczający kwoty 1320,00 zł).

Posiłek dla pozostałych osób – to pomoc w postaci jednego gorącego posiłku dziennie, z którego można skorzystać w barze mlecznym, z którym MOPS zawarł umowę. Udzielana jest ona pod warunkiem, że:

- ▶ dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 951,00 zł (od 01.10.2018 r. – 1051,50 zł) w przypadku osoby samotnie gospodarującej lub 771,00 zł (od 01.10.2018 r. – 792,00 zł) na osobę w rodzinie,
- ▶ dochód na osobę w rodzinie przekracza 951,00 zł (od 01.10.2018 r. – 1051,50 zł) – w przypadku osoby samotnie gospodarującej lub 771,00 zł (od 01.10.2018 r. – 792,00 zł) na osobę w rodzinie, ale nie przekracza 1268,00 zł (od 01.10.2018 r. – 1402,00 zł) w przypadku osoby samotnie gospodarującej lub 1028,00 zł (od 01.10.2018 r. – 1056,00 zł) na osobę w rodzinie, wówczas pomoc może być przyznana pod warunkiem zwrotu 25% kosztów posiłku.

Zasiłek celowy na zakup żywności – to pomoc finansowa w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności przyznawana jest w sytuacji, jeśli nie ma możliwości zapewnienia posiłku lub jeśli przemawia za tym sytuacja rodzinna lub osobista. Pomoc w postaci zasiłku celowego na zakup żywności może

być przyznana, gdy dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 951,00 zł (od 01.10.2018 r. – 1051,50 zł) w przypadku osoby samotnie gospodarującej lub 771,00 zł (od 01.10.2018 r. – 792,00 zł) na osobę w rodzinie.

Pomoc żywnościowa – to pomoc w formie paczek żywnościowych przeznaczonych dla osób samotnych, których dochód nie przekracza 1268,00 zł (od 01.10.2018 r. – 1402,00 zł) oraz osób w rodzinach, których dochód nie przekracza 1028,00 zł (od 01.10.2018 r. – 1056 zł) na osobę. Pomoc jest realizowana w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 (PO PŻ) współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). Warunkiem skorzystania z pomocy jest otrzymanie skierowania z MOPS, które jest wydawane na podstawie oświadczenia o dochodach z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku. Skierowania po pomoc żywnościową wydawane są przez wszystkie Filie Ośrodka. Na terenie Krakowa żywność dystrybuują organizacje partnerskie Banku Żywności, Caritas Archidiecezji Krakowskiej i Polski Komitet Pomocy Społecznej. Paczki żywnościowe przekazywane zainteresowanym zawierają podstawowe produkty żywnościowe takie, jak: makaron, ryż, kasza, cukier, olej, konserwy i mleko. Osoby korzystające ze wsparcia w ramach wspomnianego programu, poza uzyskaniem pomocy żywnościowej, mają możliwość uczestniczenia w warsztatach kulinarno-żywnościowych oraz z zakresu zarządzania domowym budżetem.

Zasiłek szkolny przysługuje uczniowi zamieszkującemu w Krakowie, znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, jak: pożar lub zalanie mieszkania, nagła choroba w rodzinie ucznia, nieszczęśliwego wypadku powodującego trwałe uszczerbek na zdrowiu członków rodziny ucznia, kradzieży w mieszkaniu ucznia, nagłej, niezawinionej utraty pracy przez rodzica lub prawnego opiekuna. O zasiłek szkolny można się ubiegać w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od wystąpienia zdarzenia losowego. Zasiłek szkolny może być przyznany w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym lub w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z nauką.

Szczegółowe informacje można uzyskać w Filiach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Józefińska 14; poniedziałek - piątek: 7.30–15.30

www.mops.krakow.pl

WYKAZ FILII MOPS (str. 239)

3. WSPARCIE W KRYZYSIE

W życiu każdego człowieka zdarzają się sytuacje trudne, których sam nie potrafi rozwiązać. Rozdział ten zawiera informacje dotyczące instytucji oraz organizacji, które mogą pomóc w rozwiązywaniu i wspieraniu w sytuacjach kryzysowych.

3.1. SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi przeznaczone są dla osób ze szczególnymi potrzebami wynikającymi z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Obejmują w szczególności działania w zakresie:

- ▶ uczenia i rozwijania umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia (kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych, wspieranie w codziennych czynnościach życiowych; interwencje i pomoc w życiu w rodzinie; pomoc w załatwianiu spraw urzędowych; pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi),
- ▶ pielęgnacji, jako wspierania procesu leczenia (pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych; pilnowanie wizyt lekarskich, badań diagnostycznych, przyjmowania leków; pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia i placówek rehabilitacyjnych).

Szczegółowe zasady realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym również zasady ustalania wysokości odpłatności za usługi, określa rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. W przypadku, gdy dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, tj. 514,00 zł (od 01.10.2018r. – 528,00 zł) lub w przypadku dochodu dla osoby samotnie gospodarującej, 634,00 zł (od 01.10.2018r. – 701,00 zł), specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach ustalana jest wysokość odpłatności. W celu ubiegania się o pomoc należy zgłosić wniosek o udzielenie pomocy do Filii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie, zgodnie z miejscem zamieszkania.

Całodobowy Telefon Zaufania ALCO-TEL – przeznaczony dla osób dotkniętych problemem alkoholowym (osoby uzależnione, rodziny lub bliscy osób uzależnionych, osoby pijące ryzykownie). Pomoc jest również świadczona osobom nadużywającym innych substancji psychoaktywnych, doświadczającym przemocy, osobom w kryzysie samobójczym.

Można zwrócić się również do Punktów Konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin, które działają w Miejskim Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie. Udzielane są tam porady psychologiczne i prawne, kompleksowe informacje na temat problemów związanych z uzależnieniami, realizowana jest wstępna diagnoza oraz kierowanie do placówek leczenia uzależnień. Punkty znajdują się pod adresami:

- ▶ ul. Rozrywka 1, tel. 12 411 41 21 wew. 115 (od poniedziałku do piątku),
- ▶ Rynek Podgórski 4/2a, tel. 12 656 27 34 (poniedziałek i czwartek),

Aktualne informacje można znaleźć na stronie: www.mcpcu.krakow.pl, w zakładce Punkt Konsultacyjny.

Informacje na temat terapii uzależnień można uzyskać w Miejskim Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie, ul. Rozrywka 1, na stronie internetowej: <https://www.mcpcu.krakow.pl/content/terapia-uzaleznienn> lub pod numerem telefonu 12 411 41 21.

Można korzystać również z Całodobowego Telefonu Zaufania ALCO TEL dla osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin 12 411 60 44.

3.2. NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

Na terenie Krakowa funkcjonuje 31 punktów, w których można skorzystać z nieodpłatnej porady prawnej. Punkty pomocy prawnej czynne są pięć dni w tygodniu, minimum cztery godziny dziennie. W poniższej tabeli znajdują się szczegółowe informacje.

punkt nr	adres	godziny działania punktu /od poniedziałku do piątku * /
1.	os. Centrum C 10 [pokój nr 4]	godz. 07.30-11.30
2.		godz. 12.00-16.00
3.		godz. 16.30-20.30

4.	ul. Rzeźnicza 2 [pokój nr 28]	godz. 15.30-19.30
5.	ul. Józefińska 14 [pokój nr 003]	godz. 16.00-20.00
6.	ul. Krakowska 55 [wejście od ul. Krakowskiej 53, parter]	godz. 15.30-19.30
7.	ul. Helclów 2 [pokój nr 10]	godz. 16.00-20.00
8.	ul. Sas-Zubrzyckiego 10 [dom nr 1 „Socius”]	godz. 11.00-15.00
9.	ul. Białooprądnicka 3 [sala dyżurów Radnych]	godz. 11.00-15.00
10.	ul. Grunwaldzka 8 [pokój nr 13]	godz. 12.00-16.00
11.		godz. 16.00-20.00
12.	ul. Ks. Jerzego Popiełuszki 36 [Dwór Czeczów, pokój nr 17]	godz. 14.00-18.00
13.	Plac Wszystkich Świętych 3-4 [pokój nr 6]	godz. 16.00-20.00
14.	os. Dywizjonu 303 nr 34 [sala dyżurów Radnych]	poniedziałki: godz. 09.00-13.00 wtorki: godz. 13.00-17.00 środy: godz. 12.00-16.00 czwartki: godz. 12.00-16.00 piątki: godz. 08.00-12.00
15.	Al. Powstania Warszawskiego 10 [pokój nr 49]	godz. 16.00-20.00
16.	Plac Wszystkich Świętych 3-4 [pokój nr 27]	godz. 07.30-11.30
17.		godz. 12.00-16.00
18.		godz. 16.00-20.00
19.	ul. Wielopole 17a [pokój nr 5, POM]	godz. 16.00-20.00
20.	os. Zgody 2 [pokój nr 25]	godz. 16.00-20.00
21.	ul. Stachowicza 18 [pokój nr 8]	godz. 16.00-20.00
22.	ul. Wielicka 28a [pokój nr 15]	godz. 16.00-20.00
23.	Rynek Podgórski 1 [pokój nr 8]	godz. 16.00-20.00

24.	ul. Grunwaldzka 8 [pokój nr 13]	godz. 07.30-11.30
25.	ul. Kasprovicza 29 [pokój nr 1]	godz. 16.00-20.00
26.	ul. Czerwieńskiego 16 [pokój nr 32]	godz. 10.00-14.00
27.		godz. 14.30-18.30
28.	Rynek Podgórski 4/2a	godz. 07.30-11.30
29.		godz. 12.00-16.00
30.	os. Na Kozłówce 27 [pokój nr 2a]	godz. 15.30-19.30
31.	os. Zgody 2 [pokój nr 22]	godz. 16.00-20.00

Dla kogo nieodpłatna pomoc prawna?

- ▶ Dla osób fizycznych, którym w okresie roku poprzedzającego zostało przyznane świadczenie z pomocy społecznej na podstawie ustawy o pomocy społecznej.
- ▶ Dla młodzieży do 26. roku życia.
- ▶ Dla seniorów, którzy ukończyli 65. lat.
- ▶ Dla kombatantów i weteranów.
- ▶ Dla osób uprawnionych do korzystania z Karty Dużej Rodziny.
- ▶ Dla każdego zagrożonego lub poszkodowanego:
  - katastrofą naturalną,
  - awarią techniczną,
  - klęską żywiołową.
- ▶ Dla kobiet w ciąży, na podstawie dokumentu potwierdzającego ciążę.

Nieodpłatna pomoc prawna świadczona jest w zakresie:

- ▶ prawa pracy,
- ▶ przygotowania do rozpoczęcia działalności gospodarczej,
- ▶ ubezpieczenia społecznego,
- ▶ spraw karnych,
- ▶ spraw administracyjnych,
- ▶ spraw cywilnych,

- ▶ spraw rodzinnych,
- ▶ prawa podatkowego z wyłączeniem spraw podatkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.
- ▶ spraw związanych z ciężą i urodzeniem dziecka, w szczególności praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych (dotyczy kobiet w ciąży).

Nieodpłatna pomoc prawna polega na:

- ▶ sporządzaniu projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu,
- ▶ informacji o stanie prawnym i przysługujących uprawnieniach lub obowiązkach,
- ▶ wskazaniu sposobu rozwiązania problemu prawnego,
- ▶ pomocy w sporządzeniu projektu pisma z wyłączeniem pisma procesowego,
- ▶ sporządzeniu projektu pisma wszczynającego postępowanie sądowe lub sądowno-administracyjne.

Pomoc można również uzyskać od Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Krakowie. Przyjmuje on konsumentów w budynku UMK przy al. Powstania Warszawskiego 10. Na parterze budynku Centrum Administracyjnego w boksie 49 (parter) jest zlokalizowany Punkt Konsultacji Prawnych MRK w Krakowie. Można w nim uzyskać poradę prawną, ale w tym celu należy zabrać dokumenty potrzebne do kwerendy sprawy – umowę wraz ze wszystkimi załącznikami do niej, zgłoszenia reklamacyjne, rachunki, faktury kopię korespondencji do i od przedsiębiorcy. Na spotkanie z prawnikiem Biura nie trzeba się umawiać, ale należy liczyć się z koniecznością odczekania w kolejce, gdyby w danym czasie zgłosiła się większa ilość osób.

Istnieje również możliwość uzyskania bezpłatnej porady telefonicznie przez mieszkańców powiatu krakowskiego pod numerem telefonu 12 616 92 32 lub drogą elektroniczną poprzez platformę Servo e-PUAP, ale po uprzednim uzyskaniu i potwierdzeniu przez wnioskodawcę profilu zaufanego, szczegółowe informacje znajdują się pod linkiem <http://www.bip.krakow.pl/?dok id=44927>

Dodatkowo Rzecznik pełni dyżury prawne w wymiarze 2 razy w roku w siedzibach wszystkich Dzielnic Miasta Krakowa i Starostwie Powiatowym w Krakowie – 6 razy. Szczegółowe informacje na temat harmonogramu dyżurów można uzyskać w Biurach Rad Dzielnic oraz Starostwie Powiatowym w Krakowie – siedziba al. Słowackiego 20.

3.3. INTERWENCJA KRYZYSOWA

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krakowie udziela specjalistycznej pomocy osobom i rodzinom przeżywającym kryzysy m.in. w sytuacji:

- ▶ kryzysu rodzinnego,
- ▶ kryzysu małżeńskiego,
- ▶ przemocy domowej,
- ▶ przemocy seksualnej,
- ▶ utraty, żałoby,
- ▶ zagrożenia samobójstwem,
- ▶ wypadków i katastrof,
- ▶ doświadczenia przestępstwa.

W przypadku zagrożenia życia lub zdrowia, możliwe jest tymczasowe schronienie w hostelu Ośrodka. Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Radziwiłłowska 8b, 12 421 92 82, pomoc całodobowa.

4. BEZPIECZEŃSTWO NASZEJ RODZINY

Kwestie związane z bezpieczeństwem mieszkańców miasta są szczegółowo opisane w Programie Poprawy Bezpieczeństwa dla Miasta Krakowa „Bezpieczny Kraków”. Zawarte są w nim informacje na temat działań instytucji miejskich, które mają za zadanie utrzymywać wysoki poziom bezpieczeństwa w Krakowie. Poniżej przedstawione zostało kilka form zagrożeń, które dotyczą życia codziennego: korzystania z Internetu, szukania pracy za granicą czy utraty dokumentów tożsamości. Należy jednak pamiętać, że jeśli nie czujemy się bezpiecznie lub zauważymy coś niepokojącego w naszym otoczeniu zawsze powinniśmy zawiadomić Policję lub Straż Miejską.

4.1. CYBERZAGROŻENIA

Dla wielu ludzi Internet to powszechny sposób komunikacji, rozrywki i pozyskiwania informacji. Służy również do dokonywania transakcji, obsługi kont czy też do pracy. Niesie jednak za sobą wiele zagrożeń takich jak: przestępstwa internetowe, Cyberbullying czy szkodliwe treści. Poczucie anonimowości sprawia, że użytkownicy Internetu pozwalają sobie na więcej niż w świecie rzeczywistym.

PAMIĘTAJ !!!

Korzystając z Internetu możesz nieświadomie stać się ofiarą lub sprawcą przestępstwa internetowego.

Potocznie za przestępstwo internetowe uznaje się każde przestępstwo dokonane w sieci Internetowej lub za jej pomocą.

Agresja w sieci, czyli cyberprzemoc, to zachowania agresywne mające na celu skrzywdzenie innej osoby przy użyciu nowoczesnych technologii. Są to m.in. nękanie, prześladowanie, dręczenie (stalking), mobbing elektroniczny (cyberbullying), uwodzenie (grooming), rozpowszechnianie i upublicznianie prywatnego materiału z treściami erotycznymi (seksting).

Cyberbullying to zjawisko oczerniania, szykanowania, tyranizowania i wyszydzenia w sieci, jest wyjątkowo dotkliwy, ponieważ zwykle ma charakter anonimowy.

Do szkodliwych treści zazwyczaj zalicza się:

- ▶ treści pornograficzne,
- ▶ treści prezentujące przemoc i okrucieństwo,
- ▶ treści promujące zachowania;
- ▶ treści dyskryminacyjne, nawołujące do wrogości lub nienawiści.

JAK CHRONIĆ DZIECKO W SIECI?

1. Odkrywaj Internet razem z dzieckiem.
2. Naucz dziecko podstawowych zasad bezpieczeństwa w Internecie.
3. Rozmawiaj z dziećmi o ryzyku umawiania się na spotkania z osobami poznanymi w Sieci.
4. Naucz swoje dziecko ostrożności przy podawaniu swoich prywatnych danych.
5. Naucz dziecko krytycznego podejścia do informacji przeczytanych w Sieci.
6. Bądź wyrozumiały dla swojego dziecka.
7. Zgłaszaj nielegalne i szkodliwe treści.
8. Poznaj sposoby korzystania z Internetu przez Twoje dziecko.
9. Pamiętaj, że pozytywne strony Internetu przeważają nad jego negatywnymi stronami.

Jeśli potrzebujesz pomocy:

- ▶ <http://www.helpline.org.pl/> – projekt [helpline.org.pl](http://www.helpline.org.pl/) ma na celu pomoc dzieciom i młodzieży w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa w Internecie.

Jeśli spotkało Cię w Sieci coś nieprzyjemnego i nie wiesz co robić - wejdź na stronę projektu.

- ▶ <http://kidprotect.pl/> – strona Fundacji Kidprotect.pl, zajmująca się zapobieganiem patologiom społecznym (w szczególności przestępczości seksualnej) oraz pomocą dotkniętym patologiami społecznymi.
- ▶ <http://dzieckowsieci.fdn.pl/> – portal zajmujący się problematyką bezpieczeństwa dzieci w sieci.
- ▶ możesz skorzystać również z Telefonu dla Rodziców i Nauczycieli w Sprawie Bezpieczeństwa Dzieci: 800 100 100 lub z Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111.

KRADZIEŻ TOŻSAMOŚCI

Kradzież tożsamości polega na tym, iż sprawca lub grupa sprawców w sposób bezprawny (a najczęściej podstępny) wchodzi w posiadanie danych osobowych (takich jak: imię i nazwisko, adres, Pesel, data urodzenia, nr karty kredytowej itp.) poszczególnych osób.

Czemu służy ten proceder?

- ▶ zakładaniu fałszywych kont internetowych, fałszywych adresów pocztowych,
- ▶ podrabiania dokumentów ofiary i zakładania w jej imieniu „lewych” kont bankowych,
- ▶ podrabianiu dokumentów bankowych i wyłudzenia kredytów,
- ▶ podrabiania kart płatniczych,
- ▶ wynajmowania mieszkania posługując się danymi ofiary (tam np. odbierają zamówione towary),
- ▶ pod fikcyjnymi danymi zatrudniają osoby tzw. „muły pieniężne”, które niczego nie świadome uczestniczą w procesie prania brudnych pieniędzy (ich praca polega na przelewaniu pieniędzy pomiędzy różnymi kontami po zachowaniu dla siebie prowizji).

PHISHING – celowo błędny zapis słowa „fishing” (łowienie ryb) – to, najkrócej mówiąc, pozyskanie poufnej informacji osobistej. Phisherzy wykorzystują w tym celu mechanizmy socjotechniczne. Popularnym celem phisherów są banki czy aukcje internetowe. Phisher przeważnie rozpoczyna atak od rozesłania pocztą elektroniczną odpowiednio przygotowanych wiadomości, które udają oficjalną korespondencję z banku, serwisu aukcyjnego lub innych portali.

Innym sposobem działania cyberprzestępców, który ma doprowadzić do poznania poufnych danych, jest wykorzystywanie złośliwego oprogramowania, zwanego w zależności od swojej formy: robakami, koniami trojańskimi (trojanami) lub wirusami.

Każdy internauta powinien mieć świadomość zagrożeń, jakie wiążą się z pobieraniem z sieci oprogramowania z niepewnych serwerów czy odpowiadaniem na podejrzaną pocztę elektroniczną.

Pamiętajmy, że:

- serwisy nie wysyłają e-maili z prośbą o odwiedzenie i zalogowanie się na stronie,
- nie należy otwierać hiperłączy bezpośrednio z otrzymanego e-maila,
- należy regularnie uaktualniać system i oprogramowanie,
- nie wolno przysyłać mailem żadnych danych osobowych - w żadnym wypadku nie wypełniamy danymi osobistymi formularzy zawartych w wiadomości e-mail,
- zastanówmy się nad napisaniem wiadomości e-mail zwykłym tekstem zamiast HTML,
- banki i instytucje finansowe stosują protokół HTTPS tam, gdzie konieczne jest zalogowanie do systemu. Adres strony WWW rozpoczyna się wtedy od wyrażenia „https://”, a nie „http://”. Jeśli strona z logowaniem nie zawiera w adresie nazwy protokołu HTTPS, powinno się to zgłosić pracownikowi banku i nie podawać na niej żadnych danych.

Każde podejrzenia co do sfiogowanych witryn należy jak najszybciej przekazać policjantom lub pracownikom danego banku odpowiedzialnym za jego funkcjonowanie w sieci.

Jak się strzec?

- ▶ zabezpieczyć komputer stosownymi programami antywirusowymi,
- ▶ nie podawać pochopnie danych osobowych w Internecie oraz osobom trzecim,
- ▶ strzec się podawania danych w dziwnych sytuacjach (np. nr PESEL telemarketerowi),
- ▶ pilnować dokumentów osobowych oraz kart płatniczych,
- ▶ niezwłocznie zgłaszać zagubienie, kradzież dokumentów, kart płatniczych.

Zabezpiecz swój komputer

Dziś za pomocą sieci dokonuje się skomplikowanych transakcji finansowych, kupuje w wirtualnych sklepach i obsługuje konta bankowe.

- ▶ Surfując po Internecie zachowujmy daleko posuniętą czujność i ostrożność. Na niektórych stronach bardzo często znajdują się złośliwe programy, które możemy nieświadomie zainstalować na komputerze.
- ▶ Korzystajmy z legalnego systemu operacyjnego. Pirackie oprogramowania są nie tylko nielegalne, ale mogą zawierać też programy szpiegujące.
- ▶ Zainstalujmy program antywirusowy i antydziewiętny.
- ▶ Warto też zaopatrzyć się w tzw. firewall (dosł. ścianę ogniową), która zablokuje próby włamania się z sieci do naszego komputera.
- ▶ Regularnie aktualizujmy: system operacyjny, oprogramowanie antywirusowe i antydziewiętny i inne programy, których używamy podczas łączenia się Internetem. Luki w oprogramowaniu mogą posłużyć do włamania się do komputera,
- ▶ Dokładnie przyglądamy się stronom banków, z których korzystamy za pośrednictwem Internetu. Oszuści często podszywają się pod pracowników banku i proszą nas o podawanie numerów kart płatniczych oraz kodów PIN.
- ▶ Nie otwieramy maili od nieznanego adresata i nie używamy linków rozsyłanych w niechcianej poczcie (tzw. spamie) oraz przez komunikatory.
- ▶ W przeglądarkach internetowych można ustawić opcję filtra rodzinnego lub zainstalować na komputerze oprogramowanie, które uniemożliwi młodszym członkom rodziny korzystanie z niepożądanych stron.

Bezpieczne zakupy w sieci

Kilka zasad, jak bezpiecznie kupować w sieci:

- ▶ Przede wszystkim pamiętajmy, by zawsze kierować się ograniczonym zaufaniem do sprzedającego,
- ▶ Nigdy nie kupujemy w sieci korzystając z komputera stojącego w kafejce internetowej,
- ▶ Korzystajmy tylko ze znanych i sprawdzonych portali internetowych,
- ▶ Przed zakupem w wirtualnym sklepie zasięgnijmy opinii o nim i sprawdźmy jego rzetelność,
- ▶ Przy płaceniu kartą kredytową zwracamy uwagę, czy połączenie internetowe jest bezpieczne,

- ▶ Gdy kupujemy na aukcji internetowej, przeczytajmy komentarze o sprzedającym. Brak komentarzy pozytywnych lub ich niewielka liczba powinny wzbudzić naszą szczególną czujność,
- ▶ Otrzymując ofertę e-mailem nie korzystajmy z linków, na stronę sklepu wejdźmy wpisując adres w oknie przeglądarki, unikniemy w ten sposób stron podszywających się pod legalnie działające sklepy,
- ▶ Zamawiając sprzęt zapytajmy, czy sprzedawca dołącza oryginalne oprogramowanie na płytach i instrukcję obsługi,
- ▶ Kupując telefon komórkowy zapytajmy o ładowarkę i dowód zakupu, telefony kradzione sprzedawane są bez ładowarki i „dokumentacji”,
- ▶ Jeśli, mimo zachowania zasad ostrożności, dostaniemy zamiast zamówionego produktu puste pudełko, należy zawiadomić Policję. Wtedy zapisana korespondencja i przesłana przez oszusta paczka będą stanowiły dowód przestępstwa.

Skimming to przestępstwo, które polega na bezprawnym skopiowaniu zawartości paska magnetycznego karty bankowej (bankomatowej, kredytowej itp.) w celu wytworzenia duplikatu oryginalnej karty. Taka zduplikowana karta działa tak samo jak oryginalna, a transakcje nią dokonane obciążają prawowitego właściciela. Karty mogą być kopiowane w sklepach, restauracjach, na stacjach benzynowych, w zasadzie w każdym punkcie, gdzie można dokonywać płatności kartami.

4.2. UTRATA DOKUMENTÓW

Dokument tożsamości to dzisiaj narzędzie do popełniania przestępstw. Dlatego nie należy bagatelizować ich utraty. Co robić w przypadku utraty dokumentów?

- ▶ natychmiast zastrzec je w Systemie DOKUMENTY ZASTRZEŻONE,
- ▶ w przypadku, gdy utrata nastąpiła w wyniku kradzieży lub innego przestępstwa powiadomić Policję,
- ▶ zawiadomić najbliższy organ gminy lub placówkę konsularną i wyrobić nowy dokument.

Jakie rodzaje dokumentów należy zastrzegać? Najważniejsze są:

- ▶ dowód osobisty,
- ▶ paszport,

- ▶ prawo jazdy,
- ▶ karta płatnicza.

Gdzie i jak zastrzegać?

- ▶ W każdej placówce swojego Banku.
- ▶ Jeżeli ktoś nie posiada się rachunku bankowego, powinien udać się do dowolnego Banku przyjmującego zastrzeżenia nie tylko od swoich klientów (aktualna lista znajduje się na stronie internetowej: www.dokumentyzastrzezone.pl).
- ▶ Wystarczy dokonać zastrzeżenia w jednym oddziale, aby dane automatycznie przekazano do każdego banku, firmy i instytucji korzystającej z Systemu Dokumenty Zastrzeżone.
- ▶ Za pomocą usługi Alert Strażnik Kredytu, którą można zamówić na portalu www.bik.pl

Jak zastrzec utraconą kartę?

Dzwoniąc pod nr tel. +48 828 828 828 można z każdego miejsca na świecie, o każdej porze, zarówno z telefonów stacjonarnych jak i komórkowych, zastrzec utraconą kartę.

4.3. BEZPIECZEŃSTWO W PRACY

Mobbing, czyli przemoc w miejscu pracy

Warto pamiętać też o własnym poczuciu bezpieczeństwa. nierozwiązane problemy czy życie w poczuciu zagrożenia może rzutować na całą rodzinę. Jednym z zagrożeń, któremu niestety nadal poświęca się w Polsce niewiele uwagi, jest mobbing, czyli prześladowanie w miejscu pracy. Może ono przybierać różne formy, niemniej jednak z definicji jest to bezpodstawne, ciągłe i długotrwałe dręczenie, zastraszanie, prześladowanie, szykanowanie człowieka w pracy nie tylko przez przełożonego, ale czasem także przez współpracowników, powodujące poczucie bezsilności, upokorzenia i krzywdy, prowadzące w konsekwencji do ogólnego złego samopoczucia i pogorszenia stanu zdrowia ofiary.

Handel ludźmi – niewolnictwo XXI wieku

Handel ludźmi to przestępstwo o globalnej skali, występujące w większości krajów świata. Jego istotą jest zniewolenie osoby lub osób (za pomocą różnych metod i środków) w celu wykorzystania. Stąd, handel ludźmi określany jest

często jako współczesne niewolnictwo. Najbardziej dynamicznym elementem zjawiska handlu ludźmi są formy wykorzystania ofiar tego przestępstwa. Przez wiele lat w Polsce formą wykorzystania, najbardziej dostrzegalną społecznie, jest prostytutka. Ta forma nadal dominuje, zauważalny jest jednak wzrost innych form, takich jak handel ludźmi do pracy przymusowej, do żebrania, wyłudzenia kredytów i świadczeń socjalnych, a także zawieranie fikcyjnych małżeństw z obcokrajowcami.

Jak najczęściej werbowane są ofiary?

Ogłoszenia w prasie, Internecie, praca oferowana ustnie, najczęściej na wyjazd należy bardzo szybko się zdecydować, po to, by nie było czasu na sprawdzenie danej oferty, zapoznania się z opinią rodziny, znajomych. Oferowana praca to taka, która nie wymaga specjalnych kwalifikacji (w usługach – sprzątanie, opieka, kelner, praca na plantacjach, itp.). Propozycja pracy w charakterze kelnerki, sekretarki, modelki, tancerki, pielęgniarki, opiekunki itp. może okazać się drogą do przymuszonej prostytutki lub niewolniczej pracy.

Na co zwrócić uwagę odpowiadając na oferty pracy za granicą?

- ▶ Znajdź jak najwięcej informacji – zawsze spróbuj dowiedzieć się jak najwięcej o pracodawcy, agencji pracy lub o osobach publikujących interesujące Cię ogłoszenie albo przedstawiających Ci atrakcyjną propozycję. Spróbuj wyszukać opinie w Internecie. Jeśli możesz, poproś kogoś kto zna język kraju do którego jedziesz.
- ▶ Zawsze kieruj się zasadą ograniczonego zaufania – jeżeli planujesz skorzystać z agencji pośrednictwa pracy sprawdź, czy agencja ta działa legalnie. Listę zarejestrowanych agencji zatrudnienia znajdziesz na stronie: www.kraz.praca.gov.pl jest to strona Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia, gdzie znajduje się wykaz wszystkich firm z certyfikatem Ministerstwa.

Kiedy ogłoszenie o pracę może być oszustwem?

- ▶ zarobki – jeżeli ktoś proponuje zarobki wyższe niż inni pracodawcy, odpowiadając na ogłoszenie sprawdź jakie są średnie stawki wynagrodzenia na podobnych stanowiskach,
- ▶ kwalifikacje – jeżeli ktoś proponuje dobrze płatną pracę i nie wymaga żadnych kwalifikacji ani doświadczenia możesz sprawdzić jakie umiejętności wymagane są w podobnej pracy,
- ▶ znajomość języka – jeżeli ktoś proponuje pracę za granicą i nie wymaga

nawet najbardziej podstawowej znajomości języka kraju, w którym praca ma być wykonywana, to odpowiadając zachowaj ostrożność.

O czym warto wiedzieć przed wyjazdem?

Przed wyjazdem warto znać adresy i numery telefonów ambasady oraz konsulatu RP w kraju, do którego się udajemy. Skorzystaj z portali www.polakzagranica.msz.gov.pl/ lub www.odyseusz.msz.gov.pl. Sprawdź, jak odpowiednio przygotować się do wyjazdu. Poradnik i wiele cennych wskazówek związanych m.in. z bezpiecznym wyjazdem za granicę, znajdziesz na portalu www.handelludźmi.eu

Wyjeżdżając za granicę w celach zarobkowych należy dokładnie sprawdzić wiarygodność przyszłego pracodawcy i upewnić się, co do legalności zatrudnienia.

Warto skorzystać z baz ofert pracy od sprawdzonych pracodawców i pośredników pracy. Można skorzystać z takich stron, jak EURES – Europejskie Służby Zatrudnienia www.eures.praca.gov.pl, czy KRAZ – Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia www.kraz.praca.gov.pl. Na stronie KRAZ można sprawdzić, czy dana agencja zatrudnienia oferująca pracę, jest zarejestrowana i działa legalnie. Jeśli masz wątpliwości, czy oferta pracy może budzić obawy, przed wyjazdem warto dokładnie sprawdzić wiarygodność takiego pracodawcy.

Zauważyłeś coś niepokojącego?

WWydziale dowalkiz Handlem Ludźmi Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji w Warszawie funkcjonuje skrzynka e-mailowa: handelludzmibsk@policja.gov.pl, na którą każdy może przesłać informację o zaobserwowanych symptomach tego procederu oraz telefon zaufania 664 974 934.

Jeśli stałeś się ofiarą handlu ludźmi zwróć się do ekspertów. Udzielą informacji, konsultacji prawnej i wsparcia w kontaktach z właściwymi instytucjami. Po pomoc można zwrócić się telefonicznie, bądź mailowo:

- ▶ Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi (KCIK) tel. 22 628 01 20, e-mail: info@kcik.pl, www.kcik.pl,
- ▶ Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada, tel. 22 628 99 99, e-mail: strada@pol.pl, www.strada.org.pl – zajmuje się głównie pomocą ofiarom handlu ludźmi.

4.4. NARKOTYKI I DOPALACZE

Młodzież i dzieci sięgają po dopalacze i narkotyki bo jest im źle, przez ciekawość lub pod presją rówieśników. Masz prawo sądzić, że z dzieckiem dzieje się coś niedobrego, gdy zauważysz kilka z wymienionych niżej objawów równocześnie:

- ▶ dziecko oddala się od Ciebie, staje się obce, mimo, że wcześniej byliście blisko,
- ▶ ma kłopoty z nauką, choć wcześniej dobrze sobie radziło, wagaruje,
- ▶ unika rozmów, kontaktu, „kręci” w rozmowie, kłamie,
- ▶ jest niecierpliwe, rozdrażnione,
- ▶ jest na zmianę pobudzone lub ospałe, sypia o dziwnych porach,
- ▶ znika często w ciągu dnia z domu pod dowolnym pretekstem i stara się unikać kontaktu po powrocie, wraca bardzo późno lub bez uzgodnienia nocuje poza domem,
- ▶ ma nowych znajomych, których nie chce zapraszać do domu,
- ▶ kwestionuje szkodliwość narkotyków, uważa, że powinny być zalegalizowane,
- ▶ ma nadmierny apetyt lub nie ma apetytu,
- ▶ ma przekrwione oczy, zwężone lub rozszerzone źrenice, przewlekły katar,
- ▶ w jego pokoju dziwnie pachnie, miewa fiki i fajki różnych kształtów, bibułki do skrętów, biały proszek, pastylki nieznanego pochodzenia, opalone folie aluminiowe, leki bez recept, nieznane chemikalia,
- ▶ z domu znikają pieniądze i wartościowe przedmioty.

W sytuacji, kiedy Twoje dziecko lub osoba bliska używa substancji psychoaktywnych:

1. Oceń stopień zaawansowania problemu. Czy są to dopiero próby, czy może osoba nie wyobraża sobie już życia bez substancji psychoaktywnych. A może jest mu to potrzebne, żeby wstać, zjeść, wyjść z domu.
2. Porozmawiajcie – powiedz swojemu dziecku lub dorosłej osobie bliskiej o wszystkich faktach i przypuszczeniach, jakimi dysponujesz, a które wskazują na to, że używa substancji psychoaktywnych. Warto jasno powiedzieć, że nie zgadzasz się na to, żeby Twoje dziecko brało jakiegokolwiek substancje czy piło alkohol – zarówno w domu jak i poza nim.

3. Ustalcie konkretne zasady. Np. twój syn powinien mówić, gdzie i z kim wychodzi, ma wracać do domu o określonej porze, nie spóźniać się do szkoły, nie wagarować itd. Ważne, żeby były to konkretne sprawy, sztywno określone tak, by łatwo było z nich dziecko rozliczyć. A przede wszystkim musisz być stanowczy – nie może być mowy o jakichkolwiek ustępstwach. Dobrze, jeśli zasady te wspólnie z dzieckiem spiszesz i umówicie się, że jeśli nie będzie ich przestrzegał, będzie musiał poddać się terapii.

4. Nie chroń dziecka – niech ponosi konsekwencje swoich czynów. Jeśli ukradło komuś pieniądze, nie kryj go przed znajomymi czy policją itd.

Jeśli to nie pomoże lub jeśli Twoje dziecko jest już bardziej zaawansowane w braniu narkotyków, trzeba szukać pomocy u specjalistów. Ważne, by skierować się do kogoś, kto zajmuje się pracą z osobami uzależnionymi, najlepiej by był certyfikowanym specjalistą terapii uzależnień.

W sytuacji potencjalnego używania przez dziecko lub osobę dorosłą substancji psychoaktywnych:

- ▶ informacje na temat zagrożeń, możliwości uzyskania pomocy oraz wsparcie psychologiczne można uzyskać poprzez kontakt z Całodobowym Telefontem Zaufania ALCO TEL, pod numerem 12 411 60 44,
- ▶ Całodobowy Telefon Zaufania: 12 411 60 44 lub 116 111, linia jest dostępna codziennie w godzinach 12.00–02.00,
- ▶ w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia należy skontaktować się z numerem ratunkowym 112,
- ▶ w sytuacji, kiedy podejrzewamy, że dziecko sięga po substancje psychoaktywne można wykonać test. Testy na obecność narkotyków można nabyć w aptece. Testy na obecność nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) przeprowadzane są odpłatnie w formie badań laboratoryjnych,
- ▶ informacje na temat nowych substancji psychoaktywnych można uzyskać pod numerem całodobowej infolinii Głównego Inspektora Sanitarnego – 800 060 800, szczególnie na temat negatywnych skutków używania tzw. dopalaczy oraz możliwości leczenia uzależnień, dla dzieci i rodziców. Pod tym numerem można także zgłaszać informacje na temat handlu nielegalnymi substancjami,
- ▶ 116 111 to numer Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży. Możesz zachęcić swoje dziecko do kontaktu ze specjalistami. Służy on młodzieży po-

trzebującej wsparcia, opieki i ochrony. Zapewnia dzwoniącym możliwość wyrażania trosk, rozmawiania o sprawach dla nich ważnych oraz kontaktu w trudnych sytuacjach. Linia jest dostępna codziennie w godzinach 12.00–22.00, pomoc online dostępna na www.116111.pl/napisz,

- ▶ 800 12 12 12 to Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka. Jeśli szukasz pomocy oraz informacji na temat dopalaczy możesz korzystać także z telefonu zaufania Rzecznika Praw Dziecka. Numer przeznaczony jest zarówno dla dzieci, jak i dorosłych, którzy chcą zgłosić problemy dzieci. Telefon jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 8.15–20.00.

Zagrożenia w zakresie uzależnień behawioralnych:

- ▶ w sytuacji doświadczania przemocy internetowej przez dziecko lub osobę dorosłą w formie mobbingu, cyberbullingu należy zgłosić przestępstwo Policji. W takiej sytuacji konieczne jest zabezpieczenie dostępnych dowodów zdarzenia, np. w komputerze lub innym urządzeniu mobilnym,
- ▶ więcej materiałów i informacji na temat uzależnień behawioralnych znajduje się na portalu internetowym www.uzaleznieniebehawioralne.pl. Można tam znaleźć wiedzę na temat nałogowych zachowań, w tym związanych z nowymi mediami, zakupami, jedzeniem.

GDZIE SZUKAĆ POMOCY?

116 111 – **Bezpłatny Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży**
(czynny od poniedziałku do soboty od 12 do 20)

801 199 990 – **Antynarkotykowy Telefon Zaufania**
(czynny codziennie od 16 do 21)

800 060 800 **Bezpłatna Infolinia Państwowej Inspekcji Sanitarnej**
na stronach internetowych: [http:// www.narkomania.org.pl](http://www.narkomania.org.pl), [http:// www.narkomania.gov.pl](http://www.narkomania.gov.pl), <http://www.kbpn.gov.pl>
oraz w **Punkcie Konsultacyjnym**

Miejskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie
ul. Rozrywka 1, tel. 12 411 41 21 (od poniedziałku do piątku),
Rynek Podgórski 4/2a, tel. 12 656 27 34 (poniedziałek i czwartek).

Wykaz placówek terapii uzależnień znajduje się na stronie 242
oraz na stronie www.mcpu.krakow.pl w zakładce Terapia.

4.5. KRAJOWA MAPA ZAGROZEŃ BEZPIECZEŃSTWA

Czy w Twojej okolicy jest bezpiecznie? Chcesz wiedzieć? Możesz mieć na to wpływ. Reaguj na zagrożenia i podziel się swoimi spostrzeżeniami odwiedzając Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa. „Mapa” jest dostępna na stronie internetowej małopolskiej Policji: www.malopolska.policja.gov.pl

Źródła:

<http://www.dzieckowsieci.pl>

<http://www.szkolabezprzemocy.pl>

<http://www.wsse.krakow.pl>

<http://www.DokumentyZastrzezone.pl>

<http://www.handelludzi.eu>

<http://www.malopolska.policja.gov.pl>

4.6. STRAŻ MIEJSKA – UPRAWNIENIA I PROGRAMY PROFILAKTYCZNE

Zadaniami Straży Miejskiej jest ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych. Funkcjonariusze na zasadach określonych w przepisach ruchu drogowego czuwają nad porządkiem i kontrolują ruch drogowy. Do zadań straży miejskiej należy także ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej, współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych. Straż Miejska współdziała z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń, zabezpiecza miejsca przestępstwa katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia.

Zgłoszenie interwencji

Jakie informacje należy podać dyżurnemu straży miejskiej?

Dyżurni Straży Miejskiej Miasta Krakowa przyjmują zgłoszenia pod całodobowym numerem alarmowym: 986 (z telefonów stacjonarnych jak i komórko-

wych – nie ma potrzeby wybierania numeru kierunkowego). Zgłoszenie może być anonimowe – nie ma konieczności podawania swoich danych osobowych. Dyżurnemu podajemy:

- ▶ Dokładny adres zdarzenia.
- ▶ Czego dotyczy zgłoszenie – krótki i rzeczowy opis sytuacji.
- ▶ Przybliżoną liczbę osób popełniających wykroczenie np. spożywanie alkoholu.
- ▶ Numery rejestracyjne pojazdów pozostawionych w miejscu gdzie jest to zabronione.
- ▶ Ewentualnie rysopis osób popełniających wykroczenia.
- ▶ Nie należy kończyć samodzielne rozmowy, lecz poczekać na potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia.

Osoby niestyszące mogą wysłać SMS na numer 515 251 986. W treści wiadomości należy wpisać:

1. rodzaj zauważonej nieprawidłowości,
2. miejsce zdarzenia,
3. imię i nazwisko oraz adres osoby zgłaszającej.

Kompetencje Straży Miejskiej Miasta Krakowa do egzekwowania ustawy „Prawo o ruchu drogowym”

Strażnicy miejscy mogą dokonywać kontroli ruchu drogowego wobec kierowców, którzy nie zastosowali się do zakazu ruchu w obu kierunkach oraz naruszających przepisy ruchu drogowego. Mogą także skontrolować uczestników ruchu drogowego, gdy naruszają oni przepisy o zatrzymaniu lub postoju pojazdów, ruchu pieszych, bądź też o ruchu motorowerów, rowerów, wózków rowerowych, pojazdów zaprzęgowych, o jeździe wierzchem lub pędzeniu zwierząt.

W poszukiwaniu miejsc parkingowych

W Krakowie od lat borykamy się z problemem deficytu miejsc parkingowych. Dlatego na wielu krakowskich osiedlach receptą na niedobór miejsc postojowych są identyfikatory ograniczające wjazd osobom nieuprawnionym.

Każdego roku patrole straży miejskiej kontrolują parkingi osiedlowe – przede wszystkim na prośby samych mieszkańców. Jeśli stwierdzają nieprawidłowości, reagują na konkretne zdarzenia, korzystając z przysługujących im uprawnień.

Uprawnienia strażników miejskich do podejmowania czynności w strefie zamieszkania, strefie ruchu i na drodze publicznej.

Strefa zamieszkania

To specjalny obszar, w którym obowiązują precyzyjne normy prawne. Ma on służyć przede wszystkim mieszkańcom, ma zapewniać im maksimum bezpieczeństwa. Strefy zamieszkania wyznacza się przede wszystkim na dużych osiedlach. Takie rozwiązanie ma skutkować spowolnieniem ruchu pojazdów i w maksymalny sposób zapewnić pieszym bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

W strefie zamieszkania pieszy może korzystać z całej szerokości drogi, nie ma obowiązku korzystania z chodnika czy pobocza i co najważniejsze, ma pierwszeństwo przed pojazdami. Obowiązuje tu prędkość pojazdów ograniczona do 20 km/h. Ponadto dzieci do lat 7 nie muszą przebywać pod opieką osoby starszej.

W strefie zamieszkania obowiązują specjalne przepisy dotyczące parkowania pojazdów. Ten najważniejszy mówi, iż pozostawienie pojazdu na postoju jest możliwe tylko w miejscach wyznaczonych.

Straż miejska zgodnie z przepisami „Prawa o ruchu drogowym” może podejmować interwencje na drogach publicznych, strefach zamieszkania i strefach ruchu co do znaków i przepisów ruchu drogowego.

Strefa ruchu

Wyznaczona jest na drogach wewnętrznych w celu obowiązywania zasad ogólnych, czyli takich samych, jak na zwykłych drogach. Strefa ruchu odpowiada w pewien sposób na oczekiwania zarządców dróg wewnętrznych. Oznacza to, że mogą w niej bez przeszkód podejmować interwencje patrole straży miejskiej. Z reguły interwencje w strefach ruchu dotyczą parkowania pojazdów na chodnikach, utrudniania ruchu pojazdów.

Na drogach oznaczonych jako „Drogi wewnętrzne” straż miejska może podejmować interwencje w stosunku do kierowców niestosujących się do znaków drogowych.

Informacja za wycieraczką – umieszczona przez strażnika miejskiego za wycieraczką pojazdu ma na celu zwrócenie uwagi kierującego na fakt popełnienia wykroczenia. Informacja pozostawiona jest w przypadkach nieobecności na miejscu osoby kierującej pojazdem pod warunkiem, że pozostawiony pojazd nie utrudnia ruchu. Informacja nie jest wezwaniem do stawienia w Straży Miejskiej Miasta Krakowa. Informacja nie jest mandatem!

Wezwanie za wycieraczką – w przypadku pozostawienia pojazdu w miejscu, w którym jest to zabronione, funkcjonariusze Straży Miejskiej Miasta Krakowa mogą za wycieraczką pojazdu umieścić wezwanie dla kierującego. W takiej sytuacji kierujący pojazdem zobowiązany jest osobiście zgłosić się do właściwego miejscowo oddziału straży miejskiej (wskazanego na wezwaniu), w terminie do 3 dni od daty popełnionego wykroczenia, w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia.

W przypadku nie zgłoszenia się kierującego pojazdem w wyznaczonym terminie, zostaną wszczęte czynności wyjaśniające zmierzające do zastosowania sankcji przewidzianych przez Kodeks wykroczeń. Wtedy właściciel/posiadacz pojazdu zostanie wezwany do straży miejskiej w charakterze świadka, a jego stawiennictwo będzie obowiązkowe.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami na każdej osobie wezwanej przez organ procesowy w charakterze świadka ciąży bezwzględny obowiązek stawienia się w miejscu i czasie określonym przez organ procesowy. Na świadka, który bez usprawiedliwienia nie stawił się na wezwanie uprawnionego organu albo bezpodstawnie odmówił złożenia zeznań, można nałożyć karę porządkową od 50 do 1000 złotych, a w razie ponownego niezastosowania się do wezwania od 100 do 1500 złotych.

W razie niestawienia się świadka na wezwanie bez usprawiedliwienia, można, niezależnie od nałożenia kary porządkowej, zarządzić jego zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie przez policję. Sprawę wezwania z za wycieraczki można załatwić całodobowo.

Wykaz oddziałów Straży Miejskiej Miasta Krakowa, do których należy się zgłosić po otrzymaniu wezwania:

Oddział I Śródmieście

ulica Walerego Sławka 10

(dzielnice: I - Stare Miasto, II - Grzegórzki, III - Prądnik Czerwony)

Oddział II Krowodrza

ulica Stachewicza 3

(dzielnice: IV - Prądnik Biały, V - Krowodrza, VI - Bronowice, VII - Zwierzyniec)

Oddział III Nowa Huta

Osiedle na Stoku 1 lub Osiedle Centrum C 9

(dzielnice: XIV - Czyżyny, XV - Mistrzejowice, XVI - Bieńczyce, XVII - Wzgórza Krzesławickie, XVIII - Nowa Huta)

Oddział IV Podgórze

ulica Na Kozłówce 25 lub ulica Cechowa 19

(dzielnice: VIII - Dębniki, IX - Łagiewniki - Borek Fałęcki, X - Swoszowice, XI - Podgórze Duchackie, XII - Bieżanów - Prokocim, XIII - Podgórze).

Odholowany pojazd – w przypadku zaparkowania pojazdu w miejscu, gdzie jest to zabronione i utrudnia ruch lub w inny sposób zagraża bezpieczeństwu, pozostawienia pojazdu nieoznakowanego kartą parkingową w miejscu przeznaczonym dla pojazdu osoby niepełnosprawnej o obniżonej sprawności ruchowej lub pozostawienia pojazdu w miejscu obowiązywania znaku wskazującego, że zaparkowany pojazd zostanie usunięty na koszt właściciela, Straż Miejska może usunąć pojazd z drogi na koszt właściciela. Usunięty pojazd jest przewożony na płatny parking strzeżony.

W takim przypadku należy skontaktować się z dyżurnym Straży Miejskiej Miasta Krakowa (tel. 986), który poinformuje Państwa szczegółowo o sposobie odebrania pojazdu.

Podstawą do odebrania pojazdu z parkingu strzeżonego jest zezwolenie wydawane przez dyżurnego Straży Miejskiej Miasta Krakowa. Warunkiem wydania zezwolenia jest okazanie przez kierowcę dokumentu tożsamości, dokumentu upoważniającego do używania pojazdu oraz dowodów uiszczenia opłat za usunięcie i postój pojazdu na parkingu strzeżonym.

Urządzenie blokujące na kole pojazdu, tzw. „blokada” – w przypadku zaparkowania pojazdu w miejscu gdzie jest to zabronione ale nie utrudnia ruchu drogowego straż miejska może założyć na koło pojazdu urządzenie blokujące.

W takim przypadku należy się skontaktować z dyżurnym Straży Miejskiej Miasta Krakowa (tel. 986), który poinformuje Państwa o dalszych czynnościach.

Więcej informacji na temat działalności

Straży Miejskiej na stronach:

www.strazmiejska.krakow.pl

www.facebook.com/strazmiejskakrakow

MIASTO W RĘKACH MIESZKAŃCÓW

Poza władzami wybieranymi w powszechnym wyborach, w Krakowie istnieje wiele mechanizmów współpracy z miastem. Pozwalają one na bieżąco reagować na problemy, które obserwujemy lub dają szansę na proponowanie konkretnych rozwiązań. W tej części informatora prezentujemy krótką instrukcję jak być aktywnym obywatelem/obywatelką Krakowa. Przedstawiamy zakres działalności dzielnic, ideę budżetu obywatelskiego oraz inicjatywę lokalnej, a także strukturę komisji dialogu obywatelskiego.

1. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA W PRAKTYCE – BUDŻET OBYWATELSKI, INICJATYWA LOKALNA ORAZ CENTRUM OBYWATELSKIE

Partycypację obywatelską rozumiemy jako proces, w trakcie którego obywatele uzyskują wpływ, a pośrednio i kontrolę nad decyzjami władz publicznych, gdy te decyzje mają bezpośredni lub pośredni wpływ na ich własne interesy. Obywatele uzyskując wpływ na kształt regulacji na wczesnym etapie jej tworzenia z większym prawdopodobieństwem zaangażują się w jej wykonanie. Partycypacja społeczna to inaczej proces, w którym dwie lub więcej stron współdziałają w przygotowaniu planów, realizacji określonej polityki i podejmowaniu decyzji. Cechą charakterystyczną partycypacji jest aktywny udział wszystkich partnerów biorących udział w procesie współdziałania. Partycypacja społeczna polega na komunikowaniu się mieszkańców z władzami gminy oraz ich obustronnej współpracy. Celem partycypacji obywatelskiej jest angażowanie obywateli w każdą decyzję podejmowaną przez władze. W procesach partycypacyjnych wyróżnia się m.in.:

- ▶ Budżet Obywatelski
- ▶ Inicjatywę Lokalną

1.1. BUDŻET OBYWATELSKI

Budżet obywatelski to proces, w którym mieszkańcy nie tylko decydują o przeznaczeniu części budżetu miasta Krakowa. To proces, dzięki któremu mogą przede wszystkim bezpośrednio oddziaływać na miasto priorytetyzując i realizując potrzeby swoich lokalnych społeczności. Mieszkańcy najlepiej znają swoje potrzeby, a budżet obywatelski jest narzędziem służącym ich zaspokajaniu – narzędziem, które wspiera budowanie lokalnego kapitału społecznego i poszukiwanie innowacji.

Budżet obywatelski jest znakomitym narzędziem edukacji o samorządności – jest elementem konkretnej filozofii funkcjonowania samorządu – jako wspólnoty władz i mieszkańców danej jednostki terytorialnej, współdziałających na rzecz jej rozwoju. Budżet partycypacyjny to proces, w trakcie którego mieszkańcy decydują o wydatkowaniu części budżetu miasta: zgłaszając projekty, dyskutując nad nimi, a potem oddając na nie swój głos. Projekty, które uzyskują poparcie mieszkańców, są realizowane przez Prezydenta Miasta Krakowa.

W Krakowie do tej pory odbyło się już V edycji budżetu obywatelskiego, w ramach którego do realizacji przewidziano ponad 450 projektów wybranych przez mieszkańców, za łączną kwotę ponad 50 milionów złotych.

Kolejny nabór wniosków do budżetu obywatelskiego miasta Krakowa odbędzie się w 2019 r. Zasady kolejnej, VI edycji, zostaną ustalone w IV kwartale 2018 roku.

1.2. INICJATYWA LOKALNA

Jest formą współpracy jednostek samorządu terytorialnego z ich mieszkańcami, w celu wspólnego realizowania zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej.

Wniosek w sprawie inicjatywy lokalnej mogą złożyć:

- ▶ Mieszkańcy – minimum 2 osoby.
- ▶ Mieszkańcy za pośrednictwem organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń, klubów sportowych), które mają siedzibę na terenie Gminy za wyjątkiem spółdzielni socjalnych.

Wniosek może dotyczyć takich działań jak:

- ▶ Działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- ▶ Działalności charytatywnej,
- ▶ Podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwijania świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- ▶ Działalności na rzecz mniejszości narodowych etnicznych oraz języka regionalnego,
- ▶ Kultury, sztuki, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- ▶ Promocji i organizacji wolontariatu,
- ▶ Nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
- ▶ Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa,
- ▶ Ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- ▶ Porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- ▶ Rewitalizacji.

Wniosek można złożyć:

- ▶ osobiście poprzez doręczenie do Biura MOWIS, os. Centrum C 10, 31-931 Kraków,
- ▶ za pomocą poczty, poprzez przesłanie na adres: Urząd Miasta Krakowa - Biuro Miejski Ośrodek Wspierania Inicjatyw Społecznych, os. Centrum C 10, 31-931 Kraków.

Ocena wniosków odbywa się według takich kryteriów jak:

1. Celowość – poprzez określenie znaczenia dla społeczności lokalnej.
2. Wkład pracy społecznej w realizację zadania. Wkład mieszkańców (jako wnioskodawców) może polegać na pracy społecznej, na świadczeniach pieniężnych lub rzeczowych. Urząd nie przekazuje mieszkańcom dotacji na inicjatywę lokalną. Urząd wspiera realizację zadania w sposób organizacyjny lub rzeczowy, w tym również poprzez np. zakup usług i /lub materiałów niezbędnych do realizacji inicjatywy lokalnej. Mieszkańcy mogą otrzymać od Urzędu na czas trwania umowy rzeczy konieczne do wykonania inicjatywy lokalnej.

Realizacja inicjatywy lokalnej polega na współpracy obu stron – mieszkańców i Urzędu Miasta Krakowa.

2.3. CENTRUM OBYWATELSKIE

Dla organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, liderów lokalnych i mieszkańców działa w Krakowie przyjazną przestrzeń do pracy z szerokim spektrum szkoleń i doradztwa, debatami obywatelskimi na aktualne tematy lokalne, panelami i spotkaniami tematycznymi. Celem Centrum Obywatelskiego jest wsparcie rozwoju działalności społecznej i obywatelskiej w Krakowie oraz wzmocnienie współpracy wewnątrz i międzysektorowej w zakresie działań na rzecz mieszkańców. W praktyce centrum to miejsce, gdzie nieodpłatnie można użytkować przestrzeń na spotkania swojej inicjatywy/grupy, organizować wykłady, pokazy filmów, warsztaty etc.

Szczegółowe informacje można uzyskać
w **Centrum Obywatelskim** ul. Reymonta 20 (budynek
Stadionu Miejskiego im. Henryka Reymana), I piętro, pokój 39
tel. 669 528 381, e-mail: centrum@krafos.pl, www.co.krakow.pl

AKTYWNA RODZINA W KRAKOWIE – KULTURA, SPORT I REKREACJA

Kraków to życie kulturalne, infrastruktura sportowa i tereny zielone, z których powinniśmy jak najczęściej korzystać. Ten rozdział to uporządkowany spis cyklicznych wydarzeń, ciekawych miejsc i atrakcji. Pierwsza część rozdziału to kultura – prezentujemy wydarzenia oraz instytucje, które należy regularnie odwiedzać. Druga część to spis atrakcji sportowych, zarówno imprez jak również ogólnodostępnych obiektów. Integralną częścią naszego życia jest kontakt z naturą. Dlatego ostatnia część rozdziału poświęcona jest placom zabaw, parkom i terenom zielonym na terenie Krakowa.

1. WYSZUKIWANIE INFORMACJI

1.1. KRAKÓW DLA WSZYSTKICH

Utworzony przez Krakowskie Biuro Festiwalowe projekt Kraków dla Wszystkich w sposób rzetelny i bezstronny zbiera w jednym miejscu całe spektrum wydarzeń kulturalnych w Krakowie uwzględniających wymogi niezbędne do spełnienia dla osób z niepełnosprawnościami. To przede wszystkim profil społecznościowy na Facebooku Kraków dla Wszystkich, który pokazuje, jak zmienia się dostęp do kultury osób o specjalnych potrzebach, a także miniprzewodnik po krakowskiej kulturze. Więcej informacji na stronie www.facebook.com ⇒ [Kraków Dla Wszystkich](#).

1.2. PROJEKT KIDS IN KRAKÓW

Pomocą w szukaniu bieżących wydarzeń kulturalnych skierowanych do dzieci i rodzin może być projekt Kids in Kraków. To nowoczesna, bogata, pełna i wiarygodna baza organizowanych w Krakowie wydarzeń dla dzieci i miejsc przyjaznych rodzinie. Przekonajcie się sami, że kultura w Krakowie jest przyjazna rodzinie!

Więcej na stronach: www.kidsinkrakow.pl i www.facebook.com/KidsInKraKow/

2. KULTURA I SZTUKA (TEATRY, ORKIESTRY, MUZEA, KINA)

2.1. WYDARZENIA CYKLICZNE

Od maja aż do października, co miesiąc, przez jedną noc... Ekspozycje muzealne, zakamarki scen teatralnych, klasztorne skarbcze, krużganki, place, ogrody a nawet miejsca, które są niedostępne na co dzień dla zwiedzających, stają otworem i zapraszają na nocne zwiedzanie.

Dodajmy do tego liczne koncerty, spektakle, pokazy taneczne i poezję, a wszystko złoży się na cykl cennych przedsięwzięć kulturalnych pod nazwą Krakowskie Noce. Na cykl składają się: Noc Muzeów, Noc Teatrów, Noc Tańca, Noc Jazzu, Noc Cracovia Sacra oraz Noc Poezji.

W projekt oprócz miejskich instytucji kultury aktywnie włącza się corocznie krakowskie środowisko twórców i artystów, kościoły i klasztory, dzięki czemu powstaje bogata, różnorodna oferta na najwyższym poziomie, skierowana zarówno do mieszkańców Krakowa, jak i turystów.

Udział w wydarzeniach programowych oraz imprezach towarzyszących jest bezpłatny.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.krakowskienoce.pl

Emaus – wyprawa na Salwator w drugi dzień Świąt Wielkanocnych to tradycja znana w Krakowie od średniowiecza. Co roku przy klasztorze Sióstr Norbertanek ustawiane są kramy, na których kupić można m. in.: tradycyjne drzewka życia i rzeźbione figurki Żydów. Dom Zwierzyniecki – oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa – organizuje wydarzenia edukacyjne poświęcone świątecznym zwyczajom ze Zwierzyńca.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronach: www.parafiasalwator.pl, www.mhk.pl/oddzialy/dom-zwierzyniecki

Tradycyjne Święto Rękawki – we wtorek po Wielkiej Nocy, warto wybrać się na Rękawkę, która odbywa się pod kopcem Kraka. To tradycyjny obyczaj odwołujący się do prasłowiańskich obrzędów, a nazwany Rękawką na pamiątkę legendy o usypaniu kopca Kraka przez wdzięcznych poddanych, którzy ziemię na mogiłę władcy nosili w rękawach.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.ckpodgorza.pl

Wielka Parada Smoków – miłośnicy wawelskiego smoka i znawcy wszelkich innych smoków co roku spotykają się na Wielkiej Paradzie Smoków, która organizowana jest od 2000 r. W paradzie biorą udział dzieci, które poruszają wykonanymi przez siebie smokami. Smoki z różnych stron świata przechodzą w barwnym korowodzie przez ulice Krakowa, towarzyszą im artyści, akrobaci, orkiestry. Impreza kończy się wielkim plenerowym widowiskiem na Wiśle.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.paradasmokow.pl

Festiwal Nauki i Sztuki w Krakowie – każdy z nas ma w sobie coś z naukowca! Aby się o tym przekonać, wystarczy wybrać się całą rodziną lub grupą szkolną czy przedszkolną na Festiwal Nauki w Krakowie, który organizowany jest od 2001 r. W trakcie przygotowanych przez krakowskie uczelnie prezentacji, pokazów, wykładów i wystaw można zaspokoić swoją ciekawość i przekonać się, że naukowe eksperymentowanie to fascynująca przygoda.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.fnis.pl

Pochód Lajkonika – związany jest z corocznym pochodem zwierzynieckiego konika, a zawsze odbywa się w czwartek w oktawę Bożego Ciała i towarzyszą mu tłumy krakowian oraz turystów. Pochód ten znany jest od średniowiecza i rozpoczyna się na dziedzińcu klasztoru Sióstr Norbertanek na Zwierzyńcu, gdzie

Lajkonik tańczy tradycyjny taniec z chorągwią. Potem w otoczeniu przebranych harcówników udaje się ulicami Krakowa na Rynek Główny.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.mhk.pl

Wybór króla kurkowego – Kraków to miasto prawdziwie królewskie! Do dzisiaj można tu uczestniczyć w corocznym wyborze nowego króla kurkowego. Jest to jedna z najstarszych krakowskich tradycji, gdyż Bractwo Kurkowe utworzone w połowie XIII w. każdego roku urządzało zawody strzeleckie o miano króla kurkowego. Zostawał nim najlepszy strzelec. Po rozstrzygnięciu konkursu strzelców następowała uroczystość intronizacji (wyniesienia na tron, rozpoczęcia rządów). Od kilkunastu lat w tym samym dniu odbywa się też konkurs dla dzieci o tytuł Małego Króla Kurkowego, który wzorem „dorosłej” wersji odbiera swoje insygnia.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.mhk.pl

Małopolski Piknik Lotniczy – to wyjątkowa impreza rodzinna i zarazem największe w Polsce cywilne pokazy lotnicze, które każdego roku w ostatni weekend czerwca gromadzą kilkadziesiąt tysięcy widzów. Dzięki różnorodnym wystawom i prezentacjom uczestnicy pikniku mogą się też zapoznać z unikatowymi eksponatami zgromadzonymi w Muzeum Lotnictwa.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie:
www.pikniklotniczy.krakow.pl

Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych – to lipcowe spotkania, prezentacje i przedstawienia, które odbywają się na Rynku Głównym, Małym Rynku, Rynku Podgórskim, Placu Szczepańskim i w przestrzeni Miasta. Uliczne spektakle teatralne to wyjątkowe widowiska, które charakteryzują się wysokim poziomem artystycznym, a grane w plenerze o różnych porach dnia dostarczają niezwykłych przeżyć.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.teatrko.pl

Średniowiecze da się lubić – to możliwość odbicia podróży w czasie. Wystarczy tylko przyjść do Barbakanu, gdzie przez letnie miesiące trwają spotkania ze średniowieczem. Pracownicy Muzeum Historycznego, ale też i rzemieślnicy, pasjonaci dawnych dziejów, przy użyciu różnych środków przekazu pomagają poznać tę odległą epokę.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.mhk.pl

Festiwal Tańców Dworskich „Cracovia Danza” jako jedyny na świecie skupia mistrzów tańca historycznego oraz liczne zespoły specjalizujące się w tańcach dworskich z różnych epok i różnych krajów. Na Rynku Głównym i na Wawelu oglądać można muzyczne widowiska, które przyciągają tłumy wielbicieli tańca i kultury dworskiej.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie:

www.cracoviadanza.pl/festiwal

Międzynarodowe Targi Książki – jedno z największych targów książki w Polsce. Impreza organizowana od 1997 r. popularyzuje czytelnictwo. Jest otwarta dla wszystkich, a w jej trakcie odbywają się liczne prelekcje, warsztaty, spotkania z autorami. Na szczególnie polecenie zasługuje Salon Książki Dziecięcej i Młodzieżowej, który przybliży najmłodszym świat literatury, a rodzicom pokazuje wartościowe treści, jakie mają polskie książki dla dzieci.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.ksiazka.krakow.pl

Festiwal Conrada – odbywający się w październiku uznawany jest za jedno z najważniejszych wydarzeń literackich w Europie, gromadzi gości z wielu krajów. Program festiwalu obejmuje również rozbudowane pasmo dziecięce, w ramach którego organizowane są spotkania, warsztaty literackie i lekcje czytania.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.conradfestival.pl

Festiwal Filmowy Kino Dzieci nie tylko pokazuje i promuje dobre filmy, ale także zaprasza na rodzinne warsztaty, które zachęcają najmłodszych do interpretacji filmów, a rodziców uczą innego spojrzenia na kino.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.kinodzieci.pl

Szopki krakowskie przynoszone są co roku w pierwszy czwartek grudnia na krakowski Rynek przed pomnik Adama Mickiewicza. Szopkarze z całego miasta od 1937 r. biorą udział w konkursie organizowanym przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. W konkursie tym mogą także startować dzieci – dla nich przewidziana jest odrębna kategoria. Gdy wybrzmia dźwięki hejnału granego w samo południe, przez Rynek rusza barwny pochód, który kieruje się do Pałacu Krzysztofora. Tam obraduje jury i tam przygotowywana jest pokonkursowa wystawa. Trwa ona zawsze od drugiego tygodnia grudnia do połowy lutego następnego roku.

- ▶ Szczegółowe informacje na stronie: www.mhk.pl

Festiwal Teatrów dla Dzieci – odbywa się czasie ferii. Można obejrzeć spektakle, które prezentują na scenie Nowohuckiego Centrum Kultury teatry z całej Polski. Repertuar jest zróżnicowany i bardzo bogaty.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie:

www.nck.krakow.pl/festiwal-teatrow

Festiwal Muzyki Filmowej to raj zarówno dla melomanów, jak i miłośników filmu. Szczególnym upodobaniem publiczność darzy koncerty, w których orkiestra i chóry prezentują oscarowe ścieżki dźwiękowe do filmowych superprodukcji. Festiwal oferuje wyjątkowo urozmaicone pasmo dla dzieci i rodzin FMF4Kids: od pokazów filmów dla dzieci z muzyką na żywo poprzez specjalne koncerty orkiestry młodzieżowej, aż po bezpłatne pokazy plenerowe.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.fmf.fm

Jarmark Świątojański – komedianci, wędrowni muzycy, kaznodzieje, pielgrzymi, kupcy i kramarze z odległych stron – pod Wawel przyciąga ich magia najkrótszej nocy w roku. Na trzy dni przenosimy się do dawnego Krakowa na Jarmark Świątojański. Bulwar Czerwieński pod Wawelem przekształca się w średniowieczne miasteczko z barwnym korowodem kupców, mieszczan, rycerzy i dam dworu.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.jarmarkswietojanski.eu

Wianki – Święto Muzyki organizowane w weekend najbliższy nocy świętojańskiej. Cały dzień wypełniony jest muzyką, która w ostatnich edycjach wydarzenia dobiega ze scen ulokowanych w różnych punktach miasta: koncerty zorganizowano w szerokiej współpracy z krakowskimi instytucjami muzycznymi i klubami. W ramach tak powstałego Święta Muzyki (wpisującego się w ogólnościatowe wydarzenie pod tą nazwą) publiczność może od nowohuckiego zalewu poprzez Rynek Główny, aż po wiślane bulwary posłuchać muzyki: od klasyki, poprzez jazz, pop i rock, po etno i world music (muzyka świata).

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.wianki.eu

Festiwal EtnoKraków/Rozstaje należy do grona najważniejszych dorocznych imprez, prezentujących muzykę tradycyjną, etno, folkową, world music, współorganizowanych przez Krakowskie Biuro Festiwalowe. W programie festiwalu EtnoKraków/Rozstaje jest miejsce dla wykonawców najbardziej wyspecjalizowanych odmian muzyki tradycyjnej, ale też dla powszechnie znanych gwiazd world music oraz tych artystów, dla których folk stanowi jedno ze źródeł twórczej inspiracji.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.etnokrakow.pl

Sacrum Profanum – we wrześniu Kraków konsekwentnie i w niezwykle atrakcyjnej formie prezentuje muzykę XX wieku. Dzięki temu festiwal stał się jednym z najciekawszych wydarzeń muzycznych Europy, a do zbudowania jego popularności przyczynił się udział światowej klasy zespołów wykonujących muzykę współczesną. Tygodniowa impreza w odważny sposób stara się łączyć muzykę poważną z innymi współczesnymi nurtami. Program obejmuje również wydarzenia zaadresowane do rodzin.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.sacrumprofanum.com

Sylwester w Krakowie – odbywa się aż w czterech miejscach i na czterech scenach. Na każdej z nich występują artyści, którzy zapewniają mieszkańcom i turystom odwiedzającym Kraków niezapomniane przeżycia i moc wspomnień z koncertów, imprez i potańcówek!

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.sylwester.krakow.pl

2.2. MIEJSCA I ATRAKCJE

Muzea Krakowa

Krakowskie muzea stanowią integralną część krakowskiego krajobrazu. Oferują zwiedzającym zróżnicowaną ofertę, w której każdy znajdzie coś dla siebie.

Zamek Królewski na Wawelu - Państwowe Zbiory Sztuki wtajemniczają gości w życie dworu lub inne aspekty królewskich uroczystości, np. ceremoniału koronacyjnego. Pracownicy Muzeum przygotowują wiele ciekawych spotkań dla rodzin z dziećmi, organizują gry rodzinne oraz zapraszają grupy przedszkolne i szkolne na lekcje muzealne.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.wawel.krakow.pl lub pod adresem: ul. Wawel 5

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa posiada 16 oddziałów o bardzo różnym profilu zainteresowań i działalności. Dla rodzin z dziećmi wartych polecenia jest kilka z nich: W Kamienicy Hipolitów można przejść przez mieszczański dom, by przekonać się, gdzie urządzano spotkania rodzinne, jak wyglądał pokój babuni lub panienki, do czego pakowano rzeczy, gdy wyjeżdżano na wakacje albo odszukać „kozę”, „psa” czy kota Hipolita! W Pałacu Krzysztofory warto odwiedzić nowoczesnie urządzonej ekspozycję w Cybertece, gdzie prześledzić można rozwój Krakowa od prawie pustych pól nad Wisłą w IX w., aż po wielką aglomerację.

Wszystkich zainteresują duże makiety Ratusza i Rynku czy model balonu z XVIII w., albo możliwość wyświetlania na wielkiej mapie położenia przyłączonych do Krakowa miejscowości. Podziemia krakowskiego rynku przygotowano do zwiedzania nawet z bardzo małymi dziećmi, którym zapewniono mnóstwo atrakcji i zabaw edukacyjnych, a także umożliwiono zobaczenie spektaklu o szewczyku Skubie. Warto odwiedzić Celestat w okresie świąteczno-noworocznym i zobaczyć coroczną wystawę szopek krakowskich, a na co dzień najnowsze oddziały: Muzeum Podgórze i otwarte dla publiczności nowoczesne magazyny muzealne Thesaurus Cracoviensis.

WYKAZ ODDZIAŁÓW MUZEUM HISTORYCZNEGO MIASTA KRAKOWA

- „Pałac Krzysztoforów” – Rynek Główny 35, tel. 12 422-32-64
- Filia: „Wieża Ratuszowa”, Rynek Główny 1
- „Dom pod Krzyżem” – ul. Szpitalna 21
- „Stara Synagoga” – ul. Szeroka 24
- „Fabryka Emalia Oskara Schindlera” – ul. Lipowa 4
- Filia: „Ulica Pomorska” – ul. Pomorska 2
- Filia: „Apteka pod Orłem Tadeusza Pankiewicza” – plac Bohaterów Getta 18
- „Celestat” – ul. Lubicz 16
- Filia: „Barbakan” – Planty
- Filia: „Mury Obronne” – ul. Pijarska
- „Kamienica Hipolitów” – pl. Mariacki 3
- „Dom Zwierzyniecki” – ul. Królowej Jadwigi 41
- „Dzieje Nowej Huty” – os. Słoneczne 16
- „Rynek Podziemny” – Rynek Główny 3
- „Thesaurus Cracoviensis” – ul. Księcia Józefa 336
- „Muzeum Podgórze” – ul. Powstańców Wielkopolskich 1

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.mhk.pl lub pod adresem: Rynek Główny 35

Muzeum Narodowe w Krakowie jest najstarszym z muzeów narodowych w Polsce, a jego pierwszą siedzibą były Sukiennice. Obecnie ok. 900 tysięcy unikatowych zabytków prezentowanych jest w 9 oddziałach MNK w Krakowie i jednym w Zakopanem.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.mnk.pl lub pod adresem: al. 3 Maja 1.

Muzeum Archeologiczne prezentuje skarby z wykopalisk, egipskie mumie, relikty starego Krakowa, nowohuckie dymarki. Muzeum posiada obecnie trzy oddziały. Zbiory muzeum są niezwykle tajemnicze, a poznawanie ich jest niecodzienną przygodą.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.ma.krakow.pl lub pod adresem: ul. Senacka 3.

Muzeum Armii Krajowej im. gen. Emila Fieldorfa „Nila” stało się ważnym miejscem zdobywania wiedzy o Polskim Państwie Podziemnym, a zwłaszcza o Armii Krajowej. Bogata oferta edukacyjna obejmuje lekcje i warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej, a ich zakres opiera się przede wszystkim na treściach patriotycznych i obywatelskich.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.muzeum-ak.pl lub pod adresem: ul. Wita Stwosza 12, tel. 12 41 00 770.

Muzeum Etnograficzne prowadzi intensywną działalność naukową, wydawniczą i oświatową. Muzeum daje możliwość zwiedzającym nowoczesnego spojrzenia na sztukę i kulturę ludową. Ciekawe i bardzo angażujące warsztaty towarzyszą prawie każdej nowej ekspozycji lub związane są ze szczególnymi zwyczajami ludowymi.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.etnomuzeum.eu lub pod adresem: ul. Krakowska 46, pl. Wolnica 1.

Muzeum Farmacji zgromadziło kolekcję odkrywającą sekrety aptekarstwa, mnóstwo przedmiotów o fascynującym przeznaczeniu.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.muzeumfarmacji.pl lub pod adresem: ul. Floriańska 25.

Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego – główna siedziba muzeum przy ul. Józefitów jest w remoncie (planowane ponowne otwarcie w 2021 r.), dlatego Muzeum zaprasza dzieci i dorosłych do nowej siedziby w odrestaurowanej zabytkowej Strzelnicy na Woli Justowskiej (ul. Królowej Jadwigi 220). Oprócz przestrzeni wystawienniczej (prezentowana wystawa stała „Portret”), znajdziemy coś dla ciała w lokalu gastronomicznym, a także dla ducha w muzealnej bibliotece i księgarni. Dodatkową atrakcją stanowi ogród otaczający budynek, gdzie zwiedzający mogą zaznać przyjemnego relaksu.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.mhf.krakow.pl lub pod tymczasowym adresem: pl. Jana Nowaka Jeziorańskiego 3, tel. 12 634 59 32.

Muzeum Inżynierii Miejskiej gromadzi historyczne obiekty techniki. Szczególny nacisk kładzie na pozyskiwanie przedmiotów ilustrujących rozwój polskiego przemysłu oraz rodzimych firm i zakładów przemysłowych, a w szczególności: obiekty ilustrujące dzieje inżynieryjnego rozwoju Krakowa, tramwaje, autobusy i pojazdy techniczne, dokumenty i urządzenia ilustrujące rozwój komunikacji zbiorowej w Krakowie, kolekcje motocykli i samochodów krajowej produkcji. Muzeum posiada oddział – Ogród Doświadczeń im. Stanisława Lema, znajdujący się przy alei Pokoju 68 w Parku Lotników. Jest to plenerowa ekspozycja – park, w którym, dzięki interaktywnym doświadczeniom z zakresu akustyki, mechaniki, hydrostatyki i optyki można poprzez zabawę, poznawać prawa fizyki.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.mim.krakow.pl lub pod adresem: ul. św. Wawrzyńca 15, tel. 12 428 66 00.

Muzeum Lotnictwa Polskiego znajduje się na terenach najstarszego w Polsce lotniska, będącego jednym z punktów pierwszej w Europie regularnej pocztowej linii lotniczej. Obecnie podziwiać można m. in. wyjątkową kolekcję samolotów z okresu pierwszej wojny światowej. Teren lotniska był jednym z pierwszych miejsc w Krakowie wyzwolonych spod władzy zaborczej – tutaj zaczęła się więc Niepodległość.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.muzeumlotnictwa.pl lub pod adresem: al. Jana Pawła II 39.

Muzeum Przyrodnicze Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN zbiory muzeum zachęcają do wejścia w świat przyrody. Dla dzieci szczególnie atrakcyjna jest „tropikalna dżungla” i możliwość spotkania z mamutem czy nosorożcem. Natomiast tematyczne pogrupowanie eksponatów pozwala uzupełnić wiadomości poznawane na lekcjach przyrody, biologii czy geografii.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.isez.pan.krakow.pl/muzeum.html lub pod adresem: ul. św. Sebastiana 9.

Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej MANGGHA oferuje mnóstwo form skierowanych do najmłodszych, np. wystawy edukacyjne o samurajach, rodzinne spotkania towarzyszące wystawom czasowym czy wydarzeniom cyklicznym, często związanym z japońskimi świętami, comiesięczne poznawanie bajek i baśni japońskich oraz japoński Dzień Dziecka.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.manggha.pl lub pod adresem: ul. M. Konopnickiej 26.

Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego - Collegium Maius pozwala na poznanie instrumentów naukowych, którymi posługiwali się uczeni i profesorowie dawnej Akademii Krakowskiej. Znajdują się tutaj przyrządy z astronomii, geodezji, nawigacji, fizyki, matematyki, chemii, biologii, miar i wag.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.maius.uj.edu.pl lub pod adresem: ul. Jagiellońska 15.

Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAK prezentuje międzynarodową sztukę najnowszą, prowadzi warsztaty i lekcje muzealne, które dostosowane są do potrzeb młodszych i starszych odbiorców oraz projekty badawcze i wydawnicze.

- ▶ Szczegółowe informacje na stronie: www.mocak.pl lub pod adresem ul. Lipowa 4, tel. 12 263 40 03.

Muzeum PRL-u (w organizacji) prezentuje wystawy związane tematycznie z historią Nowej Huty i Polski w latach 1944-1989. Obecnie jego największą atrakcją są schrony Nowej Huty znajdujące się pod budynkiem, które można zwiedzać wraz z przewodnikiem.

- ▶ Szczegółowe informacje na stronie www.mppl.pl lub pod adresem os. Centrum E 1 tel. 12 446 78 21.

Galeria Sztuki Współczesnej „Bunkier Sztuki” w Krakowie prezentuje i promuje najnowsze osiągnięcia sztuki współczesnej, poprzez działalność wystawienniczą, uzupełnianą spotkaniami w „Klubie Bunkra Sztuki”.

- ▶ Szczegółowe informacje na stronie www.bunkier.art.pl lub pod adresem pl. Szczepański 3a, tel. 12 422 40 21.

Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora Cricoteka to wielowymiarowa instytucja, pełniącą równolegle funkcję archiwum, muzeum, galerii i placówki naukowej, oferuje zajęcia dla dzieci i młodzieży, zapraszają do dynamicznego odkrywania twórczości Tadeusza Kantora.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.cricoteka.pl/pl lub pod adresem: ul. Nadwiślańska 2-4.

Muzeum Bursztynu gromadzi unikatowe eksponaty pokazujące naturalną urodę bursztynu bałtyckiego. Dla dzieci i młodzieży szkolnej organizowane są cykle lekcji muzealnych. Często przygotowywane są spotkania z ciekawymi osobami (autorami książek o bursztynie, projektantami, rzemieślnikami i artystami).

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.ambermuseum.eu lub pod adresem: ul. św. Jana 2.

Pracownia i Muzeum Witrażu proponuje poznanie tajemnic tworzenia witraży oraz pozwala na samodzielne ich zaprojektowanie lub wykonanie. W Muzeum podziwiać można m. in. witraż „Apollo” – zrekonstruowany na podstawie projektu Stanisława Wyspiańskiego.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.muzeumwitrazu.pl lub pod adresem: al. Krasińskiego 23.

Centrum Szkła i Ceramiki przybliży historię i technologię sztuki szklarskiej. Szczególnie interesujące są pokazy ręcznego formowania szkła „na żywo” – które pozwalają z bliska poznać fascynujący proces powstawania szklanych przedmiotów, a także umożliwiają wypróbowanie swoich sił w zawodzie hutnika-szklarza.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.lipowa3.pl lub pod adresem: ul. Lipowa 3.

Żydowskie Muzeum Galicja znajduje się na krakowskim Kazimierzu. Prowadzi wszechstronną działalność edukacyjną, organizując warsztaty, spotkania czy spacerki po tej części Krakowa, podczas których w przystępny sposób przekazywana jest wiedza o historii i kulturze Żydów.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.galicjajewishmuseum.org lub pod adresem ul. Dajwór 18.

Teatr, muzyka

Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie - drugi najstarszy teatr w Polsce. W 1865 roku po raz pierwszy na scenie teatru wystąpiła Helena Modrzejewska. Obecny repertuar Teatru tworzą zarówno inscenizacje tekstów współczesnych, jak i reinterpretacje klasyki, a także nowatorskie projekty multimedialne i muzyczne.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.stary.pl/pl lub pod adresem ul. Jagiellońska 5.

Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie zaprasza dzieci i całe rodziny na teatralne realizacje bajek i baśni w wykonaniu znanych krakowskich aktorów.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.teatrwwkrakowie.pl lub pod adresem: pl. św. Ducha 1.

Krakowski Teatr Scena STU – krakowski teatr, działający od 1997 roku, będący kontynuatorem tradycji „Teatru STU”, założonego w 1966 roku przez Krzysztofa Jasińskiego. Teatr ma charakter impesaryjny, znany jest również z organizowanych od lat benefitów największych polskich gwiazd.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.scenastu.com.pl lub pod adresem: al. Krasińskiego 16-18.

Teatr Groteska oprócz ciekawych i niezwykle plastycznych spektakli dla dzieci, przygotowuje też wielkie widowiska plenerowe, gry miejskie i spektakle dla dorosłych oraz organizuje warsztaty, przeglądy twórczości młodzieżowej i dziecięcej, konkursy wiedzy o teatrze, plastyczne i literackie, a dzięki programowi „Sekrety sceny” najmłodszy mogą zwiedzić zakamarki budynku.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.groteska.pl lub pod adresem ul. Skarbowa 2, tel. 12 633 48 22.

Teatr Ludowy oprócz wystawiania spektakli, także dla najmłodszych, prowadzi zakrojoną na szeroką skalę działalność wychowawczo-terapeutyczną pod hasłem „Terapia przez sztukę”.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.ludowy.pl lub pod adresem: os. Teatralne 34, tel. 12 680 21 01.

Teatr Bagatela im. T. Boya-Żeleńskiego wszechstronnie zachęca nowych widzów do przyścia do teatru – np. rodzice małych dzieci w ramach akcji „Z dzieckiem do teatru”, mogą spokojnie oglądać spektakl, a w tym samym czasie ich dzieci biorą udział w ciekawych warsztatach edukacyjnych.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.bagatela.pl lub pod adresem ul. Karmelicka 6, tel. 12 424 52 00.

Teatr Łażnia Nowa realizuje oprócz podstawowej działalności artystycznej działalność edukacyjno-społeczną, angażującą jak najszerzej mieszkańców dzielnicy. Jest organizatorem cyklu wydarzeń przygotowanych na okres letni (od początku czerwca do końca sierpnia) nad Zalewem Nowohuckim. Każdego dnia w ramach projektu „Nowy Bulwar(t) Sztuki” odbywają się darmowe wydarzenia: spektakle, spotkania z artystami, koncerty muzyki poważnej oraz etnicznej, pokazy filmowe, gry i zabawy plenerowe, warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.laznianowa.pl lub pod adresem os. Szkolne 25, tel. 12 425 03 20.

Teatr KTO jest organizatorem Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Ulicznych w Krakowie, a także koordynatorem części przedsięwzięć w ramach krakowskich projektów artystycznych – Nocy Teatrów i Nocy Poezji.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.teatrkto.pl lub pod adresem ul. Krowoderska 74/13, tel. 12 623 73 00.

Krakowski Teatr Variete prezentuje spektakle muzyczno-rozrywkowe: komedie muzyczne, wodewile, burleski czy teatr grozy.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.teatrvariete.pl lub pod adresem ul. Grzegórzecka 71, tel. 12 442 78 00.

MOS Małopolski Ogród Sztuki to wyjątkowe miejsce spotkań młodzieży, dzieci, osób niepełnosprawnych, starszych, ale też artystów i miłośników sztuki. Placówka wykorzystuje najnowocześniejsze rozwiązania techniczne przy okazji różnych spektakli i warsztatów artystyczno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.teatrwwkrakowie.pl lub pod adresem: ul. Rajska 12, tel. 12 375 21 50.

Opera Krakowska prezentuje różnorodne dzieła muzyczne, wśród nich są również przedstawienia baletowe oraz spektakle muzyczne dla dzieci i młodzieży.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.opera.krakow.pl lub pod adresem: ul. Lubicz 48, tel. 12 296 61 01.

Filharmonia im. Karola Szymanowskiego proponuje muzyczne spotkania dla rodzin z dziećmi w różnym wieku: „Smykowe granie” dla dzieci w wieku od 0 do 3 lat, „Koncerty dla dzieci” w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, będące spotkaniem ze światem muzyki zbliżonym w formie do teatru muzycznego.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.filharmonia.krakow.pl lub pod adresem: ul. Zwierzyniecka 1, tel. 12 619 87 21.

Capella Cracoviensis to miejska instytucja kultury specjalizująca się w stylowym wykonawstwie muzyki dawnej. Orkiestra realizuje ambitne przedsięwzięcia muzyczne, w tym projekty operowe, fonograficzne, a także koordynuje festiwal Theatrum Musicum – wspólny projekt krakowskich instytucji muzycznych.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.capellacracoviensis.pl lub pod adresem ul. św. Marka 7-9/9, tel. +48 602 620 698.

Orkiestra Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa „Sinfonietta Cracovia” to instytucja muzyczna o profilu uwzględniającym szerokie spectrum działalności (od koncertów muzyki klasycznej po występy na festiwalu Unsound).

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.sinfonietta.pl lub pod adresem ul. Papiernicza 2, tel. 12 416 70 75.

Balet Dworski „Cracovia Danza” – instytucja inicjuje, organizuje i wspiera różnorodne wydarzenia, mające na celu upowszechnienie dziedzictwa i kultury tańca. Balet prowadzi warsztaty dla zespołów dziecięcych i młodzieżowych oraz lekcje – audycje, związane z historią tańca i prezentacją kostiumów historycznych z różnych epok.

- ▶ Szczegółowe informacje na stronie www.cracoviadanza.pl lub pod adresem plac Na Groblach 7, tel. 12 421 08 36.

Krakowska Opera Kameralna przygotowuje m.in. widowiska słowno-muzyczne, które urzekają baśniowymi kostiumami, wspaniale dobraną muzyką graną i śpiewaną na żywo oraz niezwykłymi, wyrazistymi kreacjami aktorskimi. Opera prowadzi także warsztaty dla wokalistów oraz warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.kok.art.pl lub pod adresem: Miodowa 15, tel. 12 430 66 06.

TAURON Arena Kraków

TAURON Arena Kraków to największa i najnowocześniejsza hala widowiskowo-sportowa w Polsce. Organizowane są tu wydarzenia kulturalne: koncerty, festiwale, pokazy filmowe, musicale, pokazy cyrkowe, show na lodzie; imprezy sportowe o randze mistrzostw świata i Europy, turnieje, rozgrywki ligowe; imprezy e-sportowe; wydarzenia religijne; kongresy, konferencje, targi i imprezy plenerowe. Obiekt jest także udostępniany zwiedzającym.

- ▶ Kalendarium wydarzeń i szczegółowe informacje są dostępne na stronie: www.tauronarenakrakow.pl lub pod adresem ul. S. Lema 7, tel. 12 349 11 02.

Co roku, na początku czerwca, organizowane są urodziny TAURON Areny Kraków., w których mogą brać udział całe rodziny. W programie jest zwiedzanie TAURON Areny Kraków, liczne atrakcje dla dzieci, pokazy sportowe, koncerty i słodkie urodzinowe niespodzianki.

Z oferty Małej Hali TAURON Areny Kraków mogą korzystać osoby indywidualne, rodziny, grupy zorganizowane, kluby sportowe i firmy. Można tu organizować m.in. treningi, zawody, rozgrywki, zajęcia szkolne, zajęcia dla dzieci oraz seniorów. Przy Małej Hali działa Dojo Akademii Karate Tradycyjnego Niepołomice-Kraków.

- ▶ Mała Hala jest czynna codziennie od godz. 8.00 do 23.00. Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.tauronarenakrakow.pl lub pod adresem ul. S. Lema 7, tel. 12 349-11-90.

Kina

Agrafka, ul. Krowoderska 8, tel. 12 430 01 79

Apollo Film: Kijów Centrum al. Krasieńskiego 34, tel. 12 433 00 33
oraz 12 422 30 93

Centrum Kinowe Ars, ul. św. Tomasza 11, tel. 12 421 41 99 w.10

Cinema City Bonarka , ul. Kamieńskiego 11, tel. 12 299 99 99

Cinema City Galeria Kazimierz ul. Podgórska 34, tel. 12 254 54 54

Cinema City Plaza , al. Pokoju 44 tel. 12 290 90 90

Cinema City Zakopianka, ul. Zakopiańska 62, tel. 12 295 95 95

Galeria Bronowice Mikro, ul. Stawowa 61, tel. 609 109 116

IMAX, al. Pokoju 44, tel. 12 290 90 90

Kino Kika ul. Krasickiego 18, tel. 12 296 41 52

Kino Mikro, ul. Lea 5, tel. 12 634 28 97

Kino Pod Baranami, Rynek Główny 27, tel. 12 423 07 68

Multkino, ul. Dobrego Pasterza 128, tel. 12 298 46 10

Paradox, ul. Krupnicza 38, tel. 12 430 00 15

Sfnks, os. Górali 5, tel. 12 644 27 65

Wrzos, ul. Zamojskiego 50, tel. 12 656 10 50

Centra kultury

Domy i ośrodki kultury prowadzą wielokierunkową działalność w zakresie upowszechniania kultury dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych wszystkich środowisk Krakowa. Ich propozycje programowe są uzupełnieniem działalności pozalekcyjnej.

Biblioteka Kraków

Biblioteka Kraków za pośrednictwem Biblioteki Głównej oraz 56 filii świadczy usługi biblioteczne na terenie Krakowa. Prowadzi działalność kulturalno-edukacyjną poprzez: udostępnianie różnorodnych zbiorów bibliotecznych (książek, czasopism, audiobooków, czytników e-booków, czytników), dostęp do komputerów i Internetu, organizację wydarzeń czytelniczych oraz działalność edukacyjną dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów. Biblioteka Kraków realizuje również działalność wydawniczą. Od 2017 r. Biblioteka przyznaje Nagrodę „Żółtej Ciżemki” za najlepszą książkę dla dzieci i młodzieży. Szczegóły na stronie internetowej www.biblioteka.krakow.pl

WYKAZ FILII BIBLIOTEKI KRAKÓW (str. 245)

3. RODZINA JEDZIE NA WAKACJE

3.1. PASZPORT

Informacje dotyczące wydania dokumentów paszportowych

1. Wniosek o wydanie dokumentu paszportowego można złożyć w dowolnym punkcie paszportowym w kraju, a za granicą u konsula, bez względu na miejsce zameldowania. Należy pamiętać, że odbiór dokumentu następuje w tym samym punkcie paszportowym, w którym złożony został wniosek o jego wydanie.
2. W województwie małopolskim sprawę paszportową można załatwić w 12 punktach paszportowych w: Krakowie, Nowym Sączu, Tarnowie, Bochni, Brzesku, Chrzanowie, Gorlicach, Limanowej, Nowym Targu, Olkuszu, Oświęcimiu i Wadowicach (dane teleadresowe oddziału w Krakowie znajdują się poniżej)

Oddział Paszportowy w Krakowie

Przyjmowanie wniosków paszportowych: ul. św. Sebastiana 11 (parter, sala obsługi paszportowej). Wydawanie paszportów: ul. św. Sebastiana 9 (parter, sala obsługi paszportowej). Wejście do budynku nr 9 po schodach. Osoby mające problem z poruszaniem się mogą odebrać paszport w budynku nr 11, po uprzednim zgłoszeniu się do stanowiska informacji.

Telefony

- ▶ Informacja paszportowa: 12 392 18 20,
- ▶ Depozyt paszportowy (informacja o możliwości odbioru paszportu):
12 392 18 06

Godziny obsługi mieszkańców poniedziałek 9.00–17.00 wtorek–piątek 8.00–15.00. W celu złożenia wniosku paszportowego lub odebrania paszportu należy wcześniej pobrać bloczek z systemu kolejkowego. Wydawanie numerów z systemu kolejkowego zostaje zaprzestane, gdy przybliżony czas obsługi osób, które już pobrały bloczki z systemu, nie pozwoli na obsługę kolejnych osób w godzinach pracy Oddziału Paszportowego.

3. Złożenie wniosku paszportowego oraz odbiór dokumentu paszportowego odbywa się osobiście.
4. W imieniu dziecka, które nie ukończyło 18 lat, wnioski o wydanie dokumentu paszportowego składają wspólnie rodzice lub opiekunowie prawni (obecność dziecka nie jest obowiązkowa jedynie w przypadku ubiegania się o paszport dla małoletniego, który nie ukończył 5 lat).
5. Dzieci do 18 roku życia nie muszą być obecne przy odbiorze paszportu. Dokument odbiera jeden z rodziców lub opiekunów prawnych.
6. Termin oczekiwania na wydanie paszportu wynosi: do miesiąca od dnia złożenia wniosku paszportowego, a w sprawach szczególnie skomplikowanych wymagających przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego do 2 miesięcy.
7. Paszport traci ważność po zmianie nazwiska (np. po ślubie) lub w przypadku zmiany danych osobowych zawartych w paszporcie (imię, nazwisko, data i miejsce urodzenia, płeć, numer PESEL) w wyniku wydania decyzji administracyjnej lub prawomocnego orzeczenia sądu w sprawie zmiany danych. Dokument traci automatycznie ważność po 60 dniach od dnia, w którym dokonane zostały zmiany danych. W przypadku osób przebywających za granicą paszport traci ważność po 4 miesiącach.
8. Paszport traci również ważność z dniem wyrażenia przez Prezydenta RP zgody na rzeczenie się obywatelstwa, z dniem zawiadomienia o utracie, zniszczeniu lub znalezieniu dokumentu bądź z dniem śmierci posiadacza paszportu.
9. Paszport wydawany jest osobom pełnoletnim oraz dzieciom powyżej

13. roku życia z okresem ważności 10 lat, a dzieciom do ukończenia 13. roku życia z okresem ważności 5 lat.

10. Paszport tymczasowy wydawany jest przez wojewodę lub konsula, w udokumentowanych przypadkach nagłych, związanych z chorobą lub pogrzebem członka rodziny bądź prowadzoną działalnością zawodową, osobom czasowo przebywającym w kraju i za granicą na powrót do miejsca stałego pobytu – z okresem ważności do 12 miesięcy.

11. Dokumenty wymagane do złożenia wniosku o dokument paszportowy:

- wypełniony wniosek o wydanie paszportu, podpisany własnoręcznie przez wnioskodawcę.
- kolorowa fotografia o wymiarach 35 x 45 mm, wykonana w ciągu ostatnich 6 miesięcy, na jednolitym, jasnym tle, posiadająca dobrą ostrość, odwzorowująca naturalny kolor skóry, pokazująca całą głowę aż do wysokości barków, pokazująca wyraźnie oczy, zwłaszcza źrenice i twarz, która powinna zajmować 70-80% fotografii, pokazująca osobę w pozycji frontalnej, bez nakrycia głowy oraz okularów z ciemnymi szklami, patrząca na wprost z otwartymi oczami, nieprzesłoniętymi włosami, z naturalnym wyrazem twarzy i zamkniętymi ustami,
- pisemna zgoda rodziców lub ustanowionych przez sąd opiekunów, albo jednego z rodziców, gdy z orzeczenia sądu wynika, że prawo decydowania w sprawie wydania paszportu małoletniemu nie przysługuje drugiemu z rodziców, złożona w obecności pracownika punktu paszportowego (za granicą - konsula) bądź notariusza (w przypadku notariusza za granicą należy dołączyć apostille, zgodnie z Konwencją znosząca wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych sporządzoną w Hadze dnia 5.10.1961 r.) W przypadku braku zgodności stanowisk rodziców lub braku możliwości uzyskania zgody jednego z nich, zgodę na wydanie paszportu zastępuje orzeczenie sądu rodzinnego.

Wyjątki:

Osoba, która posiada orzeczenie o niepełnosprawności, lub której stan zdrowia nie pozwala na wykonanie fotografii zgodnie z podanymi wyżej wymogami może złożyć fotografię o wymiarach 35 x 45 mm, wykonaną w ciągu ostatnich 6 miesięcy, na jednolitym jasnym tle, odwzorowującą naturalny kolor skóry, mającą dobrą ostrość, przedstawiającą osobę w pozycji frontalnej oraz pokazującą twarz od wierzchołka głowy do górnej części barków, tak aby twarz zajmowała 70–80% fotografii.

Osoba z wrodzonymi lub nabytymi wadami wzroku może dołączyć do wniosku fotografię przedstawiającą ją w okularach z ciemnymi szklami. Dokumentem poświadczającym uprawnienie do załączenia takiej fotografii jest orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności z powodu wrodzonej lub nabytej wady wzroku.

Osoba nosząca nakrycie głowy zgodnie z zasadami swojego wyznania może dołączyć fotografię przedstawiającą ją w nakryciu głowy, które nie może jednak zakrywać ani zniekształcać owalu twarzy. W tym przypadku dokumentem poświadczającym uprawnienie do załączenia takiej fotografii jest zaświadczenie o przynależności do wspólnoty wyznaniowej zarejestrowanej w Rzeczypospolitej Polskiej.

- Odpis skrócony lub pełny polskiego aktu małżeństwa, jeżeli osoba ubiega się o wydanie dokumentu paszportowego po zmianie nazwiska w wyniku zawarcia małżeństwa za granicą.
- Dowód uiszczenia opłaty paszportowej - oryginał.
- Dokument uprawniający do skorzystania z ulgi w opłacie paszportowej (np. legitymacja, zaświadczenie, indeks, ostatni odcinek renty lub emerytury) – do wglądu.
- Osoba ubiegająca się o paszport przedkłada ponadto dotychczas posiadany dokument paszportowy, a w przypadku gdy dokument ten stracił ważność również ważny dowód osobisty.

12. Druki wniosków paszportowych nie mogą być pobierane za pośrednictwem internetu z uwagi na szczególne wymagania dotyczące papieru oraz specyficzny format. Można je pobrać w:

- siedzibie Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie przy ul. Basztowej 22,
- Oddziale Paszportowym
  - w Krakowie, ul. św. Sebastiana 11,
  - w Nowym Sączu, ul. Jagiellońska 52,
  - w Tarnowie, al. Solidarności 5-9.
- Terenowych Punktach Paszportowych działających w Starostwach Powiatowych w: Bochni, Brzesku, Chrzanowie, Gorlicach, Limanowej, Nowym Targu, Olkuszu, Oświęcimiu, Wadowicach.

13. Opłaty paszportowe:

- od osób małoletnich, które w dniu złożenia wniosku paszportowego nie ukończyły 13 roku życia:

- 30 zł (w razie braku dokumentu uprawniającego do ulgi – 60 zł)
- 15 zł (jeżeli posiadają ważną Kartę Dużej Rodziny)
- od osób małoletnich, które w dniu złożenia wniosku paszportowego ukończyły 13 lat, a nie ukończyły 18. roku życia:
  - 70 zł (w razie braku dokumentu uprawniającego do ulgi – 140 zł),
  - 35 zł (jeżeli posiadają ważną Kartę Dużej Rodziny).
- od osób pełnoletnich:
  - 140 zł – opłata podstawowa,
  - 70 zł – opłata ulgowa (po okazaniu dokumentu uprawniającego do ulgi lub ważnej Karty Dużej Rodziny),
  - 35 zł – opłata ulgowa dla osób do 25 roku życia, posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny.

Ulga w opłacie paszportowej przysługuje:

- ▶ emerytom, rencistom, osobom niepełnosprawnym, a także współmałżonkom tych osób, jeżeli pozostają na ich wyłącznym utrzymaniu,
- ▶ osobom przebywającym w domach pomocy społecznej lub zakładach opiekuńczych, albo korzystającym z pomocy społecznej w formie zasiłków stałych,
- ▶ kombatantom,
- ▶ uczniom i studentom.
- ▶ członkom rodzin wielodzietnych w rozumieniu ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny.

W razie zbiegu tytułów uprawniających do ulgi w opłacie za wydanie paszportu przysługuje tylko jedna ulga w opłacie.

Opłatę za wydanie nowego paszportu przed upływem terminu ważności dotychczas posiadanego paszportu podwyższa się o 200%, jeżeli paszport został utracony lub zniszczony z przyczyn zawnionych przez jego posiadacza.

Opłatę za wydanie paszportu obniża się w przypadku wydania nowego paszportu przed upływem terminu ważności dotychczas posiadanego paszportu na skutek wystąpienia jednej z następujących okoliczności:

- ▶ zmiany danych osobowych, które podlegają wpisowi do paszportu,
- ▶ zmiany wyglądu osoby posiadającej paszport, mogące utrudnić ustalenie jej tożsamości,

- ▶ braku w dotychczas posiadanym paszporcie miejsca na umieszczenie w nim wiz lub stempli poświadczających przekroczenie granicy.

Za wydanie paszportu można zapłacić:

- ▶ w urzędach pocztowych, bankach lub przez internet wpłacając pieniądze na konto: MAŁOPOLSKI URZĄD WOJEWÓDZKI NBP Oddział Okręgowy w Krakowie 08 1010 1270 0051 2222 3100 0000 z dopiskiem: opłata paszportowa dla ... (imię i nazwisko osoby, dla której ma zostać wydany paszport), np. „opłata paszportowa dla Jana Kowalskiego”.
- ▶ w kasie Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, ul. Basztowa 22, III piętro, pok. 303, od poniedziałku do piątku w godz. od 9.30 do 14.30.
- ▶ w kasie agencji bankowej mieszczącej się w Oddziale Paszportowym w Krakowie, przy ul. św. Sebastiana 11. W kasie agencji bankowej można dokonać opłaty gotówką, jak i kartą płatniczą (prowizja wynosi 2 zł od transakcji).
- ▶ na stanowiskach przyjmowania wniosków paszportowych, przy użyciu karty płatniczej (prowizja wynosi 0,79 zł od transakcji). Dokument potwierdzający dokonanie wpłaty należy dołączyć do wniosku paszportowego.

Nie pobiera się opłaty za wydanie paszportu od:

- ▶ osób, które w dniu złożenia wniosku o wydanie paszportu mają ukończone 70 lat,
- ▶ osób przebywających w domach pomocy społecznej lub w zakładach opiekuńczych albo korzystających z pomocy społecznej w formie zasiłków stałych, jeżeli ich wyjazd za granicę następuje w celu długotrwałego leczenia lub w związku z koniecznością poddania się operacji,
- ▶ osób, które złożyły wniosek o wymianę paszportu z powodu jego wady technicznej,
- ▶ żołnierzy wyznaczonych do pełnienia służby poza granicami państwa, z wyjątkiem żołnierzy zawodowych.

3.2. BEZPIECZNE WAKACJE

Wyjazd na wakacje to ekscytujące wydarzenie. Aby uniknąć nieprzyjemnych przygód, należy przestrzegać kilku podstawowych zasad.

W każdej podróży przyda się telefon komórkowy z zapisanymi numerami alarmowymi: 112 – centrum powiadamiania ratunkowego, 997 – Policja, 998 – straż pożarna, 999 – pogotowie ratunkowe oraz kontaktem ICE w książce adresowej. Skrót ICE w telefonie jest ogólnosięwiatowym symbolem ratującym życie, pod którym powinno się zapisać numer telefonu osoby, którą należy powiadomić w razie wypadku. Szczegółowe informacje na temat ICE można znaleźć na stronie internetowej www.icefon.eu (angielska wersja językowa).

Podróżując środkami komunikacji publicznej warto przestrzegać poleceń obsługi lotniska, personelu samolotu czy pociągu. Należy być czujnym, łatwo paść ofiarą złodziei kieszonkowych. Nie należy nosić pieniędzy w jednym miejscu, a gotówkę podzielić na kilka części i schować w kilku kieszeniach. Bagaż powinien znajdować się zawsze pod opieką. Torby i plecaki nosimy z przodu lub pod ramieniem, zamknięciem do siebie, dzięki czemu zawsze są pod kontrolą.

Należy unikać spania w podróży, a już na pewno nigdy nie przyjmować poczęstunków od przypadkowo poznanych osób.

WAŻNE TELEFONY RATUNKOWE

Nad wodą: WOPR – 601 100 100

W górach: TOPR 601 100 300 lub 18 206 34 44

GOPR – 985 lub 601 100 300

Grupy GOPR Beskidzka – 33 829 69 00

Bieszczadzka – 13 463 22 04

Jurajska – 34 315 20 00

Karkonoska – 75 752 47 34

Krynicka – 18 477 74 44

Podhalańska – 18 267 68 80

Wałbrzysko-Kłodzka – 74 842 34 14

Opiekunowie wycieczek powinni pamiętać, by przed wyjazdem ocenić sprawność psychofizyczną kierowcy oraz skontrolować stan techniczny autokaru. Najłatwiej, na kilka dni przed planowaną podróżą, poprosić o pomoc miejscową jednostkę Policji. Wyruszając w dłuższą trasę, trzeba upewnić się, czy kierowca ma zmiennika. Jeśli zauważysz, że kierowca łamie przepisy ruchu drogowego, nie wahaj się zwrócić mu uwagi. Wychodząc w góry, w miejscu pobytu zawsze zostawiamy wiadomość o trasie wycieczki i planowanej godzinie powrotu. Kąpać się i pływać w wodzie można wyłącznie w miejscach dozwolonych. Najlepiej pod

okiem ratownika. Nie wchodzimy do wody w pobliżu mostów, portów i przystani. W ruchu drogowym zawsze przestrzegamy podstawowych zasad bezpieczeństwa. W mieście należy chodzić wyłącznie po chodniku, a poza miastem poboczem z lewej strony drogi. Przez jezdnię przechodzimy wyłącznie w miejscach do tego przeznaczonych. Przechodzimy, a nie przebiegamy – nawet na przejściu dla pieszych. Podczas przebiegania łatwo się potknąć i przewrócić. Przed wejściem na jezdnię, zawsze uważnie rozglądamy się w obie strony i sprawdzamy, czy nie nadjeżdża samochód.

Do tornistra i na ubranie przyczepiamy elementy odbłaskowe. Jadąc samochodem, pamiętamy o zapinaniu pasów bezpieczeństwa, które mogą uratować życie w razie wypadku.

4. RODZINA UPRAWIA SPORTY

4.1. MIEJSKIE PROGRAMY SPORTOWE – OFERTA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Wydział Sportu od wielu lat przygotowuje różnorodną ofertę sportową, skierowaną do dzieci i młodzieży, zgodną z zapisami Programu Rozwoju Sportu w Krakowie (dostępnego na stronie www.bip.krakow.pl). Są to bezpłatne i ogólnodostępne zajęcia realizowane w ramach Miejskich Programów Sportowych, przygotowywane m.in. w porozumieniu z poszczególnymi związkami sportowymi. Miasto budując sportową ofertę dla mieszkańców współpracuje również z klubami sportowymi poprzez dotacje przekazywane w ramach otwartych konkursów ofert/projektów. Dzięki temu wsparciu kluby mogą organizować codzienne, systematyczne treningi, współzawodnictwo oraz okazjonalne wydarzenia sportowe. Dopełnieniem szerokiej oferty są pozaszkolne zajęcia sportowe organizowane przez miejskie placówki oświatowo-wychowawcze tj. międzyszkolne ośrodki sportowe i Krakowski Szkolny Ośrodek Sportowy.

MIEJSKIE PROGRAMY SPORTOWE

Zajęcia w ramach miejskich programów sportowych są otwarte, powszechne i całkowicie bezpłatne, a ich poziom dostosowany jest do indywidualnych możliwości i potrzeb uczestników

Wydział Sportu Urzędu Miasta Krakowa

Al. Powstania Warszawskiego 10, 31-549 Kraków

tel. 12 616 9611 e-mail. sp.umk@um.krakow.pl

Godziny urzędowania: poniedziałek – piątek 7.30 – 15.30

Więcej informacji na temat oferty sportowej

dla dzieci i młodzieży w Krakowie

można znaleźć na stronie www.krakow.pl/sport

oraz na oficjalnym profilu

Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport**

Akademia Przedszkolaka – informacje dotyczące programu znajdują się na stronie www.mos-zachod.pl/akademia-przedszkolaka/

Akademia Młodych Orłów – informacje dotyczące programu znajdują się na stronie www.krakow.pl/sport oraz na profilu Wydziału Sportu **Facebook KRK.Sport**

Animator Sportu – informacje znajdują się na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na oficjalnym profilu Wydziału Sportu **Facebook KRK.Sport**

Krakowska Akademia Siatkarska – informacje na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na oficjalnym profilu Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport;**

Krakowska Basketmania – informacje znajdują się na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na oficjalnym profilu Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport**

Krakowska Olimpiada Młodzieży – informacje szczegółowe znajdują się na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na oficjalnym profilu Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport;**

Lekkoatletyka dla Każdego i Młodzieżowe Spotkania z Lekką Atletyką - informacje znajdują się na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na profilu Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport;**

Mój Trener – informacje znajdują się na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na profilu Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport;**

Pierwsze Kroki Na Śniegu – informacje znajdują się na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na profilu Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport;**

Rugby Dla Każdego – informacje znajdują się na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na profilu Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport**;

Sport przeciw wykluczeniom – informacje znajdują się na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na oficjalnym profilu Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport**;

Szczypiornista Szkoła – informacje znajdują się na stronie: www.krakow.pl/sport oraz na oficjalnym profilu Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport**;

Tańczę w Krakowie – informacje znajdują się na stronie:

<http://moswschod.pl/tancze-w-krakowie/>

4.2. SPORTOWE WYDARZENIA CYKLICZNE

„Juliada” to letnia impreza sportowo-rekreacyjna, dzięki której młodzi ludzie mogą poczuć, że są współgospodarzami Miasta. Podczas „Juliady”, która organizowana jest zawsze w lipcu. Dzieci i młodzież rywalizują w piłce nożnej, futsalu, siatkówce, piłce ręcznej, badmintonie, szachach, uczestniczą w turnieju breakden-ce’a. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się turniej streetballu (koszykówki ulicznej), na który przyjeżdżają również drużyny spoza Krakowa. Zawody „Juliady” odbywają się w obiektach nowoczesnego centrum sportowo-rekreacyjnego Com-Com Zone w Nowej Hucie oraz na placu Jana Nowaka Jeziorańskiego, obok Galerii Krakowskiej.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.juliada.pl

PZU Cracovia Maraton to jedna z największych i najpopularniejszych imprez biegowych w Polsce. Jest to też najbardziej międzynarodowy spośród wszystkich polskich maratonów, z najwyższą w kraju frekwencją uczestników z zagranicy. W dotychczasowych edycjach Cracovia Maraton gościliśmy biegaczy z 55 krajów. Organizowany w Krakowie od 2002 roku bieg zaliczany jest również do tzw. Korony Maratonów Polskich. Start i meta PZU Cracovia Maraton usytuowane są na Rynku Głównym. Zgodnie z hasłem imprezy: „z historią w tle”, uczestnicy maratonu przebiegają obok wielu wspaniałych zabytków podwawelskiego grodu. Na trasę PZU Cracovia Maraton mogą wyruszyć także zawodnicy niepełnosprawni na wózkach. Na krakowski maraton przyjeżdża najliczniejsza w Polsce grupa sportowców startujących w kategoriach Hand Bike, Rim Push i Active Wheelchair. W trakcie weekendu maratońskiego organizowane są również: Mini Cracovia Maraton im. Piotra Gładkiego (4,2 km) oraz Cracovia Maraton na Rolkach (pełny dystans maratoński). Przy okazji krakowskiego maratonu organi-

zowany jest także Bieg Nocny na 10 km, zaś w przeddzień zmagani uczestników Cracovia Maraton organizowane są specjalne zawody dla najmłodszych miłośników biegania – w ramach Mini Mini Cracovia Maraton.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.pzucracoviamaraton.pl

PZU Cracovia Półmaraton Królewski – organizowany w Krakowie od 2014 roku, na zakończenie sezonu biegowego – w październiku. Imprezie towarzyszą liczne atrakcje przeznaczone dla zawodników, mieszkańców i turystów. Od drugiej edycji, meta PZU Cracovia Półmaratonu Królewskiego zlokalizowana jest w TAURON Arenie Kraków. PZU Cracovia Półmaraton Królewski stwarza szansę na zmierzenie się z długą trasą (21 km i 97,5 m), prowadzącą wśród zabytków i malowniczych uliczek Krakowa wszystkim biegaczom, którzy nie czują się jeszcze na siłach aby pokonać pełen dystans maratoński i dlatego nie zdecydowali się na wzięcie udziału w PZU Cracovia Maraton. Wydarzenie spotkało się ze znakomitym odbiorem środowiska biegowego. Pierwsza odsłona PZU Cracovia Półmaratonu Królewskiego została wyróżniona nagrodą Impreza Roku 2014 im. Tomasza Hopfera w kategorii debiut podczas Gali Biegów Masowych w Warszawie. Z roku na rok znacznie wzrasta frekwencja. Przy okazji półmaratonu organizowany jest również bieg na 5 km. Cracovia Półmaraton Królewski wchodzi w skład projektu Korony Polskich Półmaratonów. Wraz z Cracovia Maraton i Biegiem Trzech Kopców, Cracovia Półmaraton Królewski tworzy również Królewską Triadę Biegową.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.pzucracoviapolmaraton.pl

PZU Bieg Trzech Kopców – Międzynarodowe Otwarte Mistrzostwa Krakowa w Biegu Górskim to impreza, której pierwsza edycja została zorganizowana w 2007 roku. Bieg odbywa się zawsze w pierwszą niedzielę października. Uczestnicy mają do pokonania 13-kilometrową trasę pomiędzy trzema krakowskimi kopcami – Krakusa, Kościuszki i Piłsudskiego. Prawie ¼ biegu prowadzi ścieżkami o nieutwardzonej nawierzchni. Różnica poziomów sięga 160 m. Ze względu na zróżnicowanie terenu w klasyfikacji międzynarodowej bieg został zaliczony jako „anglosaski”, w którym trasa prowadzi raz w górę raz w dół, w odróżnieniu od wersji „alpejskiej”, gdzie trasa w przeważającej części tylko się wznosi. Wszędzie na trasie można się przekonać, że Kraków oferuje nie tylko zabytki i nowoczesną infrastrukturę, ale również urokliwe krajobrazy i naturalną przyrodę. Co ciekawe, jest to jedyny w Polsce bieg górski, który wiedzie przez centrum dużego miasta.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.pzubiegtrzechkopcow.pl

Krakowski Bieg Sylwestrowy – jest imprezą łączącą sportową rywalizację z atmosferą sylwestrowej zabawy. Zawodnicy mogą wybrać jeden z dwóch dystansów – „Smoczą piątkę” (5 km) lub „Radosną dziesiątkę” (10 km). Na ich pokonanie mają 90 minut. Uczestnicy biegną w fantazyjnych przebraniach, a autorom najbardziej pomysłowych strojów przyznawane są specjalne nagrody. Każdy, kto ukończy bieg otrzymuje na mecie pamiątkowy medal, gorący posiłek, napoje i słodycze, a panie witane są różami.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują na stronie:

www.biegsylwestrowy.krakow.pl

Vienna Life Lang Team Maratony Rowerowe – to impreza, której uczestnicy rywalizują na rowerach górskich. Od 2011 roku, jedna z dorocznych edycji odbywa się w Krakowie. Ideą cyklu jest propagowanie sportowego trybu życia oraz promocja turystycznych walorów Polski. Na trasie rywalizują zarówno profesjonalni kolarze, jak i amatorzy. Nie brakuje także całych rodzin, które szukają aktywnej formy wypoczynku. Każdy może wystartować na odpowiednim dla siebie dystansie: Mini (24 km), Medio (64 km) lub Grand Fondo (89 km). Vienna Life Lang Team Maratony Rowerowe to nie tylko sportowa rywalizacja, to również wspała piknik, na którym świetnie bawią się całe rodziny. Z myślą o najmłodszych przygotowana została Parada Rodzinna – krótka, ośmiokilometrowa runda wokół Błoń, którą maluchy mogą pokonać samemu lub w asyście rodziców. Wspanała atmosfera, sportowe emocje oraz trasy prowadzące przez malownicze tereny Polski sprawiają, że liczba uczestników rośnie z roku na rok. Rekord frekwencji pada zawsze w krakowskiej edycji cyklu!

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.viennalifemaraton.pl

INFORMACJE O WYDARZENIACH SPORTOWYCH

Zarząd Infrastruktury Sportowej w Krakowie

ul. Walerego Sławka 10, 30-633 Kraków

tel. 12 616 63 00, e-mail: sekretariat@zis.krakow.pl

Godziny urzędowania: poniedziałek – piątek 7.30–15.30

Więcej informacji na temat imprez sportowych organizowanych

w Krakowie można znaleźć na stronie: www.zis.krakow.pl

oraz na oficjalnym profilu Zarządu Infrastruktury Sportowej
w Krakowie **Facebook – ZIS.**

INFORMACJE O LOKALNYCH WYDARZENIACH REKREACYJNO-SPORTOWYCH

Wydział Sportu Urzędu Miasta Krakowa

Al. Powstania Warszawskiego 10, 31-549 Kraków

tel. 12 616 96 11, e-mail: sp.umk@um.krakow.pl

Godziny urzędowania: poniedziałek – piątek 7.30–15.30

Więcej informacji na temat lokalnych wydarzeń można znaleźć
na stronie www.krakow.pl/sport oraz na oficjalnym profilu

Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport**

4.3. SPORT OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

OFERTA SPORTOWA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Wydział Sportu Urzędu Miasta Krakowa

Al. Powstania Warszawskiego 10, 31-549 Kraków

tel. 12 616 96 11, e-mail: sp.umk@um.krakow.pl

Godziny urzędowania: poniedziałek – piątek 7.30–15.30

Więcej informacji na temat oferty sportowej
dla osób niepełnosprawnych w Krakowie można znaleźć
na stronie www.krakow.pl/sport/ oraz na oficjalnym profilu
Wydziału Sportu **Facebook – KRK.Sport**

Wydział Sportu systematycznie wspiera osoby niepełnosprawne chcące uprawiać sport m.in. poprzez dopasowywanie oferty wydarzeń sportowych dla osób niepełnosprawnych mając na uwadze ich potrzeby w zakresie aktywności fizycznej i intelektualnej oraz wyróżnia uzdolnioną młodzież poprzez przyznawanie im stypendiów sportowych.

4.4. MIEJSKIE PLACÓWKI SPORTOWE

INFORMACJE O PLACÓWKACH SPORTOWYCH

Wydział Sportu Urzędu Miasta Krakowa

Al. Powstania Warszawskiego 10, 31-549 Kraków

tel. 12 616 96 11, e-mail: sp.umk@um.krakow.pl

Godziny urzędowania: poniedziałek – piątek 7.30–15.30

Więcej informacji na temat Placówek Sportowych w Krakowie
można znaleźć na stronie www.krakow.pl/sport/

Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Kraków „Zachód” – prowadzi działalność wspomagającą i uzupełniającą proces wychowania fizycznego i edukację kierowaną głównie w stronę krakowskich uczniów i przedszkolaków.

Szczegóły dotyczące Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego Kraków „Zachód” podlegającego Wydziałowi Sportu Urzędu Miasta Krakowa znajdują się na stronie: www.mos-zachod.pl
Adres: pl. Na Groblach 23, 31-101 Kraków, tel. 12 422 12 21
e-mail: mos-srodmiescie@groble.pl

Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Kraków „Wschód” – głównym celem ośrodka jest kształtowanie i rozwijanie uzdolnień sportowych dzieci i młodzieży poprzez: podnoszenie sprawności fizycznej, kształtowanie nawyków czynnego wypoczynku i udział w bezpłatnych zajęciach sprzyjających rozwojowi fizycznemu wychowanków.

Szczegóły dotyczące Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego Kraków „Wschód” podlegającego Wydziałowi Sportu Urzędu Miasta Krakowa znajdują się na stronie: www.moswschod.pl
Adres: os. Zgody 13a, 31-950 Kraków
tel. 12 644 22 72, e-mail: biuro@moswschod.pl

Krakowski Szkolny Ośrodek Sportowy – jego działalności przyświeca idea „edukacji przez sport”. Stosując zarówno tradycyjne, jak i nowoczesne metody, uczy dzieci, jak dzięki aktywności sportowej być zdrowszym, mądrzejszym i szczęśliwszym. KSOS dysponuje czterema nowoczesnymi, bogato wyposażonymi pływalniami, na których organizuje masową naukę pływania dla ponad 5000 dzieci klas III.

Szczegóły dotyczące Krakowskiego Szkolnego Ośrodka Sportowego podlegającego Wydziałowi Sportu Urzędu Miasta Krakowa znajdują się na stronie: www.ksos.pl
Adres: al. Powstania Warszawskiego 6, 31-549 Kraków, tel. 12 411 58 66
e-mail: sekretariat@ksos.krakow.pl

4.5. STYPENDIA SPORTOWE MIASTA KRAKOWA

Co roku grupa sportowców – zawodników, za swoje osiągnięcia w rywalizacji sportowej może ubiegać się o stypendium sportowe Miasta Krakowa. Celem stypendium jest wsparcie uzdolnionych zawodników w jeszcze lepszym przygotowaniu procesu treningowego i udziału w planowanych startach. Na finansowe wsparcie mogą liczyć zawodnicy osiągający wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym. Szczegóły dotyczące możliwości ubiegania się o stypendia sportowe znajdują się w Biuletynie Informacji Publicznej: www.bip.krakow.pl/?dok_id=98

4.6. KOMUNIKACJA ROWEROWA

Kraków znajduje się w czołówce polskich metropolii z najbardziej rozwiniętą infrastrukturą rowerową. Jak wynika z danych zebranych przez Serwis Samorządowy PAP nasze miasto w roku 2017 wyprzedzała tylko Warszawa i Wrocław. Obecnie sytuacja ta dynamicznie zmienia się na korzyść Krakowa, gdyż już w chwili obecnej do dyspozycji fanów dwóch kółek oddanych jest 220 km infrastruktury rowerowej. W ciągu najbliższych 2–3 lat powstanie 60km nowych ścieżek rowerowych. W planach jest budowa następujących odcinków ścieżek: wzdłuż ulic Babińskiego i Skotnickiej (od ul. Bunscha do ul. Trockiego); od ul. Powstańców wzdłuż Piasta Kołodzieja, Srebrnych Orłów, Wiślickiej; od ul. Powstańców wzdłuż ulic Strzelców i Lublańskiej do estakady wraz z dostosowaniem tunelu łączącego ulice Brogi-Rakowicka do ruchu rowerowego; od ul. Przybyszewskiego wzdłuż ulic: Armii Krajowej oraz Jasnogórskiej do granic Miasta Krakowa.

Kolejne zaplanowane odcinki ścieżek zlokalizowane będą: od kładki na Wiśle łączącej Kazimierz z Ludwinowem wzdłuż ul. M. Konopnickiej do Ronda Matecznego, następnie wzdłuż ul. Kamieńskiego i Wielickiej (wraz z kładką na ul. Kamieńskiego); od Klasztoru Sióstr Norbertanek do istniejącego odcinka ścieżki przy Moście Zwierzynieckim oraz od ul. Wioślarskiej do ul. Jodłowej, a także od ul. Mirowskiej do granic Miasta Krakowa; wzdłuż Wisły – na odcinku od ul. Widłakowej do ul. Tynieckiej.

W sumie planowane odcinki mają mieć długość 17 190 m. Ostateczna długość ścieżek może ulec modyfikacji w trakcie realizacji zamierzonych celów i wdrażania kolejnych projektów. Kwota przeznaczona na budowę nowych ścieżek rowerowych w budżecie Miasta Krakowa na rok 2018 wynosi 66 065 000 zł. Budowa ścieżek rowerowych jest dofinansowana z Funduszy Europejskich w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT).

Oprócz wyżej wymienionych ścieżek, zaplanowanych do budowy w bieżącym roku pojawią się dodatkowe odcinki, które będą realizowane w ramach projektów z Budżetu Obywatelskiego. Wśród nich zadania: Łączymy parki Krakowa – z Dzielnicy I, IV, V, VII do Ojcowa (800 m); ścieżki w systemie „zaprojektuj i zbuduj” na odcinku wzdłuż Al. 29 Listopada – od Żelaznej do Opolskiej (1400 m) oraz przedłużenie ścieżki wzdłuż Al. Solidarności (150 m).

W ramach ZIT inwestycje rowerowe zostaną zrealizowane także w gminach ościennych zrzeszonych w Stowarzyszeniu Metropolia Krakowska. W Gminie Liszki powstanie około 4960 m ścieżek rowerowych umożliwiających m.in. bezpośredni dojazd do Krysinowa. Na terenie Gminy Wielka Wieś ścieżka rowerowa wzdłuż Jasnogórskiej zostanie przedłużona do Węzła Modlnica (891 m). W sumie na terenie gmin Metropolii Krakowskiej w ciągu najbliższych lat powstanie sieć ścieżek rowerowych o łącznej długości prawie 80 km: Czernichów (4190 m); Michałowice (5760 m); Niepołomice (2630 m); Skawina (22 190 m); Wieliczka (25 000 m); Zabierzów (4310 m); Zielonki (8070 m).

Na stronie internetowej rowery.zikit.krakow.pl/mapa można znaleźć aktualną mapę infrastruktury rowerowej. Polecamy ją przy planowaniu wycieczek rowerowych oraz tras dojazdu rowerem do pracy czy szkoły.

Strona rowery.zikit.pl to kompendium wiedzy na temat rowerów w Krakowie.

Wypożyczalnia roweru publicznego Wavelo

Od prawie dwóch lat w Krakowie działa system roweru publicznego Wavelo. Operatorem systemu dostarczającego najnowocześniejsze rowery „czwartej generacji” w Krakowie jest firma BikeU. Rowery są bezpieczne, wygodne oraz łatwe do zlokalizowania (posiadają komputer pokładowy oraz GPS). W mieście do dyspozycji mieszkańców jest 156 stacji oraz 1500 rowerów. Użytkownicy mogą wykupić abonament (określoną liczbę darmowych minut dostępną w ciągu dnia) lub zapłacić za rzeczywisty czas wypożyczenia roweru. Używanie systemu rowerowego jest niezwykle proste:

Krok 1. Zarejestruj się – na stronie internetowej lub poprzez mobilną aplikację zarejestruj się w systemie Wavela i wybierz odpowiedni dla Ciebie plan

Krok 2. Wypożycz – wprowadź 6-cyfrowy numer konta i 4-cyfrowy numer PIN na klawiaturze z tyłu roweru, aby go odblokować.

Krok 3. Jedź – blokadę umieść w uchwycie z boku tylnego koła. Aby na chwilę się zatrzymać, nie kończąc wypożyczenia, wciśnij przycisk POSTÓJ na klawiaturze i przypnij rower używając blokady.

Krok 4. Zwróć - żeby zakończyć wypożyczenie, po prostu przypnij rower do stojaka na dowolnej stacji Wavelo. Możesz też zwrócić rower poza stacją za drobną opłatą. [źródło: www.wavelo.pl/]

4.7. KLUBY, OŚRODKI SPORTOWE, BASENY

Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny „Kurdwanów Nowy” ul. M.B Wystouchów 34a zaprasza osoby indywidualne oraz rodziny do skorzystania z oferty Ośrodka.

PŁYWALNIA:

- basen sportowy o długości 25 metrów z 6 torami
- basen rekreacyjny z masażem wodnym i kaskadą wodną, zjeżdżalnią typu stoń
- dwa baseny jacuzzi

Na basenie można skorzystać z zajęć:

- nauki i doskonalenia pływania
- aquaaerobiku
- gimnastyki w wodzie dla seniorów

GROTA SOLNA:

- seanse rozpoczynają się o pełnych godzinach - wg harmonogramu (dostępny na stronie internetowej Ośrodka)

SAUNA – czynna sezonowo (październik - marzec)

SALA GIMNASTYCZNA:

W ofercie zajęcia:

- jogi
- szkoły tańca
- ogólnorozwojowe dla dzieci do 4-go roku życia
- pilates

Obsługujemy karty: MULTISPORT, FIT PROFIT i FIT SPORT oraz OK SYSTEM.

Udzielamy zniżki 50% na bilety indywidualne do groty i na basen dla posiadaczy KKR 3+ i KKN.

- ▶ Szczegóły na stronie www.ksos.pl (zakładka OSR Kurdwanów Nowy) lub pod nr tel. 12 654 53 55, 12 659 53 57.

Krakowski Klub Kajakowy Ośrodek Sportu i Rekreacji KOLNA

Obiekt składa się z:

- basenu sportowego o długości 25 metrów z 6 torami (głębokość: 1,4–1,8 m)
- basenu rekreacyjnego (głębokość: 0,6–1m) ze zjeżdżalnią, kaskadą wodną i masażem wodnym oraz jacuzzi
- wielofunkcyjnej hali sportowej – 44 × 22 m, widownia, nagłośnienie, profesjonalna tablica wyników. Hala przystosowana do gry w halową piłkę nożną, siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną oraz do wszelkiego typu zajęć rekreacyjno-ruchowych
- sali fitness
- siłowni
- internatu sportowego (52 klimatyzowane pokoje) w standardzie 4-gwiazdkowym, sala konferencyjna na 150 osób, restauracja, kawiarnia, bezpłatny parking zewnętrzny dla 300 aut oraz 40 miejsc na płatnym parkingu podziemnym
- boiska do piłki plażowej i nożnej
- toru kajakarstwa górskiego – łączna długość toru (wraz z kanałami doprowadzającymi wodę) – 600 m
- parametry toru regatowego: długość: 320 m, szerokość: 12–14 m, głębokość: 1,45 m, wyposażony w tzw. przestawne figury wodne, piętrzące wodę
- parametry basenu startowego: długość: 78,9 m, szerokość: 11–22 m

Ośrodek Sportu i Rekreacji Kolna czynny jest codziennie w godzinach 07.30–23.00.

Na pływalni odbywają się m.in. zajęcia z nauki i doskonalenia pływania, z pływania synchronicznego, gry dla dzieci i młodzieży. Przy basenie znajdują się sala fitness, solarium, sauna, gabinet masażu, gabinet hydroterapii i gabinet fizykoterapii. Z pływalni i hali mogą odpłatnie korzystać szkoły.

Ośrodek Kolna wraz z otoczeniem, dzięki swemu położeniu na obszarze Tyńnicko-Biełańskiego Parku Krajobrazowego nieopodal Opactwa Benedyktynów w Tyńcu, stanowi idealne miejsce wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców Krakowa i turystów. Można tu wypożyczyć kajaki turystyczne, rowerki wodne i łodzie wiosłowe. Na terenie ośrodka znajdują się dostępne dla wszystkich boiska do gry w piłkę plażową, piłkę nożną, stół do tenisa stołowego, w sezonie letnim funkcjonuje namiot ze stanowiskiem grillowym i barkiem oraz natomiast przez cały rok restauracja mieszcząca się w budynku internatu sportowego.

Klub Sportowy „Orzeł Piaski Wielkie” ul. Niebieska 15 w Krakowie

Obiekt dysponuje halą sportową o wym. 66 x 36 m, wys. 11 m. Hala dostosowana do rozgrywek wszystkich dyscyplin sportów halowych m.in. futsal, koszykówka, tenis, siatkówka ręczna.

Godziny otwarcia: 8.00–22.30

Hala dostępna dla osób indywidualnych, rodzin, grup sportowych, klubów, grup zorganizowanych oraz firm.

- ▶ Więcej informacji na stronie: www.hala-orzelpw.pl

Centrum Sportu i Kultury „Sidzina” to kompleks sportowo-usługowy, który oferuje osobom indywidualnym, rodzinom, grupom zorganizowanym oraz firmom:

- pełnowymiarowe boisko z murawą do piłki nożnej
- boisko trawiaste (sztuczna trawa) do gier zespołowych
- salę konferencyjno-bankietową (na 70 osób) z wyposażeniem multimedialnym

W budynku działa także :

- Ośrodek zdrowia z NFZ tel. 12 267 72 03
- Profesjonalny Gabinet Rehabilitacji Medycznej Progamed tel. 12 446 78 87 (8)
- Centrum Stomatologii Sidzina tel. 665 603 750
- Cafe&Bistro „Orzeł”

W okresie jesień – zima organizowane są dla dzieci, młodzieży i dorosłych :

- Otwarte Turnieje Tenisa Stołowego
- Konkurs Młodego Sportowca Roku
- Konkurs Wokalno - Aktorski Młodych Talentów „ Reflektory”
- Mistrzostwa Szachowe Szkół
- Imprezy urodzinowe dla dzieci
- Imprezy okolicznościowe

Centrum prowadzi profesjonalną Szkołkę Piłkarską OSKF „Orzeł Sidzina” dla dzieci i młodzieży.

W Centrum Sportu i Kultury prężnie działa Klub Fitness dla 3 pokoleń - ćwiczenia odchudzające i wzmacniające kręgosłup.

Centrum Sportu i Kultury „Sidzina” organizuje i prowadzi zapisy na następujące zajęcia:

- Zajęcia plastyczne z ceramiką dla dzieci i młodzieży
  - Zajęcia baletowe dla dzieci
  - Zajęcia taneczne: Latino Solo dla Pań, taniec towarzyski, taniec nowoczesny dla dzieci
  - Zajęcia szachowe dla dzieci i młodzieży
  - Zajęcia matematyczne dla dzieci i młodzieży
  - Zajęcia ze Sztuk Walki – Karate dla dzieci
  - Zajęcia muzyczne: gry na pianinie i gitarze dla dzieci i młodzieży
  - Kursy językowe: j. angielski, j. hiszpański, j. rosyjski dla dzieci i młodzieży i dorosłych
- Szczegółowe informacje i aktualności: CSiK ul. Działowskiego 1, 30-399 Kraków, tel: 12 255 41 50, 535 533 550 (07) i na stronie internetowej www.csksidzina-krakow.pl

Centrum Sportu Kraków Klub Sportowy Bronowianka ul. Zarzecz 124A w Krakowie.

Godziny otwarcia: poniedziałek – piątek 6.30–23.30 oraz sobota – niedziela 7.00–23.30

- Kontakt: tel. 12 636 94 33, e-mail: sekretariat@bronowianka.pl, strona internetowa: www.bronowianka.pl

KS Bronowianka udostępnia osobom indywidualnym, rodzinom, grupom zorganizowanym, klubom sportowym, stowarzyszeniom oraz firmom:

- dwie hale sportowe wraz z zapleczeniami
- duża hala o wymiarach 45 x 36 x 12 m + 200 miejsc na trybunach stałych + 100 miejsc na trybunach rozsuwanych.

Sugerowane dyscypliny sportowe: futsal, 3 boiska treningowe do piłki siatkowej lub jedno do rozgrywek meczowych, 5 boisk do badmintona (4 boiska do rozgrywek deblowo-singlowych, 1 boisko singlowe), tenis stołowy – hala na 16 stołów, piłka koszykowa, piłka ręczna, sporty walki, seminaria, zgrupowania, szkolenia, pokazy. Istnieje możliwość podzielenia hali na 3 sektory kotarami.

- mała hala o wymiarach 29 x 24 x 9,5 m + 60 miejsc na trybunach rozsuwanych.

Sugerowane dyscypliny sportowe: piłka siatkowa, piłka koszykowa, tenis stołowy – specjalistyczna hala na 12 stołów, seminaria, zgrupowania, szkolenia, pokazy.

- boisko trawiaste o wymiarach 102 x 64 m
- boisko ze sztuczną nawierzchnią o wymiarach 62 x 30 m wraz z oświetleniem.

Na obiekcie organizowane są imprezy sportowe, mecze, turnieje i inne jak: pikniki rodzinne, urodziny i imieniny dla dzieci, eventy firmowe.

- hotel z 80-cioma miejscami noclegowymi, salą konferencyjną, restauracją na ok. 50 osób i tarasem widokowym. Restauracja oferuje kuchnię chińską i polską.
- ▶ Kontakt: Hotel Kaipol, hotel 12 307 06 76, restauracja 12 375 50 87, e-mail: hotel@kaipol.pl, www.kaipol.pl

Centrum Rekreacji

- basen o wymiarach: 5,5 m x 12,00 m x gł. 1,1 m-1,4 m
- saunę
- siłownię

Godziny otwarcia: poniedziałek-piątek 8.00–22.00 oraz sobota-niedziela 8.00–20.00

- ▶ kontakt: PHU Kreator, tel. 12 636 94 35, 662 074 010, e-mail: marpol6302@wp.pl

Na basenie prowadzone są kursy nauki pływania indywidualne i grupowe (dla szkół, firm itp.), zajęcia z aqua aerobiku.

- 3 korty do tenisa ziemnego

Korty czynne codziennie od 6.00–24.00 (od października do kwietnia), od 6.00–21.00 (od maja do września) Zajęcia tenisowe dla dzieci odbywają się od poniedziałku do piątku od godz.14.00–18.00, w weekendy są dostępne atrakcyjne pakiety rodzinne. Ponadto organizowane są obozy, półkolonie i wyjazdy narciarskie. Posiadamy wykwalifikowaną i doświadczoną kadre.

- ▶ Kontakt: Akademia Młodego Sportowca MagicSports Sp. z o.o., tel. 694 107 073, e-mail: kontakt@magicsports.pl, www.magicsports.pl

Ośrodek sportowo-rekreacyjny KS Wanda Kraków, ul. Bulwarowa 39 w Krakowie

Oferujemy do dyspozycji osobom indywidualnym, firmom, rodzinom i grupom zorganizowanym:

- Basen odkryty z trzytorową zjeżdżalnią do wody o wymiarach 19 m x 39 m, największa głębokość – 1,90 m, szatnie, natryski, sanitariały, szafki. Przy basenie rozległy, dobrze utrzymany teren zielony oraz bezpłatny parking na 60 samochodów wypożyczalnia sprzętu rekreacyjnego. Na terenie basenu jest bar z przekąskami, m.in. zapiekanki, kiełbaski itp., napojami, lodami. Oferujemy zniżki dla rodzin i grup zorganizowanych, respektujemy karty Multisport.
- Cztery boiska do siatkówki plażowej.
- Boisko wielofunkcyjne (3 korty tenisowe). Obiekt czynny w okresie letnim codziennie w godzinach 10.00–18.00.

Pod adresem ul. Odmogile 1b znajdują się

- Hala sportowa o wymiarach 28 x 18,5 x 10 m do gier zespołowych. – możliwość organizacji imprez sportowych firmowych, udostępnianie osobom prywatnym i firmom na zajęcia sportowe.
- Trzy boiska do piłki nożnej – główne pełnowymiarowe, dwa treningowe. Możliwość udostępniania firmom lub grupom na organizację imprez sportowo-rekreacyjnych, pikników rodzinnych.
- Dzieci i młodzież mają możliwość uprawiania sportu w drużynach klubu pod opieką fachowej kadry trenersko-instruktorskiej.

Klub Sportowy Korona Kraków oferuje do dyspozycji osobom indywidualnym, rodzinom, grupom zorganizowanym oraz firmom:

- Basen duży z „morską wodą” 25 x 12,5 x 4,60 m
- Basen mały do nauki pływania
- Strefa Odnowy i Relaksu sauny, jacuzzi, zabiegi
- Hala sportowo widowiskowa na 1000 miejsc siedzących
- Dwie specjalistyczne sale do akrobatyki i gimnastyki sportowej
- Ścianka Wspinaczkowa
- Siłownia i sala fitness
- Hotel – 49 miejsc w pokojach z łazienkami
- Bufet z widokiem na pływalnię

Dzieci i młodzież mają możliwość uprawiania dyscyplin: pływanie, koszykówka, gimnastyka, wspinaczka, szachy, judo. Grupy szkolne mogą korzystać z basenu oraz wielofunkcyjnej hali sportowej.

Godziny funkcjonowania poszczególnych atrakcji:

basen duży – halę basenową należy opuścić do 22.45, poniedziałek - piątek od 7.15–13.15 i 17.45–22.15, sobota od 9.30–20.45, niedziela od 9.30–17.45

- basen mały poniedziałek – piątek 8.00–20.00
  - sauna – poniedziałek - niedziela 16.00–22.00
  - siłownia oraz sala fitness - poniedziałek - piątek 6.30–22.00, sobota 9.00–17.00, niedziela 9.00–15.00
  - sale gimnastyczne – poniedziałek - czwartek 16.30–21.00, sobota 12.00–17.00
  - hala sportowa
  - według harmonogramu dostępności:
  - Ścianka Wspinaczkowa
  - bulderingowa - poniedziałek - piątek: 12.00–22.00, sobota - niedziela: 18.00–22.00
  - duża - poniedziałek 19.20–22.00. środa 19.20–22.00
  - bufet - poniedziałek – piątek 8.00–20.00, sobota 8.00–14.00
- Szczegółowe informacje na stronie www.korona.krakow.pl lub pod adres ul. Kalwaryjska 9-15, tel. 12 656-02-50

Klub Żeglarski HORN Kraków oferuje do dyspozycji osobom indywidualnym, rodzinom, grupom zorganizowanym oraz firmom:

- przystań żeglarską wraz ze sprzętem wodnym tj. rowerki wodne, kajaki, jachty
- możliwość korzystania z siłowni (respektujemy Benefit i Multisport)
- teren zielony wraz z altanką grillową
- możliwość korzystania z restauracji

Dzieci i młodzież mają możliwość uprawiania żeglarstwa na jachtach typu Optymist (dzieci 6-13 lat), osoby starsze po 60 roku mają możliwość szkolić się na jachtach kabinowych i odkrytopokładowych.

Na krakowskim obiekcie organizowane są imprezy rangi Mistrzostw Polski, Mistrzostw Małopolski oraz regaty dla tych co zaczynają swoją przygodę z żeglarstwem. Na przystani KZ HORN można przygotować się (młodzież, osoby dorosłe, seniorzy) do zdobycia patentu żeglarza jachtowego lub motorowodnego, uczestnicząc w kursach przygotowawczych. Istnieje możliwość zorganizowania zajęć indywidualnych dla grup 4–5 osobowych.

Grupy szkolne mogą korzystać z przystani oraz sprzętu żeglarskiego. Dla grup zorganizowanych Klub Żeglarski Horn Kraków (operator Ośrodka) przygotowuje: pikniki rodzinne, urodziny dla dzieci, eventy firmowe, regaty, grill, mini rejsy po Bagrach, zajęcia jednodniowe lub systematyczne (możliwość zorganizowania lekcji WF) wydarzenia sportowe i edukacyjne (m.in. edukacja ekologiczna).

Godziny funkcjonowania poszczególnych atrakcji:

- Przystań - należy opuścić do 21.00
- Zajęcia żeglarskie Optimist poniedziałek - piątek od 16.30 do 19.30 – zajęcia systematyczne; sobota - niedziela od 10.00–18.00 (organizowane są regaty, wydarzenia oraz treningi)
- Zajęcia żeglarskie LASER – tylko dla zawodników KŻ HORN
- Sauna (tylko dla Klubowiczów i członków KŻ HORN Kraków)
- Siłownia poniedziałek - piątek 09.00–21.00
- Restauracja – Taverna na HORNIE poniedziałek - niedziela 10.00–22.00

- ▶ Szczegółowe informacje na stronie www.kz.hornkrakow.pl lub pod adresem: ul. Kozia 22 biuro@hornkrakow.pl, tel. 12 653 05 08

Stowarzyszenie Ekologia i Żagle to:

- łączenie, integracja i tworzenie przestrzeni do realizacji pasji związanych z ekologią i żaglami
- możliwość korzystania z warsztatów dotyczących edukacji ekologicznej (szkoły, świetlice środowiskowe, grupy zorganizowane)
- możliwość zorganizowanie zielonej i żeglarskiej szkoły – Aktywna Turystyka nad Bagrami
- możliwość zorganizowania zajęć żeglarskich i mini regat ekologicznych
- spacerów ekologicznych
- realizacja projektów rekreacyjnych i sportowych dla osób starszych
- realizacja spływów żeglarskich i rejsów dla młodszych i starszych

Stowarzyszenie znajduje się na Przystani Klubu Żeglarskiego Horn Kraków.

- ▶ Szczegółowe informacje na stronie www.eiz.hornkrakow.pl lub pod adresem: ul. Kozia 22, ekologiaizagle@gmail.com, tel. 12 653 05 08

Kolejowy Klub Wodny 1929 Kraków

ul. Księcia Józefa 24 a, 30-206 Kraków, tel: 12 427 05 00, www.kkw29.pl
e-mail: kkw1929@o2.pl

Przystań wodna z zapleczem.

Na terenie obiektu znajduje się: Hotel, restauracja, hangary na sprzęt pływający, siłownia, sala konferencyjna dostępna dla osób niepełnosprawnych, teren rekreacyjny, plaża piaszczysta, plaża zielona, wypożyczalnia sprzętu pływającego, wypożyczalnia rowerów, pomost gościny do cumowania. Boiska sportowe do siatkówki i koszykówki.

Klub prowadzi szkolenie młodzieży, osób niepełnosprawnych w kajakarstwie klasycznym sportowym oraz turystycznym.

Klub odnosi znaczące sukcesy na arenie krajowej i międzynarodowej w kajakarstwie klasycznym. Organizuje zajęcia dla dzieci niepełnosprawnych w zakresie aktywnego wypoczynku bez barier.

Klub współdziała z okolicznymi szkołami w organizacji zajęć sportowo rekreacyjnych nad wodą a także organizuje spływy kajakowe w Krakowie i okolicy dla grup zorganizowanych oraz osób indywidualnych.

Zapraszamy do odwiedzenia naszego obiektu pięknie położonego w urokliwym miejscu nad rzeką Wisłą pośród soczystej zieleni, gwarantujemy miły i atrakcyjny wypoczynek nie wyjeżdżając z naszego miasta. Proponujemy odwiedzić nas na rowerze w trakcie najbliższej wycieczki rowerowej.

5. TERENY ZIELONE W KRAKOWIE

5.1. PLACE ZABAW, SMOCZE SKWERY, OGRÓDKI JORDANOWSKIE

Miejsca dziecięcych zabaw takie jak ogródki jordanowskie, smocze skwery i place zabaw znajdujące się pod opieką Zarządu Zieleni Miejskiej to ponad 250 lokalizacji. Z każdym rokiem ich przybywa, doposażane są istniejące, bądź gruntownie modernizowane gdy mijają ich lata świetności. Utrzymanie placów zabaw to również ich bieżąca konserwacja, drobne naprawy, wymiana zużytych elementów, czy uzupełnianie piasku. Wszystko po to, aby były to miejsca bezpieczne, przyjazne i jak najlepiej odpowiadające na potrzeby najmłodszych. Ponad 50 takich miejsc znajduje się w parkach i na terenach zielonych. Świetnym

dopełnieniem przestrzeni zabaw dla dzieci jest właśnie zieleń, której w takich miejscach przybywa w formie wiklinowych szafasów, roślinnych labiryntów, czy zatopionych w trawach drewnianych podestów.

Charakterystyczną już dla naszego miasta formą placu zabaw są z pewnością Smocze Skwery nawiązujące do legendy o Smoku Wawelskim, który jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych symboli Krakowa. Są to wielopokoleniowe place zabaw, które przypominając o legendzie bawią i uczą zarazem. Wszystkie smocze skwery wykonane są z naturalnych materiałów, takich jak drewno czy sznurek, które podkreślają prostotę miejsca przypominającego bardziej małą gaj niż tradycyjny plac zabaw. Naturalistyczna koncepcja znajduje swoje odzwierciedlenie również w stonowanej kolorystyce. Smocze skwery są więc zupełnie nową odsłoną typowych placów zabaw, które do tej pory charakteryzowały się chociażby krzykliwymi kolorami. Taka zmiana niewątpliwie przyczynia się do rozwijania poczucia nieco innej estetyki wśród dzieci i dorosłych.

Smocze place zabaw wyróżnia również ich prostota, która zapewnia najmłodszymi większą możliwość kreatywnego wykorzystania poszczególnych elementów zabawowych. Nie narzucają one bowiem konkretnego sposobu zabawy, ale oddziałują na wyobraźnię młodych użytkowników, pobudzają ich kreatywność i pomysłowość. Pełna lista infrastruktury rekreacyjnej znajduje się na stronie www.krakowwzieleni.pl w zakładce „Co?”.

5.2. TERENY ZIELONE

Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie jest jednostką, która zajmuje się opieką nad niemal wszystkimi terenami zielonymi w mieście. W ich skład wchodzi:

- parki
- lasy (z wyłączeniem Lasu Wolskiego)
- zieleńce i skwery
- zieleń osiedlowa
- zieleń w pasach drogowych
- Bulwary Wiślane

W zakres działań wchodzi bieżące utrzymanie podległych jednostce terenów zielonych jak i realizacja inwestycji dzielnicowych oraz ogólnomiejskich.

Tereny zieleni w Krakowie, choć dla większości mieszkańców nieznane, stanowią

potencjał wart bliższego poznania i wykorzystania. Z myślą o korzystających z tej przestrzeni mieszkańców stworzony został portal informacyjny www.krakowwzieleni.pl, z którego można dowiedzieć się co, gdzie i kiedy dzieje się w ich najbliższej okolicy. Na powyższej stronie internetowej dostępna jest mapa z lokalizacjami oraz krótkim opisem krakowskich parków. Na bieżąco są również publikowane informacje na temat wydarzeń dedykowanych mieszkańcom takich jak np. pikniki w parkach, zajęcia fitness na świeżym powietrzu. Poprzez stronę można również zgłosić własny pomysł na różnego rodzaju działania proekologiczne, sąsiedzką inicjatywę czy miłe spędzenie czasu w szerszym gronie na świeżym powietrzu.

W ramach projektu Kraków w Zieleni parki stają się tak jak niegdyś centrami życia społecznego, skupiającymi i angażującymi mieszkańców, wpływającymi pozytywnie na odtwarzanie więzi społecznych pomiędzy sąsiadami i nie tylko!

Dzięki mobilnej aplikacji „Kraków w zieleni” można zagrać w gry miejskie oraz odkrywać tajemnice krakowskich parków i ogrodów. Gry terenowe dostępne w ramach aplikacji pozwalają na empiryczne poznawanie przestrzeni oraz edukację przez doświadczanie. Zaprosz znajomych do wspólnej zabawy. Odkryj Kraków sprzed 200 lat lub poznaj historię zaklętą w kamieniu. Gry to doskonała okazja do spędzenia ciekawie czasu na świeżym powietrzu w gronie rodzinnym.

Kod QR Android

Kod QR iOS

Parki

Planty Krakowskie – znajdują się w centrum Krakowa stanowią jeden z najpiękniejszych i największych ogrodów miejskich. Powstały w miejscu murów obronnych, fosy i wałów ziemnych, czyli dawnych fortyfikacji otaczających Stare Miasto. Składają się z 8 ogrodów, których nazwy odnoszą się do obiektów i miejsc położonych w sąsiedztwie – Barbakan, Dworzec, Florianka, Gródek, Pałac Sztuki, Stradom, Uniwersytet, Wawel. Spacer alejkami Plant stanowi swoistą lekcję historii sztuki i architektury.

Bulwary Wiślane powstały w latach 1907–1913 po obu stronach Wisły jako umocnienia przeciwpowodziowe. Obecnie posiadają charakter spacerowej promenady i wykorzystywane są na organizowanie wielkich plenerowych imprez rodzinnych. Znajdują się tu liczne budowle hydrotechniczne o funkcji przeciwpowodziowej. Bulwary Wiślane stanowią obiekt techniki urbanistycznej na trasie Krakowskiego Szlaku Techniki. Prowadzi nimi również rekreacyjny szlak rowerowy będący częścią europejskiej drogi rowerowej EuroVelo. Ponadto na Bulwarze Rodła, Czerwieńskim, Inflanckim i Wołyńskim znajdują się przystanki tramwaju wodnego.

Park Strzelecki – ul. Lubicz jest miejscem związanym z Towarzystwem Strzeleckim „Bractwo Kurkowe”, znajduje się tu kilka starszych i nowych pomników oraz zegar słoneczny, natomiast budynek dawnego Celestatu to obecnie oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa.

Błonia – Historia Błoni sięga aż roku 1162, kiedy to zamożny szlachcic Jaksa z Miechowa, podarował klasztorowi norbertanek łąkę między Zwierzyńcem a Łobzowem. Jego intencją było wyjednanie sobie błogosławieństwa przed wyruszeniem na pielgrzymkę do Ziemi Świętej. Historycznie stanowiła ona miejsce wypasu krów. Na szczęście Błonia nigdy nie zostały zabudowane całkowicie i do dziś służą jako teren rekreacyjny, miejsce festynów, artystycznych pokazów plenerowych, zawodów sportowych. Roztacza się z nich piękny widok na Stare Miasto, a z drugiej strony na wzniesienia krakowskich kopców – Kościuszki i Piłsudskiego. Błonia są jedną z największych w Europie łąk w centrum miasta, która jest wpisana od 2000 roku do rejestru zabytków. Błonia słyną ze swojej trasy, która jest odpowiednia dla rowerzystów, rolkarzy oraz biegaczy.

Park Jordana – Park powstał na terenach krajowej wystawy przemysłowo-rolniczej z 1887 roku. Organizatorzy wystawy zaadaptowali wówczas część łąk czarnowiejskich na prowizoryczny ogród przez który przebiegały drogi do pawi-

lonu wystawienniczego i poszczególnych stoisk. Zasadzono wtedy 24 000 drzew, wykonano klomby z krzewów i darni, a także uregulowano odcinek Rudawy.

Po zakończeniu wystawy dr Jordan przedłożył Radzie Miejskiej projekt adaptacji tych terenów na park służący rekreacji dzieci i młodzieży. Projekt parku sporządził Bolesław Malecki (ówczesny opiekun Plant). Centralna część parku, okolice alei i pomników upamiętniających zasłużonych dla Polski Polaków, przeznaczona była do spacerów, resztę stanowiły boiska oraz inne sprzęty gimnastyczne do ćwiczeń dla dzieci i młodzieży. W okresie świetności w parku znajdowało się 14 o różnych kształtach, rozmiarach i przeznaczeniu. Dr Jordan uważał, że przez odpowiednią organizację czasu wolnego młodzieży można zminimalizować skutki przeciążenia programem szkolnym i zapewnić jej zrównoważony rozwój.

Dwie wojny światowe znacznie zmieniły obraz parku, który popadł w dewastację. W okresie PRL-u rozpoczęto stopniową rewaloryzację parku, w tym przywrócenie na cokoły pomników, które w okresie wojny zostały z nich usunięte.

Obecny układ kompozycyjny parku różni się znacząco od pierwotnych założeń. Przetrwiała jedynie aleja główna wraz z rondem, nosząca znamiona założenia neoklasycystycznego. Na uwagę zasługuje również tzw. Aleja Wielkich Polaków XX wieku, stanowiąca współczesne uzupełnienie do koncepcji zapoczątkowane przez założyciela parku.

W latach 2007–2008 część parku została zrewaloryzowana, powstały nowe place zabaw, boiska ze sztuczną nawierzchnią.

Park Jordana jest parkiem miejskim, wpisanym do rejestru zabytków.

W parku obowiązuje regulamin, uchwalony uchwałą Rady Miasta Krakowa z dnia 29.01.1997r.

W parku Jordana obowiązuje zakaz palenia papierosów, poza wydzielonym miejscem.

Park jest ogrodzony, otwarty w godzinach 600-2200 w okresie wiosenno-letnim tj. od 1 IV do 31 X, natomiast w sezonie jesienno-zimowym od 6.00 do 20.00 tj. od 1 XI do 31 III.

Park Lotników Polskich - Park położony jest w dolinie Wisły, na lewym brzegu rzeki pod nazwą Parku Kultury i Wypoczynku. Ukształtowanie terenu parku jest zróżnicowane. W części południowej (przy al. Pokoju) teren jest równinny, w części środkowej znajduje się skarpa, wznosząca teren parku o około 3 metry. Charakteryzuje się bogactwem flory i fauny. Południowa część parku jest słabo

zadrzewiona, przeważają tam trawy i rośliny zielne z pojedynczymi drzewami lub ich skupiskami. Północna część parku posiada zwarte zadrzewienie. Drzewostan Parku Lotników Polskich charakteryzuje się dużą różnorodnością, przeważają tu drzewa rodzime, głównie liściaste: topola czarna, czeremcha późna (amerykańska), olsza czarna, wierzba biała i krucha, dąb bezszypułkowy i szypułkowy, klon pospolity i srebrzysty, brzoza brodawkowata, robinia akacjowa. Z iglastych roślinie tu modrzew europejski oraz kilka świerków. Urozmaiceniem drzewostanu są drzewa owocowe: czereśnie, śliwy wiśniowe czerwonołistne oraz orzechy włoskie. Jednym z ciekawszych i charakterystycznym elementem parku są okazałe i dość stare wierzby płaczące. Teren parku zamieszkują ciekawe gatunki ptaków: gołąb grzywacz, dzięcioł zielony, sójka zwyczajna, sroka, szpak i kos. Największą atrakcją jest znajdujący się tu Ogród Doświadczeń – unikatowe w skali kraju przedsięwzięcie w postaci kilkudziesięciu plenerowych instalacji dydaktycznych.

Park Decjusza, ul. Królowej Jadwigi, zajmuje 10 ha powierzchni. Jeden z najstarszych parków Krakowa. Został zaprojektowany w I połowie XVI wieku przez włoskich architektów na polecenie króla Zygmunta Starego. Wybudowana tu letnia rezydencja stanowiła miejsce wypoczynku sekretarza królewskiego – Justa Ludwika Decjusza.

Las Wolski, Wola Justowska – jest to naturalny park leśny w granicach Krakowa z dużą liczbą atrakcji, do których zaliczyć trzeba przede wszystkim ogród zoologiczny, trudno dostępny klasztor Kamedułów na Bielanych, kopiec Piłsudskiego, oryginalne budowle w Przegorzałach (zamek i willa Baszta). W Lesie Wolskim są też 3 rezerваты przyrody: Panieńskie Skałki, Bielańskie Skałki i Skałki Przegorzalskie.

Park im. Wojciecha Bednarskiego, Podgórze jest miejskim parkiem krajobrazowym. Jeden z najciekawszych parków Krakowa pod względem krajobrazowym i historycznym. Położony jest w malowniczym zagłębieniu terenu powstałym na skutek eksploatacji wapieni. Dzieli się na dwie części – starszą neoklasyczną i nowszą modernistyczną. Szczególnymi walorami parku są rozciągająca się panorama miasta oraz duże przestrzenie do zabaw dla dzieci.

Zakrzówek - Choć wyglądem przypomina chorwackie wybrzeże, to znajduje się w południowej części Krakowa. Zalew Zakrzówek powstał w 1990 roku po zalaniu starego kamieniołomu wapienia. To jedno z ulubionych miejsc wypoczynkowych mieszkańców miasta. Woda ma tu niesamowicie piękny turkusowy kolor – jak to możliwe? Wszystko dzięki złożom wapienia, który tu kiedyś wydobywano. Mak-

symalna głębokość zbiornika to około 32 metry. Widoczność dochodzi do 15 metrów, jednak latem przy dnie tworzy się warstwa mało przejrzystego osadu.

Zakrzówek jest to jedno z najatrakcyjniejszych miejsc do nurkowania w Polsce. Pod wodą znajduje się także granitowa tablica upamiętniająca Karola Wojtyłę, który pracował na terenie kamieniołomu podczas II wojny światowej.

Planty Dietlowskie – powstały w miejscu zasypanego koryta Starej Wisły między dwoma jezdniami jednej z najważniejszych obecnie arterii komunikacyjnych Krakowa – ul. Dietla. W trakcie I wojny światowej stanowiły system rowów strzeleckich. Mimo że po wybudowaniu torowiska tramwajowego utraciły w znacznej mierze parkowy charakter, nadal stanowią doskonałe miejsce do podziwiania zabytkowych kamienic usytuowanych po obu stronach ulicy.

Park Jalu Kurka - Początkowo stanowił ogród Pałacu Montelupich. Swoją nazwę zawdzięcza przedstawicielowi tzw. Awangardy Krakowskiej – Jalu Kurkowi. Do 1989 roku mieściła się tu siedziba Radia Kraków zaś później park przeszedł na własność zgromadzenia Kościoła Katolickiego i został zamknięty dla mieszkańców.

Park im. Tadeusza Kościuszki – nazwa parku nawiązuje do legendy, która głosi, że w 1794 roku pod jednym z tutejszych klonów odpoczywał Tadeusz Kościuszko. Ogród swoją malowniczość zawdzięcza przepływającej przez niego rzece Prądnik zwanej też Białuchą. W parku rośnie wiele gatunków drzew – lipy, wiąz, kasztanowce. Główną arterią tworzą dwie przecinające się aleje, wyznaczające układ kompozycyjny parku.

Park Krakowski - Położony niemal w samym sercu miasta, nieodłączny element krakowskiej historii. Założony pod koniec XIX wieku z czasem stał się jednym z ulubionych miejsc spotkań mieszkańców, którzy spędzali tu czas popijając kawę, korzystając z basenu, czy chociażby z najatrakcyjniejszej w mieście ślizgawki. Rozbudowa miasta po I wojnie światowej zmieniła ten stan, lecz mimo zmniejszenia obszaru parku, zaburzenia jego kompozycji oraz niegdysiejszych funkcji rekreacyjnych nadal w świadomości krakowian jest to miejsce wyjątkowe. Zasluguje więc, aby ponownie stać się Kolorowym Salonem Krakowa. W maju 2018 r. Zarząd Zieleni Miejskiej zakończył jego remont, będący kompleksową rewitalizacją przestrzeni – począwszy od modernizacji infrastruktury, odnowienia zieleni, wymiany małej architektury, po zmianę oświetlenia na ledowe czy odnowienie rzeźb i poprawienie ich ekspozycji. Inwestycja na kwotę ponad 6 mln złotych to z jednej strony prace, których to miejsce wymagało, takie jak chociażby

stworzenie podjazdu dla rowerów i wózków, wyremontowanie alejek, a z drugiej poprawienie funkcjonalności parku poprzez uporządkowanie układu komunikacyjnego czy stworzenie bogatego zaplecza rekreacyjnego. Park Krakowski to teraz miejsce dla Krakowian w każdym wieku. Zapewniają to strefy stworzone by odpowiadać na potrzeby wszystkich użytkowników. Ku uciesze dzieci wyjątkowy plac zabaw z tunelami linowymi, platformami, pagórkami do zbiegania, huśtawkami czy urządzeniami do zabawy wodą. Dla miłośników spokojnego relaksu wyjątkowy gabinet grabowy z czytelnią i biblioteczką do wymiany książek. W parku są również stoły piknikowe, stoły do gry w szachy, bulodrom czy pitniki. Na uwagę zasługują łąki bylinowe, które dzięki przemyślanej kompozycji będą zdobić park od wiosny aż do późnej jesieni. Odnowiona została fontanna, będąca znakiem szczególnym tego miejsca. Mamy nadzieję, że Park Krakowski stanie się wizytówką Krakowa i miejscem, w którym krakowianie będą z przyjemnością spędzać wolny czas wśród zieleni, kolorowych kwiatów i drzew dających cień w upalne dni.

Parki Krakowian – są to parki o szczególnym znaczeniu sentymentalnym, w którym każdy mieszkaniec Krakowa może posadzić drzewo upamiętniające narodziny dziecka. Udział w akcji jest całkowicie bezpłatny, wystarczy zgłosić się przez formularz uruchamiany cyklicznie na stronie Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie www.zzm.krakow.pl zakładka Dla Krakowian ⇒ Park Krakowian. Akcja rozpoczęła się wiosną 2017 roku i organizowana jest zawsze wiosną i jesienią. Drzewa ozdobione pamiątkowymi tabliczkami z datą urodzenia dziecka posadzone zostały już przy ul. Księcia Józefa (379 szt.), ul. Falistej (326 szt.) oraz przy ul. Ptaszyckiego (500 szt.).

Park im. Anny i Erazma Jerzmanowskich – zespół pałacowo-parkowy o niezwykle ciekawej i burzliwej historii. Na przestrzeni lat wielokrotnie zmieniał właścicieli i charakter – od dworskiego ogrodu w stylu włoskim po miejsce rekreacji krakowian z różnych warstw społecznych. Lata świetności parku wiążą się z postacią Erazma Jerzmanowskiego – patrioty i filantropa, który po zakupieniu parku zainwestował znaczną część majątku w jego zagospodarowanie. Powstała tu oranżeria, przez park poprowadzono strumień, wybudowano liczne mostki zaś wzdłuż alei ustawiono rzeźby. Obecnie na uwagę zasługuje duża różnorodność dendrologiczna w parku. Obok dębów szypułkowych, buka czerwonego i klonolistnego płatana stanowiących pomniki przyrody, występują brzozy płaczące, wierzby mandżurskie i wiśnie japońskie.

Planty im. Floriana Nowackiego – najstarszy park w Podgórzu położony na terenie zasypanego średniowiecznego stawu królewskiego przy ujściu Wilgi do Wisły.

Park w Łuczanowicach – park dworski założony w stylu angielskim. Pierwotnie znajdowały się tu dwa stawy zasilane wodami potoku Łuczjanówka. Obecnie w jedynym zachowanym zbiorniku licznie występują chronione gatunki płazów – żaby trawne i moczarowe oraz traszki. W centralnej części parku znajduje się zabytkowy dwór barokowo-klasycystyczny.

Park Wadów – park dworski z okazami drzew egzotycznych, otaczający klasycystyczny dwór Badenich z 1874 roku. Największa z tutejszych lip osiąga w obwodzie niespełna 500 cm.

Park Kłasztorna – niewielki park położony w Nowej Hucie, poprzecinany licznymi alejkami z mieszanym drzewostanem.

Park Dąbie – niewielki park miejski założony w dzielnicy Grzegórzki w połowie XVI wieku.

Park Zaczarowanej Dorożki – malowniczy park położony na terenie dawnego folwarku zakonu dominikanów. W przeszłości znajdowały się tu stawy rybne i młyn wodny. W czasie potopu szwedzkiego spalono folwark i jego zabudowania oraz zasypano stawy i koryta potoków. W późniejszych latach zarówno młyn, jak i potoki odbudowano. Obecnie park pełni funkcję rekreacyjną – znajduje się tu plac zabaw, boisko oraz fontanna w kształcie młyńskiego koła nawiązująca do burzliwej historii ogrodu. Tutejszy staw stanowi miejsce lęgowe kaczek krzyżówek.

Park Leśny Witkowice – Jedyne w Krakowie park o charakterze leśnym usytuowany wzdłuż części malowniczej doliny rzeki Bibiczanki. Budowa geologiczna doliny ukazuje kilka odśnieżeń w ścianach dawnych kamieniołomów. W parku rośnie wiele gatunków drzew i krzewów, pozostał fragment lasu grądowego na bardzo urozmaiconym terenie. Park pełni funkcję rekreacyjną dla okolicznych mieszkańców. Ze względu na urozmaiconą topografię terenu i krajobraz oraz liczne szlaki rowerowe stanowi raj dla miłośników dwóch kółek, jednocześnie ścieżki przystosowane są także dla rodzin z wózkami. Park Leśny Witkowice to wspaniałe miejsce na rodzinny wypoczynek. W parku znajduje się trasa edukacyjna składająca się z sześciu pylonów, które przekazują wiedzę na temat fauny i flory tego miejsca.

Park Krowoderski – park miejski o typowym charakterze rekreacyjnym z licznymi elementami małej architektury. Przebiega tędy Szlak Orlich Gniazd.

Park im. Stanisława Wyspiańskiego – swój kształt przypominający krater zawdzięcza temu, że powstał po zburzonym i zasypanym ziemią forcie austriackim należącym do Twierdzy Kraków (Fort 9 Krowodrza). Zwany jest również „Starym Parkiem”. Centralnym punktem parku jest teren zielony z alejkami i ławkami oraz placem zabaw dla dzieci. Znajdują się tu liczne ścieżki rowerowe dla najmłodszych cyklistów. Alejki są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Potężne kasztanowce zapewniają cień w lecie.

Park Kleparski – zadrzewiony park otacza jedyny zachowany w stanie niemal pierwotnym fort Krakowa – Fort Kleparz. Dzięki zamontowanym na drzewach budkom lęgowym stanowi doskonałe miejsce obserwacji ptaków.

Park im. Wincentego a Paulo – powstał tuż po II wojnie światowej na terenach dawnych ogrodów parafialnych przy kościele Najświętszej Marii Panny z Lourdes. Pierwotnie nosił imię lewicowego działacza politycznego – Adama Polewki. W kwietniu 2010 roku odsłonięto pomnik nowego patrona – Wincentego a Paulo – francuskiego księdza katolickiego, pioniera misji. Park słynie z pięknych kwiatowych alei.

Młynówka Królewska – nietypowy park na zielonej mapie Krakowa. Jego osobliwość wynika z wymiarów – zaledwie 8 metrów szerokości i aż 8 km długości. Położony jest po obu stronach kanału o nazwie Młynówka Królewska doprowadzającego wodę pitną do miasta. Wodę z kanału wykorzystywały także młyny królewskie i młyn w Bronowicach oraz łaźnie miejskie i liczne fontanny.

Park Dębnicki - Jeden z najmłodszych parków Krakowa. Składa się z dwóch części przedzielonych terenem przemysłowym. Osobliwością parku jest neorenesansowy Pałac Lasockich – fundatorów terenu pod założenie ogrodu. Na tyłach parku znajduje się neorenesansowy pałac Lasockich – rodziny, która około sto lat temu przekazała Krakowowi teren pod budowę parku. W dwudziestoleciu międzywojennym na terenie parku znajdował się zakład dla ubogich chłopców prowadzony przez braci Albertynów. Spacer od bramy głównej, znajdującej się przy ul. Praskiej, zajmuje kilka minut. Po drodze mijamy małą architekturę parku m.in. drewniane mostki i ciekawie skomponowane z alejkami ławki, które mimowolnie nasuwają obraz dawnego parku istniejącego przy pałacyku. Park Dębnicki znajduje się na uboczu przy samej Wiśle, dzięki czemu można się w tym miejscu oddać ciszy – idealne miejsce dla wszystkich spragnionych enklawy spokoju.

Idealne miejsce żeby wybrać się na spotkanie, usiąść na ławce i porozmawiać, poczytać, pomyśleć.

Park Solvay – jeden z najlepiej zagospodarowanych turystycznie parków w Krakowie, położony w otoczeniu dawnych Zakładów Sodowych Solvay w Borku Fałęckim. Od wschodu jego naturalną granicę stanowi malowniczy potok Urwisko. Teren parku jest lekko pofalowany i stanowi swoistą oazę zieleni oraz raj dla ornitologów. Występuje tu ponad 40 gatunków drzew i krzewów. Najstarsze okazy osiągają ponad 400 cm w obwodzie.

Park Maćka i Doroty – patronami parku są Maciej Szumowski i Dorota Terakowska – wybitni redaktorzy „Gazety Krakowskiej”, na cześć których zasadzono dwa drzewa – jarzębinę dla Doroty i wiąz dla Macieja. W części zachodniej park ma charakter leśny. Małą architekturę zaaranżowano z myślą o najmłodszych i osobach niepełnosprawnych.

Park Kurdwanów – niewielki park położony w dzielnicy o tej samej nazwie. Słynie z organizowanego tu co roku festynu „Jesień Kurdwanowska”. W ramach imprezy odbywają się biegi przełajowe, wyścigi rowerowe oraz liczne koncerty.

Park Aleksandry – park położony w malowniczej dolinie potoku Bieżanowskiego. Stanowi raj dla miłośników przyrody. W znajdującym się tu oczku wodnym licznie występują płazy – żaba trawna, ropucha szara i zielona oraz traszka zwyczajna. Gatunki ptaków takie jak zięba, pierwiosnek, grzywacz, kapturek i sierpówka sprawiły, że cały obszar parku stanowi mekkę dla ornitologów-amatorów.

Park Lili Wenedy – usytuowany na dawnym obszarze Lasu Prokocimskiego. Ze wszystkich stron otaczają go malownicze skarpy. Na jego terenie znajdują się liczne oczka wodne stanowiące siedlisko płazów i obszary lęgowe ptactwa. Z myślą o pasjonatach geocachingu zainstalowano tu jedną ze skrzynek. Znajduje się ona w złamanym drzewie kilka metrów od północnej alejki oddzielającej oczka wodne od linii drzew.

Park Rząka - Zjawiskowy, niewielki park miejski zlokalizowany na os. Rząka. Centralną część parku zajmuje urokliwe oczko wodne (staw), z którego w drodze umowy użyczenia od 2008 roku korzystają wędkarze. W celach rekreacyjnych prowadzą zarybianie stawu oraz amatorski połów ryb. Na terenie parku znajduje się infrastruktura, która uatrakcyjnia możliwość spędzania czasu w tym miejscu. Na terenie parku znajduje się plac zabaw oraz boiska asfaltowe do siatkówki i koszykówki.

Park Płaszów - Park rzeczny o charakterze miejskich ogrodów. W przyszłości będzie jednym z największych parków w dzielnicy Podgórze. Planowane jest stworzenie miejsca oferującego różnego rodzaju aktywność sportową, rekreację i wypoczynek. Park podzielony jest w sposób czytelny na część leśną i część o charakterze urządzonym. Na ten moment w parku znajduje się plac zabaw oraz stoliki do gry w szachy oraz infrastruktura parkowa taką jak alejki, ławki, kosze na śmieci oraz oświetlenie.

Park Skalskiego - Park stanowi teren płaski zagospodarowany zielenią w przeważającej mierze porośnięty drzewami. Znajdują się w nim ciągi spacerowe, urządzenia małej architektury, tj. ławki, kosze, zupełnie nowe urządzenia zabawowe oraz siłownia. Ostatnia rewitalizacja przyniosła polanę rekreacyjną, nowe łąki kwietne, stanęły hotel dla owadów i domek dla trzmieli. Przy wejściu pojawiły się nowe nasadzenia, a przy alejkach stanęły nowe ławki. W pobliżu strefy wyjściowej znajdują się stoliki szachowe z siedziskami, a pod rozłożystą czereśnią ustawiony został hamak. Dodatkowym atutem parku jest zlokalizowany w nim Hot Spot.

Park Tysiąclecia - Park miejski o urozmaiconej topografii. Pełni funkcję rekreacyjną. Odbywają się tu również koncerty. Atrakcjami są dwie górki saneczkowe, stoliki szachowe, plac zabaw, boisko wielofunkcyjne, fontanna. Miejsce to jest konsekwentnie urządzone i zadbane. Niekwestionowaną zaletą tego parku jest zieleń. Drzewa momentami tworzące miniaturowe lasy, klomby, w sezonie kwiaty. Widok jakże odmienny od okolicznych blokowisk. Park w lecie kipi zielenią. Duża różnorodność atrakcji i ciekawa okolica sprawiają, że każdy znajdzie tu coś dla siebie.

Planty Mistrzejowickie - rozległy teren zielony usytuowany pomiędzy osiedlami Złotego Wieku i Bohaterów Września. Z myślą o pasjonatach geocachingu, w pobliżu dużego, samotnego drzewa, zainstalowano jedną ze skrzynek. Na północ od plant znajduje się Fort Artyleryjski 48 Batowice.

Fort Batowice - park otaczający XIX-wieczny Fort 48 Batowice. Od 2013 roku odbywają się tu Żywe Lekcje Historii, podczas których można zapoznać się z epokową bronią i wziąć udział w inscenizacji bitwy z udziałem grup rekonstrukcyjnych.

Planty Bieńczyckie - rozległy park miejski położony w dzielnicy Bieńczyce w znacznej części porośnięty drzewami. Płaskie ukształtowanie terenu sprzyja nauce jazdy na rolkach i rowerze.

Park nad Zalewem Nowohuckim – park usytuowany przy Zalewie Nowohuckim – dużym zbiorniku wodnym z wyspą będącą siedliskiem kaczek i łabędzi zwaną „Małpim Gajem”. Wszystkie ścieżki dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych. Część z nich została wyłączona z ruchu kołowego, co umożliwi bezpieczne przejażdżki najmłodszych cyklistów.

Park Zielony Jar Park – miejski usytuowany w północnej części Krakowa w dzielnicy Wzgórza Krzesławickie. Po rewitalizacji stał się miejscem chętnie odwiedzanym przez okolicznych mieszkańców.

Park im. Stefana Żeromskiego – niewielki park w kształcie trójkąta położony w Nowej Hucie. Rozpościera się stąd rozległy widok na nowohuckie łąki, dolinę Wisły oraz Wzniesienia Wielickiego. Doskonałe miejsce do stawiania pierwszych kroków na rolkach czy rowerze.

Park Szwedzki – niewielki, kameralny park w dzielnicy Nowa Huta. Nazwa nawiązuje do tzw. szwedzkiego bloku na os. Szklane Domy – pierwszego w pełni modernistycznego budynku mieszkalnego w Nowej Hucie. W pierwszą rocznicę śmierci papieża Jana Pawła II posadzono tu pamiątkowy dąb.

Park Wiśniowy Sad - Park powstał we wczesnych latach sześćdziesiątych XX wieku, gdy budowano te nowohuckie osiedla. Jeden z najmniejszych i najmłodszych parków Krakowa. Jednak gdyby nie ten teren życie okolicznych mieszkańców nie byłoby tak kolorowe. To idealne miejsce na spacer, odpoczynek na ławce, zabawę na placu zabaw lub wielofunkcyjnym boisku czy pobieganie po trawie.

Park Ratuszowy – Niewielki park miejski położony w Nowej Hucie. Idealne miejsce do rekreacji dla seniorów dzięki licznym stolikom szachowym. Nazwa ma nawiązywać do mającego powstać w tym miejscu miejskiego ratusza, wg pierwotnych planów architektów. Jest to kolejny z kilku niewielkich nowohuckich parków, mających za zadanie zapewnić miejsce do wypoczynku mieszkańcom okolicznych osiedli. Park jest bardzo zadbany i przyjazny dla osób w każdym wieku. Wśród atrakcji tego miejsca wymienić można punkt obserwacji ptaków, rzeźbę „Rybę” czy stoliki szachowe.

Park Stacja Wisła – nowy park to efekt starań mieszkańców skupionych wokół inicjatywy SOS Zabłocie, wspieranych przez Fundację Czas Wolny i Stowarzyszenie PODGORZE.PL. Wspólnie udało się przeprowadzić konsultacje społeczne, na których zebrane zostały szczegółowe oczekiwania mieszkańców. Stały się one podstawą do ogłoszenia konkursu na koncepcję parku. Park umożliwi wiele aktywności takich jak uprawianie sportu, relaks, gry i zabawy, uprawę warzyw

i kwiatów w donicach, a także udział w kameralnych wydarzeniach, jak koncerty czy wystawy plenerowe. W znajdującym się w parku pawilonie znajduje się strefa gastronomiczna i toaleta.

Park Bronowice – to nowy park na mapie Krakowa. Choć na całościowe zagospodarowanie tego miejsca trzeba będzie jeszcze trochę poczekać, już dziś teren ten kusi urokiem i zachęca do odkrywania. Położony pomiędzy ulicami Rydla i Rodakowskiego ponad 2 ha teren zieleni okalający fort renowacyjny „Za Rzeką” to niezwykle i ciągle jeszcze dzikie miejsce. Śpiew ptaków, łąka kwitnąca i piękna polana pośród drzew wydają się być wprost stworzone do takich wydarzeń jak kino plenerowe czy pikniki.

Park Reduta – Park Reduta mający powstać niebawem na Prądniku Czerwonym to 7,8 ha powierzchni, której charakter współtworzyli mieszkańcy w toku przeprowadzonych przez Zarząd Zieleni Miejskiej warsztatów konsultacyjnych. Sercem parku będzie pawilon z przeznaczeniem na kawiarnię i miejsce spotkań dla mieszkańców. Będzie on posiadał taras na dachu będący miejscem na kino letnie. Nie zabraknie oczywiście miejsc do beztrudnej zabawy dla dzieci. Każda grupa wiekowa znajdzie coś dla siebie. Plac zabaw dla starszych dzieci będzie wielopoziomowy, a na murkach oporowych znajdą się rysunki. W parku wydzielone będą strefy oferujące mieszkańcom różne rodzaje spędzania czasu w zieleni. W części „leśnej” będzie ścieżka spacerowa pomiędzy drzewami, przeznaczona dla biegaczy. Amatorzy aktywnej rekreacji będą mogli korzystać z boiska o trawiastej nawierzchni. Spokój i odpoczynek zapewni sad z wnętrzami przeznaczonymi do odpoczynku. Znajdą się tam leżaki oraz hamaki. W sąsiedztwie drzew pojawią się huśtawki gniazda, z których korzystać będą mogli również dorośli przypominając sobie dziecięce zabawy. Odpowiednio oddalony od otaczających park zabudowań, urządzony wśród drzew, aby zapewnić odpowiednie zacienienie znajdzie się psi park z torem agily do tresury. W dniu 13.04.2018 GMK podpisała umowę dofinansowania dla projektu Utworzenie Parku Reduta. Projekt będzie realizowany w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Planowana data zakończenia prac to grudzień 2018.

Kopiec Kościuszki – dojście od ul. św. Bronisławy i al. Waszyngtona. Obecnie w zabudowaniach fortecznych znajduje się muzeum poświęcone T. Kościuszcze oraz wystawy figur woskowych i wyposażenia fortów.

Kopiec Kraka – okolice ul. Wielickiej, jest największym prehistorycznym kopcem

w Polsce oraz najstarszym w Krakowie. Według legendy, jest to mogiła księcia Kraka – założyciela miasta.

Kopiec Józefa Piłsudskiego – Las Wolski zwany też kopcem Niepodległości, największy z kopców krakowskich.

Kopiec Wandy – ul. Ujastek. Według legendy to mogiła córki Kraka, usypana w miejscu, w którym znaleziono jej ciało, co stało się powodem do nazwania tej okolicy Mogiłą.

Za większość kwestii związanych z terenami zielonymi w Krakowie odpowiada Zarząd Zieleni Miejskiej, który zajmuje się następującymi sprawami:

- pozwolenia na wjazd na teren zielony
  - zaświadczenia o nieobjęciu działki uproszczonym planem urządzenia lasu
  - zgłoszenia szkody osobowej, bądź szkody mienia
- ▶ Wszystkie procedury dostępne są na stronie internetowej
<http://zsm.krakow.pl/procedury.html>

ZARZĄD ZIELENI MIEJSKIEJ W KRAKOWIE

Adres ul. Reymonta 20, 30-059 Kraków, Stadion Wisły Kraków,
 wejście LE od ul. Reymana

Godziny otwarcia w dni robocze od 7.30 do 15.30

Obsługa mieszkańców w sprawach zieleni:

INFOLINIA 12 201 02 42,

e-mail: sekretariat@zsm.krakow.pl

Szczegółowe informacje na stronie www.zsm.krakow.pl

5.3. ZIELEŃ I MIESZKAŃCY

Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie od początku swojej działalności stara się oprócz realizowania inwestycji i bieżącego utrzymania zieleni miejskiej, wychodzić naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i włączać ich w jej współtworzenie poprzez krzewienie idei społeczeństwa partycypacyjnego. Osiągnięcie powyższego celu realizowane jest w oparciu o trzy główne czynniki takie jak edukacja, współdziałanie oraz zabawa. O wszystkich tego rodzaju działaniach mieszkańcy mogą dowiedzieć się ze strony internetowej i dedykowanej im zakładki „Dla Krakowian”. Publikowane są tam wszystkie wydarzenia, przedsięwzięcia, czy warsztaty, w które mieszkańcy mogą się włączyć.

Aplikacja Collectively

Jest to jedna z form kontaktu z Zarządem Zieleni Miejskiej, oprócz oczywiście standardowych takich jak telefon czy poczta elektroniczna. Collectively to aplikacja, która daje mieszkańcom możliwość zgłaszania spraw wymagających interwencji, ale również sugestii zagospodarowania terenów zieleni lub pomysłów na organizację w nich różnorodnych działań. Oparta jest na zasadzie: dostrzegaj, reaguj, współdziałaj – kolektywnie. Aplikacja daje możliwość większej interakcji między mieszkańcami i urzędem, ale również pomiędzy samymi mieszkańcami. Idea działania kolektywnego zakłada bowiem, że mieszkańcy mogą sami, w miarę możliwości, usunąć zgłoszoną usterkę np. pozbierać śmieci, poinformować o tym jednostkę i zgłosić potrzebę odebrania śmieci. Dzięki temu wspólnie możemy lepiej dbać o otaczającą nas przestrzeń w myśl zasady „Moje miasto – moja sprawa”.

Aplikacja dostępna jest w wersji webowej oraz na Androida, niebawem pojawi się także wersja na IOS. Wystarczy ją pobrać na smartfona, bądź zalogować się na stronie kolektywnie.org. Możliwe jest również logowanie poprzez konto na facebooku.

Collectively daje ogromne możliwości i dzięki temu potencjałowi w przyszłości może być miejscem korelacji i zazębiania się różnorodnych obszarów funkcjonowania naszego miasta. W aplikacji zgłaszać można różnego rodzaju sprawy, od usterek i problemów po miejsca godne zainteresowania czy podziękowania za usunięcie istniejących już zgłoszeń. Z myślą o mnogości pojawiających się w aplikacji spraw zostały one podzielone na kilka kategorii. Zarząd Zieleni Miejskiej jest w stanie zająć się czy interweniować w sprawach wchodzących w zakres swoich kompetencji i działań wynikających z dokumentu definiującego obszary funkcjonowania, czyli ze statutu Zarządu Zieleni Miejskiej.

Zalety korzystania z aplikacji Collectively:

- powiadomienie możesz zgłosić natychmiast, niemalże z każdego miejsca (wersja mobilna)
- zgłoszona sprawa czy sugestia widoczna jest dla wszystkich użytkowników
- na bieżąco można śledzić postęp każdego powiadomienia
- oparta na współdziałaniu mieszkańców, którzy również mogą podejmować interwencje

Ogrody Krakowian – 18 parków kieszonkowych w 18 dzielnicach

Ogrody Krakowian to projekt realizowany przez Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie. Ma on na celu stworzenie w przestrzeni miejskiej małych, przyjaznych tere-

nów zielonych służących szeroko pojętej rekreacji. Są to tzw. parki kieszonkowe, które na całym świecie cieszą się coraz większą popularnością. W dużych miastach o bardzo gęstej zabudowie ważną kwestią jest dbałość o tworzenie chociażby niewielkich przestrzeni zielonych, które mieszkańcom będą dawały możliwość odpoczynku i kontaktu z przyrodą. Dlaczego kieszonkowe? Ze względu na ich rozmiar, który przeważnie nie przekracza powierzchni 5000 m². Zupełnie odwrotnie jest natomiast z ich funkcją, której przecenić się nie da. Idea parków kieszonkowych jest bowiem odpowiedzią na bardzo ważną kwestię dostępności terenów zielonych dla mieszkańców wielkich aglomeracji miejskich. Sytuacją idealną jest ta, w której każdy ma wokół siebie park, skwer, bądź inny teren zielony w odległości 5–15 minut spaceru od miejsca zamieszkania. Bardzo ciężko jest zrealizować taką tezę w odniesieniu do dużych powierzchniowo parków z bogatą infrastrukturą rekreacyjną. Możliwe jest natomiast stworzenie mniejszych przestrzeni, które odpowiednio zagospodarowane będą cieszyły oko i staną się miejscami, w których można wypocząć, spędzić przyjemnie czas z rodziną czy przyjaciółmi i w kolorowej, pachnącej kwiatami przestrzeni odpoczywać mniej lub bardziej aktywnie. Taka idea przyświeca właśnie naszemu projektowi Ogrody Krakowian. Zainspirowani światowymi trendami chcemy pokazać, że czasem wystarczy niewielki teren połączony z dobrym pomysłem uwzględniającym potrzeby lokalnej społeczności, aby powstało miejsce, które zupełnie zmieni oblicze przestrzeni, będącej dla mieszkańców tą najbliższą, uczęszczaną każdego dnia. Takie miejsca mają swój niepowtarzalny klimat i charakter. Wyróżniają się w przestrzeni miejskiej tworząc swoiste enklawy, w których spędzony czas daje, to czego mieszkańcom dużych miast brakuje na co dzień. W 2018 roku powstanie ich więc 18 w różnych krakowskich lokalizacjach. Prace nad ich powstaniem już się rozpoczęły. Każdy z nich będzie miał swój wyjątkowy charakter.

Lokalizacje:

- I Stare Miasto – ul. Łobzowska
- II Grzegórzki – ul. Bobrowskiego
- III Prądnik Czerwony – ul. Celarowska
- IV Prądnik Biały – ul. Gnieźnińska/Marii Jaremy
- V Krowodrza – ul. Kronikarza Galla
- VI Bronowice – ul. Armii Krajowej/Bronowicka
- VII Zwierzyniec – ul. J.I. Kraszewskiego
- VIII Dębniki – ul. Skwerowa

IX Łągiewniki-Borek Fałęcki – Plac Łągiewnicki

X Swoszowice – ul. Kłuszyńska

XI Podgórze Duchackie – ul. Wincentego Witosa/Łużycka

XII Bieżanów-Prokocim – ul. Bieżanowska/Nad Potokiem

XIII Podgórze – ul. Sokolska

XIV Czyżyny – ul. Franciszka Wężyka

XV Mistrzejowice – ul. Popielidów

XVI Bieńczyce – ul. Wacława Króla

XVII Wzgórza Krzesławickie – ul. Zielony Jar

XVIII Nowa Huta – ul. Jakuba Zachemskiego

Edukacja

Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie organizuje oraz włącza się w różnego rodzaju akcje edukacyjne. Jedną z nich jest miejski projekt Akademia Młodego Krakowianina skierowany do uczniów szkół podstawowych. Młodzi krakowianie mają możliwość poznania działalności instytucji oraz spółek miejskich nadzorowanych przez krakowski samorząd. Dzieci poprzez uczestnictwo w zajęciach organizowanych przez poszczególne jednostki uczą się zasad, na których opiera się funkcjonowanie miasta jako pewnej złożonej całości. Zarząd Zieleni Miejskiej organizuje również różnego rodzaju zajęcia takie jak cykliczne, rodzinne warsztaty Zielone Horyzonty czy warsztaty organizowane w trakcie letnich pikników w krakowskich parkach. Krzewienie wśród najmłodszego pokolenia wrażliwości na zieleni i otaczający nas świat jest działaniem, które już w niedalekiej przyszłości przyniesie wiele korzyści. To bowiem w dzieciach jest naturalna ciekawość świata, pasja i ogromne zaangażowanie w to co robią. Wart więc korzystać z tego, wyposażając najmłodszych krakowian w wiedzę z zakresu ekologii, uprawy roślin, funkcjonowania miasta jako przestrzeni, na która mają realny wpływ.

Ogród społeczny w mieście – jak zacząć?

Krakowskie Ogrody Społeczne to projekt, który jest odpowiedzią na rosnącą wśród mieszkańców potrzebę tworzenia ogrodów w mieście. Wyjątkowy jest jednak ich charakter i sposób funkcjonowania. Kluczowe jest tu pojęcie „społeczny”. Jest to przestrzeń, która ma wymiar wspólnotowy, ponieważ tworzona jest przez mieszkańców. To z kolei wskazuje na otwartość przedsięwzięcia. Każdy może być częścią wspólnoty, która tworzy ogród i z niego korzysta. Jest to miejsce ogólnodostępne, którego charakter jest odpowiedzią na potrzeby lokalnej społeczności.

Jak zacząć? Wystarczy zgłosić się do Zarządu Zieleni Miejskiej z taką propozycją. Do funkcjonowania ogrodu na początek potrzebne są trzy osoby zrzeszone wokół tej idei. Potrzebna jest również działka, która będzie terenem gminnym, a którą ZZM daje założycielom ogrodu w użyczenie. Ogrodnicy mogą również liczyć na pomoc, która jest wieloaspektowa. Z jednej strony jest to wsparcie merytoryczne (warsztaty, zajęcia ogrodnicze), opieka ogrodnika, wsparcie materialne w postaci potrzebnych rzeczy takich jak np. narzędzia, tawo-stół, rabaty podwyższone, czy pomoc w pracach utrzymaniowych (np. pielęgnacja zieleni wysokiej). Ogrody społeczne funkcjonujące już w mieście znajdują się na Krzemionkach, na Azorach, przy ul. Macierzanki oraz przy ul. Siemaszki. Ponadto kilka grup inicjatywnych podjęło już pierwsze działania mające na celu stworzenie kolejnych takich miejsc.

5.4. EDUKACJA POD GOŁYM NIEBEM

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego zgromadził tu dużą kolekcję palm, roślin mięsożernych, tropikalnych, użytkowych, górskich i wiele gatunków kwiatów.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują na stronie: www.ogrod.uj.edu.pl

Ogród Doświadczeń im. Stanisława Lema to park edukacyjny, w którym można eksperymentować, bawiąc się w badacza praw fizyki i przyrody związanych ze zmysłami lub doświadczać ich jako obserwator. Ogród jest dostępny od kwietnia do października.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.ogroddoswiadczen.pl

Ogród zoologiczny w Krakowie eksponuje ok. 1300 sztuk zwierząt, a wśród nich gatunki ginące lub zagrożone wyginieniem. Prowadzi działalność edukacyjną poprzez zajęcia dydaktyczne, audycje, wywiady, stronę internetową i tablice pogładowe. Starannie pielęgnowana zieleń, a także możliwość bezpośredniego kontaktu z gatunkami udomowionymi w mini zoo stwarzają zwiedzającym dogodne warunki do wypoczynku.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.zoo-krakow.pl

Wioski Świata – Park Edukacji Globalnej – można tu zobaczyć wioskę afrykańską, papuaski dom na palach, jurcję mongolską, igloo, indiańskie tipi oraz peruwiańską chatę. Są one ukazane na wielkiej plenerowej mapie, co ułatwia zlokalizowanie ich w poszczególnych rejonach świata, a interaktywne zwiedzanie oraz bogaty program warsztatów edukacyjnych pozwalają poznawać kulturę, codzienność oraz problemy najbardziej potrzebujących mieszkańców świata.

- ▶ Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.wioskiswiata.org

RODZINA U LEKARZA

Dla władz Miasta Krakowa niezwykle ważna jest profilaktyka zdrowotna oraz sprawnie funkcjonująca służba zdrowia. Na każdym etapie naszego życia korzystamy z opieki medycznej. W tym rozdziale znajdują się informacje na temat bezpłatnych programów profilaktycznych, zasad funkcjonowania podstawowej opieki zdrowotnej, ratownictwa medycznego, jak również kwestie związane ze zdrowiem psychicznym. Pamiętajmy, żeby nie bagatelizować objawów zarówno u siebie, jak i naszych bliskich.

1. PROFILAKTYKA I PROGRAMY POLITYKI ZDROWOTNEJ

W ramach Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia „Zdrowy Kraków 2016–2018” oraz Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016–2018 istnieje możliwość skorzystania m.in. z następujących bezpłatnych programów polityki zdrowotnej skierowanych do mieszkańców Miasta Krakowa:

- ▶ Program prewencji otyłości, cukrzycy typu 2, nadciśnienia i miażdżycy,
- ▶ Program profilaktyki następstw dysplazji stawów biodrowych,
- ▶ Program zdrowotny w zakresie prewencji i wykrywania chorób układu krążenia w populacji mieszkańców województwa,
- ▶ Program profilaktyki zakażeń meningokokowych dla dzieci w wieku od 12 do 24 miesięcy zamieszkałych w Gminie Miejskiej Kraków,
- ▶ Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych dla dzieci w wieku 0–3 lat, zamieszkałych w Gminie Miejskiej Kraków, uczęszczających do żłobków i przedszkoli,
- ▶ Program szczepień ochronnych przeciw grypie po 65. roku życia,
- ▶ Program profilaktyki i terapii dzieci z autyzmem,
- ▶ Pomoc w powrocie do zdrowego funkcjonowania psychicznego: Program profilaktyki głębokich, nawracających zaburzeń psychicznych.

Szczegółowe informacje, w zakresie realizatorów i miejsc realizacji ww. programów są dostępne na stronie **Biuletynu Informacji Publicznej miasta Krakowa**, pod numerem Całodobowej Informacji Medycznej, tel. 12 661 22 40 oraz w Biurze ds. Ochrony Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa, ul Czerwieńskiego 16, tel. 12 616 94 96.

2. JAK ZGŁOSIĆ SIĘ I WYBRAĆ LEKARZA PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ (POZ)?

Osobom ubezpieczonym w Narodowym Funduszu Zdrowia przysługują bezpłatne świadczenia zdrowotne w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielane przez lekarzy, pielęgniarki i położne podstawowej opieki zdrowotnej oraz pielęgniarki szkolne.

Ubezpieczony ma prawo wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej POZ spośród osób posiadających umowę z Małopolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia. Wybór następuje w drodze złożenia stosownej

deklaracji wskazującej na wybór konkretnego lekarza, pielęgniarki, położnej. Nie obowiązuje rejonizacja. Ubezpieczonemu przysługuje prawo wyboru tylko jednego lekarza, pielęgniarki lub położnej POZ i nie ma obowiązku zapisywania całej rodziny do tej samej osoby udzielającej świadczeń. Deklaracja, którą wypełnia ubezpieczony, powinna być dostępna w każdej placówce podstawowej opieki zdrowotnej. Lekarz, pielęgniarka, położna POZ nie mogą odmówić żadnemu ubezpieczonemu zapisania się na listę pacjentów ze względu na wiek, płeć czy stan zdrowia. Jedyne ograniczenia, jakie mogą zaistnieć podczas składania deklaracji, wynikają z limitów pacjentów przypadających na jedną osobę udzielającą świadczeń zdrowotnych.

3. W JAKICH GODZINACH I W JAKICH PROBLEMACH ZDROWOTNYCH MOŻE POMÓC LEKARZ POZ?

Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej zapewnia pacjentom dostęp do świadczeń zdrowotnych w przychodni/ośrodku zdrowia, codziennie w godzinach pomiędzy 8.00 a 18.00. Pacjent może rejestrować się do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej osobiście, telefonicznie lub za pośrednictwem osób trzecich. W godzinach 18.00–8.00 oraz w dniach ustawowo wolnych od pracy można skorzystać z dowolnego punktu nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, niezależnie od miejsca zamieszkania oraz zadeklarowanego lekarza/pielęgniarki. W stanach nagłych, schorzeniach ostrych i nagłych zachorowaniach porada udzielana jest w dniu zgłoszenia, natomiast w schorzeniach przewlekłych świadczenia udzielane są w terminie uzgodnionym ze świadczeniodawcą. Informacja dla pacjentów na temat zabezpieczenia świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej w dni powszednie po godz. 18.00 oraz w soboty, niedziele i dni ustawowo wolne od pracy w zakresie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej zawierająca numer telefonu, powinna być umieszczona na tablicy wewnątrz i na zewnątrz placówki POZ. Świadczenia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej udzielane są pacjentom w przypadku nagłego zachorowania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia, z wyłączeniem stanów bezpośredniego zagrożenia życia (w szczególności sytuacji: utraty przytomności, upadków z wysokości, złamań, wypadków komunikacyjnych, nagłych zaburzeń świadomości, urazów wypadkowych powstałych w nagłych sytuacjach, nagłej duszności, porażenia prądem elektrycznym, porodu oraz dolegliwości związanych z ciążą). Lekarz POZ decyduje o diagnostyce, sposobach leczenia, kierowaniu pacjentów do poradni specjalistycznych, a także o objęciu leczeniem szpitalnym.

Do kompetencji lekarza POZ należy także wnioskowanie o leczenie uzdrowiskowe, niektóre przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Ponadto realizuje zadania z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia, jest odpowiedzialny za wykonywanie szczepień ochronnych, w tym także szczepień u dzieci i młodzieży szkolnej oraz przeprowadzanie profilaktycznych badań lekarskich (bilansów zdrowia). Pacjenci, którzy złożyli pisemne deklaracje wyboru lekarza podstawowej opieki zdrowotnej mają prawo do:

- ▶ badania i porady lekarskie,
- ▶ bezpłatnych badań diagnostycznych niezbędnych do podjęcia właściwej decyzji terapeutycznej (wg listy badań leżących w kompetencjach lekarza POZ wymienionych rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U z 2016r., poz. 86),
- ▶ transportu sanitarnego w przypadkach kiedy ze wskazań medycznych wymagają przewozu środkiem transportu sanitarnego drogowego (ambulansem) do najbliższego świadczeniodawcy, udzielającego świadczeń we właściwym zakresie, a w przypadku świadczeń realizowanych w trybie ambulatoryjnym także z powrotem do miejsca zamieszkania (pobytu) świadczeniobiorcy. Zlecenie na przewóz wystawia lekarz POZ po dokonaniu oceny stanu zdrowia oraz oceny stopnia niepełnosprawności pacjenta. Przewóz środkami transportu sanitarnego może być dla pacjenta bezpłatny, częściowo odpłatny lub odpłatny. Zlecenie na transport do poradni specjalistycznej, do której nie jest wymagane skierowanie od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, w tym do lekarza dentystry – na pierwszą poradę – wystawia lekarz podstawowej opieki zdrowotnej,
- ▶ skierowania w razie uzasadnionej potrzeby na konsultację specjalistyczną lub objęcie leczeniem szpitalnym. W tym przypadku lekarz POZ kierujący pacjentem zobowiązany jest dołączyć do skierowania komplet badań diagnostycznych wykonanych w celu potwierdzenia wstępnego rozpoznania,
- ▶ skierowania na leczenie rehabilitacyjne, uzdrowiskowe lub do opieki długoterminowej w placówce działającej w oparciu o umowę z NFZ,
- ▶ informacji o innych podmiotach działalności leczniczej działających na podstawie umowy z NFZ,
- ▶ orzeczeń i zaświadczeń lekarskich wydawanych na życzenie ubezpieczonego, związanych z dalszym leczeniem, rehabilitacją, niezdolnością do pracy,

kontynuowaniem nauki, uczestnictwem uczniów w zorganizowanym wycieczku, a także zaświadczeń wydawanych dla celów pomocy społecznej lub uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego,

- ▶ profilaktycznych badań lekarskich w określonych grupach wiekowych,
- ▶ szczepień ochronnych.

Ubezpieczony ma ponadto prawo do informacji o zaprzestaniu udzielania świadczeń opieki zdrowotnej przez wybranego lekarza POZ lub zmianie miejsca zatrudnienia przez tego lekarza.

4. CO ZROBIĆ, GDY ZMIENIAM LEKARZA?

Ubezpieczony ma prawo wyboru (zmiany) lekarza, pielęgniarki, położnej POZ nie częściej niż trzy razy w roku. W przypadku gdy pacjent po raz czwarty w danym roku kalendarzowym zmienia lekarza POZ, pielęgniarkę POZ lub położną POZ – wówczas jest zobowiązany do wniesienia na rachunek Oddziału Funduszu opłaty w wysokości 80,00 zł. Zmieniając lekarza, pielęgniarkę, położną POZ, należy pamiętać o przekazaniu swojej dokumentacji medycznej nowemu świadczeniodawcy. Poprzedni świadczeniodawca jest zobowiązany do wydania na wniosek ubezpieczonego kopii lub odpisów dokumentacji medycznej dotyczącej ubezpieczonego. Koszty wykonania kserokopii lub odpisu ponosi pacjent.

5. GDZIE SZUKAĆ INFORMACJI MEDYCZNEJ?

W Krakowie działa Całodobowy Telefon Informacji Medycznej, czyli infolinia medyczna dostępna pod numerem 12 661 22 40, która finansowana jest ze środków Gminy Miejskiej Kraków. Pod ww. numerem, można uzyskać informacje na temat:

- ▶ dostępności do świadczeń medycznych (czas oczekiwania na wykonanie usługi medycznej) u poszczególnych świadczeniodawców,
- ▶ ośrodków udzielających bezpłatnej pomocy dla osób uzależnionych, ich rodzin, ofiar przemocy domowej, klubów „Anonimowych Alkoholików (AA)” oraz telefonów zaufania dla tych osób, z terenu Miasta Krakowa,
- ▶ adresy i numery telefonów świadczeniodawców wraz ze wskazaniem rodzaju udzielanych świadczeń medycznych z zakresu:
  - podstawowej opieki zdrowotnej,

- specjalistycznej opieki ambulatoryjnej,
- pomocy doraźnej (medycyna ratunkowa),
- opieki całodobowej,
- leczenia szpitalnego,
- stomatologii,
- rehabilitacji leczniczej,
- leczenia uzdrowiskowego,
- opieki długoterminowej (zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze);
- adresów i numerów telefonów świadczeniodawców udzielających świadczeń z zakresu pomocy społecznej i opieki paliatywno-hospicyjnej z terenu Miasta Krakowa,
- adresów i numerów telefonów realizatorów miejskich programów zdrowotnych z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia oraz leczenia uzależnień z terenu Miasta Krakowa,
- adresów i numerów telefonów organizacji pozarządowych prowadzących działalność w dziedzinie ochrony zdrowia i działających na terenie Miasta Krakowa.

Koszt połączenia telefonicznego nie jest wyższy niż standardowy koszt połączeń telefonicznych, realizowanych w sieci ORANGE Polska S. A.

6. KIEDY MOGĘ DZWONIĆ PO KARETKĘ?

Zawsze kiedy wydaje się, że nasze lub czyjeś życie jest zagrożone, należy bezwzględnie telefonować pod numer alarmowy pogotowia ratunkowego 999 lub 112. Pomoc zapewniona jest każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego bez względu na jej status ubezpieczeniowy i prawny. Przyjmujący zgłoszenie dyspozytor potrafi ocenić czy stan zdrowia pacjenta wymaga wysłania karetki.

7. GDZIE SZUKAĆ POMOCY AMBULATORYJNEJ W NAGŁYCH PRZYPADKACH?

W nagłych przypadkach należy szukać pomocy w punktach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej oraz w szpitalach, które posiadają Szpitalne Oddziały

Ratunkowe lub Izby Przyjęć. Pomoc świadczona w punktach nocnej opieki nie jest związana z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej, do którego pacjent jest zapisany. Ubezpieczeni w sytuacji pogorszenia stanu zdrowia mogą korzystać z pomocy dowolnego punktu nocnej opieki. Informację o tym, gdzie w danym rejonie sprawowana jest nocna i świąteczna opieka lekarska i pielęgnarska, pacjent może uzyskać u swojego lekarza POZ, we właściwym oddziale wojewódzkim NFZ lub jego delegaturze. Świadczenia nocnej i świątecznej opieki lekarskiej są bezpłatne (dla osób ubezpieczonych) i udzielane bez skierowania.

Dyżurujący w przychodni lekarz udziela porad:

- w warunkach ambulatoryjnych,
- w domu pacjenta (w przypadkach medycznie uzasadnionych),
- telefonicznie.

W dni ustawowo wolne od pracy, po godzinie 18.00 pacjentom przysługują także zabiegi pielęgnarskie w ramach porady udzielonej przez lekarza dyżurującego w POZ oraz zabiegi wynikające z ciągłości leczenia. Zabiegi te mogą być wykonywane przez pielęgniarkę w gabinecie zabiegowym lub w domu pacjenta.

WYKAZ PLACÓWEK ŚWIADCZĄCYCH NOCNA I ŚWIĄTECZNA
OPIEKĘ ZDROWOTNĄ (str. 252)

WYKAZ SZPITALI W KRAKOWIE POSIADAJĄCYCH SZPITALNE
ODDZIAŁY RATUNKOWE (str. 252)

Nocna pomoc stomatologiczna – dyżur stomatologiczny – w gabinetach pełniących dyżur pacjenci przyjmowani są w przypadkach nagłych. Podczas dyżurów stomatologicznych udzielane są świadczenia doraźne, z usuwaniem zębów wtłacznie. W dni powszednie dyżury stomatologiczne pełnione są w godzinach od 19.00 do 7.00. W sobotę, niedzielę i święta – przez 24 godziny na dobę. MOW NFZ informuje, że w przypadkach nagłego bólu zęba, kiedy nie ma możliwości skorzystania z gabinetów realizujących świadczenia w ramach NFZ, w godzinach 8.00–18.00, istnieje możliwość skorzystania ze świadczeń poradni stomatologicznej w godzinach wieczornych oraz w dni wolne od pracy.

Świadczenia powyższe zabezpiecza w Krakowie NZOZ STOMEDYK, ul. Strzelecka 2a, tel. 668 810 810, 12 35 76 412 (poniedziałek–piątek, w godzinach 19.00–7.00, w sobotę, niedzielę i święta całodobowo).

WYKAZ SZPITALI, PRZYCHODNI/OŚRODKÓW ZDROWIA I APTEK CAŁODOBOWYCH

Informacje o szpitalach, przychodniach, zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, opiekuńczo-leczniczych, hospicjach i oddziałach opieki paliatywnej oraz pielęgniarzach środowiskowych wraz z danymi teleadresowymi i mapami dojazdu y znajdują się na stronie: www.zip.nfz.gov.pl/GSL/

WYKAZ APTEK CAŁODOBOWYCH (str. 252)

8. PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne udzielają pomocy uczniom, rodzicom oraz nauczycielom szkół i placówek mających siedziby w rejonie działania poradni. W Gminie Miejskiej Kraków funkcjonuje 8 samorządowych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym 4 poradnie rejonowe i 4 poradnie specjalistyczne. Korzystanie z pomocy udzielanej przez poradnie jest dobrowolne i nieodpłatne oraz nie wymaga skierowania. W poradniach psychologiczno-pedagogicznych można uzyskać pomoc psychologiczno-pedagogiczną polegającą w szczególności na:

- ▶ diagnozowaniu psychologicznym i pedagogicznym dzieci i młodzieży,
- ▶ rozpoznawaniu potencjalnych możliwości oraz indywidualnych potrzeb ucznia,
- ▶ rozpoznawaniu przyczyn trudności w nauce i niepowodzeń szkolnych,
- ▶ wspieraniu ucznia z wybitnymi uzdolnieniami,
- ▶ organizowaniu różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- ▶ podejmowaniu działań profilaktyczno-wychowawczych wynikających z programu wychowawczego szkoły i wspieraniu nauczycieli w tym zakresie,
- ▶ wspieraniu uczniów metodami aktywnymi w dokonywaniu wyboru kierunku dalszego kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej oraz udzielaniu informacji w tym zakresie,
- ▶ wspieraniu nauczycieli i rodziców w działaniach wyrównujących szanse edukacyjne ucznia,
- ▶ udzielaniu nauczycielom pomocy w dostosowaniu wymagań edukacyj-

nych, wynikających z realizowanych przez nich programów nauczania do możliwości psychofizycznych ucznia,

- ▶ wspieraniu rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych,
- ▶ umożliwianiu rozwijania umiejętności wychowawczych rodziców i nauczycieli,
- ▶ podejmowaniu działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych,
- ▶ wielospecjalistycznej diagnozie i terapii nasilonych zaburzeń u dzieci i młodzieży, ze specyficznymi problemami w uczeniu się, o typie dysleksji, dysgrafii, dysortografii, dyskalkulii,
- ▶ wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka w wieku od urodzenia do czasu podjęcia nauki szkolnej,
- ▶ udzielaniu pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym lub z dysfunkcjami rozwojowymi oraz ich rodzicom,
- ▶ udzielaniu pomocy młodzieży w rozwiązywaniu problemów okresu dojrzewania,
- ▶ profilaktyce problemowej, w tym profilaktyka uzależnień dzieci i młodzieży,
- ▶ wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny.

RODZINA W KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

Codziennie poruszamy się po mieście różnymi środkami transportu. Nasze wybory oddziałują na środowisko, w którym żyjemy. W tym rozdziale przedstawiamy podstawowe informacje na temat Komunikacji Miejskiej w Krakowie, zachęcając równocześnie do korzystania z krakowskiego publicznego transportu zbiorowego.

1. UPRAWNIENIA DO PRZEJAZDÓW BEZPŁATNYCH LINIAMI DZIENNYMI I NOCNYMI

Lp.	Osoby uprawnione	Podstawa uprawnienia/dokument poświadczający uprawnienie ¹
1.	Dzieci od urodzenia do dnia 30 września roku, w którym kończą 7. rok życia	Oświadczenie rodzica lub opiekuna lub dokument urzędowy dziecka lub rodziców (opiekunów) umożliwiający stwierdzenie wieku dziecka
2.	Uczniowie szkół podstawowych prowadzonych w obszarze objętym integracją międzygminną ² , w okresie od 1 września do 30 czerwca. W roku szkolnym 2018/2019 uczniowie dotychczasowych gimnazjów oraz uczniowie klas gimnazjalnych dotychczasowych gimnazjów w szkołach utworzonych zgodnie z art. 129 ust. 1 lub 3 pkt 1 – 4, 9 i 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60, 949 i 2203) prowadzonych w obszarze objętym integracją międzygminną ² , w okresie od 1 września do 30 czerwca.	Ważna legitymacja szkolna ucznia szkoły podstawowej lub ucznia dotychczasowego gimnazjum lub ucznia klasy gimnazjalnej dotychczasowego gimnazjum, w szkole utworzonej zgodnie z art. 129 ust. 1 lub 3 pkt 1 – 4, 9 i 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60, 949 i 2203), zlokalizowanej w obszarze objętym integracją Międzygminną ² , wydana według wzoru określonego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.
3.	Dzieci i młodzież objęta programem pn. Krakowska Karta Rodzinna 3+	Krakowska Karta Rodzinna w formie spersonalizowanej karty elektronicznej z zapisem biletu wolnej jazdy
4.	Dzieci z rodzin wielodzietnych tj. rodzin, w których rodzice/rodzic mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci (w tym dzieci, nad którymi sprawują rodzinną pieczę zastępczą) w wieku do ukończenia 18 roku życia lub do ukończenia 24 roku życia w przypadku kontynuowania przez dziecko nauki lub bez ograniczenia wieku w przypadku dziecka z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu znacznym, zamieszkujących na stałe w obszarze objętym integracją międzygminną. Uprawnienie obejmuje dzieci i młodzież uczącą się do ukończenia 24 roku życia	Bilet wolnej jazdy imienny, wydany na nośniku w formie karty elektronicznej, na okres 1 roku (uprawnienie obowiązuje do końca terminu ważności wydanego biletu)

<p>5.</p>	<p>Wychowankowie rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, wraz z osobami prowadzącymi i ich dziećmi</p> <ul style="list-style-type: none"> · oraz wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych · oraz dzieci z wielodzietnych zawodowych rodzin zastępczych zamieszkujący/e na stałe w obszarze objętym integracją międzygminną 	<p>Bilet wolnej jazdy imienny, wydany na nośniku w formie spersonalizowanej karty elektronicznej, na okres 1 roku</p>
<p>5a.</p>	<p>Dzieci niepełnosprawne i inni członkowie rodzin objętych programem Kraków dla Rodziny „N” oraz dzieci niepełnosprawne umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych korzystających z tego programu i opiekunowie tych placówek</p>	<p>Krakowska Karta Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem w formie spersonalizowanej karty identyfikacyjnej</p>
<p>6.</p>	<p>Dzieci do ukończenia 18 roku życia niepełnosprawne z powodu:</p> <ul style="list-style-type: none"> · schorzeń narządu słuchu · lub upośledzenia umysłowego, · lub schorzeń narządu wzroku, · lub schorzeń narządu ruchu, · lub schorzeń neurologicznych <p>wraz z opiekunem towarzyszącym im w pojeździe</p>	<p>Legitymacja osoby niepełnosprawnej lub orzeczenie, z wpisem jednego z symboli przyczyny niepełnosprawności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „03-L”, „L”, „\$26 pkt 1 lit. i” <p>wraz z zaświadczeniem lekarskim potwierdzającym zaburzenia słuchu</p> <ul style="list-style-type: none"> - „01-U”, „U”, „\$26 pkt 1 lit. c” - „04-O”, „O”, „\$26 pkt 1 lit. h” - „05-R”, „R”, „\$26 pkt 1 lit. a” - „10-N”, „N”, „\$26 pkt 1 lit. a”
<p>7.</p>	<p>Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych, uczęszczający do szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i policealnych wraz z opiekunem, który podróżuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · z uprawnionym, po uprawnionego lub po odwiezieniu uprawnionego · wyłącznie na trasie: od miejsca zamieszkania uprawnionego do placówki oświatowej lub innej placówki specjalnej (wychowawczej, ośrodka terapii, zakładu opieki zdrowotnej, itp.) do której uczęszcza uprawniony i z powrotem (prawo to jest ograniczone do przejazdu najkrótszą drogą) 	<p>Dla uprawnionego: ważna legitymacja szkolna, wydawana uczniom ze stwierdzoną potrzebą kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność a dla opiekuna: zaświadczenie, wydane przez placówkę do której uczęszcza uprawniony, określające nazwę i adres placówki oraz adres zamieszkania uprawnionego ucznia</p>

8.	<p>Osoby niepełnosprawne z orzeczoną/ą:</p> <ul style="list-style-type: none"> · znacznym stopniem niepełnosprawności <p>· lub całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji</p> <p>· lub niezdolnością do samodzielnej egzystencji</p> <ul style="list-style-type: none"> · lub I grupą inwalidztwa wraz z opiekunem towarzyszącym imw pojeździe 	<p>Legitymacja osoby niepełnosprawnej lub orzeczenie, z określeniem znacznego stopnia niepełnosprawności</p> <ul style="list-style-type: none"> · lub orzeczenie z określeniem całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji lub niezdolności do samodzielnej egzystencji · lub orzeczenie o I grupie inwalidztwa z dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej
9.	<p>Osoby ze schorzeniem narządu wzroku wraz z przewodnikiem towarzyszącym im w pojeździe</p>	<p>Legitymacja osoby niepełnosprawnej lub orzeczenie, z określeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, z wpisem jednego z symboli przyczyny niepełnosprawności: „04-O”, „O”, „§26 pkt 1 lit. h” lub legitymacja Polskiego Związku Niewidomych z dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej</p>
10.	<p>Osoby niepełnosprawne z narządu ruchu kończyn dolnych z orzeczoną/ą:</p> <p>umiarkowanym stopniem niepełnosprawności</p> <ul style="list-style-type: none"> · lub całkowitą niezdolnością do pracy · lub II grupą inwalidztwa 	<p>Legitymacja osoby niepełnosprawnej lub orzeczenie z określeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, z wpisem jednego z symboli przyczyny niepełnosprawności: „05-R”, „R”, „§26 pkt 1 lit. a”, „N”, „10-N”</p> <ul style="list-style-type: none"> · lub orzeczenie z określeniem całkowitej niezdolności do pracy · lub orzeczenie o II grupie inwalidztwa wraz z zaświadczeniem lekarskim potwierdzającym niepełnosprawność z narządu ruchu kończyn dolnych oraz dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej
11.	<p>Osoby niepełnosprawne z upośledzeniem umysłowym z orzeczoną umiarkowanym stopniem niepełnosprawności</p>	<p>Legitymacja osoby niepełnosprawnej lub orzeczenie z określeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, z wpisem jednego z symboli przyczyny niepełnosprawności: „01-U”, „U”, „§26 pkt 1 lit. c” z dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej</p>

12.	Osoby, które ukończyły 70 lat życia	Dokument ze zdjęciem umożliwiający potwierdzenie wieku i tożsamości osoby uprawnionej
13.	Osoby, które oddały bezpłatnie: <ul style="list-style-type: none"> · co najmniej 18 litrów krwi pełnej lub odpowiadającą tej objętości ilość innych jej składników – mężczyźni, · co najmniej 15 litrów krwi pełnej lub odpowiadającą tej objętości ilość innych jej składników – kobiety 	Legitymacja potwierdzająca nadanie odznaki „Zasłużony Honorowy Dawca Krwi” za oddanie 15/18 litrów krwi <ul style="list-style-type: none"> · lub legitymacja Honorowego Dawcy Krwi z odpowiednim wpisem, poświadczonym pieczętą Centrum Krwiodawstwa wraz z dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej
14.	Osoby posiadające status represjonowanego z powodu represji wojennych i okresu powojennego	Legitymacja osoby represjonowanej wydana przez organ rentowy, zawierająca wpis aktualnego orzeczenia o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy albo o całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji <ul style="list-style-type: none"> · lub zaświadczenie o uprawnieniach kombatantów i osób represjonowanych, wydane przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej
15.	Działacze opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowane z powodów politycznych	Legitymacja działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych wydana przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych
16.	Obywatele polscy poszkodowani przez III Rzeszę będący zwyczajnymi członkami Stowarzyszenia Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę	Legitymacja Stowarzyszenia Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę z dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej
17.	Pasażerowie odbywający podróż środkami KMK, w dniu obchodów Europejskiego Dnia bez Samochodu, tj. 22 września każdego roku	-

2. UPRAWNIENIA DO PRZEJAZDÓW ULGOWYCH LINIAMI DZIENNYMI I NOCNYMI

Lp.	Osoby uprawnione	Podstawa uprawnienia/dokument poświadczający uprawnienie ¹
1.	Dzieci i młodzież od 1 października roku kalendarzowego, w którym kończą 7 lat do ukończenia 16 roku życia (nie dotyczy uczniów szkół podstawowych prowadzonych w obszarze objętym integracją międzygminną ² , w okresie od 1 września do 30 czerwca – uprawnionych do przejazdów bezpłatnych; nie dotyczy uczniów dotychczasowych gimnazjów oraz uczniów klas gimnazjalnych dotychczasowych gimnazjów w szkołach utworzonych zgodnie z art. 129 ust. 1 lub 3 pkt 1 – 4, 9 i 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60, 949 i 2203) prowadzonych w obszarze objętym integracją międzygminną ² w roku szkolnym 2018/2019, w okresie od 1 września do 30 czerwca – uprawnionych do przejazdów bezpłatnych)	Dokument ze zdjęciem i datą urodzenia
2.	Młodzież po ukończeniu 16 roku życia, ucząca się w szkołach publicznych lub niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, objętych polskim systemem oświaty - nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia	Ważna legitymacja szkolna, wydana według wzoru określonego przez ministra właściwego do spraw edukacji narodowej lub kultury
3.	Uczestnicy studiów trzeciego stopnia	Ważna legitymacja doktoranta wydana według wzoru określonego przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego
4.	Uczniowie i studenci zagranicznych szkół, do ukończenia 26 roku życia	Ważna imienna karta: ISIC (International Student Identity Card)

5.	<p>Osoby niepełnosprawne z orzeczoną/ą: umiarkowanym stopniem niepełnosprawności</p> <ul style="list-style-type: none"> · lub całkowitą niezdolnością do pracy · lub II grupą inwalidzką 	<p>Legitymacja osoby niepełnosprawnej lub orzeczenie z określeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności</p> <ul style="list-style-type: none"> · lub orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy I · lub orzeczenie o II grupie inwalidztwa z dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej
6.	<p>Osoby niepełnosprawne z narządu słuchu</p>	<p>Legitymacja osoby niepełnosprawnej z orzeczeniem lekkiego stopnia niepełnosprawności z wpisem przyczyny niepełnosprawności: „03-L”</p> <ul style="list-style-type: none"> · lub legitymacja wydana przez Polski Związek Głuchych z wpisem „inwalida słuchu”
7.	<p>Emeryci do ukończenia 70 roku życia</p>	<p>Legitymacja potwierdzająca status emeryta lub prawomocna decyzja o przyznaniu świadczeń emerytalnych wraz z dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej.</p>

¹ *Uprawnienia do przejazdów bezpłatnych lub ulgowych przysługują osobom niepełnosprawnym oraz emerytom tylko wtedy, gdy niepełnosprawność lub uprawnienie do świadczenia emerytalnego zostały stwierdzone przez właściwe instytucje lub organy administracji publicznej.*

² *Uprawnienia do przejazdów bezpłatnych przysługują uczniom szkół podstawowych, uczniom dotychczasowych gimnazjów oraz uczniom klas gimnazjalnych dotychczasowych gimnazjów w szkołach utworzonych zgodnie z art. 129 ust. 1 lub 3 pkt 1 – 4, 9 i 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60, 949 i 2203) prowadzonych na obszarze gmin, które określiły z Gminą Miejską Kraków w stosownym porozumieniu międzygminnym szczegółowe warunki pokrycia kosztów realizacji tego działania.*

Osoby posiadające uprawnienie do bezpłatnych przejazdów, wymienione w punkcie I, w tabeli w poz. Lp. 6, Lp. 8-11, i Lp.13-14 mogą, po udokumentowaniu uprawnienia, uzyskać imienny bilet wolnej jazdy, zapisany na nośniku w formie spersonalizowanej karty elektronicznej, na okres zgodny z ważnością dokumentów potwierdzających uprawnienie. W przypadkach wymienionych w punkcie I, w tabeli w poz. Lp. 6, 8-9 bilet wolnej jazdy zawiera specjalne oznaczenie potwierdzające uprawnienie dla opiekuna/przewodnika.

Osobom wymienionym w punkcie II w tabeli w poz. Lp.1 lub Lp.2 korzystającym z imiennego biletu okresowego miesięcznego, które w okresie ważności biletu kończą 16 lub 24 rok życia uprawnienie przysługuje do końca ważności biletu.

3. UPRAWNIENIA WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW PRAWA POWSZECHNIE OBOWIĄZUJĄCEGO

PRZEJAZDY BEZPŁATNE	
Posłowie i senatorowie	Legitymacja poselska lub senatorska [w związku z art. 43 ust. 1 i art. 45 ust. 1 i 3 Ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (tekst jedn. Dz.U. 2003 r. Nr 221, poz. 2199)]
Inwalidzi wojenni i wojskowi oraz przewodnik inwalidy wojennego zaliczonego do I grupy inwalidzkiej	Książeczka inwalidy wojennego (wojskowego) zawierająca wpis o zaliczeniu do odpowiedniej grupy inwalidów lub o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy lub o całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji [Ustawa z dnia 29.05.1974 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 9 poz. 87 ze zm.)]
Cywilne niewidome ofiary działań wojennych oraz przewodnik	Legitymacja cywilnej niewidomej ofiary działań wojennych wg wzoru określonego w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie legitymacji cywilnej niewidomej ofiary działań wojennych (Dz.U. z 2007 r. Nr 24, poz. 153), w związku z art. 10 i art. 11 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych (Dz.U. z 2006 r., nr 249, poz. 1824 ze zm.)

PRZEJAZDY Z ULGĄ 50%	
Kombatanci lub osoby zajmujące się działalnością równorzędną z działalnością kombatancą oraz niektóre osoby będące ofiarami represji wojennych i okresu powojennego	Legitymacja osoby represjonowanej zawierająca wpis o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy albo o całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji lub zaświadczenie wydane przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z wpisem o przysługujących ulgach. Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 42 poz. 371 ze zm.)

<p>Studenci studiów licencjackich, inżynierskich lub magisterskich</p>	<p>Ważna legitymacja studencka lub elektroniczna legitymacja studencka wg wzoru określonego w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów z dnia 14 września 2011 r. (Dz.U. z 2011 r. nr 201, poz.1188) w związku z art. 188 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r. Nr 164, poz. 1365 ze zm.)</p>
<p>Słuchacze kolegów nauczycielskich oraz kolegów pracowników służb społecznych</p>	<p>Ważna legitymacja słuchacza kolegium wg wzoru MENiS II/183 w związku z art. 9f ust. 2 oraz art. 77 ust. 4 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. 2004 r. Nr 256, poz. 2572)</p>
<p>Weterani poszkodowani pobierający rentę inwalidzką z tytułu urazów lub chorób powstałych w związku z udziałem w działaniach poza granicami państwa</p>	<p>Legitymacja weterana poszkodowanego wraz z legitymacją emeryta-rencisty wg wzoru określonego w Rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie wzoru legitymacji weterana i weterana poszkodowanego oraz trybu ich wydawania, wymiany lub zwrotu (Dz. U. z 2012 nr 0 poz. 229) w związku z art. 30 Ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami (Dz. U. z 2011 r. nr 205, poz. 1203)</p>

4. BILET MIESZKAŃCA

W ramach programu pn. Karta Krakowska wprowadzony został nowy rodzaj biletu – „bilet Mieszkańca”.

Bilet Mieszkańca jest dostępny od dnia 1 sierpnia 2018 r. w preferencyjnie niskich cenach uwzględniających zniżkę na zakup, obowiązujących w I strefie biletowej, biletów okresowych imiennych (normalnych, ulgowych): na 1 linię, na 2 linii, sieciowy oraz biletu Semestralnego. Do nabycia biletu uprawnione są osoby, które posiadają status Karty Krakowskiej, tj.:

- są zameldowane na pobyt stały na terenie Gminy Miejskiej Kraków,
- lub
- rozliczają podatek dochodowy od osób fizycznych w urzędzie skarbowym właściwym dla osoby zamieszkałej na terenie Gminy Miejskiej Kraków ze wskazaniem Gminy Miejskiej Kraków jako miejsca swego zamieszkania, bez względu na to czy osoby te osiągają dochód.

Do korzystania z Karty Krakowskiej, w tym biletu Mieszkańca uprawnione są także:

- dzieci osób, o których mowa powyżej, w wieku do 18 roku życia,
- osoby przebywające w placówkach, w wieku do 18 roku życia, wychowawcy oraz dyrektorzy placówek.

Więcej informacji na temat Karty Krakowskiej oraz biletu Mieszkańca można znaleźć na stronie internetowej www.kk.krakow.pl

Strony internetowe:

<http://kmmkrakow.pl/> - strona internetowa
Komunikacji Miejskiej w Krakowie

<http://zikit.krakow.pl/> - strona internetowa Zarządu Infrastruktury
Komunalnej i Transportu w Krakowie

Dane teleadresowe:

Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie

Siedziba: 31-586 Kraków, ul. Centralna 53, faks: 12 616 74 17

Sekretariat: tel: 12 616 74 16

e-mail: sekretariat@zikit.krakow.pl

OSOBA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W RODZINIE

Miasto Kraków od wielu lat podejmuje działania wspierające osoby z niepełnosprawnością, aby w pełny sposób mogły uczestniczyć w życiu społecznym. W rozdziale tym znajdują się praktyczne informacje zarówno dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, jak również osób dorosłych. Przedstawione zostały zasady orzekania o niepełnosprawności oraz różne formy wsparcia – na poziomie edukacji, poszukiwania pracy, zdobywania nowych umiejętności, korzystania z rehabilitacji i opieki oraz ubiegania się o dofinansowanie na dostosowywanie otoczenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

1. DZIECKO I MŁODZIEŻ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

1.1. BEZPŁATNY DOWÓZ DO SZKÓŁ I PRZEDSZKOLI

Gmina Miejska Kraków zapewnia uczniom z określonym typem niepełnosprawności bezpłatny transport lub zwrot kosztów dowozu do szkół/placówek oraz zapewnia niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim i sześciioletnim bezpłatny transport lub zwrot kosztów dowozu do przedszkoli. Wnioski w tej sprawie należy składać w Wydziale Edukacji UMK na ul. Stachowicza 18.

1.2. WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECKA

W przedszkolach i placówkach oświatowych funkcjonują zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, prowadzone bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną. Warunkiem objęcia dziecka zajęciami wczesnego wspomaganie jest wydanie przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie są prowadzone indywidualnie z dzieckiem i jego rodziną. W przypadku dzieci, które ukończyły 3. rok życia, zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie mogą być prowadzone w grupach liczących 2 lub 3 dzieci z udziałem ich rodzin.

Szczegółowe informacje można otrzymać w Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Krakowie, ul. Półkole 11, tel. 12 412 15 66, www.owpp.pl

1.3. SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE DLA RODZIN Z DZIECKIEM NIEPEŁNOSPRAWNYM

Pomoc w tej formie adresowana jest do rodzin, w których wychowywane jest przynajmniej jedno dziecko niepełnosprawne i które w związku z niepełnosprawnością dziecka wymagają specjalistycznego wsparcia ze strony osób innych. Celem przyznania pomocy w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych jest wsparcie rodziny w sposób umożliwiający ograniczenie negatywnego wpływu niepełnosprawności dziecka na kształtowanie wzajemnych relacji pomiędzy członkami rodziny oraz na funkcjonowanie rodziny w otoczeniu

społecznym. Specyfika tej formy wsparcia polega na tym, że usługi skierowane są nie tylko do dziecka z niepełnosprawnością, ale przede wszystkim do całej jego rodziny. Usługi są bezpośrednio świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W sytuacji gdy dochód netto na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 1028,00 zł (200% kryterium dochodowe określonego w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, od 01.10.2018 r. 1056,00 zł), specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach rodzina ponosi odpłatność, która zależy od wysokości jej dochodów. Szczegółowe zasady ustalania wysokości odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz tryb ich pobierania, a także zasady częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat określa Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr LXXIV/941/09 Rady Miasta Krakowa z dnia 3 czerwca 2009 r. (z późn. zm.).

1.4. USŁUGA „POMOC W DOMU”

Usługa jest formą wsparcia rodzin, w których wychowywane jest dziecko z niepełnosprawnością lub opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych w wymiarze 10 godzin tygodniowo. Z usługi mogą skorzystać rodzice i opiekunowie dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji lub opiekunowie osób niepełnosprawnych z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności. Usługa jest nieodpłatna i nie stanowi opieki nad osobą niepełnosprawną. Osobami realizującymi usługę są osoby bezrobotne zarejestrowane w Grodzkim Urzędzie Pracy, uczestniczące w zajęciach Klubu Integracji Społecznej. W ramach usługi „pomoc w domu” rodzice i opiekunowie osób z niepełnosprawnością mogą uzyskać pomoc w codziennych czynnościach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego m.in. w utrzymaniu czystości w mieszkaniu, zakupach.

Rodzice lub opiekunowie dzieci/osób z niepełnosprawnością spełniający powyższe kryteria mogą złożyć wniosek o przyznanie usługi „pomoc w domu” w Filialach MOPS w Krakowie, właściwych ze względu na miejsce zamieszkania.

1.5. OPIEKA CAŁODOBOWA

W Krakowie funkcjonują dwa Domy Pomocy Społecznej przeznaczone dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, które zapewniają całodobową pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych, bytowych i edukacyjnych. Skierowanie do placówki wiąże się z przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego i wydaniem decyzji administracyjnej. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny.

Domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie:

- ul. Ułanów 25, tel. 12 417 38 38,
- ul. Łanowa 43, tel. 12 653 20 41.

1.6. DODATEK DO ZASIŁKU RODZINNEGO Z TYTUŁU KSZTAŁCENIA I REHABILITACJI

Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego wynosi miesięcznie:

- ▶ 100,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia,
- ▶ 120,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 24. roku życia.

Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje:

- ▶ matce lub ojcu dziecka,
- ▶ opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) albo opiekunowi prawnemu dziecka,
- ▶ osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądu lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

2. ORZECZNICTWO O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

2.1. ORZECZNICTWO DLA CELÓW POZARENTOWYCH

Do orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności powołane są Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności jako organy

I instancji oraz Wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności działające jako II instancja odwoławcza. Orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności jest orzecznictwem dla celów pozarentowych, w celu korzystania z ulg i uprawnień przysługujących na podstawie odrębnych przepisów.

Właściwość miejscową Powiatowego i Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności ustala się według miejsca stałego pobytu osoby zainteresowanej lub dziecka w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych. W przypadku osób bezdomnych, przebywających poza miejscem stałego pobytu ponad dwa miesiące ze względów rodzinnych lub zdrowotnych, przebywających w zakładach karnych i poprawczych, w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, właściwość miejscową ustala się według ich miejsca pobytu. W przypadku osób zameldowanych na terenie Gminy Miejskiej Kraków lub przebywających na jej terenie z powodów wskazanych powyżej, właściwym miejscowo jest Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie funkcjonujący w strukturze Urzędu Miasta Krakowa z siedzibą przy ulicy Stachowicza 18 w Krakowie – tel. 12 616 52 12, 12 616 52 17, faks 12 616 52 14. Zespół przyjmuje osoby zainteresowane od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30–15.30.

Druki niezbędne do ubiegania się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności udostępniane są osobom zainteresowanym w siedzibie Zespołu lub pobrać je można ze strony Miejskiej Prezentacji Internetowej „Magiczny Kraków” – www.krakow.pl lub strony Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Krakowa – www.bip.krakow.pl

Więcej informacji na temat rodzajów orzeczeń, wydawanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności znajduje się w „Krakowskim Informatorze dla Osób Niepełnosprawnych”.

2.2. ORZĘKANIE O STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI – DOROSŁY NIEPEŁNOSPRAWNY

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie wydaje orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób po ukończeniu 16 roku

życia, na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, albo za ich zgodą na wniosek ośrodka pomocy społecznej.

Wniosek o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności zawiera:

- ▶ dane osobowe osoby zainteresowanej lub dziecka oraz jego przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego,
- ▶ adres zamieszkania lub pobytu, serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość, numer PESEL,
- ▶ określenie celu dla którego niezbędne jest uzyskanie orzeczenia,
- ▶ dane dotyczące sytuacji społecznej i zawodowej osoby zainteresowanej lub dziecka,
- ▶ oświadczenia osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego dziecka, opiekuna prawnego o prawdziwości danych zawartych we wniosku.

Do wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dołącza się dokumentację medyczną, w tym: zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia zawierające opis stanu zdrowia, rozpoznanie chorób zasadniczych i współistniejących, wydane (nie wcześniej niż na 30 dni przed dniem złożenia wniosku) przez lekarza, pod opieką którego osoba zainteresowana lub dziecko pozostaje, a także inne posiadane dokumenty medyczne mogące mieć wpływ na ustalenie stopnia niepełnosprawności.

Wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności następuje na posiedzeniu składu orzekającego po przeprowadzonym uprzednio badaniu lekarskim i wywiadzie z drugim członkiem składu orzekającego. Osoba zainteresowana zawiadamiana jest o terminie badania lekarskiego i posiedzenia składu orzekającego listownie, na co najmniej 14 dni przed jego datą, nie później niż w ciągu 1 miesiąca od daty złożenia wniosku, a w przypadku spraw szczególnie skomplikowanych w terminie do dwóch miesięcy od daty złożenia wniosku.

Skład orzekający wydaje orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zaliczające osobę zainteresowaną lub dziecko do jednego z trzech stopni niepełnosprawności – znacznego, umiarkowanego lub lekkiego.

Do **znacznego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych w celu pełnienia ról społecznych.

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Stopień niepełnosprawności orzekany jest na stałe – jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy, albo na okres – jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia. Każde orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zawiera cyfrowo-literowe określenie symbolu przyczyny niepełnosprawności, a także wskazania dotyczące w szczególności: odpowiedniego zatrudnienia, szkolenia, zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej, uczestnictwa w terapii zajęciowej, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współudziału opiekuna prawnego dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, korzystania z karty parkingowej.

Od orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie zaliczającego do jednego z trzech stopni niepełnosprawności przysługuje odwołanie do Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie, za pośrednictwem Zespołu, który orzeczenie wydał w terminie 14 dni od daty jego odbioru.

Z kolei orzeczenie Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie może być zaskarżone w terminie 30 dni od daty jego doręczenia do Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie. Postępowanie w sprawach odwoławczych wolne jest od kosztów i opłat sądowych.

2.3. ORZEKANIE O WSKAZANIACH DO ULG I UPRAWNIEŃ

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie wydaje orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień na wnioski osoby zainteresowanej posiadającej ważne orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów lub niezdolności do pracy.

Wniosek o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień zawiera:

- ▶ dane osobowe osoby zainteresowanej,
- ▶ adres zamieszkania lub pobytu, serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość, numer PESEL,
- ▶ określenie celu dla którego niezbędne jest uzyskanie orzeczenia,
- ▶ dane dotyczące sytuacji społecznej i zawodowej osoby zainteresowanej,
- ▶ oświadczenia osoby zainteresowanej o prawdziwości danych zawartych we wniosku.

Do wniosku o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień dołącza się posiadaną przez osobę zainteresowaną dokumentację medyczną, orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy oraz inne posiadane dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie wskazań do ulg i uprawnień.

W postępowaniu w sprawach, o których mowa powyżej, stopień niepełnosprawności określa się na podstawie przedłożonych orzeczeń, a wskazania zawarte w orzeczeniu ustala się stosownie do naruszonej sprawności organizmu i ograniczeń funkcjonalnych uzasadniających korzystanie z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Od wydanego przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności o wskazaniach do ulg i uprawnień nie przysługuje, zgodnie z obowiązującymi przepisami odwołanie.

3. WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

3.1. LEGITYMACJE OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

Orzeczenia wydawane przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie stanowią podstawę do przyznania ulg i uprawnień przysługujących na podstawie odrębnych przepisów.

Dokumentem potwierdzającym status osoby niepełnosprawnej jest legityma-

cja osoby niepełnosprawnej wydawana przez powiatowy/miejski zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Wniosek o wydanie legitymacji osoba zainteresowana lub przedstawiciel ustawowy bądź opiekun prawny dziecka składa w zespole dołączając do niego fotografię o wymiarach 35 mm x 45 mm, odzwierciedlająca aktualny wizerunek osoby, której wniosek dotyczy, przedstawiającą tę osobę bez nakrycia głowy i okularów z ciemnymi szklami - wyjątek: osoba z wrodzonymi lub nabytymi wadami narządu wzroku może dołączyć do wniosku fotografię przedstawiającą ją w okularach z ciemnymi szklami, a osoba nosząca nakrycie głowy zgodnie z zasadami swojego wyznania - fotografię przedstawiającą osobę z nakryciem głowy, pod warunkiem że fotografia taka jest umieszczona w dokumencie potwierdzającym tożsamość tej osoby, kserokopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień (oryginał orzeczenia i dowód osobisty do wglądu przy składaniu wniosku), a w przypadku osób przed ukończeniem 16 roku życia – kserokopię orzeczenia o niepełnosprawności (oryginał orzeczenia i dowód osobisty przedstawiciela ustawowego dziecka lub opiekuna prawnego do wglądu przy składaniu wniosku).

W przypadku gdy osoba niepełnosprawna posiada więcej niż jedno orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, legitymację dokumentującą niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności wystawia się na podstawie ostatniego ważnego, prawomocnego orzeczenia.

Legitymacje wydawane są na okres ważności orzeczenia, nie dłużej jednak niż na okres:

- ▶ 5 lat - w przypadku legitymacji dokumentującej niepełnosprawność,
- ▶ 10 lat - w przypadku legitymacji dokumentujących stopień niepełnosprawności wystawionych osobom, które nie ukończyły 60 roku życia,
- ▶ w przypadku osób, które ukończyły 60 rok życia legitymację wydaje się na okres ważności orzeczenia stanowiącego podstawę do wydania legitymacji bez ograniczeń czasowych, takich jak w przypadku legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 60 roku życia – w przypadku tych osób możliwe jest wydanie legitymacji na stałe.

Postępowanie w sprawie wydania legitymacji nie podlega opłatom. Natomiast za wydanie duplikatu legitymacji dokumentującej stopień niepełnosprawności pobierana jest opłata w wysokości 15 złotych.

3.2. KARTA PARKINGOWA

Organem wydającym kartę parkingową jest wybrany przewodniczący powiatowego/miejskiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności (w przypadku osoby niepełnosprawnej), zaś w przypadku placówki przewodniczący powiatowego/miejskiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności właściwy ze względu na siedzibę placówki.

Osoba niepełnosprawna mająca znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się, kierująca pojazdem samochodowym oznaczonym kartą parkingową, może nie stosować się do niektórych znaków drogowych.

Przepis ten dotyczy również:

- ▶ kierującego pojazdem przewożącego osobę o znacznie ograniczonej możliwości samodzielnego poruszania się,
- ▶ pracowników placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób z niepełnosprawnością mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się, pozostających pod opieką tych placówek.

Wszystkie przepisy dotyczące karty parkingowej stosują się także do osób, które posługują się kartą parkingową wydaną poza granicami Polski.

Karta parkingowa potwierdza uprawnienia do:

- ▶ korzystania z miejsc parkingowych wyznaczonych dla osób z niepełnosprawnością (tzw. kopert),
- ▶ niestosowania się do następujących znaków drogowych:
  - B-1 zakaz ruchu w obu kierunkach,
  - B-3 zakaz wjazdu pojazdów silnikowych z wyjątkiem motocykli jednośladowych,
  - B-3a zakaz wjazdu autobusów,
  - B-4 zakaz wjazdu motocykli,
  - B-10 zakaz wjazdu motorowerów,
  - B-35 zakaz postoju,
  - B-37 zakaz postoju w dni nieparzyste,
  - B-38 zakaz postoju w dni parzyste,
  - B-39 strefa ograniczonego postoju

Opłata za wydanie karty parkingowej wynosi 21 zł.

Sprawę załatwia:
**Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania
 o Niepełnosprawności w Krakowie**
 30-103 Kraków, ul. Stachowicza 18, pok. 201
 tel. 12 616 50 29

3.3. PRZEWÓZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ KRAKÓW

Przewóz osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Miejskiej Kraków obecnie realizuje Radio Taxi „Partner” (tel. 12 196 33 lub 12 196 88). Wykonawca wybrany został w drodze przetargu nieograniczonego. Nadzór nad wykonaniem umowy sprawuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych.

Prawo do korzystania z dofinansowanego przez Gminę Miejską Kraków przewozu osób niepełnosprawnych mają osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie Gminy Miejskiej Kraków i posiadające ważne orzeczenie stopnia niepełnosprawności.

Prawo do korzystania z dofinansowanego przez Gminę Miejską Kraków przewozu osób niepełnosprawnych mają także dzieci posiadające ważne orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności. Zamawianie przewozu odbywa się pod numerem tel. 12 196 33 lub 12 196 88.

Uwaga!

Usługa ta nie obejmuje przewozów dzieci niepełnosprawnych z domu do szkoły na zajęcia lekcyjne i z powrotem.

Szczegółowych informacji udziela także pracownik Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miasta Krakowa pod numerem telefonu 12 616 51 91.

Więcej informacji na temat wsparcia osób niepełnosprawnych znajduje się w „Krakowskim Informatorze dla Osób Niepełnosprawnych”.

4. WYBRANE ZADANIA REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, które są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji zawodowej i społecznej, połączonej z elementami wypoczynku, a celem jest

ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych. Turnusy rehabilitacyjne dofinansowane ze środków PFRON organizowane są wyłącznie na terenie kraju. Czas trwania turnusów wynosi co najmniej 14 dni. Turnus musi odbyć się w okresie obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności oraz musi się rozpocząć w roku kalendarzowym, w którym osoba niepełnosprawna uzyskała dofinansowanie. Osoba niepełnosprawna, której przyznano dofinansowanie, dokonuje wyboru turnusu sama, zgodnie z zaleceniami i przeciwwskazaniami lekarza zawartymi we wniosku lekarskim.

Osoba niepełnosprawna może ubiegać się o dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego do rehabilitacji w warunkach domowych, stosownie do potrzeb wynikających z jej niepełnosprawności. Warunkiem przyznania dofinansowania jest posiadanie przez wnioskodawcę udziału własnego w kwocie nie niższej niż 20% kosztów realizowanego przedsięwzięcia. Dofinansowanie nie może obejmować kosztów realizacji zadania poniesionych przed przyznaniem środków finansowych i zawarciem umowy o dofinansowanie ze środków PFRON.

Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów – każda osoba niepełnosprawna, która otrzymała dofinansowanie z Narodowego Funduszu Zdrowia do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, może starać się również o dofinansowanie do tych przedmiotów z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, jeżeli otrzymane dofinansowanie nie pokryło całkowitego kosztu zakupu. Wysokość dofinansowania dla osób niepełnosprawnych wynosi do 150% kwoty limitu przyznanej w ramach NFZ oraz udziału własnego osoby niepełnosprawnej, jeżeli taki udział był wymagany. Podstawowymi warunkami uzyskania dofinansowania są: posiadanie odpowiedniego dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność oraz spełnienie kryterium dochodowego.

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – bariery architektoniczne to wszelkie utrudnienia uniemożliwiające lub zmniejszające swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym. Likwidacja barier w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej ma na celu umożliwienie jej, lub ułatwienie w znacznym stopniu wykonywania podstawowych, codziennych czynności, a przede wszystkim poruszania się w miejscu zamieszkania. Osoba niepełnosprawna mająca trudności w poruszaniu się może otrzymać dofinansowanie do likwidacji barier architek-

tonicznych w wysokości do 95% zakwalifikowanych prac, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej porozumiewanie się. Likwidacja tych barier ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie wykonywania przez osobę niepełnosprawną podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem, powodując poprawę funkcjonowania w społeczeństwie. Warunkiem przyznania dofinansowania jest posiadanie przez wnioskodawcę udziału własnego w kwocie nie niższej niż 5% kosztów realizowanego przedsięwzięcia.

Dofinansowanie likwidacji barier technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – bariery techniczne to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej pokonywanie przez nią pewnych ograniczeń. Likwidacja tych barier ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie wykonywania przez osobę niepełnosprawną podstawowych, codziennych czynności, powodując poprawę funkcjonowania w społeczeństwie. Sprzęt, który może być przedmiotem dofinansowania w ramach zadania likwidacja barier technicznych, powinien cechować się indywidualnym przeznaczeniem oraz być urządzeniem specjalistycznym.

Warunkiem dofinansowania usług tłumacza migowego jest posiadanie przez wnioskodawcę w orzeczeniu o niepełnosprawności lub orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności symbolu 03-L lub 03-L wraz z symbolem 04-O lub symboli równoważnych stosowanych we wcześniejszych orzeczeniach. W przypadku orzeczenia, w którym brak jest zapisu dotyczącego przyczyny niepełnosprawności, MOPS w Krakowie ma prawo prosić o przedłożenie zaświadczenia lekarza specjalisty potwierdzającego rodzaj schorzeń.

Dofinansowaniu nie podlega świadczenie usługi przez tłumacza polskiego języka migowego (PJM), systemu językowo-migowego (SJM) i sposobu komunikowania się osób głuchoniewidomych (SKOGN) w organach administracji publicznej (przez organ administracji publicznej rozumie się ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów, działające w nich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej zespolonej i niezespolonej, organy jednostek samorządu terytorialnego) oraz w innych jednostkach, które na mocy przepisów są zobowiązane do zapewnienia dostępu do ww. usług.

W ramach programu „Aktywny samorząd” osoby niepełnosprawne mogą również otrzymać pomoc w zakresie likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:

Moduły, obszary i zadania programu.

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,

Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B.

Obszar B - likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania.

Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania.

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,

Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne tj. protezy na III poziomie jakości.

Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, (co najmniej na III poziomie jakości).

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Procedury realizowanych zadań dofinansowywanych ze środków PFRON znajdują się na stronie MOPS w Krakowie www.mops.krakow.pl (zakładka: Jak uzyskać pomoc następnie odnośnik jak: uzyskać pomoc, pkt. 3 rehabilitacja społeczna i zawodowa).

5. DOROSŁY NIEPEŁNOSPRAWNY

Osoby niepełnosprawne mogą uzyskać pomoc w ramach rehabilitacji społecznej finansowanej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. O dofinansowanie mogą ubiegać się osoby zamieszkałe w Krakowie, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności lub orzeczeniem traktowanym na równi z tym orzeczeniem.

Dofinansowanie ze środków PFRON można uzyskać do:

- ▶ kosztów uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym,
- ▶ zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- ▶ zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny,
- ▶ dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych,
- ▶ dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych,
- ▶ dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika.

W celu uzyskania pomocy w ramach rehabilitacji społecznej finansowanej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, wniośki należy składać w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Józefińska 14.

Usługa Asystenta Osoby Niepełnosprawnej

Celem usługi jest pomoc w reintegracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Asystent poprzez asystowanie w codziennych czynnościach życiowych, pomoc przy załatwianiu spraw urzędowych, czy też udział w kształtowaniu właściwych relacji osoby niepełnosprawnej z innymi, w szczególności z osobami z bezpośredniego otoczenia i ze środowiska lokalnego, pomaga w przywróceniu możliwości funkcjonowania osoby w społeczeństwie. Dodatkowo asystent w ramach świadczonej usługi towarzyszy osobie niepełnosprawnej w czynnościach wspierających proces leczenia tj. pomaga w dotarciu do placówek służby zdrowia oraz placówek rehabilitacyjnych, pomaga w zakupie leków czy też wspiera w uzyskaniu zatrudnienia (w tym np. asystuje w poszukiwaniu informacji o wolnych stanowiskach pracy, pomaga w kompletowaniu dokumentów oraz przygotowaniach do rozmowy z potencjalnym pracodawcą). Szczegółowe informacje pod numerem telefonu 12 616 54 71 oraz w Filiach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

To kolejna forma wsparcia osób niepełnosprawnych. Ich celem jest poprawa ogólnego rozwoju i poprawa sprawności uczestników, niezbędnej w aktywnym samodzielnym życiu. Zadaniem warsztatów jest stopniowe usamodzielnienie podopiecznych – od nauki samodzielnego wykonania codziennych czynności, poprzez samodzielność społeczną, do podjęcia zatrudnienia.

WYKAZ WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ (str. 254)

Wsparcie przy poszukiwaniu pracy

Grodzki Urząd Pracy w Krakowie oferuje osobom niepełnosprawnym pomoc w znalezieniu pracy, możliwości skorzystania ze szkoleń, staży oraz innych form pomocy przewidzianych ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w tym przyznanie:

- ▶ jednorazowych środków finansowych z PFRON na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- ▶ dofinansowania ze środków PFRON oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej albo własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego,
- ▶ zwrotu miesięcznych kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu finansowanego ze środków PFRON,
- ▶ zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej finansowanego ze środków PFRON.

Szczegółowe informacje można uzyskać w **Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie**, ul. Wąwózowa 34 – Centrum Aktywizacji Zawodowej – Referat Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych lub pod nr telefonu 12 68 68 109, 12 68 68 113 oraz na stronach: www.gupkrakow.pl

Ponadto Grodzki Urząd Pracy w Krakowie może:

- ▶ zrefundować podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego lub skierowanego poszukującego pracy, niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej opiekuna osoby niepełnosprawnej w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia,

- ▶ zrefundować osobie fizycznej, osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, zamieszkującej lub mającej siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, będącej posiadaczem gospodarstwa rolnego lub prowadzącej dział specjalny produkcji rolnej, zatrudniającym w okresie ostatnich 6 miesięcy, w każdym miesiącu, co najmniej jednego pracownika w pełnym wymiarze czasu pracy, koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego lub dla skierowanego poszukującego pracy, niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej opiekuna osoby niepełnosprawnej w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia,
- ▶ zrefundować żłobkom lub klubom dziecięcym tworzonym i prowadzonym przez osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, o których mowa w przepisach o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, związanego bezpośrednio ze sprawowaniem opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi lub prowadzeniem dla nich zajęć, dla skierowanego bezrobotnego, skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej opiekuna osoby niepełnosprawnej, lub skierowanego poszukującego pracy absolwenta, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia,
- ▶ zrefundować podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług rehabilitacyjnych, koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, związanego bezpośrednio ze świadczeniem usług rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania, w tym usług mobilnych, dla skierowanego bezrobotnego, skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej opiekuna osoby niepełnosprawnej, lub skierowanego poszukującego pracy absolwenta, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia,
- ▶ przyznać spółdzielni socjalnej jednorazowo środki na utworzenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego lub skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej opiekuna osoby niepełnosprawnej, lub skierowanego

poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia,

- ▶ przyznać bezrobotnemu lub poszukującemu pracy niepozostającemu w zatrudnieniu lub niewykonującemu innej pracy zarobkowej opiekunowi osoby niepełnosprawnej, jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia,
- ▶ przyznać bezrobotnemu lub poszukującemu pracy niepozostającemu w zatrudnieniu lub niewykonującemu innej pracy zarobkowej opiekunowi osoby niepełnosprawnej, lub poszukującemu pracy niepozostającemu w zatrudnieniu lub niewykonującemu innej pracy zarobkowej, jednorazowo środki na założenie spółdzielni socjalnej lub przystąpienie do niej po jej założeniu, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia,
- ▶ przyznać spółdzielni socjalnej środki na finansowanie kosztów wynagrodzenia, w okresie do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy, wypłacane miesięcznie w wysokości nie wyższej niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, dla zatrudnionego skierowanego bezrobotnego lub zatrudnionego skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej opiekuna osoby niepełnosprawnej, lub zatrudnionego skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej.

Prezydent Miasta Krakowa – Dyrektor Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie może ponadto zawrzeć umowę, na podstawie której refunduje pracodawcy lub przedsiębiorcy przez okres do 6 miesięcy część kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne za skierowanych bezrobotnych opiekunów osoby niepełnosprawnej, zatrudnionych co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy, w wysokości uprzednio uzgodnionej, nieprzekraczającej jednak kwoty ustalonej jako iloczyn liczby zatrudnionych

w miesiącu w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy oraz kwoty połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującej w ostatnim dniu zatrudnienia każdego rozliczanego miesiąca i składek na ubezpieczenia społeczne od refundowanego wynagrodzenia.

Szczegółowe informacje można uzyskać w **Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie**, ul. Wąwozowa 34 - Centrum Aktywizacji Zawodowej – Referat Programów Rynku Pracy lub pod nr telefonu 12 686 82 11, 12 686 82 12 oraz na stronie www.gupkrakow.pl

Środowiskowy Domy Samopomocy

Dzienne wsparcie osobom dorosłym z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną zapewnia się w Środowiskowym Domu Samopomocy. W placówce prowadzone są zajęcia mające na celu nabycie przez uczestników umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania oraz zajęcia kulturalne i edukacyjne. Placówka działa od poniedziałku do piątku przez 8 godzin dziennie. Skierowanie do placówki wiąże się z przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego i wydaniem decyzji administracyjnej. W Krakowie funkcjonuje 13 Środowiskowych Domów Samopomocy, zlokalizowanych w różnych częściach miasta.

WYKAZ ŚRODOWISKOWYCH DOMÓW SAMOPOMOCY
ZNAJDUJE SIĘ NA STR. 255

Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Osoby dorosłe, doświadczające problemów zdrowia psychicznego mogą skorzystać z usług Klubu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zajęcia w placówce dostosowane są do potrzeb uczestników i mają na celu poprawę jakości życia, aktywizację społeczną i zawodową uczestników oraz udzielanie wsparcia psychologicznego. Klub Samopomocy jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach popołudniowych.

Dane teled adresowe Klubu znajdują się na str. 255

Mieszkanie Chronione Wspierane

Mieszkanie chronione wspierane jest formą całodobowej pomocy przygotowującą pod opieką specjalistów osoby niepełnosprawne, przewlekle chore lub w podeszłym wieku, znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą je w codziennym funkcjonowaniu. W Krakowie funkcjonują obecnie mieszkania chronione wspierane przeznaczone dla osób w podeszłym wieku i osób z zaburzeniami psychicznymi. Skierowanie do placówki wiąże się z przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego i wydaniem decyzji administracyjnej.

Dom Pomocy Społecznej

O skierowanie do domu pomocy społecznej mogą ubiegać się osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Placówki zapewniają całodobową pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych i codziennych czynnościach życiowych, wyżywienie i terapię zajęciową. Skierowanie do DPS wiąże się z przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego i wydaniem decyzji administracyjnej. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny.

Na terenie Krakowa funkcjonują domy dla dorosłych:

- ▶ osób w podeszłym wieku
- ▶ osób przewlekle somatycznie chorych
- ▶ osób przewlekle psychicznie chorych
- ▶ dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie
- ▶ osób niepełnosprawnych fizycznie
- ▶ osób uzależnionych od alkoholu

SENIOR W KRAKOWSKIEJ RODZINIE

Miasto Kraków posiada szeroką ofertę skierowaną do seniorów, aby mogli w pełni korzystać z jesieni życia. W tym rozdziale przedstawiamy zarówno propozycje dla aktywnych mieszkańców – uniwersytetów trzeciego wieku, centrów aktywności seniorów etc., jak również rozwiązania dla rodzin, które potrzebują pomocy w opiece nad osobą starszą – opiekę pielęgniarstwa, listę ośrodków specjalizujących się w opiece dziennej i całodobowej.

1. AKTYWNY SENIOR

1.1. KLUBY SAMOPOMOCY

Kluby Samopomocy oferują osobom starszym możliwość skorzystania z różnorodnych zajęć takich jak gimnastyka prowadzona przez wykwalifikowanych specjalistów, warsztaty plastyczne, zajęcia komputerowe, wspólne gotowanie, spotkania okolicznościowe. Kluby organizują także wyjazdy integracyjne. W ramach Klubów funkcjonują zajęcia z zakresu terapii zajęciowej, podczas których seniorzy wykonują różne prace manualne, artystyczne. W ramach zajęć kulturalno-rekreacyjnych propagowane jest wspólne czytanie książek i prasy, gry towarzyskie, organizowanie wypoczynku i rekreacji, wyjęcia do kin i teatrów, działania na rzecz uprawiania amatorskiej działalności artystycznej, organizowanie wystaw, wernisaży uczestników. W Klubach organizowane są również pogadanki i dyskusje na temat zdrowia, higieny, ekologii, prawa, bezpieczeństwa, okolicznościowe spotkania towarzyskie, spotkania literackie. Kluby czynne są od poniedziałku do piątku przez 8 godzin dziennie. W Krakowie funkcjonuje obecnie 6 Klubów Samopomocy.

- ul. Balicka 289, tel. 607 243 332, 606 379 007,
- os. Zielone 7, tel. 12 644 85 52,
- ul. Lea 55, tel. 12 636 12 18,
- ul. Komandosów 18, tel. 12 269 86 12,
- pl. Gen. W. Sikorskiego 14/2, tel. 12 421 52 17,
- ul. Krowoderskich Zuchów 6, tel. 12 634 24 74.

1.2. MIEJSKI DZIENNY DOM POMOCY SPOŁECZNEJ (MDDPS)

Jest to placówka dziennego wsparcia przeznaczona dla seniorów. Placówki MDDPS zapewniają uczestnikom możliwość skorzystania z ciepłego posiłku, rehabilitacji, zajęć kulturalno-oświatowych, terapii zajęciowej grupowej i indywidualnej dla podtrzymywania kondycji psychofizycznej, psychoterapii, wspólnego spędzania wolnego czasu. Zajęcia odbywają się pod opieką doświadczonych specjalistów – terapeutów zajęciowych, fizykoterapeutów. Seniorzy otoczeni są również wsparciem psychologów i wolontariuszy. Miejski Dzienny Dom Pomocy zlokalizowany jest w kilku Filiach. Skierowanie do placówki wiąże się z przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego i wydaniem decyzji admi-

nistracyjnej. Wszystkie placówki czynne są od poniedziałku do piątku przez 8 godzin dziennie.

W strukturze MDDPS funkcjonują również Kluby Seniora, które nie oferują ciepłego posiłku. Uczestnictwo w Klubach Seniora nie wymaga przeprowadzenia postępowania administracyjnego.

Wykaz placówek funkcjonujących w strukturze Miejskiego
Dziennego Domu Pomocy Społecznej znajduje się na str. 259

1.3. DZIENNY DOM SENIOR WIGOR

Z zajęć oferowanych w placówce mogą skorzystać osoby starsze, które ukończyły 60 rok życia. Seniorom oferowane są zajęcia ruchowe, kinezyterapia, treningi rehabilitacyjne, terapia zajęciowa, zajęcia sportowo-rekreacyjne oraz inne działania o charakterze prozdrowotnym. Ponadto program zajęć dostosowywany jest do potrzeb zgłaszanych przez uczestników.

Zapewnione są także ciepłe posiłki. W uzasadnionych przypadkach uczestnicy mogą skorzystać z usługi dowozu na zajęcia. Skierowanie do placówki wiąże się z przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego i wydaniem decyzji administracyjnej. Dom Senior WIGOR czynny jest od poniedziałku do piątku przez 8 godzin dziennie. Adres: ul. Zielony Dół 4, tel. 12 425 11 02, 604 434 216.

1.4. KLUBY SAMOPOMOCY DLA SENIORA – PROJEKT „W SILE WIEKU”

W okresie od 1.03.2017 r. do 28.02.2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje projekt pn.: „W sile wieku”, finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Projekt jest skierowany do mieszkańców Krakowa, którzy ze względu na podeszły wiek (60+), stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z trudnościami w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, a także do ich opiekunów faktycznych.

W ramach projektu uruchomiono: Klub Samopomocy – Specjalistyczny przeznaczony dla osób po przebytych udarze mózgu, cierpiących na Alzheimera lub inne choroby otępienne oraz 4 Kluby Samopomocy – Aktywizacyjne.

Kluby otwarte są od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 17.00 i zapewniają wsparcie w formie usług:

- ▶ **opiekunczo-pielęgnacyjnych:** pomoc w spożywaniu posiłków, w podstawowych czynnościach życiowych, opiekę higieniczną, dowóz dla wybranych uczestników z miejsca zamieszkania do i z klubu samopomocy;
- ▶ **aktywizująco-usprawniających:** organizacja czasu wolnego, zajęcia terapeutyczne podnoszące sprawność i aktywizację w formie indywidualnej lub grupowej; imprezy integracyjne, rekreacyjno-turystyczne, terapie zajęciowe: kulinarna, reminiscencyjna, informatyczna, rozrywkowa, ergoterapia, ruchowa, logopedyczna, arteterapia, muzykoterapia, biblioterapia, choreoterapia etc.;
- ▶ **wspomagających:** możliwość uzyskania wsparcia w postaci informacji, edukacji i poradnictwa w formie indywidualnej poprzez bezpośredni kontakt pracownika socjalnego z uczestnikiem projektu (m.in. reprezentowanie interesów, pomoc w umawianiu wizyt u lekarza, pomoc w ustaleniu stopnia niepełnosprawności etc.) a także poprzez wsparcie świadczone dla opiekunów faktycznych (poradnictwo indywidualne, wsparcie psychologiczne, warsztaty tematyczne m.in. z zakresu: dbałości o zdrowie opiekunów osób starszych, higieny psychicznej opiekunów osób starszych etc.).

Pakiet usług jest dobierany indywidualnie po przeprowadzeniu identyfikacji potrzeb i potencjałów osoby, która spełnia warunki formalne i zdecyduje się na rozpoczęcie udziału w projekcie. Najbardziej potrzebującym zapewniany jest dowóz z miejsca zamieszkania do i z Klubu Samopomocy.

W celu zostania uczestnikiem Klubu należy złożyć wniosek wraz z zaświadczeniem lekarskim bezpośrednio w siedzibie MOPS w Krakowie ul. Józefińska 14, klubach samopomocy, lub w lokalach Filii MOPS za pośrednictwem poczty lub pracownika socjalnego. Zasady rekrutacji uwzględniają politykę równych szans.

Klub Samopomocy – Specjalistyczny, os. Krakowiaków 2,
tel. 660 637 847,

Klub Samopomocy – Aktywizacyjny, ul. Okulickiego 51/279,
tel. 668 375 795,

Klub Samopomocy – Aktywizacyjny, ul. Gdańska 5, Tel. 660 637 805

Klub Samopomocy – Aktywizacyjny, ul. Grzegórzecka 19/1-2,
tel. 668 254 980,

Klub Samopomocy – Aktywizacyjny, ul. Bronowicka 19/5,
tel. 12 626 04 67

1.5. UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU

Mają za zadanie upowszechnianie inicjatyw edukacyjnych, aktywizację intelektualną, psychiczną, społeczną i fizyczną osób starszych, ułatwianie kontaktów z instytucjami typu służba zdrowia, ośrodki kultury a ponadto angażowanie słuchaczy w aktywność na rzecz środowiska, podtrzymywanie więzi społecznych.

- ▶ Akademia Prądnicki Senior – ul. Kazimierza Odnowiciela 2, tel. 12 418 29 72,
- ▶ Jagielloński Uniwersytet – ul. Gołębia 24, tel. 12 422 10 33 wew. 1185,
- ▶ Nowohucka Akademia Seniora – os. Centrum A 6a, tel 12 644 68 10 wew. 26,
- ▶ UTW Politechniki Krakowskiej – ul. Warszawska 24, 12 628 25 19,
- ▶ UTW na Uniwersytecie Ekonomicznym – ul. Rakowicka 27, tel. 12 293 55 69,
- ▶ UTW w Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej IGNATIANUM – ul.Kopernika 26, tel. 12 629 34 17.

1.6. CENTRA AKTYWNOŚCI SENIORÓW

Od 2015 roku Kraków realizuje Program Aktywności Społecznej i Integracji Osób Starszych na lata 2015-2020, zgodnie z którym sieć finansowanych przez Miasto Centrów Aktywności Seniorów ma liczyć 54 – po trzy w każdej dzielnicy Krakowa. Poprowadzą je wybrane w otwartym konkursie ofert krakowskie organizacje pozarządowe. Zajęcia mogą prowadzić także sami seniorzy na zasadzie wolontariatu. Inicjatywa skierowana jest do seniorów, którzy chcieliby uczyć się nowych rzeczy, podnosić kondycję psychiczną i fizyczną oraz działać na rzecz dobra wspólnego.

Szczegółowe informacje oraz aktualny wykaz CAS na stronie: dlaseniora.krakow.pl w zakładce Centra Aktywności Seniorów.

1.7. KRAKOWSKIE CENTRUM SENIORA

Jest to miejsce skupiające seniorów wolontariuszy, którzy chcą działać na rzecz aktywizacji senioralnego środowiska. Znajduje się w pomieszczeniach Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych (os. Centrum C 10, pokój nr 2, tel. 12 616 78 32) i budynku UMK przy ul. Wielopole 17a sala 4, tel. 12 616 84 36). W KCS wolontariusze pełnią dyżury, w czasie których przekazują zainteresowanym informacje związane z działaniami różnych

prosenioralnych instytucji i organizacji pozarządowych. Dni i godziny dyżurów można znaleźć na www.dlaseniора.krakow.pl

1.8. KLUBY SENIORA

Kluby oferują osobom w podeszłym wieku wiele aktywności typu: gimnastyka prowadzona przez rehabilitanta, spotkania okolicznościowe, zajęcia plastyczne i komputerowe, warsztaty kulinarne, zwiedzanie muzeów. Organizują także wycieczki w okolicach Krakowa. Niektóre z nich prowadzą działania specjalistyczne skierowane do seniorów niewidomych.

WYKAZ KLUBÓW SENIORA (str. 258)

INFORMATOR KRAKOWSKIEGO SENIORA

Informator Krakowskiego Seniora – zawiera wszystkie informacje dotyczące życia seniorów w Krakowie. Dostępny jest również w formie elektronicznej na stronie www.dlaseniора.krakow.pl w zakładce Informator.

2. POMOC DLA SENIORA

2.1. BEZPIECZNY SENIOR

Seniorzy to grupa osób, która jest szczególnie narażona na oszustwa, przemoc w rodzinie oraz wypadki komunikacyjne. Kiedy jest się świadkiem, bądź ofiarą przestępstwa, oraz gdy istnieje ryzyko popełnienia przestępstwa, należy skontaktować się z najbliższym komisariatem Policji, dzwoniąc pod numer 997, 112 lub numer alarmowy Straży Miejskiej 986.

Numer alarmowy dla osób niesłyszących 515 251 986 to numer telefonu, pod którym osoby niesłyszące za pomocą SMS mogą zgłaszać interwencje dyżurnemu Straży Miejskiej.

Osoba korzystająca z numeru powinna w treści wiadomości wpisać:

- ▶ rodzaj zauważonej nieprawidłowości,
- ▶ miejsce zdarzenia,
- ▶ imię, nazwisko oraz adres osoby zgłaszającej.

2.2. OPIEKA DOMOWA

Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie osobie starszej kontaktów z otoczeniem. Wymiar i zakres usług opiekuńczych uzależniony jest od stanu zdrowia osoby objętej usługami, jej sytuacji rodzinnej i materialnej, sprawności psychofizycznej, jak również możliwości wsparcia i udzielenia pomocy ze strony rodziny i środowiska. Wsparcie w formie usług opiekuńczych przeznaczone jest dla tych mieszkańców Krakowa, którzy z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawieni. Usługi opiekuńcze obejmują czynności o charakterze gospodarczym i pielęgnacyjnym. Zasady przyznawania pomocy w formie usług opiekuńczych, zakresy czynności wchodzących w skład usług opiekuńczych oraz szczegółowe zasady ustalania wysokości odpłatności za usługi opiekuńcze reguluje Uchwała Nr XXI/272/07 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 września 2007 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad przyznawania przez Gminę Miejską Kraków pomocy w formie usług opiekuńczych, zakresu czynności wchodzących w skład usług opiekuńczych oraz szczegółowych zasad ustalania wysokości odpłatności za usługi opiekuńcze (tekst jednolity – Uchwała Nr LIX/1294/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 grudnia 2016 r. z późn. zm.). W przypadku, gdy dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej to jest: 634,00 zł (od 01.10.2018 r. – 701,00 zł) w przypadku osoby samotnie gospodarującej 514,00 zł (od 01.10.2018 r. – 528,00 zł) w przypadku osoby w rodzinie, usługi opiekuńcze świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach wysokość odpłatności ustalana jest na podstawie tabel zawartych w załączniku Nr 2 do Uchwały Nr XXI/272/07 Rady Miasta Krakowa. Osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji, które udokumentują, że kwota dochodu pozostająca do ich dyspozycji po poniesieniu niezbędnych opłat i wydatków na leczenie oraz odpłatności za usługi opiekuńcze nie pozwalałaby na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, mogą zostać częściowo lub całkowicie zwolnione z odpłatności za usługi opiekuńcze, z tym że w przypadku osób których odpłatność za usługi powinna wynosić 100%, mogą zostać częściowo zwolnione z odpłatności za usługi, jednak obniżona odpłatność winna wynosić minimalnie 60% kosztu godziny usług. W celu ubiegania się o pomoc należy zgłosić wniosek o udzielenie

pomocy do Filii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie, zgodnie z miejscem zamieszkania.

WYKAZ FILII MOPS (str. 239)

2.3. CAŁODOBOWA OPIEKA DLA SENIORA

Dom Pomocy Społecznej

Dom Pomocy Społecznej (DPS) jest placówką skierowaną do osób starszych i przewlekle chorych potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

Placówki zapewniają całodobową pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych i czynnościach codziennych. Domy Pomocy Społecznej dzielimy w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone.

Domy Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku:

ul. Kluzeka 6, tel. 12 415 25 92, faks 12 415 58 08

ul. Sołtysovska 13d, tel. 12 684 52 90, faks 12 684 52 91

Domy Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych:

ul. Helclów 2, tel. 12 634 42 55, faks 12 634 31 51

ul. Nowaczyńskiego 1, tel. 12 255 41 61, faks 12 269 10 57

ul. Radziwiłłowska 8, tel. 12 422 99 56, 12 421 15 16, faks 12 422 13 19

ul. Łanowa 39, tel. 12 653 22 47, 12 653 26 48, faks 12 659 00 41

ul. Podgórkki Tynieckie 96, tel. 12 267 50 55

ul. Ułanów 25, tel. 12 417 38 48

ul. Łanowa 1b, tel. 12 650 50 20

ul. Praska 25, tel. 12 266 03 64, faks 12 267 26 40

os. Sportowe 9 (filia DPS os. Szkolne 28) tel. 12 644 40 79, faks 12 644 29 93

Domy Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych:

ul. Krakowska 55, tel. 12 430 62 30, faks 12 430 62 12

ul. Łanowa 41, tel. 12 653 23 35, 12 650 56 00, faks 12 653 23 35

os. Szkolne 28, tel. 12 644 40 79, faks 12 644 29 93

Domy Pomocy Społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie:

os. Hutnicze 5 (filia DPS os. Szkolne 28) tel. 12 686 63 77

ul. Babińskiego 25, tel. 12 262 48 72, 12 262 02 27, faks 12 262 02 72

ul. Łanowa 43, tel. 12 653 20 41, 12 650 54 60, faks 12 653 03 90

Rodzinny Dom Pomocy – ul. Źródłana 15, tel. 12 653 03 41

Dom Pomocy Społecznej dla uzależnionych od alkoholu – ul. Rozrywka 1,
tel. 12 411 94 00.

Szczegółowe informacje na stronie www.mops.krakow.pl
w zakładce Jednostki Pomocy Domy Pomocy Społecznej
lub pod nr telefonu 12 616 53 12, 12 616 53 13.

Informacje na temat Domu Pomocy Społecznej dla osób uzależnionych
znajdują się na stronie: <http://www.dps.mcpcu.krakow.pl>

Rodzinny Domy Pomocy

W przypadku braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoba wymagająca z powodu wieku lub niepełnosprawności pomocy innych osób może korzystać z usług opiekuńczych i bytowych w formie rodzinnego domu pomocy.

Rodzinny dom pomocy stanowi formę usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo przez osobę fizyczną lub organizację pożytku publicznego dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu zamieszkujących wspólnie osób wymagających z powodu wieku lub niepełnosprawności wsparcia w tej formie.

Mieszkanie chronione wspierane dla osób w podeszłym wieku zapewnia możliwość samodzielnego funkcjonowania przy wsparciu osób wykwalifikowanych. Mieszkanie chronione wspierane zapewnia usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych.

POCHÓWEK W KRAKOWIE

Przychodzi dzień, w którym musimy na zawsze pożegnać się z bliskimi. To czas niezwykle trudny i bolesny. Rozdział ten zawiera wszelkie informacje dotyczące organizacji pochówku oraz lokalizację krakowskich cmentarzy.

Zgłoszenie zgonu

Zgłoszenia zgonu można dokonać w Urzędzie Stanu Cywilnego:

- ▶ Referat Rejestracji Bieżącej, ul. Lubelska 29, 30-003 Kraków, stanowiska ds. rejestracji zgonów, tel. 12 616 55 44, faks. 12 616 55 20,
- ▶ Referat USC dla Dzielnic od XIV–XVIII os. Zgody 2, 31-949 Kraków, stanowisko ds. Rejestracji Zgonów III p., pok. 324, tel. 12 616 88 21, faks 12 616 88 24.

Dokumenty wymagane od wnioskodawcy:

1. Karta zgonu stwierdzająca zgon wydana przez lekarza.
2. Dowód osobisty osoby zmarłej (paszport w przypadku cudzoziemca), jeżeli jest w posiadaniu osoby zgłaszającej zgon.
3. Książeczka wojskowa osoby zmarłej (jeżeli jest w posiadaniu osoby zgłaszającej zgon).
4. Dokument tożsamości osoby zgłaszającej zgon: dowód osobisty lub paszport.
5. Pełnomocnictwo – w przypadku rejestracji zgonu przez pełnomocnika. Opłata skarbową od złożonego dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa dla osoby załatwiającej sprawę (z wyłączeniem pełnomocnictwa udzielanego małżonkowi, wstępnemu, zstępnemu lub rodzeństwu) – 17,00 zł.

Rejestracja zgonu nie podlega opłacie skarbowej. Zgon osoby należy zgłosić najpóźniej w ciągu 3 dni od daty sporządzenia karty zgonu. Jeżeli zgon nastąpił wskutek choroby zakaźnej, zgłoszenia dokonuje się w ciągu 24 godzin od zgonu. Odpis skrócony aktu zgonu jest wydawany z urzędu po dokonaniu rejestracji osobie zgłaszającej zgon. Zgłoszenie zgonu zastępuje wymeldowanie osoby zmarłej.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.bip.krakow.pl
po wpisaniu w wyszukiwarkę procedury SC-5

Cmentarze Komunalne

Zarząd Cmentarzy Komunalnych w Krakowie (ZCK) z siedzibą przy ul. Rakowickiej 26 administruje dwunastoma krakowskimi cmentarzami komunalnymi. Formalności związane z pogrzebem i dysponowaniem grobami załatwić można w jednym z czterech Biur Obsługi Klienta ZCK:

ul. Rakowicka 26, 31-510 Kraków

obsługuje Cmentarze: Rakowicki, Bronowice, Mydlniki

tel.: 12 619 99 11, 12 619 99 12, 12 619 99 14, 12 619 99 15

Kierownik: 12 619 99 09; e-mail: sekretariat@zck-krakow.pl

ul. Wapienna 13, 30-544 Kraków

obsługuje Cmentarze: Podgórski, Stary Podgórski, Prokocim, Wola Duchacka, Pychowice, Maki Czerwone, Kobierzyn-Lubostroń

tel.: 12 656 17 25; Kierownik: 12 656 25 23

e-mail: sekretariat@zck-krakow.pl

ul. Powstańców 48, 31-422 Kraków

obsługuje Cmentarz Prądnik Czerwony

tel.: 12 410 65 50, 12 410 65 62

Kierownik: 12 410 65 55

e-mail: sekretariat@zck-krakow.pl

ul. Darwina 1g, 31-764 Kraków

obsługuje Cmentarz Grębałów

tel.: 12 645 31 14, 12 645 44 34

Kierownik: 12 640 51 20

e-mail: sekretariat@zck-krakow.pl

Godziny otwarcia Biur Obsługi Klienta:

Poniedziałek: 7.30–17.00, kasy: 7.30–16.30; Wtorek–piątek: 7.30–15.30,

kasy: 7.30–15.00

Godziny otwarcia cmentarzy komunalnych:

kwiecień – wrzesień: 7.00–20.00; październik – marzec: 7.00–18.00

W okresach świątecznych godziny otwarcia cmentarzy oraz godziny pracy Biur Obsługi Klienta mogą ulegać zmianie.

Siedziba ZCK:

ul. Rakowicka 26, 31-510 Kraków

Sekretariat Dyrektora: tel. 12 619 99 91, faks 12 619 99 90

Centrala: 12 619 99 00; Administracja: 12 619 99 30 - 32

Strona internetowa: www.zck-krakow.pl, www.cmentarze.krakow.pl

e-mail: sekretariat@zck-krakow.pl

Gdy umiera ktoś bliski

Jeżeli śmierć bliskiej osoby nastąpiła w domu, należy wezwać lekarza, który stwierdzi zgon i wystawi kartę zgonu. Dokument ten jest konieczny do rozpoczęcia formalności pogrzebowych, w tym w szczególności do wystawienia przez Urząd Stanu Cywilnego aktu zgonu i do pochowania zmarłego na cmentarzu. Następnie należy wybrać zakład pogrzebowy, którego pracownicy zabiorą ciało osoby zmarłej do chłodni, przygotowują je do pochowania (w tym poprzez kremację) i zapewnią obsługę uroczystości pogrzebowych we współpracy z zarządcą cmentarza. Do załatwienia formalności pogrzebowych na cmentarzu komunalnym potrzebne będą dokumenty:

- ▶ Karta zgonu z adnotacją Urzędu Stanu Cywilnego o zarejestrowaniu zgonu,
- ▶ Dowód tożsamości organizatora pogrzebu (dowód osobisty lub paszport,) oraz jeśli dotyczy:
- ▶ Świadectwo kremacji (dokument wydaje spopielnia zwłok),
- ▶ Zgoda dysponenta istniejącego grobu na dochowanie,
- ▶ Zaświadczenie o zameldowaniu osoby zmarłej na terenie Krakowa przez okres min. 5 lat przed śmiercią (dotyczy nowego miejsca na Cmentarzu Rakowickim lub Podgórskim),
- ▶ Zezwolenia Prezydenta Miasta Krakowa i polskiego urzędu konsularnego na przewóz zwłok z obcego państwa oraz zagraniczne dokumenty potwierdzające zgon wraz z ich przysięgłym tłumaczeniem,
- ▶ Zgoda Prezydenta Miasta Krakowa na pochowanie w alei zasłużonych.

Więcej informacji: www.zck-krakow.pl ⇒ nasza działalność ⇒ jak załatwić sprawę ⇒ procedury ZCK-1, ZCK-2.

Kto może zorganizować pogrzeb?

Do podejmowania decyzji w kwestiach dotyczących pochowania zmarłego uprawniona jest w pierwszej kolejności jego najbliższa rodzina, tj. małżonek, zstępni (dzieci, wnuki, itd.), wstępni (rodzice, dziadkowie itd.), rodzeństwo i dalsi krewni boczni do 4 stopnia pokrewieństwa, a także powinowaci w linii prostej do pierwszego stopnia (teściowie, zięć i synowa). Jeżeli rodziny brak organizacją pogrzebu może zająć się praktycznie każda osoba, która się tego dobrowolnie podejmie czyli np. przyjaciel lub sąsiad. Prawo do pochowania zwłok przysługuje w określonych przypadkach niektórym organom państwowym, instytucjom i organizacjom.

Więcej informacji na stronie: www.zck-krakow.pl ⇒ nasza działalność ⇒ jak załatwić sprawę ⇒ procedury ZCK-1, ZCK-2

Zasiłek pogrzebowy

Organizatorowi pogrzebu przysługuje jednorazowe świadczenie pieniężne przeznaczone na pokrycie wydatków związanych z pogrzebem, wynoszące obecnie 4000 zł. Wypłaca je Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) lub Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

Pozyskanie nowego miejsca na cmentarzu komunalnym

Mieszkańcy Krakowa nie posiadający na cmentarzu komunalnym grobu rodzinnego, mogą wystąpić do Zarządu Cmentarzy Komunalnych w Krakowie o przydział nowego miejsca do pochowania. Może być to grób ziemny (na trumny lub urny zasypywane ziemią), miejsce pod grób murowany (murowana piwnica na trumny i urny) lub nisza urnowa (miejsce na urny usytuowane w murze zwanym kolumbarium). Obecnie nowe miejsca przydzielane są przede wszystkim na Cmentarzu Prądnik Czerwony zwanym również Batowickim, oraz – w miarę możliwości – na Cmentarzach Rakowickim i Podgórskim (dotyczy zmarłych zameldowanych w Krakowie min. 5 lat przed śmiercią), a także na pozostałych cmentarzach komunalnych.

Więcej informacji na: www.zck-krakow.pl ⇒ nasza działalność ⇒ jak załatwić sprawę ⇒ procedury ZCK-1, ZCK-4

Kto jest dysponentem grobu?

W przypadku grobu ziemnego jest nim najczęściej organizator pogrzebu bądź osoba która wniosła opłatę prolongacyjną, w odniesieniu do pozostałych typów miejsc pochówku dysponentem jest osoba bądź osoby, które zawarły z ZCK umowę cywilno-prawną, zostały wyznaczone do zarządzania grobem przez jego poprzednich dysponentów, nabyły prawo do grobu wyrokiem sądowym lub w związku z postępowaniem spadkowym.

Więcej informacji na: www.zck-krakow.pl ⇒ nasza działalność ⇒ jak załatwić sprawę ⇒ procedury ZCK-10, ZCK-12, ZCK-13

Budowa rodzinnego grobowca

Miejsca do pochowania przydzielane są zasadniczo pośmiertnie, istnieje jednak możliwość pozyskania miejsca grzebalnego „za życia”. Może być to nabycie terenu na cmentarzu pod budowę grobu murowanego. Wolnymi miejscami pod

budowę grobu murowanego dla mieszkańców Krakowa dysponuje Cmentarz Prądnik Czerwony oraz, w niewielkiej ilości, Cmentarz Grębałów.

Gotową piwnicę grobowcową, a także niszę urnową można nabyć biorąc udział w licytacji ustnej organizowanej cyklicznie przez ZCK. Ogłoszenia o licytacjach publikowane są w prasie oraz na stronie www.zck-krakow.pl

Więcej informacji na: www.zck-krakow.pl ⇒ nasza działalność ⇒ jak załatwić sprawę ⇒ procedury ZCK-4

Grób ziemny po 20 latach

Grób ziemny pozostaje nienaruszalny przez 20 lat od ostatniego pochowania w nim zwłok. Po upływie tego okresu (nie wcześniej) należy wniesić w Zarządzie Cmentarzy Komunalnych opłatę prolongacyjną na 20 lub 10 lat, obecnie w wysokości – odpowiednio 1360 i 680 zł (groby dziecięce 696 i 348 zł). Opłatę uiszcza się w kasie Biura Obsługi Klienta właściwego dla danego cmentarza lub przesyła przelewem na konto bankowe ZCK. Opłata prolongacyjna może zostać rozłożona na raty. Wniesienie opłaty za nienaruszalność grobu przysługuje w pierwszej kolejności dysponentowi grobu, a następnie rodzinie i krewnym pochowanych w grobie osób, w kolejności jak w punkcie „Kto może zorganizować pogrzeb”. Należy podkreślić, że wniesienie ww. opłaty nie jest obowiązkowe, jednak trzeba pamiętać, że nieopłacone groby mogą być przydzielane do ponownego pochowania. Zanim dojdzie do takiej sytuacji, pracownicy ZCK kilkakrotnie wysyłają zawiadomienia na posiadane w dokumentach adresy dysponenta grobu.

Więcej informacji na: www.zck-krakow.pl ⇒ nasza działalność ⇒ jak załatwić sprawę ⇒ procedury ZCK-10, ZCK-11

Prace remontowo-budowlane przy grobach rodzinnych

Decyzje w sprawie wszelkich prac remontowo-budowlanych przy grobie należą do dysponenta grobu. Prowadzenie tych prac wymaga uzyskania zgody ZCK i wniesienia opłaty. W przypadku prac przy nagrobkach zabytkowych konieczne może być ponadto przedłożenie programu prac konserwatorskich oraz wniesienie dodatkowej opłaty za uzyskanie decyzji lub pozwolenia Miejskiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.

Więcej informacji na: www.zck-krakow.pl ⇒ nasza działalność ⇒ jak załatwić sprawę ⇒ procedury ZCK-5, ZCK-6, ZCK-7

Informacja o pogrzebach

Bieżąca informacja o miejscu i czasie pogrzebów zamieszczana jest na stronie internetowej www.zck-krakow.pl w zakładce „Porządek pogrzebów”.

Lokalizacja grobu

Informacje na temat lokalizacji grobu można uzyskać w Biurach Obsługi Klienta lub korzystając z lokalizatora grobów na stronie internetowej www.zck-krakow.pl. Po wpisaniu do aplikacji danych zmarłego i nazwy cmentarza otrzymamy lokalizację grobu, czyli numer kwatery, rzędu i miejsca wraz z zaznaczeniem kwatery na planie cmentarza, a także informację o innych osobach pochowanych w tym grobie. Uwaga, w związku z trwającą na Cmentarzu Rakowickim inwentaryzacją grobów, lokalizator obejmuje tylko tę część grobów, których inwentaryzacja została zakończona.

WAŻNE TELEFONY I ADRESY

ALARMOWE:

Europejski numer alarmowy: tel. 112

Pogotowie ratunkowe: tel. 999

Straż Pożarna: tel. 998

Policja: tel. 997

Straż Miejska: tel. 986

Pogotowie energetyczne: tel. 991

Pogotowie gazowe: tel. 992

Pogotowie ciepłownicze: tel. 993

Pogotowie wodno-kanalizacyjne: tel. 994

Pogotowie Elektryczne: tel. 12 26121 11

Pogotowie Energetyczne (Kraków-Krowodrza): tel. 12 633 06 97

Pogotowie Energetyczne (Kraków-Nowa Huta): tel. 12 644 12 10

Pogotowie Energetyczne (Kraków-Podgórze): tel. 12 656 21 55

Pogotowie Energetyczne (Kraków-Śródmieście): tel. 12 421 27 49, 12 261 24 54

Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne (Kraków-Nowa Huta): tel. 12 648 28 61

Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne (Kraków-Śródmieście): tel. 12 422 92 05

Pogotowie Wodociągowe (Kraków-Podgórze): tel. 12 655 53 98

Centrum Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa: tel. 12 616 59 99

Telefony bezpieczeństwa: (dla cudzoziemców – tylko w sezonie letnim)
tel. 608 599 999, 800 200 300

Infolinia Turystyczna – zapewnia informację turystyczną i pomoc w nagłych przypadkach związanych z np.: zaginięciem dokumentów, koniecznością znalezienia placówek medycznych, pomocy drogowej itp., tel. 222 787 777, 608 599 999

Informacja dotycząca Komunikacji Miejskiej w Krakowie (KMK): Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie – udziela informacji o systemie KMK, przyjmuje uwagi dotyczące organizacji usług przewozowych, infolinia: 12 616 75 55 lub 12 194 78

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SA – udziela informacji o systemie KMK, przyjmuje skargi i wnioski dotyczące świadczonych usług przewozowych oraz dystrybucji biletów, telefon interwencyjny: 12 192 85, informacja: 12 191 50

Mobilis Sp. z o. o. Zajezdnia Kraków – przyjmuje skargi i wnioski dotyczące świadczonych usług przewozowych, dyspozytor 24 godziny: 12 684 50 00

Z.W „Renoma” – podmiot prowadzący kontrole biletowe w środkach komunikacji miejskiej w Krakowie (przyjmuje reklamacje i skargi dotyczące kontroli), 12 306 77 11

POMOC MEDYCZNA:

Szpitalne Oddziały Ratunkowe – www.kpr.med.pl

Całodobowa informacja medyczna pod numerem: tel. 12 661 22 40

Całodobowy Telefon Zaufania ALCO-TEL dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin tel. 12 411 60 44

„Telefon Nadziei” dla kobiet w ciąży i matek w trudnej sytuacji życiowej, czynny: pn.-pt. 15.00–7.00, sobota, niedziela, święta całą dobę, tel. 800 112 800

Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, bezpłatna, całodobowa, czynna codziennie, tel. 800 120 002

Poradnia Telefoniczna Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” IPZ PTP, czynna codziennie w godzinach 12.00 – 18.00, tel. 22 668 70 00

Policyjny Telefon Zaufania ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 9.30–15.30, tel. 800 120 226

Ośrodek Interwencji Kryzysowej, całodobowa pomoc psychologiczna, wsparcie w sytuacji kryzysowej, pomoc ofiarom wypadków i katastrof, przemocy seksualnej, przemocy w rodzinie, możliwość zapewnienia całodobowego schronienia w przypadku zagrożenia zdrowia i życia, tel. 12 421 92 82

Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą, os. Krakowiaków 46, oodp.krakowiakow@caritas.pl, www.krakowcaritas.pl

„Szkoła bez Przemocy”, telefon zaufania, czynny od poniedziałku do soboty w godzinach 12.00–17.00, tel. 801 171 701

Telefon zaufania dla narkomanów, czynny od 9.00–18.00, tel. 12 262 96 29

Telefon zaufania dla rodzin narkomanów, czynny od poniedziałku do piątku, w godzinach 16.00–19.00, tel. 12 412 77 22

Telefon zaufania dla kobiet, czynny w poniedziałki, środy w godzinach 10.00 – 13.00, czwartek 16.00–19.00, piątek 20.00–24.00, tel. 12 422 47 50

Telefon zaufania w sprawie AIDS, czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 17.00–21.00, tel. 12 430 61 35

Telefon zaufania „RODZINA”, czynny w godzinach 18.00–20.00, tel. 12 422 03 21

Pomarańczowa Linia – system Pomocy rodzicom dzieci pijących alkohol i zażywających narkotyki, czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 14.00 do 20.00, tel. 801 140 068

Telefon Zaufania w Krakowie – gdy przerastają Cię problemy życia codziennego, kryzys małżeński, utrata pracy, nałogi, osamotnienie, zostałeś skrzywdzony lub dotknęło Cię nagłe pogorszenie nastroju, nie masz do kogo zwrócić się o pomoc, codziennie w godzinach 16.00–21.00, tel. 12 413 71 33

Telefon Zaufania dla Ofiar i Sprawców Przemocy Seksualnej, czynny we wtorki i środy od godz. 15.00 do 18.00, tel. 22 828 11 12

Bezpłatna linia wsparcia dla osób po stracie bliskich, tel. 800 108 108

Telefon Zaufania Dla Dzieci i Młodzieży, codziennie od godziny 12.00 do 22.00, tel. 116 111

Ogólnopolski Telefon Zaufania „Narkotyki – Narkomania”, czynny codziennie w godzinach od 16.00 do 21.00, tel. 801 190 990

Telefon Zaufania „Uzależnienia behawioralne”, czynna codziennie w godzinach od 17.00 do 22.00 z wyjątkiem świąt państwowych, tel. 801 889 880

Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci, tel. 800 100 100

Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka, czynny od poniedziałku do piątku od godziny 8.15 do 20.00, tel. 800 121 212

Telefon Zaufania dla Osób Dorosłych w Kryzysie Emocjonalnym, czynny od poniedziałku do piątku od godz. 14.00 do 22.00, tel. 116 123

Telefon Zaufania dla Seniorów – czynny od poniedziałku do piątku w godz. 13.00–16.00, tel. 12 413 71 33

W sprawie zaginionego dziecka, całodobowy, bezpłatny, tel. 116 000

SPIS WYKAZÓW INSTYTUCJI

OPIEKA I EDUKACJA NASZYCH DZIECI

WYKAZ INNYCH NIŻ GMINNE ŻŁÓBKÓW I KLUBÓW DZIECIĘCYCH

Żłobek Niepubliczny Nr 1 Misie-Pysie
ul. Raciborska 17

Klub dziecięcy „Kubuś i przyjaciele”
os. Akademickie 4/5

Żłobek Niepubliczny „Krasnal”
ul. Klonowica 33

Żłobek Niepubliczny „Uśmiechnięty domek”
ul. Bobrzyńskiego 39b/26

Żłobek „Kubuś”
ul. Ks. J.Meiera 20G/1B

„Tęczowy Żłobek”
os. Dywizjonu 303 14/1

Żłobek Niepubliczny „Mali Geniusze”
ul. M. Drzymały 15

Niepubliczny Żłobek „Bajka”
ul. Ruczaj 43U/4

Żłobek Niepubliczny Nr 7 „Misie-Pysie”
ul. Kadłubka 3

Żłobek „centrum Malucha AGUGU”
ul. Zdunów 18B

Niepubliczny Żłobek „Tosia”
ul. Grzegórzecka 67c/U4

**Żłobek Centrum Zdrowego Rozwoju
„Czyżyk”**
ul. Moczydło 7a

**Żłobek Integracyjny Punkt Opieki nad
Dzieckiem „Calineczka”**
ul. Pod Fortem 2a/1

Żłobek „Babelkowo”
ul. Siewna 30a/2

Żłobek „Re-re kum-kum”
ul. J. Szablowskiego 3/III

Żłobek Niepubliczny „Akademia Elfów”
ul. Kazimierza Wielkiego 71

Klub „Momi”
ul. Kluczborska 54/1

**Żłobek Nr 8 przy Centrum Rozwoju
Dziecka „Pozytywka”**
ul. Pęczyńskiego 21

Żłobek „Chatka Maluszka”

ul. Trybuny Ludów 71

Żłobek „Malutkowo 2”
ul. Kluczborska 48/1

Klub dziecięcy „Przytulanka”
ul. Dietla 71/1

Żłobek „Kraina odkrywcy”
ul. Drukarska 3

Klub Malucha „Troskliwie Misie”
Os. 2 Pułku Lotniczego 2/81

Katolicki Żłobek „Aniołek”
ul. Zmartwychwstania Pańskiego 2A

Żłobek Niepubliczny „Eko-Park”
ul. Beskidzka 23

Żłobek „Krasnoludki”
ul. Wystouchów 30B/3

Żłobek „Tereferę”
pl. Sikorskiego 4 lok. 1

Żłobek „Artystyczna Akademia Malucha”
ul. J. Bitschana 4

Żłobek „Chatka Niedźwiadka”
ul. Krawiecka 18

Żłobek Niepubliczny „Bajkowo”
ul. Prosta 35B

Żłobek „Cioci Ani”
ul. Wandejska 3

Żłobek „Marzenie”
ul. Kuźnicy Kołłątajowskiej 13D

Żłobek „Puszek”
ul. Miłkowskiego 7

Żłobek „Śpioszek”
ul. Stachiewicza 32

Żłobek Niepubliczny „Lokomotywa”
ul. Z. Glogera 5

Żłobek Niepubliczny „Lokomotywa”
ul. Radzikowskiego 47C

Żłobek „Kubuś i przyjaciele”
ul. Przemysłowa 4/125

Żłobek „Malutkowo”
ul. Łepkowskiego 5LU1

Żłobek „Krasnoludki”

os. Oświecenia 51/106

Żłobek „Artystyczna Akademia Malucha 2”

ul. Przemiaraki 23a

Żłobek Niepubliczny Nr 10 „Tęczowe Misie”

os. Tysiąclecia 85

Żłobek „Kraina odkrywcy”

ul. Rodakowskiego 1

Żłobek „Kraina odkrywcy”

ul. Przewóz 40

Żłobek „Magiczne Safari”

ul. Myśliwska 5B lok.102

Żłobek „Kolorowa Przystań”

ul. Konecznego 6/15U

Żłobek „Mini Bambini”

ul. Grodziško 30

Żłobek Akademia Malucha „Słoneczny Kąt”

ul. Ciechocińska 2

Żłobek „Tygryski”

ul. St. Kostki Potockiego 19

Akademia dziecięca „Kraina Tysiąca i jednej nocy”

os. Centrum E 14/LU3

Żłobek „Zaczarowany Melonik”

ul. A. Augustynka Wichury 14/LU 1

Żłobek Niepubliczny Międzynarodowa Akademia Malucha „Daisy”

ul. Grota-Roweckiego 51B lok. 96

Żłobek „Mini Pysie”

ul. Królowej Marysieńki 6

Niepubliczny Żłobek „Centrum Maluszek”

ul. Szuwarowa 4 lok.64

Niepubliczny Żłobek „Pluszowy Miś”

ul. Czyżyńska 21 lok. 98

Niepubliczny Żłobek „Złoty Kogucik”

ul. Majora Łupaszkii 13/LU1

Niepubliczny Żłobek „Kącik Świata i Maluszki”

ul. Ostatnia 1D

Niepubliczny Żłobek Językowy „Fair Play”

ul. Francesco Nullo 42/U9

Niepubliczny Żłobek „Motylkowa Kraina”

ul. Rakowicka 18A/100

Żłobek „Mini Mini”

ul. Marii Dąbrowskiej 171

Żłobek „Bajkowy”

ul. Samuela Lindego 13/20

Klub Malucha „Tup-Tup”

ul. Wiedeńska 108

Żłobek „Karmelkowy Zakątek”

ul. Porucznika Wąchały 7

Prywatny Żłobek „Kacperkowo”

ul. Promienistych 10

Żłobek „Gumisiowy Las”

ul. Na Barciach 14/I LU

Klub Dziecięcy „Centrum Małego Dziecka”

ul. Miłkowskiego 9/lok U1

Niepubliczny Żłobek „Stokrotki”

ul. Skotnicka 101

Żłobek „Kubuś i przyjaciele”

ul. Gdańska 20

Niepubliczny Żłobek „Pompon”

ul. Sportowa 2A

Niepubliczny Żłobek „Pyza i Ja”

ul. Wincentego Danka 8

Niepubliczny Żłobek „Fajny Żłobek”

ul. Sołtysowska 12 i/46

Niepubliczny Klub Malucha „Smerfy”

ul. Bunscha 20 lok. 76,77

Niepubliczny Żłobek „Iskierki”

ul. Kanarkowa 1

Niepubliczny Żłobek „Kącik Maluszka”

ul. Kaczorówka 1 lok.2

Niepubliczny Żłobek Zielona Wyspa

ul. Doktora Judyma 16

Niepubliczny Żłobek Językowy „Fair Play”

ul. Jana Dekerta 24

Niepubliczny Żłobek Językowy „Fair Play”

ul. Ruczaj 43

Żłobek Montessori House

ul. Solvaya 4/1

Żłobek Montessori „Wesoły Jezyk”

ul. Wyżynna 2

Żłobek „Re-re kum-kum”

ul. Żabiniec 70

Niepubliczny Klub Malucha „Smerfy”

ul. Wystouchów 55

Żłobek „Re-re kum-kum”

ul. Przybyszewskiego 20

Niepubliczny Żłobek „Mały Einsteinek”

ul. Koszykarska 21C/3

Żłobek „Fiku Miku”

ul. Gwieździsta 7

Żłobek „Dzieciaczkowo Due”

ul. Juliana Tokarskiego 6

Żłobek Uniwersytetu Jagiellońskiego

„Zaczuś”
ul. Bydgoska 19B

Żłobek „Ogródek Krasnoludków”

ul. Dominikanów 32/21

Niepubliczny Żłobek Nr 5

ul. Kurczaba 6

Niepubliczny Żłobek Klub Malucha „Panda”

ul. Petrażyckiego 52

Żłobek Centrum Zdrowego Rozwoju

„Czyżyk”

ul. Siewna 10

Niepubliczny Żłobek Borowinka

ul. Zaruskiego 4

Żłobek „Re-re kum-kum 2”

ul. Radzikowskiego 104/1

Niepubliczny Żłobek „Tygryski”

ul. Walerego Sławka 27/2

Niepubliczny Żłobek Skrzacikowo

ul. Czarnogórska 10B lok 11

Żłobek Kraina Odkrywcy

ul. Strycharska 10 lok LU 2

Żłobek Kubuś i Przyjaciele

ul. Myśliwska 57

Niepubliczny Żłobek Majowa Łąka

ul. Komuny Paryskiej 2

Niepubliczny Żłobek Przedszkole Świat Dziecka

ul. Piltza 34

Niepubliczny Żłobek Krasnal

ul. Kobierzyńska 24

Niepubliczny Żłobek Delfinki

ul. Kijanki 2

Niepubliczny Żłobek „Mądra Sowa”

ul. Przewóz 10 / 42

Żłobek Clever Kids Nursery

ul. 28 lipca 1943 4

Żłobek Małe Tygryski

os. Oświecenia 21/u3

Niepubliczny Żłobek „Koala”

ul. Kołaczy 5

Żłobek „Muszelka”

ul. Grzegórzecka 73 B/5, 6, 7, 8

Klub Malucha „Małe Gwiazdeczki”

ul. Romanowicza 5/8c

Prywatny żłobek „Śpioszek 2”

ul. Bieńczycka 15a

Prywatny Żłobek Kacperkowo 2

ul. Dobrego Pasterza 56 / LU 1

Niepubliczny Żłobek Językowy „Fair Play”

ul. Życzkowskiego 20 / 20

Niepubliczny Żłobek GABI

ul. Dr. Jana Piltza 22

Żłobek Pierwsze Krocзки

os. II Pułku Lotniczego 44 / LU 5

Żłobek Klasa Bobasa

ul. Przemiaraki 23 lok. 3

Żłobek Mini Mini

ul. Mistrzejowicka 2 A

Żłobek Niepubliczny First Step

ul. Beskidzka 4 c

Niepubliczny Żłobek Raj Maluszka

ul. Dąbska 18 D / 11, 12, 13

Niepubliczny Żłobek Baby College

ul. Wandajska 4

Żłobek Niepubliczny Międzynarodowa

Akademia Malucha Daisy

ul. Grzegórzecka 76B

Żłobek Wesołe Skrzaty

ul. Pańska 20

Niepubliczny Żłobek i Przedszkole

Sportowo Językowy Fair Play

ul. Macieja Dębskiego 125

Niepubliczny Żłobek Ence Pence

ul. prof. Wojciecha Marii Bartla 19 B

Prywatny Żłobek „Pod chrząszczkiem”

al. Krasieńskiego 24a/3

Żłobek „Dzieciaczkowo”

ul. Łokietka 320 A

Niepubliczny Żłobek Akademia Skrzatów

os. Bohaterów Września 1J lok. U6

Żłobek Niepubliczny Filemon

ul. Murarska 3 B / 3 LU

Niepubliczny Żłobek nr 11

ul. Bujaka 10

Niepubliczny Żłobek Butterfly

ul. Koszykarska 31

Żłobek Miś

ul. Murarska 19/5U

Niepubliczny Żłobek Malinowe Skrzaty

ul. Irysowa 7/1

Żłobek Lokomotywa

os. Złotej Jesieni 2c

Żłobek „Mini Bambini”

ul. Grodzisko 30

Niepubliczny Żłobek Bajka

ul. W. Lipińskiego 13 lok. D

Pozytywny Żłobek nr 1 w Krakowie

ul. Maciejkowa 28

Żłobek Zaczarowany Melonik

ul. Kapelanka 6A lok. U15

Żłobek Terefere

ul. Zdunów 18C/1

Klub dziecięcy „Fabryczka” Centrum

Kreatywnego Dziecka

ul. Fabryczna 3 lok.1

Klub Malucha Wesołe Wygibasy

ul. Vetulaniego 8

Klub Dziecięcy Świat Według Maluszka

ul. Wolska 7

Klub dziecięcy „Niunia”

ul. T. Rejtana 8/1

Niepubliczny Żłobek Nr 4

ul. Kurczaba 6

Prywatny Żłobek Magiczny Domek

ul. Kobierzyńska 166a

Niepubliczny Żłobek Fair Play JP Sports

ul. Dobrego Pasterza 52/L 5

Niepubliczny Żłobek Fair Play

ul. Wielicka 28

Niepubliczny Żłobek Pierwsze Krocuki

os. Dywizjonu 303 19C/LU1

Klub dziecięcy Momi Klub 2

ul. Wybickiego 1/LU2

Pozytywny Żłobek nr 2

al. 29 Listopada 193

Żłobek Niepubliczny Misie-Pysie

ul. Komuny Paryskiej 54

Żłobek Frajda

ul. Miodowa 24

Niepubliczny Żłobek Royal Baby

ul. Saska 5/31

Żłobek Bajkowy Świat Malucha

ul. Siemomysła 30

Niepubliczny Żłobek „Glukusie” – Ujastek

ul. Ujastek 5B

Żłobek „Magiczna Kraina”

ul. Ks. kard. Adama Sapiehy 69

Klub Dziecięcy Akademia Malucha Avalon

Montessori

ul. Sodowa 42

Niepubliczny Żłobek Akademia Muminków

ul. Turniejowa 40

Niepubliczny Żłobek „U cioci Jadzi”

ul. Gliniana 15 lok.19 i 20

Niepubliczny Żłobek „Magiczna Kraina”

os. Dywizjonu 303, 62F

Żłobek Montessori Dreams

ul. Armii Krajowej 97 LU1

Niepubliczny Żłobek „Pod Magnolią”

os. 2 Pułku Lotniczego 47D

BeBaby kameralny żłobek

ul. Ludwinowska 11

Żłobek Niepubliczny „Hutniczek”

os. Stalowe 16 lokU1

Żłobek „Klasa Bobasa”

ul. Wolska 17

Żłobek „Ogródek Krasnoludków”

ul. Skrajna 3/2

Klub Malucha Karuzela

ul. Lenartowicza 11/2

Akademia Smyka – Klub Malucha

ul. Agatowa 27

Pozytywny Żłobek nr 3

ul. Wystouchów 22a/2

Żłobek Gumisiowy Las

ul. Gen. A. F. Nila 17/JU 11 JU12

Niepubliczny Żłobek Delfinki

ul. Łużycka 73

Żłobek „Malinowy Domek”

os. Niepodległości 3a/4a

Klub Malucha „Kasztanek”

ul. Ojcowska 143

Żłobek „Kubuś i przyjaciele”

ul. L. Rydygiera 18 lok. LU2, LU3

Żłobek Hop Kids Nr 1

ul. Na Zakolu Wisły 12D/LU2

Żłobek Mini Mini

ul. Rogozińskiego 3

Żłobek „Happy Kids”

al. Jana Pawła II,180/1

Niepubliczny Żłobek Zielona Wyspa II

ul. Balicka 14a

Niepubliczny Żłobek Baby College

ul. Działowskiego 7

Niepubliczny Żłobek Akademia Skrzatów II

os. Kościuszkowskie 12A

Niepubliczny Żłobek Serduszko

os. Kombatantów 6

Niepubliczny Żłobek „Malinowe Skrzaty”
ul. W. Łokietka 238

Niepubliczny Żłobek „Fair Play”
ul. Lipska 8

**Niepubliczny Żłobek Sportowo-Językowy
Fair Play OZON**
ul. Stefana Banacha 31/U1,

Niepubliczny Żłobek „Słodziaki”
ul. Zdrowa 2A

Żłobek Mini Mini
os. Na Lotnisku 1/U2

Niepubliczny Żłobek Chatka Maluszka
ul. Sebastiana Klonowica 24

WYKAZ ŻŁOBKÓW PROWADZONYCH NA ZLECENIE GMINY MIEJSKIEJ KRAKÓW

Żłobek Niepubliczny Nr 6 „Misie-Pysie”
ul. Domagały 63 i 65, tel. 505 073 737

Żłobek Niepubliczny „Misie-Pysie”
ul. Dobrego Pasterza 18, tel. 505 073 737

Żłobek „Re-re kum-kum”
ul. Radzikowskiego 100J/48,
tel. 570 563 988

Żłobek „Re-re kum-kum”
ul. Radzikowskiego 100K/1, tel. 509 301 283

Niepubliczny Żłobek „Pod Magnolią”
ul. Lipska 75, tel. 12 357 99 34

WYKAZ ŻŁOBKÓW GMINNYCH

Żłobek Nr 1
ul. Podzamcze 1, tel. 12 312 05 63

Żłobek Nr 2
ul. Piastowska 47, tel. 12 637 50 09

Żłobek Nr 5
os. Willowe 2, tel. 12 644 24 43

Żłobek Nr 6
os. Piastów 42, tel. 12 648 55 71

Żłobek Nr 7
os. Zielone 28, tel. 12 644 37 98

Żłobek Nr 12 „Bajkowy Domek”
os. II Pułku Lotniczego 23, tel. 12 648 40 24

Żłobek Nr 13
os. Centrum A 12, tel. 12 644 23 95

Żłobek Nr 14
ul. Sienkiewicza 24, tel. 12 623 74 82

Żłobek Nr 18
ul. Mazowiecka 30 A, tel. 12 633 06 42

Żłobek Nr 19
ul. Świtezianki 7, tel. 12 414 34 78

Integracyjny Żłobek nr 20 „Pluszowy Miś”
ul. Okólna 6, tel. 12 658 41 09

Żłobek Nr 21
ul. Lekarska 3, tel. 12 416 24 01

Żłobek Nr 22
os. Tysiąclecia 14, tel. 12 648 12 32

Żłobek Nr 23
ul. Słomiana 7, tel. 12 266 12 46

Żłobek Nr 24
ul. Opolska 11, tel. 12 415 83 39

Żłobek Nr 25
ul. Ehrenberga 3, tel. 12 637 58 96

Żłobek Nr 27
os. Kazimierzowskie 28, tel. 12 648 26 46

Żłobek Nr 28
ul. Kurczaba 21, tel. 12 658 44 10

Żłobek Nr 30
ul. Majora 18, tel. 12 285 71 71

Żłobek Nr 31
ul. Sanocka 2, tel. 12 655 39 10

Żłobek Nr 32
ul. Wystouchów 47, tel. 12 654 39 91

Żłobek Nr 33
ul. Żółkiewskiego 15, tel. 12 421 33 48

WYKAZ DZIENNYCH OPIEKUNÓW (stan na 31.08.2018)

Centrum Zdrowego Rozwoju „Czyżyk”

Maciejkowo Sp. z o.o.

ul. Moczydło 7A – Beata Pietrzyk

ul. Siewna 10 – Sylwia Kwiatkowska,
Monika Kubińska, Anna Janik, Monika
Zwolińska-Kowalczyk

Żłobek Samorządowy Nr 22 os.

Tysiąclecia 14

– Renata Kierdaj, Monika Tokarz

Tup-Tup Sp. z o.o.

ul. Wiedeńska 108 – Katarzyna Skóra

ASMIR Sp. z o.o. ul. Ks. Meiera 20g/1a –

Katarzyna Łozińska, Magdalena Szydło,
Agnieszka Woźniak, Mariola Stajnder,
Natalia Motylska, Wioleta Kiesztyn

Centrum Rodzinki Sp. z o.o.

ul. Porucznika Wąchały 7 – Agata
Muszyńska, Izabela Dąbrowska, Dominika
Burnos, Renata Gałek, Paulina Karkowska-
Kania, Katarzyna Batko
ul. Zbożowa 4 – Joanna Mitoraj, Lidia
Wilczyńska

KEMI Ilona Szczęch, Ewa Szczęch Sp. J.

ul. Wyżynna 2 – Justyna Pawłowska-
Budziosz, Adrianna Jeleń,

Michał Chrobak, ul. Żabiniec 70 - Anna

Biłos, Anna Dyrz

Patrycja Fijałkowska-Chrobak

ul. Przybyszewskiego 20 – Elżbieta Borys,
Katarzyna Sienko

WYKAZ OŚRODKÓW PORADNICTWA I TERAPII RODZIN

**„Podbrzezie” Krakowski Instytut
Psychoterapii**

ul. Podbrzezie 6, 31-054 Kraków

tel. 12 423 02 28, 783 222 263

e-mail: podbrzezie@kip.edu.pl

Ośrodek jest czynny od poniedziałku do
piątku w godzinach 10.00–18.00

**„Krakowiaków” Krakowski Instytut
Psychoterapii**

os. Krakowiaków 2, 31-962 Kraków

tel. 12 644 12 66 w. 21

e-mail: krakowiakow@kip.edu.pl

Ośrodek jest czynny od poniedziałku do
piątku w godzinach 10.00–18.00

**„Ptaszyckiego” Krakowski Instytut
Psychoterapii**

ul. Ptaszyckiego 6, 31-979 Kraków

tel. 12 682 11 50, 692 960 436

e-mail: ptaszyckiego@kip.edu.pl

Ośrodek jest czynny od poniedziałku do
piątku w godzinach 10.00–18.00

**Ośrodek Poradnictwa i Terapii Rodzin –
Dobra Nadzieja:**

ul. Batorego 5, 31-135 Kraków

tel. 12 633-35-31

e-mail: opitr_basztowa@op.pl

Rejestracja czynna: poniedziałek - piątek:
08.00–20.00

ul. Stoczniovców 7, 30-709 Kraków

tel. 12 262 92 99

Rejestracja czynna: poniedziałek - piątek:
08.30–14.30

KRAKÓW WSPIERA RODZINĘ

WYKAZ FILII MOPS

Filia Nr 1:

os. Teatralne 24, tel. 12 430 45 46, 12 430

45 44, poniedziałek-piątek: 7.30–15.30;

e-mail: f1@mops.krakow.pl; obsługuje

Dzielnice: III, XIV, XV

Filia Nr 2:

ul. Radzikowskiego 39, tel. 12 636 77

98, 12 636 77 84, poniedziałek-piątek:

7.30–15.30, e-mail: f2@mops.krakow.pl;

obsługuje Dzielnicę IV

Filia Nr 3:

ul. Rzeźnicza 2, tel. 12 257 00 07;

poniedziałek-piątek, 7.30–15.30;

e-mail: f3@mops.krakow.pl; obsługuje

Dzielnice: IX, X, XIII, północną część
Dzielnicy XI

Filia Nr 4:

os. Szkolne 34, tel. 12 425 75 64, 12 425

75 82, 12 643-75-68, poniedziałek-piątek:

7.30–15.30, e-mail: f4@mops.krakow.pl;

obsługuje Dzielnicę XVIII

Filia Nr 5:

ul. Praska 52, tel. 12 269 05 54, 12 269 06 37, poniedziałek-piątek: 7.30–15.30, e-mail: f5@mops.krakow.pl; obsługuje Dzielnice VIII

Filia Nr 6:

ul. Dietla 64, tel. 12 421 61 44, 12 421 94 96, poniedziałek-piątek: 7.30–15.30, e-mail: f6@mops.krakow.pl; obsługuje Dzielnice: I i III

Filia Nr 7:

ul. Mazowiecka 4-6, tel. 12 632 66 20, 12 632 21 46, poniedziałek-piątek:

7.30–15.30, e-mail: f7@mops.krakow.pl; obsługuje Dzielnice: V, VI i VII

Filia Nr 8:

ul. Na Kozłowie 27, tel. 12 659 12 86, 12 658 63 63, poniedziałek-piątek: 7.0–15.30, e-mail: f8@mops.krakow.pl; obsługuje Dzielnice XII i południową część Dzielnicy XI

Filia Nr 9:

os. Teatralne 24, tel. 12 644 76 09, 12 644 80 34, poniedziałek-piątek: 7.30–15.30, e-mail: f9@mops.krakow.pl; obsługuje Dzielnice: XVI i XVII

WYKAZ KLUBÓW RODZICÓW

Stowarzyszenie Daleko Więcej

ul. Berka Joselewicza 28,
www.dalekowiecej.pl

Stowarzyszenie „Kultura i Edukacja”

ul. Bobrowskiego 6, www.facebook.com/
Stowarzyszenie-Kultura-i-Edukacja

Fundacja Understanding

ul. Tarnowskiego 6/1, www.facebook.com/
Fundacja-Understanding

Stowarzyszenie Siemacha

ul. Ptaszyckiego 6, www.siemacha.org.pl/

Stowarzyszenie Siemacha, Bonarka City Center

ul. Kamieńskiego 11, www.siemacha.org.pl/

Fundacja Rodzina Plus

ul. Witosza 39,
www.rodzinaplus.org/index.html

Centrum Kultury Podgórze

ul. Sokolska 13, www.ckpodgorza.pl

Dwór Czeczów

ul. Popiełuszki 36, www.dworzczeczow.pl

Klub Piaskownica

ul. Łużycka 55, www.klubpiaskownica.pl

Klub Kliny

ul. Biskupa A. Małysiaka 1,
www.kkkliny.krakow.pl

Ośrodek Ruczaj

ul. S. Rostworowskiego 13, www.ckruczaj.pl

Klub Skotniki

ul. Batalionów Chłopskich 6

Klub Iskierka

ul. Żywiecka 44

Teatr Praska 52

ul. Praska 52, www.teatrpraska52.pl

Klub Wróblowice

ul. Niewodniczańskiego 74,
www.okkwroblowice.pl

Klub Rybitwy

ul. Rybitwy 61

Centrum Kultury „Dworek Białoprądnicki”

ul. Papiernicza 2, www.dworek.eu

Klub Kultury „Mydlniki”

ul. Balicka 289, www.mydlniki.dworek.eu/

Klub Kultury „Przegorzały”

ul. Kamedulska 70,
www.przegorzaly.dworek.eu/

Klub Kultury „Paleta”

ul. Wrocławska 91, www.paleta.dworek.eu/

Klub Kultury „Chelm”

ul. Chelmska 16, www.chelm.dworek.eu/

Klub Kultury „Wena”

ul. ks. Meiera 11, www.wena.dworek.eu/

Klub Kultury „Wola”

ul. Królowej Jadwigi 215,
www.wola.dworek.eu/

Klub Kultury „Łokietek”

ul. Łokietka 267, www.lokietek.dworek.eu/

Klub Jędrus

os. Centrum A 6a,
www.krakownh.pl/klub/klub-jedrus/10.html

Klub Dukat

ul. Styczna 1,
www./krakownh.pl/klub/klub-dukac/2.html

Klub 303

os. Dywizjonu 303 nr 1,
www.krakownh.pl/klub/klub-303/12.html

Klub Karino

ul. Truskawkowa 4, www.krakownh.pl/klub/
klub-karino/11.html

Klub Kuźnia

os. Złotego Wieku 14, www.kuznia.edu.pl

ARTzona

os. Górali 4, www.artzona.okn.edu.pl

Nowohuckie Centrum Kultury

al. Jana Pawła II 232, www.nck.krakow.pl

Klub Malwa

ul. Dobrego Pasterza 6, www.facebook.
com/klubmw/

Integracyjny Klub Kultury Olsza

ul. Stanisława ze Skalbmierza 7, www.
krakowskieforum.pl

PAL „Azory”

ul. Jaremy 1, www.pal.mops.krakow.pl

PAL „Dąbrowki”

ul. Dąbrowki 7, www.pal.mops.krakow.pl

**WYKAZ PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO
PROWADZONYCH W FORMIE OPIEKUŃCZEJ**

Dzielnica I – Stare Miasto

ul. Augustiańska 22, tel. 12 4306018,
ul. Brzozowa 9/2, tel. 606 485 018

Dzielnica III – Prądnik Czerwony

ul. Strzelców 15, tel. 12 417 30 13,
ul. Strzelców 9a/1, tel. 12 413 67 11,
ul. Pawła Włodkowica 7a, tel. 12 417 21 70

Dzielnica IV – Prądnik Biały

ul. Elsnera 3, tel. 666 858 697,
ul. Radzikowskiego 29, tel. 12 638 75 37

Dzielnica V – Krowodrza

ul. Skarbińskiego 16, tel. 697 653 731

Dzielnica VI – Bronowice

ul. Szlachtowskiego 31, tel. 12 638 11 28

Dzielnica VII – Zwierzyniec

ul. Ks. Józefa 337, tel. 12 429 72 10

Dzielnica VIII – Dębniki

ul. Różana 5, tel. 12 269 31 10

Dzielnica X – Swoszowice

ul. Borkowska 27, tel. 12 264 35 88

Dzielnica XI – Podgórze Duchackie

ul. Bujaka 15, tel. 12 654 41 47

Dzielnica XII – Bieżanów Prokocim

ul. Popfawskiego 17, tel. 510 190 935,
ul. Aleksandry 1, tel. 12 657 01 58
ul. Kurczaba 5, tel. 12 341 48 51

Dzielnica XIII – Podgórze

ul. Józefińska 3, tel. 12 423 57 54, 514 407 293,
Rynek Podgórski 4/1a, tel. 12 423 50 76

Dzielnica XV – Mistrzejowice

os. Tysiąclecia 86, tel. 667 678 267

Dzielnica XVI – Bieńczyce

os. Kalinowe 18, tel. 12 648 27 46,
os. Albertyńskie 36, tel. 12 649 14 92

Dzielnica XVII – Wzgórze Krzesławickie

os. Na Wzgórzach 13a, tel. 12 645 15 76
ul. Jaskrowa 5, tel. 12 645 27 22

Dzielnica XVIII – Nowa Huta

os. Szklane Domy 7, tel. 796 140 700,
os. Górali 15, tel. 669 803 685

**WYKAZ PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO PROWADZONYCH
W FORMIE SPECJALISTYCZNEJ**

Dzielnica I – Stare Miasto

ul. Długa 42, tel. 12 632 62 51

Dzielnica II – Grzegórzki

ul. Mogilska 58, tel. 12 638 02 63

Dzielnica XI – Podgórze Duchackie

ul. Kamieńskiego 11, tel. 12 298 63 75

Dzielnica XII – Bieżanów, Prokocim

ul. Na Kozłowiec 25, tel. 12 658 26 25

Dzielnica XVIII – Nowa Huta

ul. Ptaszyckiego 6, tel. 12 682 11 60

WYKAZ PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO PROWADZONYCH W FORMIE PRACY PODWÓRKOWEJ

Pomiot prowadzący	Adres placówki stacjonarnej	Obszar, na którym podejmowane są działania
Stowarzyszenie Centrum Profilaktyki i Edukacji Społecznej PARASOL	ul. Izaaka 5 tel. 12 430 08 20	Dzielnica I Stare Miasto, Dzielnica II Grzegórzki, Dzielnica XIII Podgórze
Fundacja Ukryte Skrzydła	os. Teatralne 23 tel. 12 680 21 56	Dzielnica XVI Bieżczyce, Dzielnica XVIII Nowa Huta
Fundacja Nowe Centrum	os. Słoneczne 14, tel. 698 138 948	Dzielnica XIV Czyżyny, Dzielnica III Prądnik Czerwony, Dzielnica XV Mistrzejowice

WYKAZ JEDNOSTEK SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA

Ośrodek Poradnictwa i Terapii Rodzin

ul. Stoczniovców 7,
e-mail: opitr_basztowa@op.pl, www.sdn.org.pl

Ośrodek Poradnictwa i Terapii Rodzin

ul. Batorego 5, e-mail: dobra_nadzieja@op.pl

Ośrodek terapii i poradnictwa - Krakowski Instytut Psychoterapii

ul. Podbrzezie 6,
e-mail: podbrzezie@kip.edu.pl, www.kip.edu.pl

Ośrodek terapii i poradnictwa - Krakowski Instytut Psychoterapii – Filia nr 2

os. Krakowiaków 2,
e-mail: krakowiakow@kip.edu.pl,
www.kip.edu.pl

Ośrodek terapii i poradnictwa - Krakowski Instytut Psychoterapii – Filia nr 3

ul. Ptaszyckiego 6,
e-mail: ptaszyckiego@kip.edu.pl,
www.kip.edu.pl

WYKAZ PLACÓWEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ:

Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą

os. Krakowiaków 46,
e-mail: oodp.krakowiakow@caritas.pl
www.krakowcaritas.pl

Ośrodek Interwencji Kryzysowej (czynny całodobowo)

ul. Radziwiłłowska 8b, tel. 12 421 92 82

WYKAZ PLACÓWEK LECZENIA UZALEŻNIEŃ OD ALKOHOŁU I INNYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Krakowskie Stowarzyszenie Terapeutów Uzależnień:

1. Poradnia Leczenia Uzależnień

ul. Wielicka 73, 30-552 Kraków
tel. 12 425 57 47, 12 290 05 56,

2. Poradnia Leczenia Uzależnień

ul. Jerzmanowskiego 40,30-836 Kraków
tel. 12 359 30 18, 792 430 240, www.kctu.pl

CM Unimed Sp. z o.o.

Poradnia Leczenia Uzależnień

ul. Młodej Polski 7, 30-131 Kraków,

tel. 12 637 08 49, www.unimed-nzoz.pl

Szpital Uniwersytecki w Krakowie Poradnia Leczenia Uzależnień dla Dorosłych, Poradnia Leczenia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży

ul. Śniadeckich 3,31-531 Kraków,
tel. 12 424 87 43, www.su.krakow.pl

Fundacja „Zdrowie dla Budowlanych” Poradnia Leczenia Uzależnień,

os. Sportowe 24, 31-966 Kraków,
tel. 512 981 617, http://alkomed.pl/

Stowarzyszenie „Tygart” Nowohuckie Centrum Psychoterapii i Terapii Uzależnień Poradnia Leczenia Uzależnień
os. Kolorowe 21, 31-941 Kraków, tel. 12 644 45 55, <http://www.poradnia-pema.pl>

Stowarzyszenie „Monar” Poradnia Profilaktyki Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie
ul. Św. Katarzyny 3, 31-063 Kraków, tel. 12 430 61 35, www.monar.kki.pl

Centrum Medycyny Profilaktycznej s.c. Poradnia Leczenia Uzależnień
ul. B. Komorowskiego 12, 30-106 Kraków, tel. 14 421 13 01, 12 421 34 66, www.cmp.krakow.pl

Stowarzyszenie Pomocna Dłoń 1. Poradnia Leczenia Uzależnień
ul. Radzikowskiego 29, 31-315 Kraków, tel. 12 626 02 33

2. Poradnia Leczenia Uzależnień
ul. Sudolska 16, 31-422 Kraków, tel. 12 418 05 34, www.pomocnadlon-krakow.pl

Centrum Medyczne Maszachaba, Poradnia Leczenia Uzależnień
ul. Prądnicza 50A, 31-202 Kraków, tel. 12 632 70 27, www.maszachaba.com.pl

Lidia Godzwon Centrum Szkoleniowo-Terapeutyczne
ul. Krowoderska 29/12, 30-507 Kraków, tel. 603 654 483, www.mctu.pl

Ergomed s.c. Poradnia Leczenia Uzależnień
ul. Bonarka 18, 30-415 Kraków, tel. 12 266 21 95 wew. 107, www.ergomed.pl

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Małopolskie Centrum Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Współpraca sp. z o.o. Poradnia Leczenia Uzależnień
ul. Stoczniovców 7, 30-709 Kraków, tel. 12 262 95 49

Centrum Dobrej Terapii
ul. Miłkowskiego 7/U1 oraz 9/U3, 30-349 Kraków, tel. 12 264 17 41, 668 230 869, www.centrumdobrejterapii.pl

„Pro-Vita” Centrum Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień Nzoz Kraków-Śródmieście Poradnia Leczenia Uzależnień
ul. Basztowa 5, tel. 12 421 95 67, www.provita.org.pl

Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia Szpital Specjalistyczny im. dra Józefa Babińskiego SP ZOZ Kraków,
ul. Babińskiego 29, 30-393 Kraków, tel. 12 652 45 18, www.wotuw.malopolska.pl

Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie, Poradnia Leczenia Uzależnień
os. Złotej Jesieni 1, 31-826 Kraków, tel. 12 646 83 17, www.szpitalrydygier.pl

Stowarzyszenie Dobrej Nadziei Nzoz Dobrej Nadziei, 1. Poradnia Leczenia Uzależnień,
ul. Batorego 5, 31-135 Kraków, tel. 12 633 35 31

2. Poradnia Leczenia Uzależnień
ul. Radomska 36, tel. 12 418 18 52, www.nzoz.sdn.org.pl

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Monar, Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny w Krakowie,
ul. Suchy Jar 4, 31-983 Kraków, tel. 12 645 09 67, www.dommonarukrakow.pl

Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby w Krakowie
ul. Nadbrzezie 25, 31-983 Kraków, tel. 12 681 00 66, www.gwan.nazwa.pl

WYKAZ PLACÓWEK LECZENIA UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH

Centrum Dobrej Terapii
ul. Miłkowskiego 7/U1 oraz 9/U3, 30-349 Kraków, tel. 12 264 17 41, 668 230 869, www.centrumdobrejterapii.pl

Krakowskie Stowarzyszenie Terapeutów Uzależnień
ul. Wielicka 73, 30-552 Kraków, tel. 12 425 57 47, www.kctu.pl

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Poradnia Leczenia Uzależnień,
os. Złotej Jesieni 1, 31-826 Kraków, tel. 12 646 83 17, www.szpitalrydygier.pl

Centrum Medyczne Maszachaba, Poradnia Leczenia Uzależnień
ul. Prądnicza 50A, 31-202 Kraków, tel. 12 632 70 27

Stowarzyszenie Pomocna Dłoń:

1. Poradnia Leczenia Uzależnień,
ul. Radzikowskiego 29, 31-315 Kraków,
tel. 12 626 02 33

2. Poradnia Leczenia Uzależnień

ul. Sudolska 16, 31-422 Kraków,
tel. 12 418 05 34,
www.pomocnadlon-krakow.pl

**„Pro-Vita” Centrum Zdrowia
Psychicznego i Terapii Uzależnień
Nzoz Kraków-Śródmieście**

ul. Basztowa 5, tel. 12 421 95 67,
www.provita.org.pl

**Stowarzyszenie Dobrej Nadziei
Nzoz Dobrej Nadziei**

ul. Batorego 5, 31-135 Kraków,
tel. 12 633 35 31, ul. Radomska 36,
tel. 12 418 18 52, www.nzoz.sdn.org.pl

**Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
Małopolskie Centrum Profilaktyki
i Leczenia Uzależnień Współpraca
sp. z o.o. Poradnia Leczenia Uzależnień**

ul. Stoczniovców 7, 30-709 Kraków,
tel. 12 262 95 49

SNZOZ UNIMED Sp. z o.o.

**Poradnia leczenia uzależnienia od
alkoholu i współuzależnienia**

ul. Młodej Polski 7, 30-131 Kraków,
tel. 12 637 08 49, www.unimed-nzoz.pl

**Szpital Uniwersytecki w Krakowie
Poradnia Leczenia Uzależnień dla
Dorosłych, Poradnia Leczenia Uzależnień
dla Dzieci i Młodzieży**

ul. Śniadeckich 3, 31-531 Kraków,
tel. 12 424 87 43, www.su.krakow.pl

AKTYWNA RODZINA W KRAKOWIE – KULTURA, SPORT I REKREACJA

WYKAZ DOMÓW I OŚRODKÓW KULTURY

Nowohuckie Centrum Kultury

al. Jana Pawła II 232, tel. 12 644 05 80

Centrum Kultury Dworek Białooprądnicki

ul. Papiernicza 2, tel. 12 415 02 00

Filie:

Zajazd Kościuszkowski – ul. Białooprądnicka 3,

Klub Chełm – ul. Chełmska 16,

Klub Mydlniki – ul. Balicka 289,

Klub Paleta – ul. Wrocławska 91,

Klub Przegrzały – ul. Kamedulska 70,

Klub Wola – ul. Królowej Jadwigi 215,

Klub Kultury „Wena” – ul. ks. Meiera 11,

Klub Kultury „Łokietek” - ul. Wł. Łokietka 267.

Centrum Kultury Podgórze

ul. Sokolska 13, tel. 12 656 45 43

Filie:

Klub Iskierka, ul. Żywiecka 44,

Klub Kliny, ul. Bpa Albina Małysiaka 1,

Klub Kostrze, ul. Dąbrowa 3,

Klub Piaskownica, ul. Łużycka 55,

Klub Przewóz, ul. Łutnia 1,

Klub Pychowice, ul. Ćwikłowa 1,

Klub Rybitwy, ul. Rybitwy 61,

Klub Skotniki, ul. Batalionów Chłopskich 6,

Klub Soboniowice, ul. Kuryłowicza 115,

Klub Tynec, ul. Dziewiarzy 7,

Klub Wola Duchacka, ul. Malborska 98,

Klub Wróblowice, ul. Niewodniczańskiego 74,

Klub Zbydniowice,

ul. Matematyków Krakowskich 102,

Dwór Czeczów, ul. Popietuszkii 36,

Ośrodek Ruczaj, ul. Rostworowskiego 13,

Centrum Sztuki Współczesnej Solvay,

ul. Zakopiańska 62,

Teatr Praska 52, ul. Praska 52.

Krakowskie Forum Kultury

ul. Mikołajska 2, tel. 12 422 08 14

Filie:

Klub Kultury „Kazimierz”, ul. Krakowska 13,

Klub Kultury „Strych”, ul. Masarska 14,

Integracyjny Klub Kultury „Olsza”,

ul. Stanisława ze Skalbmierza 7,

Klub Muzyki Współczesnej „Malwa”,

ul. Dobrego Pasterza 6,

Ośrodek Dokumentacji i Inicjatyw

Artystycznych „Pivnica pod Baranami”,

ul. Św. Tomasza 26.

Ośrodek Kultury Kraków-Nowa Huta

os. Zgody 1, tel. 12 644 24 32

Filie:

„Jędrus” – os. Centrum A, bl. 6,

„Wersalik” – os. Ogrodowe 15,

Klub „Aneks” – os. Łuczanowice 1,

Klub „Pod Kasztanami” – os. Kościelniki,
ul. Płoszczyzny 1,

Klub „Dukat” – os. Grębałów – ul. Styczna 1,

Klub „Karino” – os. Chałupki –
ul. Truskawkowa 4,

Klub „Herkules” – os. Branice –
ul. Tokarzewskiego 29,

Klub „Jedność” – os. Wolica – ul. Drożyska 3c,

Klub „Mirage” – os. Bohaterów Września 26,

Klub „Krzestawice” – os. Krzestawice –
ul. Wańkowicza 17,

Klub 303 – os. Dywizjonu 303.

Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida

os. Górali 5, tel. 12 644 27 65,

Filie:

Klub „Kuznia” – os. Złotego Wieku 14,

ARTzona – os. Górali 4

Ośrodek Kultury Zespół Pieśni i Tańca „Kraowiacy”

ul. Gertrudy 4, tel. 12 430 65 60.

Ośrodek Kultury Biblioteka Polskiej Piosenki

ul. Krakusa 7, tel. 12 430 43 00

WYKAZ FILII BIBLIOTEKI KRAKÓW

Dyrekcja i administracja Biblioteki

pl. Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3,
31-154 Kraków, tel. 12 618 91 00,
e-mail: sekretariat@biblioteka.krakow.pl
www.biblioteka.krakow.pl

Biblioteka Główna

ul. Powroźnicza 2, 30-307 Kraków,
tel. 797 024 013,
e-mail: biblioteka_glowna@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 1

ul. J. Dietla 80/82, 31-073 Kraków,
tel. 12 429 34 30,
e-mail: filia_1@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 2

ul. Krakowska 29, 31-062 Kraków,
tel. 12 422 92 43,
e-mail: filia_2@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 3

pl. Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3,
31-154 Kraków, tel. 12 618 91 00,
e-mail: filia_3@biblioteka.krakow.pl
(od IV kwartału 2018 r. pod tym adresem
będzie nowa lokalizacja)

Filia nr 4

ul. S. Bobrowskiego 11, 31-552 Kraków,
tel. 12 412 76 91,
e-mail: filia_4@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 5

ul. A. Lubomirskiego 7 a, 31-509 Kraków,
tel. 12 430 37 39,
e-mail: filia_5@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 6

al. I. Daszyńskiego 22, 31-534 Kraków,
tel. 12 423 24 26,
e-mail: filia_6@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 7

al. Pokoju 33, 31-564 Kraków,
tel. 12 414 26 01,
e-mail: filia_7@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 8

ul. J. Brodowicza 1, 31-525 Kraków,
tel. 12 412 49 55,
e-mail: filia_8@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 9

ul. Dobrego Pasterza 6, 31-416 Kraków,
tel. 12 411 04 00,
e-mail: filia_9@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 10

al. 29. Listopada 59, 31-425 Kraków,
tel. 12 411 80 96,
e-mail: filia_10@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 11

ul. Bosaków 11, 31-476 Kraków,
tel. 12 411 96 03,
e-mail: filia_11@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 12

ul. Łąkowa 27, 31-443 Kraków,
tel. 12 417 26 37,
e-mail: filia_12@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 13

ul. M. Dzielskiego 2, 31-465 Kraków,
tel. 12 412 30 00,
e-mail: filia_13@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 14

ul. Ugorek 14, 31-456 Kraków,
tel. 12 417 17 15,
e-mail: filia_14@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 15

ul. Dobrego Pasterza 100, 31-416 Kraków,
tel. 12 417 22 73,
e-mail: filia_15@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 16

ul. W.E. Radzikowskiego 29,
31-315 Kraków, tel. 797 301 005,
e-mail: filia_16@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 17

ul. Ojcowska 27, 31-344 Kraków,
tel. 797 301 011,
e-mail: filia_17@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 18

ul. ks. K. Siemaszki 31, 31-207 Kraków,
tel. 797 301 014,
e-mail: filia_18@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 19

ul. W. Łokietka 267, 31-263 Kraków (Tonie),
tel. 797 301 017,
e-mail: filia_19@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 20

ul. Opolska 37, 31-277 Kraków,
tel. 797 301 026,
e-mail: filia_20@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 21

ul. Królewska 59, 30-084 Kraków,
tel. 797 301 021,
e-mail: filia_21@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 22

ul. H. Sienkiewicza 2, 30-033 Kraków,
tel. 797 301 004,
e-mail: filia_22@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 23

ul. Balicka 297, 30-198 Kraków (Mydlniki),
tel. 797 301 007,
e-mail: filia_23@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 24

ul. Na Błonie 13 d, 30-147 Kraków,
tel. 797 301 009,
e-mail: filia_24@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 25

ul. J. Fałata 2, 30-110 Kraków, tel. 797 301 002,
e-mail: filia_25@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 26

ul. B. Komorowskiego 11, 30-106 Kraków,
tel. 797 301 003,
e-mail: filia_26@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 27

ul. Królowej Jadwigi 37 b, 30-209 Kraków,
tel. 12 411 92 74, 797 301 016,
e-mail: filia_27@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 28

ul. Komandosów 1, 30-334 Kraków,
tel. 797 024 003,
e-mail: filia_28@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 29

ul. Praska 52, 30-322 Kraków tel. 797 024 006
e-mail: filia_29@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 30

ul. Dziewiarzy 7, 30-398 Kraków (Tynec),
tel. 797 024 008,
e-mail: filia_30@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 31

ul. Zachodnia 7/3 a, 30-350 Kraków,
tel. 797 024 021,
e-mail: filia_31@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 32

ul. Żywiecka 32, 30-427 Kraków,
tel. 12 266 15 01,
e-mail: filia_32@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 33

ul. Zakopiańska 103, 30-418 Kraków,
tel. 797 024 012,
e-mail: filia_33@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 34

ul. Borsucza 12, 30-408 Kraków,
tel. 797 024 020,
e-mail: filia_34@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 35

ul. T. Chałubińskiego 47, 30-689 Kraków
(Swoszowice), tel. 797 024 005,
e-mail: filia_35@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 36

ul. H. Niewodniczańskiego 123, 30-698
Kraków (Wróblowice), tel. 797 024 007,
e-mail: filia_36@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 37

ul. J.I. Sztudyngera 5, 30-692 Kraków
(Kosocice), tel. 797 024 018,
e-mail: filia_37@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 38

ul. W. Sławka 10, 30-633 Kraków
tel. 797 024 004,
e-mail: filia_38@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 39

ul. por. Halszki 1, 30-611 Kraków,
tel. 797 024 009,
e-mail: filia_39@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 40

ul. Łużycka 55, 30-658 Kraków,
tel. 797 024 017,
e-mail: filia_40@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 41

ul. Gołaśka 13/1, 30-619 Kraków,
tel. 797 024 022,
e-mail: filia_41@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 42

ul. Telimeny 9, 30-837 Kraków,
tel. 797 024 001,
e-mail: filia_42@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 43

ul. gen. J. Jasińskiego 32, 30-815 Kraków,
tel. 797 024 002,
e-mail: filia_43@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 44

ul. Spółdzielców 3, 30-682 Kraków,
tel. 797 024 014,
e-mail: filia_44@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 45

ul. Teligi 24, 30-835 Kraków,
tel. 797 024 016,
e-mail: filia_45@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 46

ul. Limanowskiego 4, 30-534 Kraków,
tel. 797 024 011,
e-mail: filia_46@biblioteka.krakow.pl, (od IV
kwartału 2018 r. pod tym adresem będzie
nowa lokalizacja)

Filia nr 47

os. Dywizjonu 303/1, 31-871 Kraków,
tel. 12 647 28 85,
e-mail: filia_47@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 48

os. Boh. Września 26, 31-621 Kraków,
tel. 12 645 95 27,
e-mail: filia_48@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 49

os. Tysiąclecia 42, 31-610 Kraków,
tel. 12 648 50 69,
e-mail: filia_49@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 50

os. Kościuszkowskie 5, 31-812 Kraków,
tel. 12 648 50 66,
e-mail: filia_50@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 51

os. Kalinowe 4, 31-812 Kraków,
tel. 12 648 52 68,
e-mail: filia_51@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 52

os. Na Stoku 1, 31-701 Kraków,
tel. 12 645 29 52,
e-mail: filia_52@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 53

os. Stalowe 12, 31-921 Kraków,
tel. 12 644 23 52,
e-mail: filia_53@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 54

os. Młodości 8, 31-908 Kraków,
tel. 12 644 13 22,
e-mail: filia_54@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 55

os. Teatralne 25, 31-946 Kraków,
tel. 12 644 40 46,
e-mail: filia_55@biblioteka.krakow.pl

Filia nr 56

os. Zgody 7, 31-949 Kraków,
tel. 12 644 40 72,
e-mail: filia_56@biblioteka.krakow.pl

Klub Dziennikarzy Pod Gruszką

ul. Szczepańska 1, 31-011 Kraków,
tel. 512 455 260

Wypożyczalnia międzyfilialna

ul. Masarska 14, 31-539 Kraków,
tel. 12 431 00 68

WYKAZ MIEJSKICH PLACÓWEK SPORTOWYCH

Nazwa	Dane teleadresowe	Sekcje
Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Kraków „Zachód”	Plac na Groblach 23, 31-101 Kraków; tel. 12 422 12 21; e-mail: mos-srodmiescie@groble.pl	jazda na łyżwach, siatkówka, realizuje program sportowy „Akademia Przedszkolaka”
Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Kraków „Wschód”	os. Zgody 13a, 31-950 Kraków, tel. 12 644 22 72, e-mail: biuro@moswschod.pl	piłka nożna, taniec nowoczesny, jiu-jitsu, realizuje programy „Krakowska Olimpiada Młodzieży” i „Tańczę w Krakowie
Krakowski Szkolny Ośrodek Sportowy	Al. Powstania Warszawskiego 6, 31-549 Kraków, tel. 12 411 58 66, e-mail: sekretariat@ksos.krakow.pl	nauka pływania, gimnastyka korekcyjna, badminton, brydż, szachy, tenis stołowy, tenis ziemny, mini tenis, zajęcia rekreacyjno-korekcyjne

WYKAZ PLACÓW ZABAW W KRAKOWIE

Park Bednarskiego, ul. Parkowa
 Park Dąbie, al. Pokoju
 Park Decjusza, ul. Królowej Jadwigi
 Park Jerzmanowskich, ul. Wielicka
 Park Jordana, ul. Reymonta
 Park Kościuszki, ul. Mackiewiczza
 Park Krowoderski, ul. Łokietka
 Park Kurdwanów, ul. Bujaka
 Park Leśny Witkowice, ul. Bibicka
 Park Lotników Polskich, al. Jana Pawła II
 Park Maćka i Doroty, ul. Wichrowa
 Park Młynówka Królewska, ul. Jadwigi z Łobzowa
 Park Płaszów, ul. Myśliwska
 Park Rząka, ul. Ludwika Rydygiera
 Park Skalskiego, os. Dywizjonu 303
 Park Solvay, ul. Żywiecka Boczna
 Park Stanisława Wyspiańskiego, ul. Władysława Łokietka
 Park św. Wincentego a' Paulo, ul. Misjonarska
 Park Wiśniowy Sad, ul. Wiśniowy Sad

Park Zielony Jar Wandy, ul. Zielony Jar
 Park Żeromskiego, ul. Wacława Sieroszewskiego
 Plac zabaw, ul. Daszyńskiego
 Plac zabaw, al. Focha
 Plac zabaw, al. Powstania Warszawskiego
 Plac zabaw, Błonia Mogiłskie
 Plac zabaw, Bulwary Wiślane
 Plac zabaw, Dom Hut
 Plac zabaw, Fort Batowice
 Plac zabaw, Fort Mistrzejowice
 Plac zabaw, ul. Lotnicza
 Plac zabaw, Mauzoleum
 Plac zabaw, Młynówka Dominikańska
 Plac zabaw, os. Albertyńska
 Plac zabaw, os. Bielany
 Plac zabaw, os. Centrum A
 Plac zabaw, os. Centrum B
 Plac zabaw, os. Centrum B6
 Plac zabaw, os. Centrum C10
 Plac zabaw, os. Centrum D5
 Plac zabaw, os. Dywizjonu 303

Plac zabaw, os. Górali 11	Plac zabaw, os. Złotego Wieku 64
Plac zabaw, os. Górali 3	Plac zabaw, os. Polana Nagłowicka
Plac zabaw, os. Handlowe 6-8	Plac zabaw, Skwer Eilego
Plac zabaw, os. II Pułku Lotniczego	Park Zaczarowanej Dorożki, ul. Dominikańska
Plac zabaw, os. Jagiellońskie	Plac zabaw, ul. Aleksandry
Plac zabaw, os. Jagiellońskie 27	Plac zabaw, ul. Bielańska/Orla
Plac zabaw, os. Kalinowe 9	Plac zabaw, ul. Bitwy nad Bzurą
Plac zabaw, os. Kazimierzowskie 24	Plac zabaw, ul. Bobrowskiego 7
Plac zabaw, os. Kazimierzowskie 7	Plac zabaw, ul. Bohaterów Wietnamu
Plac zabaw, os. Kolorowe	Plac zabaw, ul. Celarowska 26a
Plac zabaw, os. Krakowiaków 13	Plac zabaw, ul. Celarowska/Żytnia
Plac zabaw, os. Łucznanowice	Plac zabaw, ul. Centralna 34
Plac zabaw, os. Na Lotnisku	Plac zabaw, ul. Chełmska
Plac zabaw, os. Na Skarpie 43	Plac zabaw, ul. Ćwiklińskiej
Plac zabaw, os. Na Skarpie 9	Plac zabaw, ul. Danka
Plac zabaw, os. Na Stoku	Plac zabaw, ul. Dąbrowa
Plac zabaw, os. Ogrodowe 6	Plac zabaw, ul. Dmowskiego 22
Plac zabaw, os. Piastów	Plac zabaw, ul. Dobrego Pasterza 110
Plac zabaw, os. Piastów 16	Plac zabaw, ul. Elsnera 24
Plac zabaw, os. Ruszcza	Plac zabaw, ul. Francesco Nullo 15
Plac zabaw, os. Stoneczne 15	Plac zabaw, ul. Fredry
Plac zabaw, os. Stoneczne 7	Plac zabaw, ul. Gdyńska
Plac zabaw, os. Sportowe 25A	Plac zabaw, ul. Górnickiego
Plac zabaw, os. Strusia 18	Plac zabaw, ul. Gromady Grudziąż
Plac zabaw, os. Strusia 4	Plac zabaw, ul. Grzegórzecka/Fabryczna
Plac zabaw, os. Szklane domy 1	Plac zabaw, ul. Heiła
Plac zabaw, os. Szkolne 10	Plac zabaw, ul. Hynka
Plac zabaw, os. Szkolne 35	Plac zabaw, ul. Jaremy
Plac zabaw, os. Teatralne 11	Plac zabaw, ul. Kamedulska
Plac zabaw, os. Teatralne 30	Plac zabaw, ul. Kamionka
Plac zabaw, os. Urocze 8	Plac zabaw, ul. Kantorowicka
Plac zabaw, os. Wandy 8	Plac zabaw, ul. Kielecka 9
Plac zabaw, os. Widok	Plac zabaw, ul. Kisielewskiego
Plac zabaw, os. Willowe 1	Plac zabaw, ul. Kluczborska
Plac zabaw, os. Willowe 22A	Plac zabaw, ul. Kmieca-Mazowiecka
Plac zabaw, os. Wyciąże	Plac zabaw, ul. Konecznego
Plac zabaw, os. Wysokie	Plac zabaw, ul. Korpala
Plac zabaw, os. Zgody 8	Plac zabaw, ul. Kosmowskiej
Plac zabaw, os. Zielone 18	Plac zabaw, ul. Kozienicka
Plac zabaw, os. Zielone 25	Plac zabaw, ul. Królewska
Plac zabaw, os. Złotego Wieku	

Plac zabaw, ul. Krzywy Zautek	Plac zabaw, ul. Włodkowica 2-4
Plac zabaw, ul. Kurczaba	Plac zabaw, ul. Włodkowica 7
Plac zabaw, ul. Kuryłowicza	Plac zabaw, ul. Zachodnia
Plac zabaw, ul. L. Wenedy	Plac zabaw, ul. Zarzecze
Plac zabaw, ul. Lipińskiego	Plac zabaw, ul. Zarzyckiego
Plac zabaw, ul. Łokietka	Plac zabaw, ul. Zdrowa/Bohrzeckiej
Plac zabaw, ul. Medweckiego/Dąbrowska	Plac zabaw, Zalew Nowohucki
Plac zabaw, ul. Miechowity	Plac zabaw, Zieleniec Opatkowice
Plac zabaw, ul. Miśnięńska 58	Plac zabaw, Planty Bieńczyckie
Plac zabaw, ul. Młodej Polski	Plac zabaw, Planty Mistrzejowickie
Plac zabaw, ul. Modrzejewskiej	Plac zabaw, Planty Nowackiego
Plac zabaw, ul. Mogińska 58	Plac zabaw, Zieleniec Grota Roweckiego
Plac zabaw, ul. Nawojowska	Plac zabaw,
Plac zabaw, ul. Niepokalanej Marii Panny	Zieleniec Miłkowskiego/Kobierzyńska
Plac zabaw, ul. Ojcowska	Plac zabaw, plac Sikorskiego
Plac zabaw, ul. Petofego	Plac zabaw, os. Stalowe
Plac zabaw, ul. Pietrusińskiego	Plac zabaw, ul. Sądowa
Plac zabaw, ul. Piłkarska	Plac zabaw, ul. Do Wilgi
Plac zabaw, ul. Płaszowska	Plac zabaw, Zieleniec Sidzina
Plac zabaw, ul. Pod Strzechą	Plac zabaw, ul. Morcinka 34
Plac zabaw, ul. Prusa	Plac zabaw, ul. Banacha
Plac zabaw, ul. Pużaka	Plac zabaw, ul. Chałupnika
Plac zabaw, ul. Schweitzera	Plac zabaw, ul. Księcia Józefa 365
Plac zabaw, ul. Siedleckiego 13	Plac zabaw, ul. Jodłowa
Plac zabaw, ul. Siewna/Bociana	Plac zabaw, ul. Lubostroń/Szwai
Plac zabaw, ul. Stachewicza 17-21	Plac zabaw, ul. Sodowa
Plac zabaw, ul. Stachewicza 35	Plac zabaw, ul. Inicjatywy lokalnej
Plac zabaw, ul. Strzelców	Plac zabaw, ul. Okólna
Plac zabaw, ul. Styczna 1	Plac zabaw, ul. Działkowa
Plac zabaw, ul. Suchy Jar	Plac zabaw, ul. Sikorki
Plac zabaw, ul. Sztudyngera	Plac zabaw, ul. Limanowskiego
Plac zabaw, ul. Szyllinga	Plac zabaw, ul. Wacława Króla
Plac zabaw, ul. Śliska	Plac zabaw, ul. Wańkowicza
Plac zabaw, ul. Tetmajera	Plac zabaw, os. Wróżeńce/koło pętli
Plac zabaw, ul. Ugorek 1-3	Plac zabaw, ul. Podstawie
Plac zabaw, ul. Unruga	Plac zabaw, ul. Wiatraczna
Plac zabaw, ul. Ważewskiego	Plac zabaw, ul. Maćka z Bogdańca
Plac zabaw, Wężyka	

WYKAZ PARKÓW

- Park Krakowski, od strony ul. Szymanowskiego
- Park Skalskiego, os. Dywizjonu 303
- Park Strzelecki, Zygmunta Augusta 7
- Błonia, ul. Focha/3 Maja
- Park Jordana, aleja 3 Maja 11
- Park Lotników Polskich, al. Jana Pawła II/ al. Pokoju
- Park Decjusza, ul. Królowej Jadwigi
- Las Wolski, Wola Justowska
- Park im. Wojciecha Bednarskiego, ul. Zamoyskiego
- Skątki Twardowskiego, Zakrzówek
- Planty Dietlowskie, ul. Dietla
- Park Jalu Kurka, Szlak 73A
- Park im. Tadeusza Kościuszki, pomiędzy ulicami Mackiewicza, Białoprądnicką i Górnickiego
- Park Krakowski, plac Inwalidów
- Park Krakowian, ul. Księcia Józefa
- Park im. Anny i Erazma Jerzmanowskich, ul. Wielicka
- Planty im. Floriana Nowackiego, plac Emila Serkowskiego 9
- Park w Łuczanowicach, pomiędzy ulicami Mycielskiego a Morstina
- Park Wadów, ul. Wadowska
- Park Klasztorna, ul. Klasztorna
- Park Dąbie, od ul. Ofiar Dąbia do al. Pokoju (lewy brzeg rzeki Wiśły)
- Park Zaczarowanej Dorozki, ul. Dominikanów 30
- Park Leśny Witkowiec, pomiędzy ulicami Bibicką, Dożynkową i Witkowską
- Park Krowoderski, ul. Palacha 7
- Park im. Stanisława Wyspiańskiego, ul. Łokietka
- Park Kleparski, pomiędzy ulicą Prądnicka a Kamienną
- Park im. Wincentego a Paulo, pomiędzy ulicami: Bydgoską, Stanisława Skarbińskiego, Juliusza Lea, Misjonarską i aleją Kijowską
- Młynówka Królewska, od Al. Słowackiego do ul. Zakłiki z Mydlnik
- Park Dębnicki, ul. Praska 22
- Park Solvay, po obu stronach ulicy Kościuszkowców
- Park Maćka i Doroty, ul. Wichrowa 23
- Park Kurdwanów, w rejonie ul. Turniejowej i ul. Bujaka
- Park Aleksandry, w rejonie ul. Wielickiej, ul. Jerzmanowskiego i ul. Aleksandry.
- Park Lilii Wenedy, ul. Bieżanowska 100
- Park Rżąka, w rejonie ul. Wielickiej i ul. Rydygiera, na Osiedlu Rżąka
- Park Płaszów, przy ul. Myśliwskiej, Lasówka, Gumnicka
- Park Dywizjonu 303, na terenie dzielnicy Czyżyny
- Park Tysiąclecia, w obrębie ulic: al. Bora-Komorowskiego, ul. Wiślicka, ul. Miśnieńska oraz osiedli Tysiąclecia i Oświecenia
- Planty Mistrzejowickie, w obrębie ulic: ul. Wawelska, ul. Obróńców Warszawy, ul. Srebrnych Orłów
- Fort Batowice, ul. Wawelska
- Planty Bieńczyckie, na terenie dzielnicy Bieńczyce
- Park nad Zalewem, na terenie dzielnicy Bieńczyce
- Park Zielony Jar, pomiędzy os. Na Wzgórzach i Na Stoku
- Park im. Stefana Żeromskiego, w obrębie ulic: al. 3 Maja, ul. Reymana, ul. Reymonta
- Park Szwedzki, pomiędzy al. Przyjaźni, al. Solidarności i ul. Andrzeja Struga
- Park Wiśniowy Sad, pomiędzy ulicami Bieńczycką, Boruty Spiechowicza i osiedlami Kolorowym i Spółdzielczym
- Park Ratuszowy, pomiędzy al. Róż, al. Przyjaźni, ul. Rydza Śmigłego i Gardy-Godlewskiego
- Park Stacja Wiśła
- Park Bronowice
- Park Reduta

RODZINA U LEKARZA

WYKAZ PLACÓWEK ŚWIADCZĄCYCH NOCNĄ I ŚWIĄTECZNĄ OPIEKĘ ZDROWOTNĄ

OPC sp. z o.o. sp. k. Kraków

al. Pokoju 4, tel. 12 411 83 96

OPC sp. z o.o. sp. k. Kraków

ul. Rusznikarska 17, tel. 12 357 50 10

OPC sp. z o.o. sp. k. Kraków

ul. Galla 24, tel. 12 294 73 83

OPC sp. z o.o. sp. k. Kraków

ul. Komorowskiego 12, tel. 12 357 14 75

NZOZ Kraków – Południe Kraków

ul. Szwedzka 27, tel. 12 266 02 70

NZOZ Kraków – Południe Kraków

ul. Białoruska 15, tel. 12 655 51 89

NZOZ Kraków – Południe Kraków

ul. Kutrzeby 4, tel. 12 656 10 07

**Szpital Specjalistyczny im. Ludwika
Rydygiera Kraków**

os. Żółtej Jesieni 1, tel. 12 64 68 792

Krakowski Szpital Specjalistyczny
im. Jana Pawła II

ul. Prądnicka 80

SCANMED S.A.

ul. Armii Krajowej 5

SCANMED S.A.

ul. Bochenka 12

Szpital Miejski Specjalistyczny im.
Gabriela Narutowicza w Krakowie

ul. Prądnicka 35

**Szpital Specjalistyczny im. J. Dietla
w Krakowie**

al. F. Focha 33

Wojewódzki Specjalistyczny Szpital
Dziecięcy im. św. Ludwika w Krakowie

ul. Strzelecka 2-2a

Szpital Specjalistyczny
**im. St. Żeromskiego, Samodzielny
Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
w Krakowie**

os. Na Skarpie 66

WYKAZ SZPITALI W KRAKOWIE POSIADAJĄCYCH SZPITALNE ODDZIAŁY RATUNKOWE

Wojskowy Szpital Kliniczny
z Polikliniką SPZOZ

ul. Wrocławska 1-3

Szpital Specjalistyczny
im. Stefana Żeromskiego SPZOZ

os. Na Skarpie 66

Szpital Miejski Specjalistyczny
im. Gabriela Narutowicza

ul. Prądnicka 35-37

Szpital Specjalistyczny im. Ludwika

Rydygiera os. Żółtej Jesieni 1

Szpital Uniwersytecki – Centrum
Urazowo Medycyny Ratunkowej
i Katastrof

ul. Kopernika 50

Uniwersytecki Szpital Dziecięcy

ul. Wielicka 265

WYKAZ APTEK CAŁODOBOWYCH

Apteka

ul. Kronikarza Galla 26, tel. 12 636 73 65

Apteka

ul. Kazimierza Wielkiego 117,

tel. 12 637 44 01

Apteka

ul. Karmelicka 23, tel. 12 631 19 80

Apteka

ul. Mogińska 21, tel. 12 411 01 26

Apteka

ul. Kalwaryjska 94, tel. 12 656 18 50

Apteka

ul. Cwiklińskiej 10, tel. 12 658 10 01

Apteka

ul. Wolska 1, tel. 12 657 13 16

Apteka

os. Centrum A, bl. 4, tel. 12 425 75 40

Apteka

ul. Miłkowskiego 3/1, tel. 12 268 99 88

Apteka

ul. Zielińska 3, tel. 12 415 08 04

**WYKAZ REJONOWYCH PORADNI
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH**

**Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
Nr 1 w Krakowie**

ul. Adama Chmielowskiego 1,
tel. 12 430 50 52, obsługuje Dzielnice I-III,
www.poradnia.oswiata.org.pl;
e-mail: ppp1.krakow@interia.pl

**Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
Nr 2 w Krakowie**

ul. Siewna 23d, tel. 12 415 69 68, obsługuje
Dzielnice IV-VII, www.poradnia2krakow.pl,
e-mail: poradnia2krakow@op.pl

**Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
Nr 3 w Krakowie**

ul. Konfederacka 18 tel. 12 266 19 50,

obsługuje Dzielnice VIII-XIII,
www.poradnia3.krakow.pl
e-mail: ppp3krakow@gmail.com

**Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
Nr 4 im. Janusza Korczaka w Krakowie**

os. Szkolne 27, tel. 12 644 18 85. Filia Poradni
Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 4
w Krakowie: os. Złotego Wieku 36 obsługuje
Dzielnice XIV-XVIII, www.poradnia4.krakow.pl,
e-mail: ppp-4@wp.pl

**WYKAZ SPECJALISTYCZNYCH PORADNI
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH**

**Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-
Pedagogiczna „Krakowski Ośrodek
Terapii”**

ul. Helclów 23a, tel. 12 422 18 58,
www.kot.krakow.pl,
e-mail: kot.krakow@poczta.onet.pl

**Specjalistyczna Poradnia Wczesnej
Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej
w Krakowie**

ul. Półkole 11, tel. 12 412 15 66,
www.owpp.pl, e-mail: owpp@poczta.onet.pl

**Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-
Pedagogiczna dla Dzieci
z Niepowodzeniami Edukacyjnymi
w Krakowie**

ul. św. Gertrudy 2, tel. 12 422 43 83,
www.poradnia-psychologiczna.com,
e-mail: pppddd@op.pl

**Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-
Pedagogiczna dla Dzieci w Wieku
Przedszkolnym w Krakowie**

ul. Wacława Popławskiego 17, tel. 12 632
87 73, www.poradniakrakow.com.pl,
e-mail: sopp.krakow@interia.pl

**WYKAZ NIEPUBLICZNYCH PORADNI
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH**

**Centrum Małego Dziecka Niepubliczna
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**

ul. Zygmunta Miłkowskiego 9

**Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-
Pedagogiczna „Poradnia Rozwoju
Dziecka i Rodziny CRESCO”**

ul. Mieszcząńska 5

**Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-
Pedagogiczna „Kangur”**

ul. Józefa Dietla 93

**Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-
Pedagogiczna „Open Future”**

ul. Kwiecista 25

Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Centrum Terapii Promitis
al. Artura Grottingera 1/3

Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży
ul. Filarecka 17

Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Stymulus
ul. Juliana Dunajewskiego 5

Niepubliczna Poradnia Wczesnego Wspomagania Rozwoju Związku Polskich Kawalerów Maltańskich
al. Kasztanowa 4a

Ośrodek Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej „Uśmiech”
ul. Wenecja 6

Poradnia Psychologiczna Polskiego Towarzystwa Dysleksji
ul. Mogilska 80

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży Fundacji „Pro Humana Vita”
ul. Wacława Lipińskiego 15/1-2

Logos Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Logopedyczno-Psychologiczna
ul. Mazowiecka 53/2

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Agaja”
ul. Erazma Jerzmanowskiego 37

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Totoro”
ul. Orłąt Lwowskich 2/2

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Krakowskiego Stowarzyszenia „Razem dla Przyszłości”
ul. Romana Ingardena 4/4N

Specjalistyczna Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Ośrodek Wspierania Rozwoju Dziecka”
al. Juliusza Słowackiego 44

Specjalistyczna Poradnia Logopedyczno-Psychologiczna Gaduła
ul. Kronikarza Galla 7

Niepubliczna Chrześcijańska Poradnia dla Rodzin „Uczeń”
ul. Armii Krajowej 4

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Szkoła Talentów EduPrimo”
ul. Wacława Lipińskiego 13C

Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna SensoLab
ul. Andrzeja Sokotowskiego 19

OSOBA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W RODZINIE

WYKAZ WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu na Rzecz Rozwoju Psychiatrii i Opieki Środowiskowej
ul. Miodowa 9, tel. 12 421 17 30

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Integracji oraz Aktywizacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych „Emaus”
ul. Rondo Mogiłskie 1, tel. 12 393 12 07

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Pomocy Socjalnej „Gaudium et Spes”
os. Szkolne 35, tel. 12 644 29 33

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Pomocy Socjalnej „Gaudium et Spes”
ul. Królowej Jadwigi 81, tel. 12 425 19 53

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Szpitalu Specjalistycznym im. dr J. Babińskiego
ul. Babińskiego 29, tel. 12 652 43 93

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Fundacji im. Brata Alberta
os. Dywizjonu 303 nr 65, tel. 12 647 09 00

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Towarzystwie Przyjaciół Dzieci Oddział Kraków Nowa Huta
os. Wandy 18, tel. 12 685 57 90

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Towarzystwie Przyjaciół Dzieci Oddział Kraków Nowa Huta
ul. Truskawkowa 4, tel. 12 681 04 77

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej,
ul. Łanowa 43, tel. 12 296 80 08

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej
ul. Cechowa 142, tel. 12 653 74 04

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Duszpasterskim Stowarzyszeniu Osób z Upośledzeniem Umysłowym
os. Centrum C 7, tel. 12 425 97 53

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Fundacji Artes,
ul. Estery 3, tel. 12 446 65 40

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Osób Niepełnosprawnych ich Rodzin i Przyjaciół „Ognisko”
ul. Basztowa 3, tel. 12 423 32 36

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu „Dobrej Nadziei”
ul. Za Torem 22, tel. 12 257 10 32

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Katolickim Stowarzyszeniu Osób Niepełnosprawnych i ich Przyjaciół „Klika”
ul. Fatimska 41a, b, tel. 12 395 33 29

WYKAZ ŚRODOWISKOWYCH DOMÓW SAMOPOMOCY (ŚDS)

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Józefa 1, tel. 12 430 68 31, 422 12 11

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Olszańska 5, tel. 517 456 810

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Pasteura 1 z filią ul. Komandosów 18,
tel. 12 415 31 21, 12 267 02 60

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Piekarska 3, tel. 12 430 63 13

Środowiskowy Dom Samopomocy
os. Szkolne 30, tel. 12 643 18 01

Środowiskowy Dom Samopomocy
os. Tysiąclecia 86, tel. 12 647 51 31

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Aleksandry 1 z filią ul. Teligi 26b,
tel. 12 658 54 94, 12 311 42 36

Środowiskowy Dom Samopomocy
Al. Pokoju 7, tel. 12 633 23 01

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Grottgera 3, tel. 12 631 30 15

Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z chorobą Alzheimera
os. Słoneczne 15, tel. 12 410 54 20

Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z chorobą Alzheimera
ul. Kurczaba 5, tel. 12 410 54 20

Środowiskowy Dom Samopomocy ŚDS
os. Młodości 8, tel. 12 686 91 20

Środowiskowy Dom Samopomocy ŚDS
os. Wandy 23, 503 131 288, 887 131 288

WYKAZ KLUBÓW SAMOPOMOCY

Klub Samopomocy
os. Zielone 7, tel. 12 644 85 52

Klub Samopomocy
ul. Lea 55, tel. 12 636 12 18

Klub Samopomocy
ul. Komandosów 18, tel. 12 269 86 12

Klub Samopomocy
pl. Gen. W. Sikorskiego 14/2,
tel. 12 421 52 17

Klub Samopomocy Filia
ul. Krowoderskich Zuchów 6,
tel. 12 634 24 74

Klub Samopomocy
ul. Balicka 289,
tel. 607 243 332, 606 379 007

Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi
ul. Bobrowskiego 11, tel. 12 430 68 31

WYKAZ KLUBÓW SAMOPOMOCY DZIAŁAJĄCYCH W RAMACH PROJEKTU „W SILE WIEKU”

Klub Samopomocy – Specjalistyczny,
os. Krakowiaków 2, tel. 660 637 847,

Klub Samopomocy – Aktywizacyjny,
ul. Okulickiego 51/279, tel. 668 375 795,

Klub Samopomocy – Aktywizacyjny,
ul. Gdańska 5, Tel. 660 637 805

Klub Samopomocy – Aktywizacyjny,
ul. Grzegorzeczka 19/1-2, tel. 668 254 980,

Klub Samopomocy – Aktywizacyjny,
ul. Bronowicka 19/5, tel. 12 626 04 67
(prowadzony w ramach zadania zleconego
przez Stowarzyszenie Pomocy Ludziom
Starszym i Niepełnosprawnym im. Papieża
Jana Pawła II)

WYKAZ WYPOŻYCZALNI SPRZĘTU ORTOPEDYCZNEGO I POMOCNICZEGO

**Fundacja na Rzecz Chorych na SM
im. bł. Anieli Salawy**
ul. Dunajewskiego 5, tel. 12 430 07 58,
12 422 28 11,
ul. Józefa 5, tel. 12 421 57 85,
e-mail: biuro@fundacja-sm.org; Dni i godziny
otwarcia: poniedziałek, środa, piątek 9.00–13.00.

**Fundacja Pomoc Krakowskiemu
Hospicjum Wypożyczalnia sprzętu
medycznego**
os. Centrum B bl.6, tel. 12 644 65 50,
e-mail: fundacja@fundacjapkh.krakow.pl

**Stowarzyszenie Filantropów
im. Brora Hanssona w Krakowie**
ul. Smolki 9, tel. 507 274 615
(z wyjątkiem dni świątecznych)

Towarzystwo Solidarnej Pomocy
ul. Ujastek 3 tel. 12 644 09 68,
e - mail: tsp_kr@onet.pl

**Bezpłatna wypożyczalnia sprzętu
rehabilitacyjnego Centrum Aktywizacji
Społecznej i Zawodowej KLIKA,**
ul. Siemaszki 31 tel. 12 416 53 05,
e-mail: wypożyczalnia@centrumklika.pl

**Wypożyczalnia Sprzętu Medycznego
Dar Serca J.D.G. Caritas Archidiecezji
Krakowskiej**
ul. Komandosów 18 (w podziemiach
kościółka pw. Matki Bożej Fatimskiej)
tel. 537 965 651
e-mail: wypożyczalnia.krakow@caritas.pl

SENIOR W KRAKOWSKIEJ RODZINIE

WYKAZ CENTRÓW AKTYWNOŚCI SENIORA

Nazwa Centrum	Adres	Kontakt
<u>CAS Senior w Centrum</u>	ul. Berka Joselewicza 28 31-031 Kraków	12 265 65 53 733 131 638
<u>CAS Stowarzyszenia Dobrej Nadziei</u>	ul. Batorego 3/5 31-135 Kraków	662 383 382
<u>CAS w Dzielnicy I</u>	ul. Krupnicza 38 31-123 Kraków	12 430 00 15 wew. 243

<u>CAS Siemacha Długa</u>	ul. Długa 42 31-146 Kraków	882 053 561
<u>CAS przy parafii św. Kazimierza</u>	ul. Bobrowskiego 6, 31-552 Kraków	12 417 35 00
<u>CAS Dojrzały smak życia!</u>	ul. Rzeźnicza 2a 31-540 Kraków	12 294 81 35
<u>CAS Miechowity</u>	ul. Miechowity 6, 31-469 Kraków	518 329 888
<u>CAS Uskrzydłona Wieczysta</u>	ul. Młyńska Boczna 7 31-470 Kraków	660 065 729
<u>CAS Prądnik Biały</u>	ul. Pachońskiego 8, 31-223 Kraków	578 775 119
<u>CAS Uskrzydleni Wiekami</u>	ul. Rusznikarska 14 lok. 16 31-261 Kraków	511 200 011
<u>CAS „Nie Dzieli Nas Wiek”</u>	ul. Weissa 8/21, 31-339 Kraków	501 529 993 727 430 999
<u>CAS "Toń" w Toniach</u>	ul. Gaik 7, 31-338 Kraków	513 283 859
<u>CAS Aktywny Senior – Optymista</u>	ul. Sienkiewicza 2a, 30-033 Kraków	12 634 51 57
<u>CAS Srebrzysta Krowodrza</u>	ul. Reymonta 18, 30-059 Kraków	793 293 999
<u>CAS Źródło</u>	ul. Bandtkiego 19, 30-129 Kraków	12 637 29 44 wew. 202
<u>CAS Bronowice</u>	ul. Na Błonie 15 B, 30-147 Kraków	518 329 303
<u>CAS w Willi Decjusza</u>	ul. 28 lipca 1943 17a 30-233 Kraków	12 425 36 38 wew. 153 508 688 474
<u>CAS Lemon Fitness</u>	ul. Ludwinowska 11 30-331 Kraków	518 329 303
<u>CAS KOLNA</u>	ul. Kolna 2, 30-381 Kraków	12 252 40 53
<u>CAS Radosny Senior</u>	ul. Rostworowskiego 13 30-001 Kraków	882 825 767 518 810 724
<u>CAS Rajsko</u>	ul. Nad Fosą 32, 30-699 Kraków	508 660 299

<u>CAS Kurdwanów</u>	ul. Witosa 39, 30-647 Kraków	510 789 340
<u>CAS Siemacha Bonarka</u>	ul. Kamińskiego 11, 30-644 Kraków	882 053 561
<u>CAS „117”</u>	ul. Kurczaba 15 30-868 Kraków	799 070 616
<u>CAS Żeglarz</u>	ul. Kozia 22 30-733 Kraków	12 653 05 08 501 411 416
<u>CAS Srebrzyste Podgórze</u>	ul. Celna 5 30-507 Kraków	883 593 999
<u>CAS Zabłocie – Grzegórzki</u>	al. Daszyńskiego 16 31-534 Kraków	12 200 29 26
<u>CAS Młodzi duchem</u>	os. Dywizjonu 303, bl. 66 31-873 Kraków	722 102 173
<u>CAS Siódemka Centrum</u>	os. Oświecenia 7/1A 31-635 Kraków	722 102 173
<u>CAS Bieńczyce</u>	os. Złotej Jesieni 16 31-828 Kraków	575 361 492
<u>CAS Nowe Centrum Aktywności Seniorów</u>	os. Zielone 22 31-971 Kraków	733 956 640
<u>CAS Fruwająca Ryba</u>	os. Na Skarpie 35, 31-910 Kraków	606 200 354 660 569 100
<u>CAS Seniorzy nauczycielami życia</u>	os. Górali 23, 31-961 Kraków	662 191 024
<u>CAS Cyfrowe Centrum</u>	os. Centrum E 18, 31-934 Kraków	504 456 901 501 148 630
<u>CAS Siemacha Ptaszyckiego</u>	ul. Ptaszyckiego 6, 31-979 Kraków	882 053 561

WYKAZ KLUBÓW SENIORA

Klub dr. Jana Deszcza przy Hospicjum im. św. Łazarza
ul. Fatimska 17, tel. 12 641 46 58, 12 641 43 30, e-mail: biuro@hospicjum.org

Klub Seniora BETANIA w Nowym Bieżanowie
ul. Aleksandry 1, tel.: 12 658 03 50,
e-mail: sanktuarium@najswietszarodzina.pl

Klub Seniora JUTRZENKA
os. Dywizjonu 303 1, kontakt przez Klub 303 – tel. 12 681 39 78; kontakt przez PKPS – tel. 12 623 78 67, e-mail: klub303@krakownh.pl, www.krakownh.pl

Klub Seniora Mistrzejowice (podm. prow.: PZERiI Kraków – Nowa Huta, Koło Terenowe nr 12)

os. Tysiąclecia 42, tel. 12 648 14 70 (kontakt przez Związek Emerytów), tel. 515 337 555

Klub Seniora (podm. prow.: PZERiI Kraków – Nowa Huta, Koło Terenowe nr 1)

os. Zgody 10, tel. 12 648 14 70 (kontakt przez Związek Emerytów)

Klub Seniora (podmiot. prow.: PZERiI Kraków – Nowa Huta, Koło Terenowe nr 15)

os. Bohaterów Września 26, tel. 12 648 14 70 (kontakt przez Związek Emerytów)

Klub Seniora (podm. prow.: PZERiI Kraków – Nowa Huta, Koło Terenowe nr 20)

os. Centrum A, bl. 6a, tel. 12 648 14 70 (kontakt przez Związek Emerytów)

Klub Seniora (podm. prow.: PZERiI Kraków – Nowa Huta, Koło Terenowe nr 9)

os. Strusia 18, tel. 12 648 14 70 (kontakt przez Związek Emerytów)

Klub Seniora „Seniorek” (podm. prow.: Polski Komitet Pomocy Społecznej Małopolski Zarząd Wojewódzki)

os. Górali 5, tel. 12 644 27 65

Klub Seniora w Centrum Kultury PODGÓRZE

ul. Sokolska 13, tel. 12 656 44 41 wew. 27, e-mail: dzialimpres@interia.pl

Klub Seniora w Dworze Czeczów

ul. ks. J. Popiełuszki 36, tel. 12 651 39 13, e-mail: dkdworceczow@dworceczow.pl

Klub Seniora w Klubie Kultury PIASKOWNICA

ul. Łużycka 55 tel. 12 652 10 10, e-mail: klub.piasownica@gmail.com

Klub Seniora „Ostoja” (podm. prow. Polski Komitet Pomocy Społecznej

Małopolski Zarząd Wojewódzki)

os. Na Stoku 50/2, tel. 12 645 40 75

Klub Seniora „Wersalik” (podm. prow.: Polski Komitet Pomocy Społecznej Małopolski Zarząd Wojewódzki)

os. Ogrodowe 15, tel. 12 644 13 52,

e-mail: wersalik@krakownh.pl,

www.krakownh.pl/kluby

Kluby Seniora przy Ośrodku Kultury Kraków – Nowa Huta

os. Zgody 1, tel. 12 644 24 32,

e-mail: biuro@krakownh.pl

Klub Seniora przy Ośrodku Kultury Kraków – Nowa Huta,

spotkania w klubach seniora realizują filie

OK Kraków – Nowa Huta: Jędrus (os.

Centrum A 6a), Wersalik (os. Ogrodowe

15), Mirage (os. Bohaterów Września

26), Krzesławice (os. Krzesławice), Pod

Kasztanami (os. Kościelniki), Herkules (os.

Branice), Karino (os. Chałupki), Klub 303

(os. Dywizjonu 303), Klub Ośrodka Kultury

Kraków– Nowa Huta (os. Zgody 1)

Kluby Seniora w Podgórskich Klubach Osiedlowych

ul. Sokolska 13, tel. 12 656 36 70,

e-mail: dzialimpres@interia.pl

Kluby Seniora w Miejskim Dziennym Domu Pomocy Społecznej:

Klub Integracyjny Niewidomego seniora

Filia MDDPS Dom Nr 4

ul. Bandtkiego 19, tel. 12 412 6234

Klub Seniora Filia MDDPS Dom Nr 3

ul. Zapolskiej 15, tel. 12 638 3156

Klub Seniora Filia MDDPS Dom Nr 1

ul. Facimiech 16, tel. 12 346 1222

Klub Seniora Filia MDDPS Dom Nr 5

ul. Focha 39b, tel. 12 415 5414

**WYKAZ PLACÓWEK FUNKCJONUJĄCYCH W STRUKTURZE
MIEJSKIEGO DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ**

Dom Nr 1

ul. Sas-Zubrzyckiego 10, tel. 12 655 21 76

Dom Nr 2

ul. Gurgacza 5, tel. 12 411 00 50

Dom Nr 3

ul. Korczaka 4, tel. 12 416 15 60

Dom Nr 4

ul. Sudolska 7a, tel. 12 412 62 34

Dom Nr 5

ul. Nad Sudotem 32, tel. 12 415 54 14

Dom Nr 6

os. Szkolne 20, tel. 12 644 20 52,
12 425 04 75

**Klub Integracyjny Niewidomego seniora
Filia MDDPS Dom Nr 4**

ul. Bandtkiego 19, tel. 12 412 6234

Klub Seniora Filia MDDPS Dom Nr 3

ul. Zapolskiej 15, tel. 12 638 3156

Klub Seniora Filia MDDPS Dom Nr 1

ul. Facimiech 16, tel. 12 346 1222

Klub Seniora Filia MDDPS Dom Nr 5

al. Focha 39b, tel. 12 415 5414

